הארץ

0.95 שח', יום ו' כ"ט בטבת תשמ"ו, 10 בינואר 1986 VOL. 69/20273 JANUARY 10 1986

מלון מנורה
מול מלון המלך דוד
בואו להתחמם לאור ה"מנורה" בירושלים
מבצע לישראלים
שהה עד 4 לילות – שלם רק 26.00 ש"ח
שהה 5 לילות – שלם רק 24.50 ש"ח
שהה 7 לילות – שלם רק 23.50 ש"ח
המחיר ללילה לאדם בחדר זוגי. כולל מע"מ וארוחת בוקר. תוספת לבודד – 13 ש"ח * החניה בחינם.
להזמנות טל' 02-223311 יהודה לב
רח' המלך דוד 24 ירושלים

המערך: ללא הסכם על טאבה תתפרק הממשלה

פרס: ביום א' בערב יקבל הקבינט החלטה

שרי הליכוד יגבשו הצבעתם בסוף השבוע • הערכות כי אזהרות ראש הממשלה ירככו הליכוד • פרס דוחה נוסחת הליכוד ל"פישור בוררות"

מאת עקיבא אלדר, גדעון אלון ואילן שחורי
כתבי "הארץ"

הקבינט המדיני לא קיבל אתמול כל הכרעה בפרשת טאבה. בתום דיון ממושך החליט לדחות את ההכרעה ליום ראשון בשעה 6 בערב. עד אז תינתן אפשרות לשרי הקבינט לעיין בהסכם המוצע עם מצרים. ראש הממשלה שמעון פרס, שסיכם את הדיון אמר "אפשר לדחות את ההכרעה ליום ראשון, אבל אז נקבל החלטה". פרס הודיע, כי יהיה מוכן להכניס שינויים קלים בנוסח הצעת ההחלטה בדבר עסקת החבילה המדינית, אך ידחה כל הצעה של הליכוד, שתבקש להוציא ממנה את נושא הבוררות. פרס דוחה את הצעת הליכוד, שלפיה תחליט הממשלה על העברת סכסוך טאבה ל"פישור–בוררות".

שרי הליכוד יקיימו בסוף השבוע התייעצויות ויקבלו החלטה כיצד להצביע בישיבת הקבינט ביום ראשון. שרים שהשתתפו אתמול בדיון התרשמו, כי הדמויות העבים, שהשמיע פרס בדבר ההשלכות שיהיו להכשלת השלום עם מצרים, על עתיד הממשלה ירככו את עמדת הליכוד. פרס אמר בישיבה "הקבינט צריך להחליט על בוררות. בלי זה אין על מה לדבר. ניהלתי עד כה את העניין מתוך רצון לשמור על ממשלת האחדות. אם יישבר השלום עם מצרים, ייפסק תהליך השלום לשנים. אין לסכן את השלום עם מצרים בגלל כותרת משנה כלשהי. איזו בקשה נתבקשנו להביא ממצרים ולא השגנו אם רוצים לשנות מלה בהחלטה – בבקשה. אבל להרוס את מו"מ – בשום אופן לא".

"ימית הייתה חשובה מטאבה"

שר הביטחון יצחק רבין תמך בדברי פרס ואמר, כי ימית הייתה יותר חשובה מטאבה ולמרות זאת החזיר אותה הליכוד יחד עם כל סיני למצרים. רבין הסביר את החשיבות האסטרטגית הרבה שיש לשלום עם מצרים, בעיקר נוכח המתיחות בצפון.

מ"מ ראש הממשלה ושר החוץ יצחק שמיר הדגיש, כי אם המטרה היא הסכם שלום אמיתי עם מצרים, יש לקבוע הסדרים מחייבים בכל תחומי הנורמליזציה, שהמצרים לא יישמו עד היום. הוא הוסיף, כי יש לתבוע ממצרים להימנע ממתן סיוע לארגוני הטרור וכי תדאג להפסקת התעמולה העוינת נגד ישראל בכלי התקשורת המצריים.

סגן ראש הממשלה ושר הבינוי דוד לוי טען, כי בעייה, שהונחה לפני השרים, יש כמה סתירות והיא "לוקה בחסר". יש צורך להכניס בו שינויים ביטחוניים, שאותם מתכוונים שרי הליכוד להציע בישיבה הקרובה מתחילים.

לוי טען, כי מצרים איננה מוכנה לקיים את הסכם הפישור, למרות שהיא חתומה עליו.

השר עזר ויצמן נשא נאום ארוך שבו קרא לקבינט שלא לדחות את ההכרעה. "כל השהיה תיתפס כחולשה, איטיות איננה עדיפה לגבורות ואחריות לאומית. אנחנו מנהלים את העניין בתגרנות ובחוסר יכולת לקבל החלטה בנושא שהוא פסיק לעומת נושאים שבהם טיפלנו בעבר. פעם היינו מוכנים לדבר עם פקיד ערבי בכל ארץ והנה הביא הליכוד להתדיינות עם המנהיג העיקרי מאראת ופתאום ולזול בכל הנושא".

גינוי לשפת האיומים

מוכירות תנועת החרות קיבלה אמש החלטה, המגנה את שפת האיומים, שבה מדברים שרי המערך בפרשת טאבה. מזכירות חרות הביעה תמיכה בעמדות שרי התנועה בעניין טאבה והביעה את סלידתה מהשמצות כלפי שרי התנועה.

קולות הקוראים לפירוק

בלשכת מפלגת העבודה נשמעו קולות הקוראים לפרק מיד את ממשלת האחדות הלאומית, אם שרי הליכוד ימשיכו להתנגד להסכם עם המצרים. לשכת מפלגת העבודה החליטה אמש כי תתכנס שנית לקבל החלטה מחייבת כראשית השבוע בהתאם להתפתחויות שיהיו. שתי האלטרנטיבות היחידות הקיימות הן אישור ההסכם או פירוקה של הממשלה.

ח"כ ז'אק אמיר מבהיר: סיורנו בהר הבית לא נערך בתמימות

שרון ביקר בהר הבית • נחקרו 3 הצעירים שהניפו הדגל במקום

המופתי בירושלים נתבקש להרגיע הרוחות • כוחות משטרה ישגיחו היום על תפילות יום ו'

מאת נדב שרגאי

כוחות גדולים של משטרה ומג"ב יפקחו היום על הסדר במהלך תפילת המוסלמים על הר הבית. שלשום בלילה באו לביתו של המופתי וי"ר המועצה המוסלמית העליונה, שייך סעד אדין אל עלמי, מפקד המרחב, תנ"צ אלבלדס ומנב"ל העירייה אהרון שריג. השניים הוהדו את שייך עלמי וביקשו ממנו לעשות להרגעת הרוחות במקום היום. לאחר שיחה קשה של שעה ניאות אל עלמי לבטל את החלטת המועצה משלשום, אשר החליטה לסגור אתמול למבקרים את שערי ההר. במהלך השיחה הובהר עוד, כי כהן דת מאנשי הוואקף, היה האיש אשר השמיע ברמקול קריאות הסתה.

אתמול בבוקר ביקר השר אריאל שרון בהר הבית. הוא שהה במקום 20 דקות ואמר, כי על הערבים והיהודים ללמוד לחיות יחדיו במקום זה.

אתמול התרחשה תקרית נוספת בשטח ההר, כאשר הניפה קבוצה של צעירים יהודיים את דגל ישראל במקום ושרה את התקווה. איילת בכר, נחום גרוס וצבי רבינוביץ הגיעו לרחבת ההר דרך שער המוגרבים בשעות לפני הצהריים. קודם שעזבו את המקום, שלפה הבחורה לפתע דגל, הניפה אותו, והשלושה החלו לשיר את התקווה. שוטרי משמר הגבול גררו את השלושה אל מחוץ לרחבה, משם נלקחו לניידת משטרה. נחקרו ושוחררו לבתיהם. נגד השלושה יוגש כתב אישום על הפרת שלום הציבור.

צוות הבדיקה המשטרתי, בראשות סנ"צ עמי פלייטר, ראש אגף החקירות במרחב, המשיך אתמול לחקור את ההתרחשויות שלשום בהר הבית. אתמול גבה הצוות עדויות מצלמים ומעיתונאים שהיו בשטח. בכנסת מתחו אתמול חברי כנסת ביקורת על העובדה, שהמשטרה חוקרת את עצמה. הם ציינו, כי סנ"צ עמי פלייטר יצטרך למעשה להחליט, אם תפקוד הממונה עליו, מפקד המרחב, כיאות – דבר שעמידתו במצב לא פשוט.

חברי הכנסת, אשר השתתפו שלשום בסיור על הר הבית, סירבו לשתף פעולה עם צוות החקירה. ח"כ מרדכי וירשובסקי משינוי תובע להעביר את חקירת ההתפרעות בהר הבית מידי המשטרה לידי פרקליטות המדינה. "צריך להפקיד את החקירה בידי גורם אובייקטיבי, שיוכל לחקור את כל המעורבים כולל הח"כים", אומר וירשובסקי.

מכריז על עצמו מסורף

אילן שחורי, כתב "הארץ" לענייני מפלגות, מוסר: הנהלת סיעת המערך בכנסת תתכנס בראשית השבוע הבא כדי לקבוע את עמדתה לגבי המשך סיור חברי הכנסת של המערך בהר הבית. ח"כ אורה נמיר אמרה אתמול בדיון בלשכת מפלגת העבודה, כי יש לאסור על חברי הכנסת של המערך מלהשתתף בביקור ביום שלישי הבא. לדברי נמיר נעשה שלשום מעשה פרובוקציה ברור, והדגישה כי למפלגת העבודה אסור לתת יד למצב של הסלמה.

ח"כ ז'אק אמיר, שהשתתף בביקור חברי ועדת הפנים של הכנסת בהר הבית, אמר, כי כדאי שיהיה ברור, שהסיור לא נערך בתמימות, אולם הדגיש, כי אם חושבים שחברי הכנסת שביקרו במקום הם מטורפים, אזי גם הוא מכריז על עצמו "מטורף".

השר אריאל שרון מגיע לסיור קצר בהר הבית בליווי משטרה. "על הערבים והיהודים ללמוד לחיות יחדיו במקום זה", אמר בתום הביקור (תצלום: רחמים ישראלי)

חוסיין מאשים ערפאת ב"התכחשות לסיכומים ובנסיגה מהבטחותיו"

טוענים מקורות ערביים • חוסיין יצא ללונדון

מאת עודד זראי
שליח "הארץ" בפאריס

פאריס (מיוחד ל"הארץ"). המלך חוסיין רוגז מאוד על ערפאת ומאשימו "בנסיגה מהבטחותיו, בהתכחשות לסיכומים, בהתנתקות מקבלת החלטות ובאחריות לקיפאון השורר בהמשך המאמצים המדיניים במזרח התיכון". זאת מסרו אמש מקורות ערביים בכירים כאן. המקורות ציינו, כי המלך חוסיין לא השיב אף לפניית ערפאת השבוע לרחות פעם נוספת את ביקורו ברבת עמון, ויצא ללונדון עם חלק מילדיו כדי לעבור סדרת בדיקות ולנוח.

עוד מציינים המקורות, כי המלך חוסיין הורה לפני צאתו ללונדון לעכב לפי שעה את זירוז ההליכים לאישור חוק הבחירות החדש לפרלמנט ל-1986, שלפיו יוגדל מספר חברי הבית מ-60 ל-130 צירים על-פי מפתח חדש לייצוג הגדה המזרחית והגדה המערבית.

קול אמריקה יקים את תחנת הממסר בעין חצבה

בקרוב ייקבע אם תיבנה על-ידי ישראלים או זרים

מאת איתן רבין
כתב "הארץ"

תחנת הממסר של רדיו קול אמריקה תוקם בערבה לעין חצבה — כך החליט צוות בקרב דרגים ממשלתיים ואנשי הסוכנות הידיעה, אשר סיירו בתחילת השבוע בערבה.

משרד החוץ ובן מינהל מקרקעי ישראל אישרו עקרונית את הקמת הממסר באזור זה. בקרוב ייקבע אם את העבודה יבצעו עובדים ישראליים או זרים. הקמת התחנה תימשך כשלוש שנים ובתהליך זה יועסקו כ-500 עובדים.

ביישובי הערבה תולים תקוות רבות בפרויקט האמריקאי-ישראלי החדש, שיספק תעסוקה לכ-100 עובדים.

השטח, שבו יוקם הממסר יועד מלכתחילה להקמת מושב, אך הסוכנות נאותה לאפשר את הקמת תחנת הממסר.

מצפים כי עם הקמתה יועסקו בתחנה כ-100 עובדים.

מתעכב חידוש הקשר עם פולין

משקיפים: בשל ביקורו של ירוזלסקי בלוב

(ע). שליט פולין גנרל ירוזלסקי ביקר באחרונה בלוב והוזם על הסכמים מסחריים, זו הסיבה, לדעת משקיפים, שפירסום ההודעה על חילופת נציגים רשמיים בין ישראל ופולין שוב נדחה. על כך מסר אמש כתב הטלוויזיה הישראלית ישראל סגל המבקר בפולין.

השר יוסף אורבאך, מוכיר ממשלת פולין, מסר בראיון עם הכתב כי בבנק הפולני, הפועל בת"א, יוצב נציג של ממשלת פולין, שיהיה בעל סמכויות מסויימות הדורשות ממסגרת הבנקאות. הנציג הישראלי, שגם לו תהיה הסמכות להעניק אשרות, יפעל במסגרת השגרירות ההולנדית בפולין. השיחות הסכמיות נמשכות, ובתום השיחות ייצא הדבר לפועל.

חשש לסגירת הטלוויזיה

הושעה יו"ר ועד הטכנאים בטלוויזיה

ההודעה עוכבה למנוע שיבוש שידור הכדורסל

מאת לילי גליל

הטלוויזיה צפויה לסכנת סגירה על-ידי הסתדרות הטכנאים בתגובה על החלטת הוועד המנהל של רשות השידור להשעות מתפקידו את יו"ר ועדת הטכנאים בטלוויזיה, דוד קוקה. הוועד המנהל הוליט על ההשעיה בישיבה מיוחדת אתמול, בעקבות ניתוק של שידור הכתבה מהר הבית, על-ידי קוקה שלשום.

הסמכות להודיע לקוקה על השעייתו ועיתויה הופקד בידי המנכ"ל אורי פורת. ההנהלה נמנעה מנקיטת צעד מידי על מנת שלא לפגוע בשידור משחק הכדורסל אמש. בעיצומה של ישיבת הוועד המנהל, הודיע נציג ההסתדרות, כי אם ייפגע יו"ר ועד הטכנאים, תיישם ההסתדרות סכסוך עבודה ישן ועומד שיש לה עם רשות השידור בעניין דרגות לטכנאים.

קוקה עצמו נמנע מלבוא לישיבת הוועד המנהל, שאליה הוזמן לבוה, לאחר שהודיעה את נוכחותו בכך, שגם שאר חברי הוועד, עו"ד אישי שלו ונציג ההסתדרות יוזמנו לישיבה.

האחיות יקיימו שביתה כללית בעוד 10 ימים

קובלות על מצוקת האישפוז ושחיקת השכר

מאת נורית אמיתי
כתבת "הארץ"

בכינוס של ועדת אחיות האחים מכל שירותי הבריאות ברחבי הארץ הוחלט לשבות שביתה כללית ביום 21 בינואר נוכח מצוקת שירותי הבריאות עקב נטישת אחיות ואחים את המקצוע והמחסור בכח אדם שיטפל בחולים. בנוסח מאמר בכנס, כי השכר בשוק, התנאים מדעים והעומס מקשה על עבודת ההסיעה.

מוכירת הסתדרות האחיות, כרמיה, פרץ מסרה לאחר הישיבה, כי ההחלטה על השביתה נתקבלה בלב קשה, אך בשל המשבר בסיעוד אין ברירה אלא לנקוט בצעדים קיצוניים כאלו.

קרית ארבע נועדה להקיף את חברון ולעלות עליה בשטחה

עולה ממחקר שפורסם השבוע • תהליך ריכוז האדמות בעיצומו

בקרית ארבע יתגוררו עד 21,000 נפש לעומת כ-3,000 היום • 60,000 ערבים מתגוררים בחברון

מאת יהודה ליטני כתב "הארץ"

מרחב התכנון של קרית ארבע נועד להקיף את חברון, ועולה בגודלו על כל תחום השיפוט העירוני של העיר חברון הערבית — כך עולה ממחקר מאת מיכאל רומן, שפורסם השבוע על-ידי "פרוייקט הגדה המערבית" בראשותו של מירון בנבנשתי במתכונת "קריית ארבע לעומת חברון, יחסי גומלין".

בהתאם למחקר, תחום השיפוט המוניציפלי של קרית ארבע על כל השטח הבנוי ובעיקר על כל השטחים בחברון, שהוכרזו כשטחי מדינה, הינו 3737 דונם. מרחב השיפוט של הקריה מורכב מקרוב ל-30 כיסים מיושבים, המשתרעים על פני כ-10 קילומטרים, למטר המוקפים שטחים מעורבים ובניה ערבית מפוזרת.

תהליך ריכוז הארמות הממשלתיות עבור קריית-ארבע מצוי עדיין בעיצומו, כאשר ההערכות ברבר הפוטנציאל הקיים נעות בין סדרי גודל של 4000 עד 6000 דונם. בהתאם לפוטנציאל זה ניתן להרחיב את קריית-ארבע עד ל-5000 יחידות דיור (או 21,000 נפש) לכל היותר בעתיד. בהתאם לחוקרים מתגוררים עתה בקריית-ארבע לרבות בשטח חברון כ-3,000 יהודים לעומת כ-60,000 תושבים ערבים.

"איזור תכנון מיוחד"

כל מרחב המשתרע מדרום הרי מית לתחום השיפוט של עיריית חברון, נכתב להלן, הוכרז על-ידי הרשויות הישראליות כ"איזור תכנון מיוחד". לפי הערכה גסה מדובר בשטח 30,000 דונם לפחות (ואפילו 40,000 דונם לפי הערכות אחרות), כאשר שטחי המדינה הכלולים בו מהווים בתוכו לכל היותר כעשרים אחוזים. יתרת השטח היא בבעלות ערביי חברון והכפרים סמוכים, ומהווים איזורים חקלאיים. בהתאם לתוכנית הקיימת יועד כל שטחי המדינה לבניה יהודית בלתי רציפה, כאשר תוואי הדרכים המיועדים לחיבורם כמו שטחים למתקני תשתית יופקעו מבעלים ערבים. באיזורים הערביים לא תורשה בניה עירונית פרט לאיזור מצומצם אשר הוא יוגבלו לשימושי קרקע חקלאיים, לאיזורים פתוחים או לתכנון בעתיד. התשובה הערבית לכך, בהתאם למחקר, במסגרת המאבק על השליטה הטריטוריאלית התבטאה בעיקר בהתפשטות ספונטנית ומפוזרת של מבני מגורים פרטיים על כל השטח. לפי אחד האומדנים, בין 1977 ל-1983 גדל מרחב השטח הבנוי של חברון גדל פי שלושה בערך, כשהוא הודב מתחום השטח העירוני למרחב הכפרי הסמוך. בניה זו נעזרה גם בתרומות כספיים פלשתינאים-ירדניים.

תוכנית אב לחידוש היישוב היהודי בחברון, בהתאם לתוכנית האב שפורסמה על-ידי הוועד היהודי לחידוש היישוב היהודי בחברון, קיימת דרישה להפקיע 500 יחידות דיור בתוך חברון ולהקים שם של שטח בסדר גודל של 70 דונם בתוך העיר חברון (שהיה בעבר בבעלות יהודית) באזור השוק הסיטונאי, תחנת האוטובוסים והלדומיירה. ב-70 דונם אלה יבנו בהתאם לתוכנית כ-500 יחידות דיור בהן יאוכלסו כ-5000 נפש בעתיד.

בשלב שני מוצע לאפשר את חיבור שלושת האתרים שבלב האיזור המסוד רי (בית הדסה, בית רומנו, אברהם אבינו) על-ידי קניה או הפקעה ויישוב רובע יהודי רצוף, שיהיה בסדר גודל, המשתווה לזה של הרובע היהודי בירושלים. בטווח הרחוק יותר מוצע לחבר איזור זה עם מערת המכפלה דרך הקסבה של חברון.

האוצר מאשר: לחצנו בארה"ב לשנות יעד כספי הסיוע ללביא

מקורות באוצר: עתה לא נאלץ לבנות המטוס ולעוות המשק

מאת ראובן פדהצור
כתב הביטחוני של "הארץ"

הסנאטור האמריקאי בוב קסטן, אשר הביא בפני הקונגרס את הצעת התיקון, המאפשרת שימוש בכספי הסיוע למטרות נוספות ולא רק ללביא, לא היה מודע להשלכות השליליות האפשריות של התיקון בחוק על עתידו של פרוייקט הלביא. כך טוענים גורמים, המצדדים בפרוייקט, בעקבות שיחות שניהלו עם ג'ין בובר, עוזרו של הסנאטור קסטן שביקר בארץ.

בובר נפגש בארץ עם השרים רבין וארנס, בכירי התעשייה האווירית, אנשי מערכת הביטחון ועם קצינים בכירים.

הגורמים, המצדדים בלביא, טוענים, כי פעולות שיכנועו של קסטן להגיש את התיקון, שנעשו בעיקרן על-ידי היועץ הכלכלי בוואשינגטון, דני הלפרין, באו בהנחיית שר האוצר. אותם גורמים טוענים גם, כי פעולת משרד האוצר בנושא זה נעשתה מתוך ידיעה ברורה, כי הדבר עלול לפגוע בלביא.

הצד השני שלחץ

שלמה כהן, סופר הכלכלי של "הארץ" מוסר, כי מקורות באוצר אישרו אמש את העובדה, כי היתה זו ישראל, אשר לחצה וביקשה מארה"ב כי רבע מיליארד הדולר מכספי הסיוע המיועדים לשקלים לא ייועדו רק לבניית מטוס הלביא. המקורות אישרו, כי הציר הכלכלי בוואשינגטון דן הלפרין הוא זה שלוחץ על האמריקאים בסוגיה זו. אך הוא החל לפעול בכיוון זה עוד לפני שלוש שנים, הרבה לפני כניסתו של שר האוצר יצחק מודעי לתפקידו. עתה תוכל ישראל לבצע בכספים כרצונה ולא תיאלץ לבנות את הלביא ובכך לעוות את הפעילות המשקית — גורסים באוצר.

רופאי הפקולטה בעין שמס יקבלו גופת ח'אטר לקבוע סיבת המוות

סטודנטים שוב הפגינו באוניברסיטה • שר ההגנה: ח'אטר הורשע כחוק על שהרג "חפים מפשע, לא טרוריסטים"

קהיר (ע"ה, ע"צ). בית משפט בקהיר הורה אתמול לערוך בדיקה חוזרת של גופת סולימן ח'אטר. על החלטת בית המשפט הודיע פרקליטו הראשי של ח'אטר עבדל האלים רמדאן. בית המשפט הורה, כי הבדיקה תופקד בידי ראשי שירותי הרפואה המשפטית של הפקולטה לרפואה באוניברסיטאות עין שמס וכן של אוניברסיטאות אלאזהר וקהיר. על הרופאים לקבוע באילו נסיבות מדוייקות מת רוצח הישראלים.

מאות סטודנטים הפגינו אתמול שוב באוניברסיטת עין שמס באיזור הצפוני מזרחי של קהיר ותבעו מהשלטונות לפרסם את "האמת על מותו של סולימן ח'אטר" שהתאבד בבית סוהר צבאי לאחר שנידון למאסר עולם על רצח שבעת הישראלים בראס בורקה.

שר ההגנה המצרי עבדל האלים אבו רואלה אמר אתמול, כי ח'אטר הורשע כחוק על שהרג בירייה "שבעה ישראלים חפים מפשע, לא טרוריסטים אלא תיירים". עוד אמר, כי הוא משוכנע, שהרוצח אכן שם קץ לחייו.

בני משפחתו של ח'אטר, שקרבו לו שלשום הלויה רוויה רגשות, אומרים, כי הם משוכנעים, שהאיש נהרג תוך קנוניה של ממשלות מצרים וישראל.

מאות בכפריים ליוו שלשום את ארונו של סולימן ח'אטר בכפרו ליד העיר זאגאזיג. הכפריים ראוהו בח'אטר קדוש מעונה (תצלום: איפי)

שוב עיכוב בפרוייקט ממילא: בית משפט עיקל שטח לבקשת מסדר סנט וינסנט דה־פול

נוכח טענה כי מכרו חנויות לאחר שהוטעו על-ידי קולק כאילו עלול עירכן לרדת

מאת נדב שרגאי
כתב "הארץ" בירושלים

בית המשפט המחוזי בירושלים עיקל אתמול שטח של 900 מ"ר, שעליהם אמור להבנות ליבו של המרכז המסחרי המתוכנן על-פי תוכנית ממילא בירושלים. בית המשפט קיבל את ההחלטה לבקשת מסדר סנט וינסנט דה־פול, שפנה לבית המשפט בטענה אחת עם עתירת התיקון.

המסדר טוען, כי קולק כתב לאם המסדר, הנזירה פרידה, שעל-פי התוכנית המסדר, ע"י הוולנד רוזן, טען, כי המסדר הסכים למסור ב-1974 את החנויות, לאחר שהוטעה על-ידי ראש עיריית ירושלים טדי קולק. משמעות החלטת בית המשפט — עיכוב נוסף בפרוייקט הבנייה המפורסם ביותר בירושלים, לאחר שורק באחרונה הוחל לאחר עיכובים רבים העברת המקום.

כאמור עיקל בית המשפט את

בית שנמצאו ב-1975 בבדיקה, יהיה צורך להנמיך את מפלס רחוב ממילא. הנכסים בשטחים המתוכננים יוותרו חסרי גישה, ולכן ישנה ערכם בצורה משמעותית. על סמך המכתבים אלה של קולק, אשר ברעיבה, התנהרו כלא נכונים, מכר המסדר באישור והתיקון את נכסיו — שרשרת חנויות לאורך רחוב ממילא — להברת קרתא.

המבקשים עד להכרעה בתביעה המסדר בתיק אחר, המתברר עתה בבית המשפט המחוזי בירושלים. כן הוציא בית המשפט צווי מניעה, האוסרים על עיריית ירושלים, משרד השיכון וחברת קרתא להעביר זכויות כלשהן בנכסים אלה או לתת הבטחות בקשר לפרוייקט ממילא, הנוגעות לשטחים שהופקעו. מן העירייה נמסר, כי היא תגיב באמצעות כתב הגנה לבית המשפט.

שוק ההון

20 מיליון ש"ח גוייסו בהנפקת איגרות חוב

הביקוש: 51.2 מיליון ש"ח

מאת יהודה שרוני
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

בנק ישראל גייס אתמול 20 מיליון ש"ח באיגרות חוב שהונפקו בראשונה לטווח פידיון של שש שנים. לאיגרות אלה הופיע ביקוש של 51.2 מיליון ש"ח. אחת מהן, דולרית מסוג רמה, נמכרה במחיר המינימום של 90 נקודות. האחרת, מדדית מסוג שגיא נמכרה במחיר של 86 נקודות מעל מחיר המינימום.

ערך את העמוד: בועז שפירא

חדשות הארץ

שיחת היום

עם: פרופ' גבריאל ורבורג, ראש המרכז האקדמי הישראלי בקהיר
על: הרופא המצרי — לאחר ראש בורקה ולפני בוררות טאבה
(עמ' 2)

*

תביעה מהממשלה לעיין שוב בהחלטתה להקים ערוץ שני
חשש כי יגרום לסגירת העיתונים
(עמ' 3)

*

עו"ד יאראק: ח"כ מיעארי סתר תפקידו כח"כ בשבחו את אש"ף
בהרצאה באוני' במזרח ירושלים
(עמ' 3)

*

התפטר שר ההגנה הבריטי
תוך האשמות קשות כלפי תאצ'ר
(עמ' 4)

*

בקרוב צפוי ייקור מחיר הקפה
בשל עליית מחירו בשווקים הבינ"ל
(עמ' 5)

*

ביהמ"ש המחוזי בב"ש מתקשה למנות סניגורים ע"ח המדינה
השופט יעקב טירקל: פיקוח נפש המחייב פתרון
(עמ' 12)

שרות הארץ

מזג האוויר

(ע). מעונן חלקית, תשקיף לשבת: מעונן חלקית. ירושלים 7—15, תל-אביב 10—20, חיפה 10—19, הגולן 7—17, בטריה 10—19, צפת 6—13, טבריה 10—20, נצרת 8—19, עפולה 7—22, השומרון 7—18, נתב"ג 8—20, יריחו 7—24, עזה 10—20, באר-שבע 5—22, אילת 8—24 מעלות.

שערי הדולר

	שער הדולר	השינוי בש"ח
יציג	1.4895	-0.0012
נוסעים	1.7829	-0.0014
שחור	1.6100	+0.0100

בגליון זה 20 עמודים
בצירוף 32 עמודי מוסף

ראיתי שמעתי

מילון ביוגרפי של אישים פלשתינאים

מילון ביוגרפי ראשון על אישים פלשתינאים בפוליטיקה נמצא היום בהכנה במחלקה למחקר על־שם הארי ס. טרומן למען קידום השלום של האוניברסיטה העברית בירושלים. עורכי המילון, פרופ' משה מעוז וד"ר אי־למנהוד בלוי ממכון טרומן מתכוונים לכתוב מעין מיומי על כל האישים הפלשתינאים הבולטים בהיסטוריה הפוליטית הפלשתינאית במאה השנים האחרונות. המילון אמור לצאת לאור בעוד כשנתיים.

המילון יכלול כ־250 מתוך 500 ביוגרפיות של אישים פלשתינאים שבמאגר המידע של מכון טרומן. החומר נאסף במשך השנים על־ידי חוקרי מכון טרומן ממקורות היסטוריים שונים, ומבוסס על חומר ארכיוני, ראיונות אישים ומידע מאמצעי התקשורת בשפות ערבית, עברית, אנגלית וצרפתית. לדעת החוקרים יהווה המילון מקור מידע חשוב להיסטוריונים, חוקרים ומעצבי מדיניות.

יהודה ליטני

משה קצב לגואטמלה

מוסיקה למען החינוך

בית התפוצות בתל־אביב ינסה ביום רביעי הקרוב לגייס כספים למימון פעולותיו החינוכיות בקרב בני־נוער, חיילים ותיירים מחו"ל. אגודת ידידי הבית תקיים רסיטל מיוחד של הפסנתרנית סימון גוטמן מבלגיה ובנה הכנר מיכאל. כל ההכנסות יוקדשו לפעילות החינוכית של המוזיאון.

סימון גוטמן הופיעה בעבר בארץ כמלווה של החליל ז'אן פייר ראמפאל. בשש השנים האחרונות היא מופיעה עם בנה, עמו הקליטה רסיטל שלם לפסנתר ולכינור מיצירות שומאן. בקונצרט שיתקיים בבית התפוצות ינגנו השניים מיצירותיהם של באך, פרוקופייב, והפאייה ואחרים.

חיים הנרוהיקר

יובל "קול ישראל" בבול

אחד מבולי הדואר הראשונים בשנת 1986 יוקדש ליובל החמישים של "קול ישראל". הבול החדש, אשר יונפק בחודש מארס, מציג מיקרופון על רקע מפת ארץ ישראל השלמה עם כתובת באנגלית: "שידורים מירושלים". צייר את הבול דוד פפה, פנים מוכרות בין ציירי בולי ישראל.

חיים גלאון

חפץ חשוד במטוס שוודי

במטוס של חברת ס.א.ס בטיסה מאוסלו לקופנהאגן פרצה בהלה כאשר לפתע התגלגלה במעבר קופסת פח שלא היתה שייכת לאף אחד מן הנוסעים. הטייס הזעיק את מגדל הפיקוח של קופנהאגן, והנחית את המטוס במסלול צדדי לצד ניידות האמבולנסים.

הנוסעים הוכלו לחקירה בעוד חבלן המשטרה פתח בזהירות את החפץ החשוד. הסתבר כי הקופסה הכילה עותק תנ"ך נדיר. לא ברור איך הגיעה הקופסה למטוס ללא בעליה.

אליהו הובר

קופנהאגן

התפטרותו של עד מומחה

לשכת המהנדסים והאדריכלים תחליט כנראה להורות לחבריה לסרב להופיע להבא כ"עדים מומחים" בדיונים משפטיים. הלשכה זועמת בשל מקרהו של מהנדס הבניין דוד פרנה מתל־אביב. שוזמן לתת עדות מומחה בבית־המשפט מטעם התביעה. למרות שהופעתו וההכנות אליה גזלו ממנו יום שלם, נקבע לפרנה שכר טרחה של שישה (6) שקלים חדשים בלבד.

כמו רבים אחרים מהמהנדסים והאדריכלים, פרנה יכול להתנחם בכך שמצבם של רופאים, המוזמנים בתוקף החוק לבית־משפט כעדים מומחים, הוא חמור יותר. כאשר עדותם מצריכה גם ניתוח גויה, שכר־הטרחה הוא פחות מ־13 ש"ח. לדברי אחד העדים המומחים, התשלום הוא קצת פחות מזה שהוא משלם לעוזרת־הבית הנשארת בביתו בעת מתן העדות.

בבדיקה שערכה לשכת המהנדסים והאדריכלים עולה כי גובה שכר־הטרחה נקבע באפריל אשתקד ומאז לא עודכן.

אברים צדוק

קצב בגואטמלה בשליחות הממשלה

שר העבודה והרווחה משה קצב יצא אמש בשליחות הממשלה לגואטמלה כדי להשתתף בטקס מסירת השלטון לידי הנשיא הנבחר ויניסיו סרזו ארבלו ב־14 בינואר. קצב נושא עמו איגרת ברכה לנשיא מנשיא המדינה חיים הרצוג.

קצב, הממעט לנסוע לחו"ל, ינצל את נסיעתו גם לשהייה בת שבוע בארה"ב בענייני משרדו.

נ.אפים

בעריכת עירית רוזנבלום

הקבינט האיטלקי תומך באי־הצטרפות לסנקציות נגד לוב

טכנאים איטלקים לא יחליפו האמריקאים שיעזבו את לוב

שום מדינה בשוק האירופי לא הסכימה להטיל חרם על לוב

מאת תולדה ליברטמה

כתבת "הארץ" באיטליה

פירנצה (מיוחד ל"הארץ"). בישיבת הקבינט המצומצם החליטה אתמול ממשלת איטליה לתמוך בהכרזת שר החוץ אנדריאוטי משלשום לפיה לא תצטרף איטליה לסנקציות כלכליות נגד לוב ללא התייעצות קודמת עם מדינות השוק. עם זאת כבר שלשום פנה משרד החוץ לנשיא התורן של מדינות השוק בבקשה להקדים את ישיבת שרי החוץ, שנועדה ל־27 בינואר. כמו כן החליט הקבינט המצומצם שטכנאים איטלקים לא יחליפו את האמריקאים שיעזבו את לוב בעקבות החלטת וואשינגטון, וכי איטליה לא תספק ללוב נשק שהוגדר כמסוכן במיוחד. שר הביטחון הרפובליקאי ספדוליני הדגיש אתמול שאיטליה מממנת בעקיפין את ממשלת לוב באמצעות הגרעון הגדול במאזן התשלומים הלובי־איטלקי לרעת איטליה. הוחלט שלפי שעה לא יחול שינוי כל שהוא במדיניות החוץ האיטלקית. כמו כן החליט על הגברת המאמצים לשיתוף פעולה בין־לאומי נגד הטירור.

אמצעי זהירות מוגברים בנמל התעופה

אתמול נודע שבין אמצעי הזהירות המיוחדים שינהגו בנמל התעופה לאונרדו דה־וינצ'י, דלתות לאולם הכניסה הגדול, שם נערך הטבח ב־27.12. כמו כן הוחלט על בדיקות קפדניות יותר של מטען הנוסעים ועל זירוז בדיקת כרטיסי הנוסעים וקבלת מטענם במטרה לצמצם במידת האפשר את משך שהותם באולם הכניסה. עוד הוחלט להגדיל את מספר אנשי הביטחון בנמל התעופה ובסביבתו. נודע שבעשרת הימים מאז טבח רומא ביטלו את כרטיסי הטיסה שלהם לרומא בחברת טי.וו.איי בלבד למעלה מ־4000 תיירים אמריקאים. בבירת איטליה מעריכים את מספרם הכולל של אמריקאים שביטלו את ביקורם באיטליה בלא פחות מ־10 אלפים.

נמצאו רובים מרוקאיים

בעיר הנמל ספציה שבחופה המערבי של איטליה, שם נמצא בסיס חשוב של צי המלחמה האיטלקי, נמצאה מזוודה ובה 20 רובים מרוקאים וכדורים מסוג מילאנו־רבאט. ברובים מסוג זה השתמשו כידוע מחבלי אניית הטיולים אקילה לאורו. בעלי דרכון מרוקאי אינם חייבים באשרת כניסה לאיטליה, שלא כנושאי דרכונים מיתר מדינות ערב.

קראקסי ואנדראוטי לקהיר

ראש הממשלה קראקסי ושר החוץ אנדראוטי יערכו ביקור קצר במצרים ב־14 בינואר לפי הזמנת הנשיא מובארק שנשלחה עוד בטרם פרץ משבר לוב.

תידון תגובת השוק

(ע"ה). שלוש מדינות החברות בקהיליה האירופית — צרפת, איטליה ויוון — ביקשו באורח רשמי לכנס ישיבה דחופה של 12 שרי החוץ של השוק המשותף, לדון בתגובת הקהיליה האירופית לקריאתו של הנשיא רייגן להטיל חרם כלכלי על לוב.

נציגיה של הולנד במוסדות הקהיליה מסרו כי המשלחת ההולנדית — המכהנת כנשיאה תורנית של השוק המשותף — עדיין שוקלת, אם לכנס את פגישת החרום לפני המושב הרגיל של שרי החוץ, העומד להתכנס בסוף חודש ינואר.

ארה"ב מבודדת

אף אחת מבין 12 המדינות החברות בקהיליה האירופית לא נענתה עד כה לקריאתו של הנשיא רייגן, אשר דוחק בבעלות בריתה האירופיות של ארה"ב ללכת בעקבות וואשינגטון ולהטיל חרם כלכלי על לוב.

דיפלומטים בבריסל הביעו את הדעה כי תגובות דומות מצד בעלות ברית אחרות של וואשינגטון, כגון יפאן וקנדה, הוכיחו את בידודה של וואשינגטון בנושא החרם הכלכלי נגד לוב.

דולצין המליץ לאשר לבן־אחותו לצאת כשליח הסוכנות למקסיקו

רק לפני שנה וחצי חזר משליחות בארגנטינה ★ הסוכנות: קיבל ציון 100 בבחינות הפסיכומטריות לקראת השליחות

מאת גדעון אלון

סופר "הארץ"

יו"ר הנהלת הסוכנות, אריה דולצין, המליץ לפני הנפשים לו במינהל השליחות ובמחלקת הנוער והחלוץ, לאשר את יציאתו של בן־אחותו לשליחות במקסיקו. לסופר "הארץ" נודע כי בן אחותו של דולצין, יצחק (איציה) פרידמן, העוסק בהכנת תוכניות חינוך והדרכה במחלקת הנוער והחלוץ ביקש לצאת לשליחות במקסיקו (שם נמצאים בני משפחתו) מטעם תנועת "מכבי". גורמים בסוכנות האחראים על נושא השליחות, הבהירו לדולצין כי יש טעם לפגם בהתערבותו למען יציאתו לשליחות של בן אחותו, משום שרק לפני כשנה וחצי הוא חזר משליחות בארגנטינה, שם עשה כנציג הנוער. על פי הנהלים של ועדת השליחות חייב שליח המסיים את שליחותו להמתין לפחות 3 שנים, עד שיהיה רשאי להגיש שוב בקשה לצאת לשליחות חדשה.

תגובת הסוכנות

בתגובה אישר אתמול דובר הסוכנות צבי אייל כי דולצין המליץ לפני ראש המחלקה לנוער וחלוץ לאשר את יציאתו לשליחות של בן אחותו. לדבריו, פרידמן היה שליח מצטיין בארגנטינה והקהילה היהודית במקסיקו ביקשה כי יבוא לשליחות. הוא ציין כי פרידמן קיבל ציון 100 בבחינות הפסיכומטריות לקראת השליחות, ולדעת דולצין אפילו לא היה בן אחותו, היה ממליץ עליו. בהתייחסו לכך שבשיגרה שנה וחצי אחרי שובו משליחות יש חריגה מהנוהלים, אמר הדובר כי "הוא לא ייצא לשליחות לפני חודש אפריל ועד אז יחלפו כמעט שנתיים מאז חזר ארצה".

פקיד אמריקאי בכיר בראיון לרשת הטלוויזיה סי־בי־אס:

ישראלי שרצה לפוצץ פצצה בקונגרס ולהתאבד נעצר ב־'83 וגורש לארץ

טוען כי ישראל רובינוביץ, בן 22, כלוא כעת בישראל

וואשינגטון (ע"צ). פקיד אמריקאי בכיר גילה אתמול כי ישראלי נעצר בארה"ב באוקטובר 1983, כאשר עמד לפוצץ פצצה בבניין הקונגרס ולהתאבד. הוא גורש לאחר מכן לישראל.

ראש שירות המרשלים של בית הנבחרים ג'ק רוס, גילה כי ישראל רובינוביץ בן 22, חדר ב־18 באוקטובר 1983 לבניין בית הנבחרים, הוא הגיע ליציאה שנועדה לקהל ואיים שיפוצץ פצצה מתוצרת בית שהסתיר מתחת לחולצתו.

קודם לכן סיפר על פרשה זו ראש סיעת הרוב הדמוקרטי בבית־הנבחרים ג'ים רייט מטכסאס בשידור של רשת הטלוויזיה סי־בי־אס. לדברי רייט, היה ניסיון זה קשור "עם סיעה זו או אחרת של אש"ף".

לדבריו, נעצר האיש ברגע האחרון, שעה שעמד לפוצץ את הפצצה. עוד ציין כי 3 חודשים קודם לכן "גורש איש זה מבניין הכנסת בירושלים בגלל תקרית דומה". רוס הוסיף ואמר כי רובינוביץ שגורש לישראל כלוא עתה בבית סוהר והטעים כי בעקבות תקרית זו הוחקו אמצעי הביטחון בקונגרס.

האופוזיציה חוששת: רעיית אקינו תורד מהשלטון גם אם תזכה

הצבא הפיליפיני מבטיח להיות נייטרלי בבחירות

הגנרל ואר, הידוע באמונתו למרכוס, החוזר לראשות הכוחות המזוינים לאחר שזוכה מקשירת קשר לרצח אקינו בנינו

מאנילה (א־פי). ראש הכוחות המזוינים של הפיליפינים, גנרל פביאן ואר, הבטיח כי הצבא יישאר נייטרלי בבחירות המיוחדות לנשיאות ב־7 בפברואר.

ואר, הידוע בנאמנותו המוחלטת לנשיא מרכוס, הוחזר לאחרונה לתפקידו לאחר שזוכה מקשירת קשר לרצוח את יריבו של מרכוס, בנינו אקינו, ב־1983.

מנהיגי האופוזיציה חוששים כי מרקוס, המשמש גם כמפקד הצבא, עלול להשתמש בכוחות המזוינים, כדי למנוע הצבעה נגדו.

ואר גם דחה חששות של האופוזיציה כי הצבא יוריד את רעיית אקינו, קוראזון, מן השלטון, אם תזכה בבחירות.

"פורין ריפורט":

רב־המחבלים הפועל מלוב — לא אבו־נידאל

אבו־נידאל המקורי מת מסרטן ב־1984

מאת שאול צדקא

סופר "הארץ" בבריטניה

לונדון (מיוחד ל"הארץ"). אבו נידאל היושב בטריפולי ומי שעמד מאחורי מעשי הטבח ברומא ובווינה אינו אבו נידאל האמיתי, אלא רב־מחבלים אחר המתחזה לו ומשתמש בשמו בהשראה לובית, סורית ואיראנית. עלון המידע "פורין ריפורט" הרואה אור בלונדון כותב מפי מקורות "יודעי דבר" מודיעיניים כי סברי אל באנה, אבו נידאל האמיתי, מת מסרטן ב־1984 וכי האיש אשר הופיע לפתע לפני שנה במסיבת עיתונאים לא היה אלא מתחזה, הנראה צעיר יותר מקודמו, ומנהל את פעילותו מן הבירה הלובית.

ההתקפות בנמלי התעופה של הבירות האירופיות האוסטרית והאיטלקית, לדעת המקורות, נושא לדיון שנערך בטריפולי ב־23 בדצמבר. בו נטלו חלק שרי החוץ של סוריה, איראן ולוב. הם קיבלו מידע על ההכנות למעשי הרצח והיזמו נוספים על התקפותיהם של אימתני 500 המחבלים העושים בשלושה מחנות ליד טריפולי, ליד טהראן ובבקעת הבקא.

רק הבוקר תחליט המשטרה אם לבקש הארכת המעצר של החשוד בקשר לרצח הדס קדמי

מאת ראובן שפירא ודורית אמיתי

סופרי "הארץ"

חוקרי היחידה הארצית לחקירת פשעים חמורים יחליטו הבוקר אם לבקש מבית המשפט את הארכת מעצרו של ד"ר אמנון חלצל, החשוד בקשר למעורבות ברצח החיילת הדס קדמי. חלצל העצור כבר כשבועיים יובא היום שוב לפני שופט כדי שיחליט אם יש מקום להאריך את מעצרו.

על אף מאמצי החוקרים שהשקיעו עבודה אינטנסיבית, וערכו בין השאר חיפושים מדוקדקים בדירות שבהן התגורר ד"ר חלצל, לא הצליחו למצוא בשלב זה ראיות הקשורות אותו לרצח של החיילת. עם זאת, עדיין מוחזק חלצל על ידי החוקרים כ"חשוד רציני", והם משוכנעים כי הוא מסתיר פרטים בקשר לרצח.

חלצל אינו משתף פעולה עם החוקרים ולאחר שמסר בימים הראשונים למעצרו תשובות לשאלות שנשאל, הוא הפסיק לענות על שאלות על פי עצת פרקליטו. בשבוע האחרון נחקר חלצל מספר פעמים על ידי חוקרים בכירים ביחידה לחקירת פשעים חמורים, אך לא נענה לניסיונות השבוע שלהם השיב להם בעניינים המעוררים חשד לגביו.

יקירנו

מיכאל (מקס) שפר

איש החינוך הוותיק

איננו

על מועד הלוויה ניתן לקבל פרטים בטלפונים:

03-822721, 03-764183, 08-475128

המתאבלים: אשתו: דינה שפר

בנו: אלעזר שפר וב"ב

בתו: שולמית פונטש וב"ב

ענת ורדימון

הממונה על המלחמה בטרור בסטייט דיפארטמנט:

בממשל צפו שישראל תתקוף את סוריה

"יישום הסכמי קמפ דייוויד היה מונע הרבה תיסכול שהוליד טרור"

מאת צבי בראל

וואשינגטון (מיוחד ל"הארץ"). "באופן מוזר לא פעלה ישראל נגד סוריה למרות הציפיות .. מסתבר כי הממשלה הנוכחית היא זהירה יותר (מממשלת בגין) אך אני בטוח שתהיה תגובה ישראלית (לפיגועים ברומא ווינה) בזמן ובמקום כלשהו". כך אמר אתמול רוברט אוקלי, ראש המשרד למלחמה בטרור בסטייט דיפארטמנט. "ישראל פעלה ותפעל בין אם נאמר לה ובין אם לאו, אין הם מתייעצים איתנו לפני פעולה..." אוקלי, שדיבר במסיבת עיתונאים, אמר בתשובה לשאלה כי היה חשש שהממשלה תפעל באופן מופרז כפי שפעלה הממשלה הקודמת בלבנון, והוסיף "נכון שאם היה חלקם השני של הסכמי קמפ דייוויד מיושם (אוטונומיה לפלסטינאים) היה נמנע הרבה תסכול שהוליד טרור מצד הפלסטינאים". בהתייחסו לסוריה הוא שלל את הדעה כי סוריה איננה שותפה לטרור. הוא ציין כי המחבלים שפעלו בוינה וברומא עברו בזמן כלשהוא דרך סוריה, וכי סוריה סיפקה מחנות אימונים לקבוצת אבו נידאל. אך בשלב מסוים אסרה סוריה על אבו נידאל ואנשיו לתת ראיונות עיתונאים בתוך סוריה "כיוון שאלה גרמו לה מבוכה". אוקלי הגדיר את סוריה כמדינה שהעדיפו לה להיות זהירה ולא לשתף פעולה עם הטרור, שאם לא כן תמצא עצמה בעמדה דומה לזו של לוב.

את עיקר דבריו הקדיש אוקלי לסירובן של מדינות אירופה ומדינות ערביות מתונות לפעול במשותף נגד הטרור. התגובות השליליות שהתקבלו להחלטת הנשיא רייגן להטיל סנקציות ולהקפיא את הרכוש הלובי הנמצא בארה"ב, במעט מכל מדינות אירופה, עורר את הממשל להתחיל במערכת הסברה מקיפה בארה"ב, באירופה ובמדינות ערב. שליח אמריקאי מיוחד נשלח למזרח התיכון לצורך כך ושגרירי ארה"ב במדינות אירופה התבקשו להבהיר את צעדי ארה"ב ולשכנע את ראשי מדינות אירופה לשתף פעולה ולהטיל אף הן סנקציות כלכליות.

אוקלי טען כי מדינות אירופה הפסידו למעלה ממיליארד דולר מפני צעדי טרור והן, יותר מכולם, צריכות להיות מודעות לסכנת הטרור ובמיוחד לסכנה הלובית. לדבריו קיים "פער תרבותי" בהבנת הסיכון בין ארה"ב לאירופה.

ילון יובל

בננו היקר והאהוב

איננו

נפל בעת מילוי תפקידו

הלוויה היום, יום שישי, 10.1.86 (כ"ט טבת תשמ"ו). יציאה בשעה 12.00 מביתנו רח' ביכורים 18 חיפה. מבית החולים רמב"ם בשעה 12.30 לחלקה הצבאית בבית העלמין חוף כרמל.

המשפחה האבלה

אבלים וכואבים את פטירתו של אבינו וסבנו היקר

אברהם סגן־כהן ז"ל

שנלקח מאתנו בשיבה טובה

הלוויה תצא היום כ"ט בטבת התשמ"ו 10.1.86 בשעה 11.30 מבית הלוויות העירוני רח' דפנה 5 תל־אביב לבית העלמין בחולון

ראובן ומיכל סגן־כהן

גיטה ואוריאל רייפמן

עינת, עמית, גיא, רועי ותמר

שולץ שולח את סגנו לאירופה לגייס תמיכה בחרם על לוב

מאת צבי בראל

שליח "הארץ" בארה"ב

וואשינגטון (מיוחד ל"הארץ"). שר החוץ האמריקאי, ג'ורג' שולץ, הודה כי עד כה כמעט לא הושגה התקדמות במאמצים לרתום את האירופים לחרם על קדאפי, ו"יש חוסר רצון מצדם לפסוע בדרך שהתווינו". אולם הוא חזר על כך שמדינות אירופה סובלות מטרור יותר מאשר ארצות הברית "ובטוחני כי אין דרך אחרת אלא לאלץ את קדאפי להפסיק את קשריו עם הטרור". במסיבת עיתונאים הודיע שולץ כי החליט לשגר בשבוע הבא לאירופה את סגנו ג'ון ווייטהאד למשימה מיוחדת. הוא מקווה שווייטהאד יצליח לשכנע את האירופים להצטרף לצעדי העונשין הכלכליים שהטילה ארצות הברית על לוב. בתשובה לשאלה על האופציה הצבאית אמר שולץ: "היתה כבר פעם אחת שבה השתמשנו בכוח צבאי נגד הטרור (הכוונה ליירוט המטוס המצרי) ועשינו זאת כמה פעמים כדי לסכל פעילות טרור... כוח איננו תמיד האמצעי הטוב ביותר אך לפעמים הוא נחוץ בכל זאת".

הנושא הפלשתינאי

בהתייחסו לנושא הפלשתינאי אמר שולץ כי "ארצות הברית עושה ככל שביכולתה למען העם הפלשתיני — היא מאמינה שיש לפלשתינים זכויות לגיטימיות ... אבל היא איננה מבינה מדוע כאשר מנסה המלך חוסיין לנקוט מהלך אמיץ לכיוון של שלום — הפלשתינים הטוענים שהם נלחמים למען בעייתם — פוגעים בחברת התעופה הירדנית ורוצחים דיפלומט ירדני".

מקורות ערביים בלונדון:

אסאד דרש מחוסיין לסלק את ערפאת מתהליך השלום

נשיא סוריה לא דחה הצעת מלך ירדן לפייס בין פלגי אש"ף

מאת שאול צדקא

סופר "הארץ" בבריטניה

לונדון (מיוחד ל"הארץ"). המלך חוסיין הציע בפגישתו עם הנשיא אסאד לפייס בין שני פלגי אש"ף, לאחד את חלקיו ולהביאם לפני ועידה בין־לאומית כחלק ממשלחת פלשתינאית־ירדנית אשר תישא ותיתן עם ישראל. מקורות ערביים בלונדון מוסרים כי נשיא סוריה לא התנגד לרעיון, אולם עמד על כך שמן התהליך כלו יסולק יאסר ערפאת. שני המנהיגים נותרו חלוקים בדעתם על נושא זה, למרות לחצים סעודיים על דמשק להביא לאיחודו של אש"ף כדי להחיש את התהליך המדיני.

2 אחים צ'רקסים נתלו בדמשק על ריגול לישראל

דמשק (ע"ר). שלטונות סוריה הוציאו להורג 2 אחים צ'רקסים באשמה שריגלו לטובת ישראל. כך מסרו אתמול מקורות דיפלומטיים.

מקור רשמי אמר כי נאפה פואד חאסן, בן 26 הוצא להורג בתליה לאחר שנמצא אשם ב"ריגול והעברת מידע לאויב הישראלי הנוגע בביטחונה של סוריה ובמוסדותיה הצבאיים והכלכליים". הוא ניתלה אתמול בפרוסיה.

הוא אחיו של פייסל פואד חסן, בן 48, שהוצא להורג שלשום. גם הוא באשמת ריגול לטובת ישראל.

מאז 14 במאי 1985 הוצאו להורג 8 אנשים בסוריה באשמת "ריגול לטובת ישראל".

הרוג ו־5 פצועים בתאונה בגולן

מאת מנחם הורוביץ

סופר "הארץ" בצפון

נהרג וחמישה אחרים נפצעו אמש בתאונת דרכים בגולן. שני כלי רכב שנסעו בהם התנגשו בסמוך למושב אלירום.

זכו בפיס

בהגרלת רב־פרס מצטבר של מפעל הפיס מס. 02/86 שהתקיימה ביום 9/01/86 זכו הכרטיסים הבאים:

בסך 120,000 ש"ח זכה המספר 670228.

כדור המזל לא עלה בגורל הפרס המצטבר בסך 240,000 ש"חים עובר לשבוע הבא. מקסימום פרס ראשון בשבוע הבא יהיה 440,000 ש"חים (כולל צבירה).

בסך 6000 ש"ח זכה המספר: 514675.

בסך 3,000 ש"ח זכו המספרים: 482733, 687379.

בסך 180 ש"ח זכו המספרים: 073352; 083026; 122867; 153891; 197842; 226349; 280012; 311440; 315487; 331962; 349228; 385177; 395431; 395517; 407561; 482052; 510031; 586207; 591047; 602110; 608272; 612781; 635984; 642315; 707537; 715238; 730490; 735168; 761479; 762392; 780288; 831908.

בסך 90 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב: 7139, 8315.

בסך 15 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב: 467, 704.

בסך 9 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב: 079, 534, 797.

כל הכרטיסים שמספריהם מסתיימים בספרה 6 זכו בסך של 1.50 ש"ח.

בסך 3 ש"ח זכו המספרים התלת־ספרתיים: 002; 009; 056; 068; 114; 155; 306; 311; 312; 325; 423; 433; 443; 490; 514; 525; 530; 662; 742; 806; 843; 845; 939; 962; 969; 985.

בסך 1.50 ש"ח זכו המספרים הדו־ספרתיים: 02; 11; 12; 13; 21; 26; 27; 28; 31; 35; 36; 44; 45; 51; 62; 65; 74; 75; 76; 80; 81; 85.

רק הרשימה הכוללת של תוצאות ההגרלה מחייבת את מפעל הפיס.

נוסייבה שוקל לבטל התפטרותו מראשות חברת החשמל במזרח י־ם

בשל מצבה הכלכלי הקשה של החברה ★ נוסייבה ל"הארץ": ממשלת ירדן התחייבה לפרוע החובות לחברת החשמל הישראלית

מאת יהודה ליטני

סופר "הארץ"

יו"ר מועצת המנהלים של חברת החשמל המזרח־ירושלמית, אנואר נוסייבה, שוקל לחזור בו מהתפטרותו נוכח מצבה הכלכלי הקשה של החברה.

נוסייבה אמר אמש ל"הארץ" כי ועד העובדים ומועצת המנהלים של החברה פנו אליו בימים האחרונים וביקשוהו לחזור בו מהתפטרותו. הוא הוסיף כי יודיע על החלטתו הסופית תוך כמה ימים.

בתגובה על ידיעה שפורסמה אתמול ב"הארץ" כי שר האנרגיה קיבל אור ירוק לנקוט צעדים משפטיים, ובכלל זה הפעלת כונס נכסים, אם חברת החשמל המזרח־ירושלמית לא תשלם את חובותיה לחברת החשמל הישראלית אמר נוסייבה כי הוא משוכנע שהחברה תעמוד בתשלום חובותיה וכי אין לממשלת ישראל סיבה לחשוש בעניין זה. הוא הוסיף כי בביקורו האחרון בירדן קיבל התחייבות מפורשת של הממשלה הירדנית בנושא החזר החובות לחברה הישראלית.

צעדי כפה ירדני

בישיבה שהתקיימה בלשכת ראש הממשלה שלשום — בין השאר בהשתתפות ראש הממשלה, שר הביטחון, שר האנרגיה ומתאם הפעולות בשטחים — בנושא חברת החשמל המזרח־ירושלמית, אמרו כמה ממשתתפים כי יתכן שנוכח ההחלטה לנקוט צעדים משפטיים, תזרז ירדן את החלטתה להזרים את הכספים הנחוצים לכיסוי החוב ולמניעת השתלטות ישראלית על החברה. הם הציעו שלא להזדרז בנקיטת הצעדים המשפטיים בתקווה שירדן תסכים בסופו של דבר לשלם את חובותיה השוטפים של החברה.

המפעל הגדול בגדה

לחברת החשמל המזרח־ירושלמית זכיון לאספקת חשמל למזרח־ירושלים ולאיזורי המרכז של הגדה המערבית (כולל איזורי יריחו, בית־לחם, רמאללה וההתנחלויות הישראליות באזורים אלה) עד לסוף שנת 1987. חברה זו היא המפעל הכלכלי הגדול ביותר בגדה. השתלטות ישראלית עליו תגרום — קרוב לוודאי, תסיסה פוליטית במזרח־ירושלים ובשטחים.

השפעת אש"ף

יצויין כי ועד העובדים של החברה נתון להשפעה של תומכי אש"ף (פתח), ועובדה זו משפיעה ככל הנראה על השהיית המענק הירדני לחברה בשל חשש הירדנים מהמשך השפעת אש"ף על מהלכיה של החברה.

דובר משרד האנרגיה אמר בתשובה לשאלה כי ההתייחסות לחברת החשמל המזרח־ירושלמית תהיה כמו לחברה מסחרית אחרת. הדובר סירב להגיב על הידיעה בנושא נקיטת הצעדים המשפטיים ועל הישיבה שכונסה לדון בכך שלשום.

מקורות צבאיים:

אלברט אזולאי לא שירת בבסיס שבו טען שסידר שירות מילואים לח"כ שלמה עמר

דרגתו בצבא לא היתה רב־סמל אלא רב"ט

(ע). בדיקה יסודית, שנערכה בצה"ל, העלתה כי אלברט אזולאי, מקריית שמונה, לא שירת בבסיס, שבו סידר לדבריו שירות מילואים לח"כ שלמה עמר. כך נמסר לכתב עתי"ם ממקורות צבאיים. כן העלתה הבדיקה, כי דרגתו בצבא היתה רב טוראי ולא רב־סמל.

אלברט אזולאי נעלם במהלך מסירת עדות לפני קצין בדרגת סגן אלוף בבסיס המשטרה הצבאית בצפת. תוך כדי חקירה קיבל אזולאי שיחת טלפון מהמפעל בראש פינה, שבו הוא עובד. התבקש להגיע בדחיפות לתקן דבר מה. מר אזולאי ביקש את רשותו של הקצין "לקפוץ לחצי שעה" כדי לתקן את התקלה. ונעלם בלא שוב. בדיקה שנערכה בביתו ואצל קרוביו העלתה כי לא ידוע להם כלל היכן מסתתר מר אזולאי.

נראה כי הפרשה תועבר לטיפולה של המשטרה האזרחית בגלל היות אזולאי כעת אזרח ולא חייל. המשטרה תנסה לברר מה מסתתר מאחורי התנהגותו המוזרה של מר אזולאי.

2 ערבים נפצעו בעיר רחובות מרסיסי רימון

(ע). שני ערבים נפצעו, אחד מהם באנוש, מרסיסי רימון שנזרק למבנה שבו הם מתגוררים ברחובות.

המקרה אירע אמש סמוך לשעה 9 ברחוב יעקב ברחובות, לא רחוק מבית העלמין.

השוטרים, שהוזעקו למקום, החלו בחיפושים אחר נוסע בתלת־אופנוע ואחר שני אנשים שנסעו במכונית "וולוו" ירוקה. לפי החשד נזרק הרימון מאחד משני כלי הרכב.

הדולר התחזק

פאריס (ע"צ, ע"ר). שער הדולר התחזק אתמול במידה רבה ברוב השווקים הפיננסיים המערביים.

בפרנקפורט עלה שער המטבע האמריקאי בכ־2 פפניג, ל־2.4650 עד 2.4670 מארקים גרמניים.

גם בטוקיו נרשמה עלייה רבה של שער הדולר, והוא ננעל עם סגירת העסקים ב־202.40 ין, לעומת 201.65 ין שלשום.

בשוקי העולם הביעו דיעה כי עליית שער הדולר נגרמה בעיקר עקב הדיווחים על צמצום האבטלה בארה"ב בדצמבר, והצהרות שהשמיע שלשום בארה"ב הנרי קאופמן, הכלכלן הראשי של חברת ההשקעות האחים סלומון, כי אין לצפות בקרוב להורדת שער הריבית של הבנק המרכזי האמריקאי.

שיחת היום / ירח טל

עם: פרופ' גבריאל ורבורג, ראש המרכז האקדמי הישראלי בקאהיר

על: הרחוב המצרי — לאחר ראס בורקה ולפני בוררות טאבה

הרגשת השליחות נפגמה

כיצד חשו בימים אלה נציגי ישראל רשמי בקאהיר?

מצד אחד, לא השתנתה הרגשה הבסיסית, של מילוי מרצון של שליחות חשובה. אולם מאידך, הרגשה זו, בלי כל ספק, נפגמה בחודשים האחרונים, בעיקר אחרי רצח הישראלים בראס־בורקה.

כיצד זה בא לידי ביטוי?

למשל, באמצעי הביטחון המתגברים עד מאוד שהציבו המצרים על שליחים רשמיים של ישראל. דבר זה, מטבע הדברים, מביא לתחושה שאכן משהו השתנה.

האם כתוצאה מאמצעי הביטחון הוגבלה תנועתם של נציגים ישראליים במצרים?

אין שום שינוי, מלבד העובדה שהישראלים נעים לכל מקום בליווי אבטחה מצרית, אפילו במקומות ציבוריים.

בעבר כינו אותך גורמי האופוזיציה במצרים "מרגל ציוני". שלשום יצא עיתון האופוזיציה "אל האלי" בכותרת — "שגרירות ישראל — מרכז ריגול". האם אתם חשים בעויינות והאם מנסים להתנכל לכם?

עיתונות האופוזיציה במצרים היא לא דבר ששמים אליו לב במיוחד במצרים, לא גורמים רשמיים ואף לא גורמים בלתי רשמיים, ולא משנה מה ייכתב בה. לגבי לפתוח הדירות התחום שאני מקבל מצד אותו ציבור של סטודנטים ומורים הבאים למרכז. לא רק שלא נפגמה אלא להיפך. וכל ההשמצות המתפרסמות מפעם לפעם בעיתונים אלה — לא משפיעות על יחסו של ציבור זה כלפינו.

אולם על פי הדיווחים השנאה לישראל גברה עם מותו של הרוצח מראס בורקה.

לא הייתי בהפגנות ההמוניות שדווח עליהם בעיתונים. אבל מפי עדי ראייה, ובהם ישראלים, שהסתובבו באזור "אל אזהר", ההפגנות היו דלות משתתפים ומספר אנשי הביטחון במקום היה רב יותר ממספר המפגינים.

כלומר, מהקריאות "מוות למובראק" שהושמעו בהפגנות אלה אין להבין כי נשקפת סכנה לשלטונו של מובארק.

הרושם הוא שמובארק שולט היטב במצב ולפי הערכתי ההפגנות הן אירוע חולף.

איך מתקבל במצרים העיכוב הנוסף בהכרעת הקבינט הישראלי בשאלת הבוררות בנושא טאבה.

למצרים נמאס מהדחיות האינסופיות. הן נראות כדבר מוזר בעיני המצרים. הציפייה במצרים להכרעה חיובית בקבינט הישראלי היתה גדולה. קשה להעריך כיצד דחייה נוספת תשפיע, אולם הנושא חייב להערכתי להגיע לידי סיום מהיר ויפה שעה אחת קודם.

היית אומר שנשקפת סכנה להסכם השלום אם נושא טאבה לא ייפתר במהירה?

ההרגשה הכללית היא שנושא זה הוא אכן אבן הנגף ב"חימום" השלום. הנושא לא היה מגיע לשיאים כאלה אלמלא המצרים היו מייחסים לו חשיבות כה רבה.

להמנע ממלחמה לפרק ההתנחלויות

להעלות רמת חייהם של אנשי המצוקה

עיירות הפיתוח והשכונות

להמית המזעמת ולקבור אותה לצמית

ולהעניק חדוות חיים לכל אלה

שאורות קיומם המומים

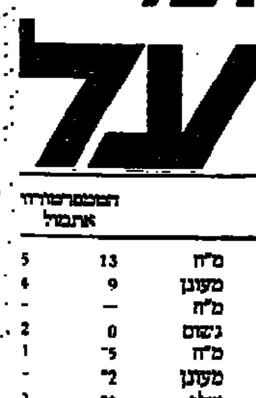

סעדיה מרציאנו מקריב מעצמו מעודד ומקרב אנשים שונים אל המאבק בעוול ובשנאה נשמתו הפתוחה מבקשת לטהר אמות המידות מרוחות הפרצים המצננים אמונה באפשרות אחרת של בחירה

המעלות של אל על

	מעמ' מינימום	מעמ' מכסי'		הטמפרטורה אתמול	
קהיר	11	18	מ"ח	13	5
אתונה	8	15	מעונן	9	4
בוקרשט	-3	2	מ"ח	—	-
רומא	8	10	גשום	0	2
ז'נבה	3	5	מ"ח	-5	1
ציריך	0	1	מעונן	-2	-
פרנקפורט	-2	-1	שלג	-2	[illegible]
וינה	-6	-3	"	-2	[illegible]
פאריס	3	6	מעונן	2	[illegible]
אמסטרדם	-4	-2	"	-6	[illegible]
בריסל	-2	0	מ"ח	-5	[illegible]
מדריד	2	4	"	0	[illegible]
לונדון	2	3	מעונן	2	[illegible]
קופנהאגן	-6	-4	"	-12	[illegible]
שטוקהולם	-8	-7	שלג	-12	[illegible]
ליסבון	12	14	מ"ח	10	[illegible]
ניו־יורק	-6	-4	בהיר	-8	

אל על

במסגרת עסקת טיעון הוחלט לעכב ההליכים המשפטיים נגד המנהלים

4 הבנקים הגדולים הורשעו עפ"י הודאתם בתיאום הורדת הריבית בחשבון תפ"ס

תנאי לעיסקת הטיעון — ניסוח כללים חדשים שניסח שופט ביהמ"ש העליון בדימוס, כדי למנוע בעתיד תיאום פעולות עיסקיות בין הבנקים

מאת צבי הראל
סופר "הארץ" בבית המשפט

ארבעת הבנקים הגדולים — לאומי, הפועלים, דיסקונט והמזרחי — הורשעו אתמול על פי הודאתם בעבירה של תיאום הורדת הריבית בחשבון תפ"ס (תעודת פיקדון סחירה), על־פי חוק ההגבלים העסקיים.

ארבעת הבנקים הורשעו במסגרת עסקת טיעון, שבמסגרתה החליט היועץ המשפטי לממשלה, פרופ' יצחק זמיר, לעכב את ההליכים המשפטיים נגד ארבעת מנהלי הבנקים הגדולים: ארנסט יפת (לאומי), גיורא גזית (הפועלים), אלי כהן (דיסקונט) ואהרון מאיר (המזרחי).

תנאי לעסקת טיעון זו הוא ניסוח כללים חדשים, שאותם ניסח שופט בית משפט העליון בדימוס, דוד בכור. התפקידם של כללים אלה הוא למנוע בעתיד תיאום פעולות עסקיות בין הבנקים.

לפני כשנה הוגש כתב אישום בפרשה בידי עו"ד מרים מזרחי, בציגת משרד המסחר והתעשייה. התובעת טוענת בכתב האישום, כי מנהלי הבנקים הוליכו ביולי 1983 לגרום להורדת שיעורי הריבית באופן מתואם בתוכניות תפ"ס, משיעור של 115 אחוז ל־85 אחוז ובכך פגעו בלקוחות הבנקים. התובעת טענה עוד, כי מנהלי הבנקים נפגשו לצורך זה כמה פעמים.

בהקראת כתב האישום כפרו הנאשמים באשמה ובעובדות המופיעות בו. במשפט היו אמורים להופיע 27 עדי תביעה, וכמו המפקחת על הבנקים, גליה מאור. כמה שבועות לאחר שכפרו הבנקים ומנהליהם באשמה, נפתחו מו"מ בין פרקליטי הבנקים לבין היועץ המשפטי לממשלה במטרה למצוא דרך, שהמדינה לא תנהל משפט פלילי נגד המנהלים ובמקביל ייקבעו כללים, שימנעו בעתיד התאמת פעולות עיסקיות בין הבנקים.

שופט בית המשפט העליון בדימוס, דוד בכור, המשמש יו"ר המחלקה להגבלים עסקיים במשרד המסחר והתעשייה נבחר כבורר, כדי לקבוע את הכללים החדשים.

אתמול צירפה התובעת לתיק בית המשפט את הכללים שקבע השופט בדימוס. נגד הדיון נגד הבנקים ייתנו ביום ראשון הקרוב לפני השופט, אביגדור סלטון. התובעת ציינה כי במסגרת עסקת טיעון זו היא תבקש מהשופט להטיל על הבנקים קנס כולל של 40 אלף ש"ח.

במסמך ששלח זאב גלמור, הממונה על ההגבלים העסקיים במשרד המסחר והתעשייה לפרופ' זמיר, בעקבות ניסוח הכללים החדשים בידי השופט בדימוס בכור, נכתב: "כללים אלה יתרמו לשיפור מצב התחרות בענף הבנקאות ולמנוע מהבנקים לעשות קרטל". גלמור מציין עוד במכתבו לפרופ' זמיר, כי שיטה זו, הכוונה לעסקת הטיעון, שבה הוחלט על אי־העמדת המנהלים לדין והמרת הכללים היא שיטה נוהגה בארה"ב. לדבריו, כללים אלה יביאו לשינוי דפוסי התנהגות עסקית, שהיו נהוגים במערכת הבנקאית, ויביאו להגברת התחרות בין הבנקים.

בין עיקרי הכללים שנקבעו בידי השופט בכור הם: א. איסור תיאום של גובה הריבית תנאי והצמדה על פיקדונות תוכניות חסכון למיניהן שהבנק משלם ללקוחות.

ב. איסור תיאום מוקדם בין הבנקים לגבי פעולות עסקיות הטעונות אישור של רשויות מוסמכות.

ג. איסור החלפת מידע עסקי ואי־סור התייעצות בין הבנקים במיוחד לגבי תוכניות וכוונות עתידיות.

ד. חובת ניהול רישומים (פרוטוקולים) בכל מפגשי עבודה בין מנהלים בכירים של בנקים שונים ולממונה על ההגבלים העסקיים במשרד המסחר והתעשייה תהיה זכות לעיין בתרשומות אלה.

בדיון בלישכת ראש הממשלה עם שרים וחברי ההנהלה הציונית

פרס: הממשלה מכירה בהסת' הציונית כגורם מכריע ביחסי ישראל והתפוצות

פרס ודולצין קראו לכל הגורמים בתנועה הציונית להגיע להכרעה בשאלות עלייה, חינוך ציוני ופעילות ציונית

מאת סופר "הארץ"

בקריאה לכל התנועות הזרמים בתנועה הציונית, לקיים בירור אידיאולוגי פנימי מעמיק, כדי להגיע להכרעה בשאלות העלייה, החינוך הציוני, הפעילות הציונית בקהילות, תוך מתן עדיפות להגשמה ציונית ובדיקת המערכות המוסדיות, המופקדות על הקשר בין ישראל לגולה — יצאו ראש הממשלה, שמעון פרס, ויו"ר ההנהלה הציונית, אריה דולצין, בתום דיון שהתקיים השבוע בלישכת ראש הממשלה, בהשתתפות שרים וחברי ההנהלה הציונית.

בדיון שהתקיים, ביוזמת יו"ר ההנהלה הציונית, שמעו המשתתפים מפי דולצין סקירה על ההצעות החדשות לשינויים במבנה ובדרכי הפעולה של התנועה הציונית ועל הדרכים להתאימן למציאות הנדרשת בעם היהודי.

פרס סיכם את הדיון בקבעו, שהממשלה מכירה בהסתדרות הציונית כגורם המרכזי במערכת היחסים בין ישראל לתפוצות ומייחסת חשיבות רבה לפעולתה. פרס ציין את האתגרים הגדולים, עימם חייבת ההסתדרות הציונית להתמודד בימים אלה, וכמרכום עידוד העלייה לישראל, הגברת הזיקה אליה כמרכז העם היהודי והרחבת החינוך היהודי ציוני. כן הודיע פרס, כי הממשלה תעשה להגברת שתוף הפעולה והתאום בינה לבין ההסתדרות הציונית הסוכנות.

האוניברסיטה העברית בירושלים

מודיעה על

מסגרת מיוחדת של

מילגות הצטיינות לתלמידים חדשים וותיקים

במטרה לעודד הצטיינות בלימודים החליטה הנהלת האוניברסיטה העברית לפתוח מסגרת מיוחדת למצטיינים. העידוד לתלמידים במסגרת זו יתבטא במילגות הצ־טיינות, במקומות מובטחים במעונות ללא תשלום, ובאתגרים אקדמיים.

גובה המילגות יהיה בהתאם לרמת ההצטיינות של התלמיד עד למילגה בגובה מלוא שכר הלימוד בתוספת דיור חינם במעונות הסטודנטים בחדר נפרד ללא שותף.

פרטים על המילגות, **למועמדים חדשים** מצטיינים, מתפרסמים ב"מדריך לנרשם" לשנה"ל תשמ"ז, שמכירתו, בחנויות "אקדמון" באוניברסיטה העברית ובחנויות הספרים באוניברסיטאות האחרות, החלה עם פתיחת ההרשמה ללימודים ב־5.1.1986. ההודעה על הזכאות למילגה ועל רמתה תישלח לתלמידים החדשים בסמוך למועד ההודעה על קבלתם.

תלמידים ותיקים הלומדים לתואר ראשון ושני יוכלו לקבל פרטים על כללי הזכאות בתכנית מיוחדת זו, במזכירות הפקולטה שבה הם לומדים.

בנק ישראל

הודעה על תוצאות מכרזים

ביום 9.1.1986 הוצעו לציבור אג"ח צמודות באמצעות מכרזים.

להלן פירוט הסדרות שהונפקו ותוצאות המכרז.

סדרה	צמודה	מחיר המכירה	שעור ההקצאה ב־%	סה"כ הכמות שנמכרה בסדרה במליוני שקלים
"שגיא" 4201	מדד	86.0	75.06	10.0
"רמון" 7201	דולר	90.0	100.00	9.3

הזמנות במחירים הגבוהים ממחיר המכירה סופקו במלואן

הזמנות במחיר המכירה סופקו בחלקן לפי שעור ההקצאה הרשום לעיל

הזמנות במחירים נמוכים ממחיר המכירה לא סופקו

בדיון המשפטי בבג"ץ על עתירת ח"כ מיעארי:

עו"ד יאראק: ח"כ מיעארי סתר תפקידו כח"כ כאשר הביע הזדהות עם אש"ף

באי־כוח המדינה קרא לביהמ"ש שלא להתערב בשיקולי הכנסת, שהחליטה להגביל את חסינות ח"כ מיעארי, בעקבות דברים שנשא במכללת אל־אברהימיה במזרח ירושלים

(עו). "ח"כ מוחמד מיעארי הביע הזדהות עם הגדול שבאויבי המדינה, אש"ף, והבעת הזדהות עם הנהגת אש"ף סותרת את מילוי תפקידו כחבר כנסת ואת שבועת האמונים שנשבע מיעארי עם היבחרו כחבר כנסת" — כך אמר אתמול בא־כוח פרקליטות המדינה, בדיון המשפטי בבג"ץ על עתירתו של ח"כ מיעארי נגד הכנסת על הגבלת חסינותו.

כזכור, החליטה הכנסת ברוב של 39 קולות נגד 22, להגביל את חסינותו בעקבות דברים שנשא מיעארי במכללת אל־אברהימיה במזרח ירושלים, שבהם הביע הזדהות עם אש"ף. דבריו נאמרו כאשר עמד תחת תמונתו של יאסר עראפאת. בא־כוח המדינה עו"ד רבאטו יאראק אמר, כי אחת הסיבות, שבגינן החליטה הכנסת על הסרת החסינות של מיעארי היתה החשש, שבעתיד יבצל ח"כ מיעארי את חסינותו לפגיעה במדינה. החלטה זו, שהתבססה על הדברים שאמר מיעארי, צפתה פני עתיד, אמר עו"ד יאראק.

5 שופטים ישבו בדיון בעניינו של מיעארי — הנשיא מאיר שמגר, המישנה לנשיא מרים בן־פורת, והשופטים מנחם אילון, אהרון ברק ושלמה לוין. במשך כ־5 שעות השמיע בא־כוח המדינה את טענותיו, ואילו טענות בא־כוחו של ח"כ מיעארי יישמעו בשבוע הבא.

בהתייחסו לעתירת מיעארי, כאילו הושמעו דבריו במסגרת מילוי תפקידו כח"כ, אמר בא־כוח המדינה, כי הדברים נוגדים את תפקידו של חבר־כנסת הפוגעים בביטחונה של המדינה. הוא הזכיר, כי לפני היותו חבר־הכנסת מכהן שלטונות הביטחון כי האיש מסכן את שלום המדינה ונעקטו נגדו הליכים על־פי תקנות־חירום.

בא־כוח המדינה קרא לבית המשפט שלא להתערב בשיקולי הכנסת. על בית המשפט להתערב בשיקולי הכנסת רק אם זו חרגה חריגה של ממש מסמכותה, אמר, והתערבות בית המשפט בשיקול הדעת של חברי הכנסת, יש בה כדי לפגוע באושיות המשטר הפרלמנטארי. כן קרא בא־כוח המדינה להמשת שופטי הרכב, לקבוע אמות־מידה להתערבות של בית־המשפט בעבודת בית הנבחרים.

עו"ד יאראק טען עוד, כי בכל שיצמצם בית המשפט את סמכות הכנסת להסיר חסינות, ייפגע העיקרון של שוויון לפני החוק. האפשרות להסיר את חסינותו של חבר כנסת או להגבילה היא האיזון המתבקש לשם שמירה על שוויון כל אזרחי המדינה לפני החוק.

ד"ר אמיל נחלה בהרצאה באונ' חיפה

חוקר אמריקאי פלשתיני: בגדה וברצועה יש כיום כמיהה לשלום

לדעתו יש לפתוח תחילה במגעים סודיים, הרחק מזרקורי התקשורת ★ "ערביי השטחים התייאשו ממדינות ערב"

מאת ירח טל, סופר "הארץ"

"בגדה המערבית וברצועת עזה קיימת כיום כמיהה לשלום. בשטחים שוררת כיום תחושה של ריאליזם ופרגמטיזם, ותחושה של דחיפות להגיע להסדר, פן יאוחר את המועד. תחושות אלו פותחות אפשרויות לפתרון הסכסוך הפלשתיני־ישראלי בדרך של מו"מ" — דברים אלה אמר אתמול בהרצאה באוניברסיטת חיפה, ד"ר אמיל נחלה, חוקר אמריקאי, ממוצא פלשתיני. המסייר בימים אלה בארץ מטעם שירות ההסברה של ממשלת ארה"ב.

ד"ר נחלה (47), יליד הכפר רמי בגליל, היגר לפני 27 שנה לארה"ב. הוא נחשב למומחה בעל מוניטין בינ"ל בנושא המזרח־התיכון. מרצה קבוע במשרד ההגנה האמריקאי ובמכללה לפיקוד ומטה של חילות צבא ארה"ב. פרסם עשרות מאמרים וספרים בנושא הסכסוך הישראלי־ערבי.

ד"ר נחלה משלים עתה בישראל סיור מקיף שערך במזרח־התיכון, בו נפגש עם מנהיגים ערבים ופלשתינים. לישראל הגיע לאחר ביקור שערך בסעודיה, קטאר ובעיראק.

ד"ר נחלה אמר, כי בתום ביקורו הנוכחי באיזור, הוא יותר אופטימי מאשר היה לפני שנה בכל הקשור לסיכויים לפתור את בעיית השטחים בדרכי שלום.

הוא הדגיש, כי לפי דעתו, אפשר להגיע להתקדמות כזו, אך צריך לפתוח תחילה במגעים סודיים, הרחק מזרקורי התקשורת. הפרוצה האורח הרסית, כי משיחותיו התרשם, שערביי השטחים הגיעו למסקנה, כי בטווח־שלדבר הפיתרון לבעייתם לא יהיה ערבי אלא ישראלי־פלשתיני. "ערביי השטחים התייאשו ממדינות ערב. הבעיה הפלשתינית כלל אינה מעסיקה את רוב מדינות ערב. ערביי השטחים חשים בתחושה של ייאוש ותיסכול בכל הנוגע לעמדה הלא אפקטיווית של מדינות ערב כלפיהם ותמיכת ארה"ב בישראל".

עוד אמר ד"ר נחלה, כי "המנהיגים בשטחים הגיעו למסקנה, שתוצי כיכר להם ביד עריפה על לא כלום... המנהיגים הפלשתינים בשטחים הגיעו להכרה, כי יצטרכו למשך שנים רבות לשתף פעולה בצורה הדוקה בתחום הכלכלי, מדיני וביטחוני עם שתי מדינות — ירדן וישראל".

המרצה הוסיף, כי בכל הסדר שיווצר, יצטרכו הצדדים לשתף את הזרם המרכזי באש"ף, בראשו עומד יאסר עראפאת. "נכון שלאש"ף אין מספיק כוח כדי להכתיב הסדר, אך הוא עדיין חזק דיו, כדי למנוע הסדר. ההזדהות עם אש"ף בשטחים היא חזקה ביותר". עליפי דעתו, הגיבוי המחוזק של נציגי הסיעה המרכזית באש"ף בבחירות לאגודות הסטודנטים במכללת אל־נג'אח ובירזית, משקף את הלכי הרוח הכללים, השוררים כיום באוכלוסיית השטחים.

ועדת הכספים תדון בהעדפת ישובים בגדה על פני ישובים באזורי פיתוח

מאת יהושע מאירי
סופר "הארץ"

ועדת הכספים של הכנסת תקיים דיון מקיף, כדי לבדוק את נושא העדפת ישובים בגדה על פני ישובים באזורי פיתוח ובצפון הארץ.

ח"כ יאיר צבן הגיש הצעה דחופה לסדר היום בנושא. לדבריו, יש לקיים בוועדה בדיקה יסודית של הצהרות הממשלה, בדבר השוואת המעמד של ישובי הצפון לזה של ההתנחלויות בגדה. צבן טוען, כי בידיו נתונים, המוכיחים שמשרדים הנמצאים בידי שרי הליכוד ושותפיהם, מבצעים העדפה תקציבית בולטת של ההתנחלויות, על הצפון.

צבן האשים את הממשלה, כי בהר בעקיפה אישרה, שההתנחלויות זוכות לתנאים מועדפים גם על פני עיירות הפיתוח. "מהים להיווכח כיצד ממשלה בראשות פרס מסכימה להקציב למשכנות לילה, לאלה הגרים 15 ק"מ מכפר סבא, ופרנסתם בגוש דן, תקציב הגדול יותר מאשר לירוחם ולאופקים", אמר צבן.

מ"מ יושב ראש הוועדה, ח"כ יגאל כהן (ליכוד) הודיע, כי יפעל לקיום בירור כפי שתבע חבר הכנסת צבן, "כדי לנתץ את האגדות סביב ההשקעות בהתנחלויות".

עמרם מיצנע מתמנה לעוזר ראש אג"ם; מועלה מדרגת תא"ל לאלוף

מאת ראובן פדהצור

תא"ל עמרם מיצנע יתמנה היום לעוזר ראש אג"ם ויועלה לדרגת אלוף.

תא"ל עמרם מיצנע בא במקומו של האלוף אורי שגיא, שיתמנה בקרוב לתפקיד בכיר אחר.

אלוף מיצנע, נולד לפני 40 שנה בקיבוץ דברת שליד התבור. הוא גדל בקריית־חיים ומתגורר עתה בקיבוץ עין־כב. הוא למד בפנימייה הצבאית שליד ביה"ס הריאלי בחיפה. יש לו תואר ראשון בגיאוגרפיה והוא בעל אות "המופת" וצל"ש הרמטכ"ל.

אלוף עמרם מיצנע

ב־1982, לאחר הטבח בסאברה ושתילה, ביקש תת אלוף מיצנע לצאת לחופשה בעת ששירת כמפקד בית ספר לפיקוד ומטה. בקשתו באה לאחר שכבוס הפיקוד הבכיר של צה"ל הודיע מעל לבמה, כי אין לו אימון בשר הביטחון אריאל שרון. תת אלוף מיצנע ביקש חופשה "עד להתפטרותו של שר הביטחון" ורק אז — כך אמר — יהיה מוכן לחזור לשירות.

הרמטכ"ל דאז, רב אלוף רפאל איתן, הודיע לתת אלוף מיצנע, כי אינו מקבל את בקשתו ועליו להחליט, אם להתפטר מצה"ל או לחזור לתפקידו.

לבסוף החליט מיצנע להישאר בצבא ולחזור לתפקיד מפקד פו"ם.

ערכה את העמוד: רחל דבה

מאסר עולם לתושב חברון שרצח חייל מילואים

בקסבה של חברון

(עו). מאסר עולם הוטל אתמול בבית הדין הצבאי ברמאללה על האבי דראווי סעיד, בן 21 מחברון, רוצחו של חייל המילואים בחברון, רב"ס אברהם פרק ז"ל.

הנאשם הורשע בכך שלפני ארבעה חודשים גרם למותו של חייל המילואים שעמד על משמרתו בקסבה של חברון, בה התבצרו בשעתו חברי הכנסת. הנאשם דקר את אברהם פרק בסכין וניסה לרצוח חייל מילואים נוסף, רב"ט אריה ברנשטיין שעמד על משמרתו ביחד עם המנוח, מדי־שטיין נפצע באורח בינוני.

הנאשם נתפס זמן קצר אחרי ביצוע הרצח, והתברר כי לא השתייך לכל ארגון. הוא ביצע את הפיגוע מתוך יוזמה אישית.

שופטי בית הדין הצבאי ברמאללה, אל"מ אבי הבה, סא"ל יעקב לידו ורס"ן חיים מדינה, הרשיעו את הנאשם ברצח ובניסיון לרצח, וגזרו עליו, כאמור, מאסר עולם.

כאשר ניתנה לנאשם זכות הדיבור אמר: "אני איש מלחמה, והרגתי בעד חברון, מקום מגורי אבי וסבי, אלוהים עד הניצחון".

"הנהגת ערוץ שני תביא לחיסול העיתונים"

תביעה מהממשלה לעיין שוב בהנהגת ערוץ שני בטלוויזיה

ועדת העורכים ואיגוד העיתונים היומיים חוששים, כי הפרסומת בערוץ השני תבלע רוב משאבי הפרסום

(עו). משלחת משותפת של ועדת העורכים ואיגוד העיתונים היומיים, שנפגשה אתמול עם ועדת השרים לענייני חקיקה, תבעה מהממשלה לעיין מחדש בהחלטתה להנהיג ערוץ שני בטלוויזיה, טלוויזיה בכבלים, ותחנות רדיו מקומיות.

חברי המשלחת אמרו לחברי הוועדה המבינה את הצעת החוק בנידון, השרים משה נסים, אמנון רובינשטיין ויצחק פרץ, שהשתתפו בפגישה, כי הנהגת ערוץ שני מסכנת את המשך קיום העיתונות, מאחר שהוא תביא לחיסול העיתונים.

העיתונות בארץ, הנאבקת כבר כיום על קיומה בגלל המצב הכלכלי וירידת הפרסום, לא תוכל להתקיים, כי הפרסומת בערוץ השני תבלע את רוב המשאבים המוצאים כיום לפרסום בארץ.

כל ההצעות, אמרה המשלחת, שיובדו על שיתוף עיתונים בניהול הערוץ השני הן לא מציאותיות, נוכח ההשקעות העצומות הדרושות בפרויקט הערוץ השני והטלוויזיות בכבלים.

גם אם תתאפשר חלוקת רווחים — הפיצוי הכספי שיינתן אז לעיתונים יהיה כמעט אפסי, לעומת אובדן ההכנסה המאסיבי הצפוי כתוצאה מהזרמת רוב תקציבי הפרסום לערוץ השני. גם הטלוויזיה בכבלים לא תוכל להתקיים ללא פרסומת.

חברי המשלחת פנו אל חברי הוועדה לעכב את תהליך חקיקת החוק האמור, כי יבקשו פגישה עם ראש הממשלה ומליאת הממשלה כולה, כדי להעמידם על חומרת הדברים ולאחר מכן לעיין מחדש בהנהגת הערוץ השני והטלוויזיה בכבלים.

יו"ר הוועדה, השר משה נסים, אמר בתשובה לפניית העיתונים כי ועדת השרים אינה הכתובת לפנייה להפסיק את תהליך החקיקה, כי הוועדה נתבקשה לסיים במהירות את החקיקה בנדון, והיא מנועה מלדון בעיכוב החוק אלא אך ורק בסעיפי החוק. אם העיתונים תובעים לעיין מחדש בעניין, עליהם לפנות אל ראש הממשלה.

השרים משה נסים ואמנון רובינשטיין אמרו עוד, כי הערוץ השני והטלוויזיה בכבלים הם כורח חיוני למדינה מטעמים שונים, הן מבחינת מקום בתור המוקצה למדינות, הן מבחינת ההתפתחויות הטכנולוגיות וקיומם של ערוצי טלוויזיה נוספים הקיימים בפועל ברשת השידורים מארצות שכנות.

נבון: אני מסכים לחשיבות לימוד העיתונות במשטר דמוקרטי

מסופרת "הארץ" לענייני החינוך מוסרת, כי שר החינוך, יצחק נבון, כתב למועצת העיתונות: "אני מסכים לחשיבות לימוד העיתונות וכלי התקשורת האלקטרוניים במשטר דמוקרטי. אין לי שום ספק, כי מערכת החינוך נדרשת לעסוק בנושא זה בכל הזמנים ובתקופה זו, שבה העמדנו את העמקת החינוך לדמוקרטיה במרכז פעילותנו, על אחת כמה וכמה".

ד"ר יהושע רוטנשטרייך, נשיא מועצת העיתונות ויוסף קרני, מנכ"ל המועצה, ביקשו מהשר להנהיג במערכת החינוך לימודים שיטתיים על העיתונות במשטר דמוקרטי. זאת ביידוע נוכח גילויי העוינות בעת האחרונה כלפי אמצעי התקשורת וכלפי עיתונאים.

היקף החיסכון במשק האנרגיה הגיע ב־1985 ל־170 מיליון ד'

ביום א' צריכה הממשלה לאשר הורדת מחירי החשמל והמזוט ב־5%

מאת יהודה שרוני
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

היקף החיסכון במשק האנרגיה בשנת 1985 מגיע ל־170 מיליון דולר — כך מתברר מנתוני משרד האנרגיה. סעיפי החיסכון העיקריים נובעים מירידת מחירי הדלק בשוק העולמי. השבוע הודיעו מצרים ומכסיקו על הורדת מחירי הדלק לישראל. מצרים הוזילה את המחירים ב־1.35 דולר לחבית ומכסיקו הוזילה את המחירים ב־1.75 דולר לחבית. כן ביצע משרד האנרגיה את מירביות צבמים מלאי הדלק, שגם היא תרמה לחיסכון, בעיקר בהוצאות מימון. במקביל לכך, המשיכה ישראל לייצא תזקיקי נפט למצרים. יצוא התזקיקים בשנת 1985 הגיע ל־66 מיליון דולר. שר האנרגיה משה שחל מעריך שמחירי הנפט במשק העולמי ימשיכו לרדת גם בהמשך השנה, ומשום כך הממשלה צריכה לאשר ביום א' את הורדת מחירי החשמל והמזוט ב־5 אחוזים.

בטייבה הושלך בקבוק תבערה על רכב עבודה של חב' החשמל

מאת אלי אלעד
סופר "הארץ"

בקבוק תבערה נזרק אתמול על רכב עבודה של חברת החשמל, שחנה באחת מסמטאות הכפר טייבה במשולש. הבקבוק פגע בקיר סמוך וגרם לתחילה קלה בלבד ברכב החברה. תלונה הוגשה במשטרה ונפתחה חקירה לגילוי משליך הבקבוק.

המקרה אירע סמוך לשעה 10 בבוקר, כאשר עובד חברת החשמל נכנס לאחת הדירות בכפר, במסגרת פעולות חלי"ב (חיבור לא ברשות) שעורכת החברה לאתר התחברויות לא חוקיות לקווי החברה.

נמסר, כי בעקבות האירוע התקשר ראש מועצת טייבה למשרד האזורי של חברת החשמל והביע הזדעזעות וגינוי למשליך בקבוק התבערה. הוא אף הציע שמתנדבים מטעם המועצה ילוו עובדים של חברת החשמל בעבודתם. ההצעה נדחתה ונאמר, כי היום תימשך העבודה בכפר כסדירה.

הוגש גיליון אישום נגד 2 מחבלים שנתפסו במרדף בצפון ב־85

(עו). גיליון אישום נגד חברי חוליית מחבלים, שנתפסו במירדף בצפון הארץ באוגוסט 1985, לאחר שחצו את גדר המערכת מלבנון, במטרה לבצע פיגוע, הוגש אתמול לבית המשפט הצבאי בלוד.

3 חברי החוליה פעלו בשליחות "המועצה המהפכנית הפלשתינית", ארגון שלא היה מוכר עד כה. התחפשו לאחר מידות, שבמשך 3 ימים לפני שיכלו לבצע את משימתם הרצחנית. אחד מחברי החוליה הוא בן 15 ויישפט בנפרד לפני בית משפט לנוער.

בגיליון האישום נאמר, כי השניים, אחרון ירדן ראאד אבו־אלליה חשיש, בן 26, ואזרח ירדן והושב לבנון, תאלד עבד אלשרטל אבושאם, בן 39, עברו את הגבול בין 1 ל־3 באוגוסט אשתקד באזור הר דב, במטרה לבצע פיגוע רצחני.

יצחק נבון בביקור בבית ש"י עגנון

"יש להבטיח שכל תלמיד יבקר לפחות פעם אחת בבית עגנון ויתבשם ממנו"

(עתי"מ). סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות, יצחק נבון, ביקש מהנהלת בית ש"י עגנון בירושלים להגדיל את מספר התלמידים המבקרים במקום, במסגרת בית ספרם. נבון העלה את בקשתו במסגרת ביקור שערך בבית, המופעל בסיוע משרד החינוך התרבות ומשפחת עגנון.

"אני סבור שיש להבטיח שכל תלמיד בישראל יבקר לפחות פעם אחת במהלך לימודיו בבית זה ויתבשם ממנו", ציין נבון.

שר החינוך ביקר בספריית עגנון, שנשתמרה כפי שהייתה בחייו, ומכילה כ־10,000 ספרים.

המזרח הקסום תאילנד והפיליפינים...

וגם בורמה!

28 ימים
יציאה ב־1.2.86

הצטרף עכשיו למסע אל המזרח — מפגש אישי עם הסטוריה ומסורת, תרבויות עתיקות ונופים מרתקים. מקדשים ופגודות, אנשי הרים ועובדי אלילים, עולמות שהיו — והקסם שנשאר.

תאילנד והפיליפינים... ובורמה!

— רק הגיאוגרפית תקח אותך לשם. ולא צריך להיות "מיטיב לכת" — רק סקרן...

החברה הגיאוגרפית

רח' טבריה 8 (פינת בוגרשוב) ת"א, טל. 03-284113 (5 קווים).

בית מלון פעיל להשכרה/למכירה

45 חדר, מטבח, חדר אוכל ציוד מלא.

מתאים גם למוסד וכד'

פרטים בטלפון 02-812024

שערים יציגים של מטבע חוץ

5.1.86

המטבע		שער	המטבע		שער
ארה"ב	דולר	1.4895	אוסטרליה	דולר	1.0332
בריטניה	לירה	2.1508	חד"א	רנד	6070
גרמניה מע'	מרק	6044	בלגיה	10 פרנק	2955
צרפת	פרנק	1969	אוסטריה	10 שילינג	8589
הולנד	גילדן	5368	איטליה	1000 לירה	8850
שוויץ	פרנק	7135	יפן	100 ין	7356
שוודיה	כתר	1956	אירלנד	פאונד	1.8406
נורווגיה	כתר	1968	ספרד	100 פזו	9677
דנמרק	כתר	1652	ירדן	דינר	3.9621
פינלנד	מרק		לבנון	לירה	8008
קנדה	דולר	1.0620	מצרים	לירה	8714

שערי מטבע־חוץ 9.1.86

בנק לאומי

המטבע	העברות והמחאות קניה	העברות והמחאות מכירה	מזומנים קניה	מזומנים מכירה
1 דולר ארה"ב	1.4798	1.4982	1.46	1.53
1 ליש"ט	2.1368	2.1634	2.10	2.20
1 מארק גרמני	.6003	.6078	.59	.62
1 פרנק צרפתי	.1954	.1979	.19	.20
1 גילדן הולנדי	.5327	.5393	.53	.55
1 פרנק שוויצרי	.7084	.7172	.70	.73
1 כתר שוודי	.1943	.1967	.19	.20
1 כתר נורווגי	.1949	.1973	.19	.20
1 כתר דני	.1642	.1663	.16	.17
1 מרק פיני	.2721	.2755	.27	.28
1 דולר קנדי	1.0553	1.0684	1.04	1.09
1 דולר אוסטרלי	1.0255	1.0383	.98	1.08
1 ראנד דרא"פ	.6067	.6143	.50	.55
10 פרנק בלגיים	.2885	.2920	.28	.30
10 שילינג אוסטרי	.8527	.8633	.84	.88
1000 לירטי איט'	.8785	.8894	.86	.91
100 ינים יפן	.7306	.7397	.72	.75
1 דינר ירדני	— —	— —	3.93	4.17
1 לירה מצרית	— —	— —	.83	.88

שערי מטבע חוץ בינבנקאיים

אתמול 9.1.1986 באירופה

מסירה מידית (ספוט)

ל־1 שטרלינג	$ ארצות הברית	1.4435/1.4445
ל־1 ארה"ב $1	מרקים גרמניים	2.4690/2.4700
"	גולדנים הולנדיים	2.7825/2.7840
"	פרנקים שוויצריים	2.0890/2.0905
"	פרנקים בלגיים	50.50/50.52
"	פרנקים צרפתיים	7.5735/7.5765
"	לירטות איטלקיות	1684.00/1685.00
"	ינים יפאניים	202.45/202.60
ל־ס.ד.ר.	$ ארצות הברית	1.0942/1.0947

שער הזהב $ 333.90 ארה"ב אונקיה לגונה פיקסינג

מסירה מאוחרת (פורוורד)

	$/ליש"ט	פר"ש/$	מ"ג/$
1 ח':	1.4378/1.4390	2.0811/2.0831	2.4613/2.4628
3 ח':	1.4274/1.4288	2.0670/2.0690	2.4477/2.4492
6 ח':	1.4130/1.4145	2.0465/2.0490	2.4261/2.4281

הנתונים נמסרו על־ידי בנק דיסקונט לישראל בע"מ

גלגל הבורסה / יהודה שרוני

סוף שבוע שקט

שבוע המסחר העצבני במקצת בבורסה הסתיים אתמול בחוסר עניין שהתבטא במחזורי מסחר נמוכים. התחושה בבורסה היא שהשוק נמצא בעמדת המתנה כאשר חלק גדול מסוחרי הבורסה נמנעים לפי שעה מגילוי מעורבות. שערי המניות הכב־דות נטו גם אתמול לרדת, אם כי בצורה מתונה לעומת הימים האח־רונים. ההצהרות השונות השבוע על הצורך בהטלת מס על רווחי הבורסה לא תרמו לשיפור באווירת המסחר. עם זאת, בבורסה חלוקות הדעות באשר להשפעתו של מס כזה על שוק המניות. בשוק אגרות החוב נמשכה גם אתמול נדנדת המחירים. שערי האגרות הדולריות נטו לרדת, ואילו באגרות החוב המודדות היו עליות שערים קלות.

נרשם אתמול שער קונים בלבד לאחר שלשום ירד שער המנייה בצורה תלולה. במניית חברת נקה כימיקלים לא היו מוכנים סוחרי הבורסה לקלוט את ההיצע שהופיע שלשום אף ביר־ידת שער של 10 אחוזים. אך אתמול נרשם שער קונים בלבד למניית החברה.

סולל בונה ממשיכה לעלות

הביקושים למניית סולל בונה נמשכו גם אתמול ושער המנייה עלה ב־3.1 אחוז. יש לציין כי המנייה נסחרת כיום במחיר הגבוה ב־10 אחוז ממחיר הצעת הרכש שהיה 4500 נקו־דות. נציר כי מחזורי המסחר במנייה גבוהים יחסית, ומסתבר כי הנהלת הבורסה שלא למחוק את המנייה מהמסחר מתבקשת לפי שעה. ברמת השערים במניות בינוי נמשכות. המנייה בת 1 שקל עלתה ב־8.7 אחו־זים כתוצאה מעודף ביקוש לא גבוה במיוחד. תנודות השערים במניות מירב שאפיינו את כל שבוע המסחר האחרון נמשכו גם אתמול — מניית הבנק עלתה ב־5.4 אחוזים.

ביקושים להנפקות בנק ישראל

אתמול גייס בנק ישראל 3.19 מי־ליון ש"ח באמצעות אג"ח דולרית מסוג רימון ואג"ח צמודות מדד מסוג שגיא. רימון נמכרה בחלקה למשי־קיעים במחיר המינימום של 90 נקו־דות; שגיא נמכרה במלואה לפי מחיר של 86 נקודות, לעומת מחיר מינימום של 85 נקודות. בשוק אגרות החוב נמשכה גם אתמול המגמה המעורבת. באגרות החוב צמודות־המדד הופיע ביקוש של 0.6 מיליון ש"ח שהביא לעליית שערים קלות, ואילו היצע של 2.8 מיליון ש"ח לאגרות הדולריות נקלט תוך תנודות שערים של 2 אחו־זים לשני הכיוונים.

פעילות אפסית במק"מ

היקף הפעילות במלוות קצרי המועד שב וירד אתמול לרמה נמוכה ביותר והסתכם ב־0.6 מיליון דולר. בבורסה מסבירים את הירידה בהיקף הפעילות באפיק זה ברמת התשואה הבלתי־אטרקטיבית לפדיון השנ־תית בו כיום.

הסדרה	ימים לפדיון	שער	תשואה חודשית
136	5	99.55	2.78
146	12	99.10	2.32
156	19	98.75	2.03
216	26	98.30	2.03
226	33	97.80	2.07
236	40	97.35	2.06
336	68	95.55	2.06
246	47	96.85	2.09
346	75	95.05	2.08
316	54	96.45	2.06
416	82	94.65	2.06

הודעות בורסה

★ קרמני סיימה את שנת 1984/85 בהפסד של 761 מיליון שקל לעומת הפסד של 967 מיליון שקל בתקופה המקבילה אשתקד.

★ מגרית מכרה למגרית ני"ע 120 מיליון ע.נ. מניות מת"מ במחיר 830 נקודות.

היצע של מיליון ש"ח למניות ההסדר

למניות הבנקים בהסדר הופיע אתמול היצע של מיליון ש"ח ושערי המניות נטו ברובן כלל לרדת. ירידה חדה יחסית של 0.7 אחוז היתה במניית המסוק של בל"ל. עיקר הפעי־לים במניות ההסדר הם קרנות הנ־אמנות של הבנקים, המופיעות בדרך כלל כקונים. קרן הנאמנות החדשה חליפין של לאומי פיא צברה אתמול מיליון דולר נוספים, ובמהלך השבוע כולו צברה 15 מיליון דולר.

בנק	תשואה שנתית דולרית באחוזים
בל"ל 0.1	13.84
הפועלים ש	13.67
אי.די.בי. רג	13.25
דיסקונט א	13.33
המזרחי ש	13.42

היצע של מיליון ש"ח למניות ההסדר

מגמת השחיקה בשערי המניות הכבדות בעלות רמת הסחירות הגבוהה נמשכה גם אתמול. ירידות השערים נגרמות בעיקר עקב הערכת של חלק ממנהלי קרנות הנאמנות כי רמת המחירים הנוכחית בחלק מהמניות אינה מהווה בסיס לרכישה. עיקר הקונים אתמול במניות הכבדות היו קרנות הנאמנות של בנק הפועלים, שקלטו את ההיצעים בירידות שערים מתונות או ללא שינוי שער. כך היה במניות דלק, כלל תעשיות, דיסקונט השקעות ואחרות. לעומת זאת, בחלק מניירות הערך בעלי רמת סחירות גבוהה הופיעו אתמול ביקושים. כך למשל עלתה מניית חיפה כימיקלים ב־2 אחוז כאשר במהלך השבוע כולו ריכזה המנייה פעילות יוצאת דופן.

הספקולציות נמשכות בדגיל

במהלך שבוע המסחר כולו על עליותיו ומורדותיו נמשכה הפעילות הספקולטיבית בניירות ערך בעלי רמת סחירות נמוכה, להלן מספר דוג־מאות. במניית גולדפרוסט 5 הכבונב האוטומטי של החברה נרשם אתמול שער קונים בלבד במעט השנייה, מכיוון שלא היה ניתן לספק את הביקוש אף בעליית שער מירבית של 15 אחוז. במניית ספנות האספקה 0.5

שערי המניות 9.1.86

שם המנייה	השער אתמול		המחזור אלפי ש"ע	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש אלפי ש"ע
בנקים שאינם כלולים בהסדר הצמודה						
אה.ה. ש	13150		2	-100	-0.8	-2
הספנות 0.1	766		1249	+11	+1.5	+1135
הספנות א 0.5	320		2355	+5	+1.6	+2383
הספנות אפ 2	471		1532			+94
כללי לא בהסדר	31900		22	-1600	-4.8	-51
בנק צפ'אפר 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
בנק צפ'אפר 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
בנק צ'אפר אופ			—	הפסקת	מסחר	—
דנות א 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
דנות 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
דנות שה 2			—	הפסקת	מסחר	—
בנק בינלאומי 05	2350		1107			-664
פ.יבי. 0.5	2450		2770			-643
בנקים הכלולים בהסדר הצמודה						
אידיבי רג 100.0	76140		350			-112
אידיבי ב 100.0	27500	שב		-2000	-2.5	-4
אידיבי בב א	488000	שב				-1
אגוד 0.1	56720		23	+228	+0.4	+298
דיסקונט ב	97000		19	-400	-0.4	-15
דיסקונט א	97000		404			-66
דיסקונט שה ב	11490		50			+82
המזרחי ש	31200		720			+381
המזרחי ב	30840		18	-700	-2.2	-59
המזרחי שה 9	14430	שב		-220	-1.5	-19
הפועלים מבב	120600	תב	5.3	-13400	-10	-8.4
הפועלים ש	51200		1570	-200	-0.4	-1124
הפועלים ב	51160		1174	-40	-0.1	-698
כללי א 1.0	131500		1	-2100	-1.6	-6
כללי אפ 9	134500	שב				-1
כללי שה 5	102000	שב				
כללי שה 7	6260		50	+59	+1	+679
בל"ל 0.1	32400		1018	-230	-0.7	-91
בל"ל שה 9	44950		4	-400	-0.9	-4
בל"ל שה 11	12500		13	-160	-1.3	-125
מימון וסחר 1.0	45000		1	-840	-1.8	-1
מימון וסחר 5.0	22984		5	-1		-98
בנקים למשכנתאות						
אדנים 0.1	6200		7	+133	+2.2	+3
לאומשכ' ש	3390		152			-144
לאומשכ' ב	3390		46	-110	-3.1	-46
כרמל ש	2890	שב				
כרמל שה 1	2647	שב				+125
בנין ב' 5.0	3150		5	+50	+1.6	+3.5
פת משכ ש	740		620			+1134
משכן ב ש	1760		137	-10	-0.6	-95
עצמאות 0.1	2985		11	-15	-0.5	-9
טפחות מבכ ש	12100	תב	15	+600	+5.2	+10
טפחות רג ש	10690	תב	19	-1002	-8.6	-38
טפחות שה 1	6650		1	-50	-0.8	-1
טפחות שה 2	3450		166	-88	-2.5	-216
יעסור 1.0	605	תב	273	+55	+10	+213
יעסור 5.0	319	תב	50	+19	+6.5	+48
מרב 1.0	1699	תב	200	+87	+5.4	+292
מוסדות מימון						
שלמון אש	269		3227	+4	+1.5	+402
התקלאות מבכ א	23850	תב	5	-2650	-10	-5
התקלאות מבכ ב	159941	שב				
לאומי תעש' א ש	3444		50	-30	-0.9	-30
פתוח תעש' מבכ	51314	לב				
פת תעש' בב ג	345650	לב				
פת תעש' בב גג	208788	לב				
פת תעש' בב 132	208778	לב				
פת תעש' בב ד	204346	לב				
פת תעש' בב דד	64277	לב				
מרכז קבלנים 5.0	480		325	-6	-1.2	-175
תיירות בב	162500	לב				
כלל ליסינג 0.1א	4190		18			-28
כלל ליסינג 0.5ב	1770		93	-61	-3.3	-98
כלל ליסינג אגוח	10351		8	-49	-0.5	-8
ביטוח						
אריה 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
אריה אפ ב			—	הפסקת	מסחר	—
אריה שה 1			—	הפסקת	מסחר	—
אדרם 0.1	3146	תב	471	+286	+10	+527
אדרם א 0.5	1738	תב	674	+155	+9.8	+1871
בטוח משנה 0.1	1835		60			+15
בטוח משנה 0.5	445		812	+14	+3.3	+1409
הדר 1.0	940		84	-10	-1.1	-84
הדר 5.0	475		50	+22	+4.9	+150
הסנה ש	1935		540	-10	-0.5	-771
הפניקס 0.1	1110	תב	3303	-96	-8	-3593
הפניקס 0.5	780	תב	408	-70	-9.1	-1008
המשמר־הראל 1.0	4450		8	-70	-1.6	-8
המשמר־הראל 5.0	1770		235	+80	+4.7	+255
ירדניה 0.1			—	הפסקת	מסחר	—
ירדניה 0.5			—	הפסקת	מסחר	—
מנורה 1.0	6120	כב	3	+68	+1.1	+6
מנורה 5.0	2299	שב				
סהר ב 1.0	2520		54	+120	+5	+84
סקורטס 0.1	4750		205			+71
צור ש	1100		80			-80
ציון החזקות 1.0	6700		11			-11
ציון החזקות 5.0	1340		38	-20	-1.5	-18
מסחר						
אינטר גאמא 1 ש	3100		10	+100	+3.3	+20
אינטר גאמא 5 ש	811	תב	150	-90	-10	-195
אינטר גאמ אפ 1	441		100			+100
מאיר עזרא 1.0	3610	שב				
מאיר עזרא אפ 1	3280	שב				
כתה 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
כתה 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
כלל סחר	1980		250			-155
קריסטל 1.0	2559		49	-99	-3.7	-157
רפק 0.1	27980		2.2	+80	+0.3	+3.6
רפק 0.5	4600		20	-20	-0.4	-16
שופרסל א 2.0	4000		310	-50	-1.2	-437
שופרסל ב 10.0	2260		342	+60	+2.7	+638
שירותים						
דלק ג ש	3580		896	-20	-0.6	-315
הראל 1.0	1980	תב		+100	+5.6	+117
הראל 5.0	739	שב				-10
ספנות הספקה 0.1	9001		6	+373	+4.5	+4
ספנות הספקה 0.5	3119	קב		+149	+5	+181
קרור 0.1	842	תב	225.9	+77	+10.1	+807.5
קרור 1.0	184		3480	-10	-5.2	-7150
חברת השמל 0.1			—	הפסקת	מסחר	—
מוס' עזרה 0.1	1642	תב	50	-100	-5.7	-227
מוס' עזרה 0.5	569		945	-29	-4.9	-2165
קנטורסים 0.1	660	תב	220	+40	+6.5	+1789
קנטורסים 0.5	295	תב	205	-19	-6.1	-185
מלונות ושירותי תיירות						
קסל 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
קסל אפ 1			—	הפסקת	מסחר	—
גלי זוהר 1.0	9700		12.5	-200	-2	-7.5
גלי זוהר 5.0	3600		30	+100	+2.9	+3
מלונות דן 1.0	3590		41	+139	+4	+251
מלונות דן 5.0	2006		75			-52
חוף האלמוג 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
כנס מר 1 ש	1770					
מלונות הירדן	1800	תב	151	-100	-5.3	-201
מלונות יהלום 1			—	הפסקת	מסחר	—
מחשבים ושירותי מחשבים						
דטה מימון 1.0	1064		94	-5	-0.5	-95
ת.י.ל.ן. 1.0	5300	שב				
יענא 1.0	2800	תב	40	+187	+7.2	+48
יענא אפ א	2350		13	+87	+3.8	+15
כלל מחשבים 1.0	3468	תב	110	+318	+10.1	+90
מ.ל.ל. 1.0	3100		118	+40	+1.3	+33
מ.ל.ל. 5.0	2050		50			-50
משוב מחשבים 1.0	1628	שב				
ניקוב מחשבים 1	3610		25			-25
ניקוב מחש' 5	1644		12			-12
תים מחשבים 1.0	1370	תב	765	+79	+6.1	+441
תים מחש' אופ	12580		10	+500	+4.1	+10
נדל"ן, בינוי ופיתוח						
אברהם גינדי וש	386	תב	466	+31	+8.7	+357
אברהם גינדי 5ש	215		754	+6	+2.9	+295
אורן 1.0	483		51	-16	-3.2	-531
אורן 5.0	182		1500	-5	-2.7	-1385
אזורים 1.0	2410		1798			-371
אילון 1.0	990		1695			-122
אילון אפ 1	1030		358			-161
אל-רוב 1.0	2035	תב	55	+185	+10	+55
אל-רוב 5.0	1682	קב		+80	+5	+63
אמנונים 1.0	901	תב	1184	+184	+25.7	+3914
אמנונים אפ 1	739	תב	347	+205	+38.4	+552
אפריקה 0.1	30070		31	+170	+0.6	+35
אפריקה 1.0	20100		96	-200	-1	-213
אריס	615		300	-26	-4.1	-200
ארלון 0.1	8240		36			+36
ארלון 0.5	4900		35			-28
בן-יקר גת 1.0	2650		30	-11	-0.4	-42
ברנוביץ 1.0	1323	שב				
ברנוביץ 5.0	690		256			-136
דנקנר 1.0	2950	שב				
דוזקר 1.0	256		288			+261
דוזקר 5.0	178	שב				
דוזקר אפ 1	125		250	+5	+4.2	+939
הדקר 0.1	3622	כב	40	+36	+1	+8
הדקר 0.5	1607	תב	80	-100	-5.9	-179
ת.ל.ב. 0.1			—	הפסקת	מסחר	—
ת.ל.ב. 0.5			—	הפסקת	מסחר	—
נכסים ובנין	3725		1010			-463
נבים 0.1	6000		50	+15	+0.3	+16
נבים 0.5	3875		100			-47

שם המנייה	השער אתמול		המחזור אלפי ש"ע	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש אלפי ש"ע
הכשרת הישוב ש	24000		82	-400	-1.6	-111
ישפרו 0.1	1450	תב	298	-85	-5.5	-289
ישראלום 1.0	5093	תב	23	+243	+5	+73
ישרס 10.0	5000		48	-200	-3.9	-35
כהן פיתוח 1.0	4108	תב	106	-457	-10	-108
כלל גדל 1	262		3557	-5	-1.9	-2128
לומיר 1.0	1325		17	-70	-5	-17
לומיר 5.0	643	תב	110	-72	-10.1	-170
מ.ת.ב. 1.0	1251		150	-49	-3.8	-150
מאגרי בניה 1.0	234		1400			-2109
מאגרי בניה אפו	127		1445	-4	-3.1	-1216
מדול בטון	1379		5	+27	+2	+5
מישנאל 5.0	380		3212	-1	-0.3	-2899
מגרב 5.0	326		580	+1	+0.3	+565
מרלז 1.0	262		14	+3	+1.2	+571
מרלז אפ 1	2516	שב				+1
ליבנשטין 1.0	2362	תב	46	+190	+8.8	+45
ליבנשטין 5.0	571		1834	+27	+5	+2034
ליפשיץ 1.0	500		130	-3	-0.6	-16
ליפשיץ 5.0	225		233			-22
נאות אביב 0.5	15100		5	+100	+0.7	+1
נכסי אזורים	3355		223			-163
סהר החזקות 1.0	6700		50	-100	-1.5	-50
סהר החזקות 5.0	4200		75			-75
סולל בונה מבב א	5050		249	+150	+3.1	+236
סוף 1.0	1297		46	-60	-4.4	-46
סוף 5.0	725	שב				
סוף אפ 1	485		10	-5	-1	-10
עמר ופלע מר 1 ש	5990		135	-3	-0.5	-201
קיסריה 0.1	835		57			-6
קיסריה 0.5	395		762			+113
רובינשטין 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
רובינשטין 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
רוטנבין 1.0	1610	שב				
רוטנבין 5.0	1020	שב				
רסקו מבכל	1800	תב	101	-100	-5.3	-201
רסקו רג	1770		130	-80	-4.5	-79
חקלאות						
מטעי הדר 0.1	2327		200	-40	-1.7	-208
מטעי הדר 0.5	752	תב	99	-80	-9.6	-221
מהדרין 0.1	10770		93	+500	+4.9	+538
נכסי הדרים 1.0	1670		523	+30	+1.8	+240
פרי אור 0.5	4600		142			-47
שבהר 5.0	6857		78	+327	+5	+75

חליפין

בנק לאומי

שם המנייה	השער אתמול		המחזור אלפי ש"ע	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש אלפי ש"ע
מזון וטבק						
אסאס	1149	תב	191	+98	+9.3	+204
אסלנטיק 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
גולדפרוסט 1.0	1946	תב	85	+177	+10	+135
גולדפרוסט 5.0	378	קב		+18	+5	+2067
גולדפרוסט אפ 1	93	קב		+18	+24	+30520
דובק מב ש	2350		319	+20	+0.9	+365
דובק מב ב	2330		212			-139
עלבל 1.0	810	תב	220	-50	-5.8	-355
עלבל 5.0	387		387	-10	-2.5	-487
פרי-הד 1.0	4001	תב	328	-300	-7	-617
פרי-הד 5.0	2259		85	-90	-3.8	-220
טמפו בירה 1.0	8600		218	+155	+1.8	+113
טמפו בירה 5.0	4560		101	-160	-3.4	-59
יצהר 1.0	920		100			+34
יצהר א 5.0	545		50	-25	-4.4	-1250
מן 1.0	8499	שב		-76	-0.9	-5
מן 5.0	4300		10	-100	-2.3	-10
סנפרוסט 1.0	5100	תב	158	-550	-9.7	-342
עלית	9680		82	-250	-2.5	-70
עסיס ב 0.5	18500		5			-3
אנגל שקל 1	1760	תב	12	+160	+10	+13
שמן מבכ א	3850		25.8	-151	-3.8	-88.8
טכסטיל והלבשה						
ארגד מר 1 ש	520		300	+10	+2	+548
ארגד אפ א	1660		10	-33	-2	-10
אופים 1.0	1231	תב	342	+100	+8.8	+242
אופנת ברוך 1.0	965		295			+145
אופנת ברוך 5.0	660		322	-26	-3.8	-322
אפתן 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
אפתן אפ 1			—	הפסקת	מסחר	—
ארגמן רג ש	3730		44	+10	+0.3	+6
אתא ב 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
אתא ג 0.1			—	הפסקת	מסחר	—
דלתא-גליל 1.0	3100		138	+20	+0.7	+124
דלתא-גליל א 5.0	2400	שב				
מטוית מאוחד 1			—	הפסקת	מסחר	—
מטוית מאוחד 5			—	הפסקת	מסחר	—
מטוית מאו אופ			—	הפסקת	מסחר	—
ויסלגו 1.0	2020		25			-25
ויסלגו 5.0	1420		128	-60	-4.1	-182
הדינון 1.0	5455		1			-1
זיקית 1.0	5208	קב		+248	+5	+308
זיקית 5.0	3400	תב	426	+235	+7.4	+416
טיב-כותב 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
טיב-כותב אפ 1			—	הפסקת	מסחר	—
יומאר 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
לודזיה 0.1	1274	תב	83.4	+74	+6.2	+83.4
לודזיה 0.4	435	תב	1811	+28	+6.9	+4746
ליבת 1.0	620	תב	6304	+30	+5.1	+8315
מיס גליקר	405	תב	369	-43	-9.6	-561
מקסי 0.1	20595	תב		-1085	-5	-6
מקסי 0.5	4850		51	-50	-1	-142
עיט 1.0	8200		12	-114	-1.4	-8
עיט 5.0	3810		63			-13
עמק מריגה 1 ש'	1290	תב	105.9	-137	-9.6	-193.8
פולגת א 0.1	7370		162	-120	-1.6	-264
פולגת ב 0.4	4344		300	-1		-378
פוליגון א 0.5	3115		100			+33
פרגוד	720		70			-57
שלגינה 1.0	8655		20	-150	-1.7	-41
תעש רוגוזין 1.0	3670		164	-90	-2.4	-94
מתכת ומוצריה						
אוקטגון 5.0	1105		60			+27
אוקטגון אפ 1	780	תב	100	-91	-10.5	-101
אורדן 0.1	12171		57	-300	-2.4	-66
אורדן 0.5	10272		150	-428	-4	-255
בכלים ש	18160		22			-22
התכוף 1.0	5050	תב	12	-350	-6.5	-12
התכוף 5.0	3100		35			-35
קומפוזות פת 1.0	667		924	-7	-1	-1678
קומפוזות פת 5.0	449		278	-3	-0.7	-125
מודגן 1.0	381		538	-18	-4.5	-320
מודגן אפ א	315		10	+5	+1.6	+10
מתכת מרום 1.0	1652	שב				+136
מתכת מרום אפ 1	1899	תב	150	+99	+9.9	+246
כבלי ציון 1.0	2079		385			-281
כבלי ציון 5.0	676		670	+10	+1.5	+864
כבלי ציון אפ	680	תב	624	+35	+5.4	+1050
קרמני 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
קרמני 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
נחושתן 0.1	8910	תב	21	+810	+10	+46
נחושתן 0.5	3050	תב	61	+200	+7	+75
עוד 3.0	900		166			-30
פקר פלדה 1.0	3451		117			-2
קינג 1.0	7050		30	-250	-3.4	-21
קינג 5.0	3550		50	-10	-0.3	-25
קליל 1.0	2045		20	-103	-4.8	-56
קליל 5.0	997	שב		+6	+0.6	+20
שלודת 5.0	1170		17	-60	-4.9	-17
תעשיות לכיש 1.0	1000		102	-40	-3.9	-235
תעשיות לכיש 5.0	535	שב				
חשמל, אלקטרוניקה ואופטיקה						
אלביט 3.0	412000		14	-6000	-1.4	-16
אלקו 0.1	2860	שב		-90	-3.1	-50
אלקו 0.25 ש	2073		73			+23
אלקו 0.25 ב	1947	תב	16	+94	+5.1	+32
אלקטרה 0.1	10199	קב		+486	+5	+49
אלקטרה א 0.5	5670		50	-250	-4.2	-200
אלרון 3.0	400500		6	-4000	-1	-8
אורית 1.0	36850		21	+400	+1.1	+3
כלל תעש אלקי	2580		893			+64
ספקטרוניקס 1.0	1500		366	-51	-3.3	-198
ספקטרוניקס 5.0	1000		767	-30	-2.9	-1083
פיינטגר 1.0	1540		147	-61	-3.8	-215
פיינטגר 5.0	691		244			-44
ציקלון 1.0	3892		7			-7
ציקלון 5.0	2150		200	+55	+2.6	+359
קונסטין אילד 1.	3150		25	-30	-0.9	-13
קונסטין אילד 5.	1440		25			-25
ת.א.ת. 1.0	2880		265	+30	+1.1	+152
ת.א.ת. 5.0	995		550	-25	-2.5	-2516
ת.א.ת. אפ 1	7571	שב				
תדיראן	3700		115	-70	-1.9	-109
מוצרי בניה						
א.פ. תעשיות 1.	3225		335	+20	+0.6	+200
אלקול 5.0	4967		130			-34
אקרשטיין 1.0	850	תב	1242	+42	+5.2	+1675
אקרשטיין 5.0	710	תב	80	-40	-5.3	-389
בטון תדיר 1.0	8690	לב				
בטון תדיר 5.0	4200	לב				
בר-טון 1.0	1870	תב	50	+235	+14.4	+100
בר-טון 5.0	472		335	+16	+3.5	+483
המסלול 1.0	810		1			-1
המסלול 5.0	380		51	-12	-3.1	-101
טרומאסבסט 1.0	5571	תב	17.6	-619	-10	-24.6

שם המנייה	השער אתמול		המחזור אלפי ש"ע	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש אלפי ש"ע
טרומאסבסט 5.0	1329	קב		+63	+5	+65
מ.ל.ם. 1.0	785		35	-10	-1.3	-15
מ.ל.ם. 5.0	298		105	+14	+4.9	+24
מחול השק בתעש	1565	תב	80	+100	+6.8	+80
מחזיקה ולפמן 1	12300	לב				
מחזיקה ולפמן 5	7029	לב				
כימיה, גומי ופלסטיק						
אגן 5.0	15010		45			-20
אליאנס ב	736		43	-23	-3	-87
גל תעשיות 1.0	4623		117	-220	-4.5	-180
גל תעשיות 5.0	2555		100	-60	-2.3	-481
דקסטר 1.0	2900	תב	15	-160	-5.2	-62
דשנים 0.1	9631		15	+1		+7
דשנים 0.5	3210		15	-130	-3.9	-303
חיפה כמי' 10.0	825		2714	+16	+2	+3338
מכע ש	49538		40	-600	-1.2	-44
מכע אפ 4	45700		26	-700	-1.5	-26
ליפסקי 1.0	977		470	+47	+5.1	+126
ים המלח	12560		864			-26
פטרוכימים 10.0	281		4641	+3	+1.1	+2771
מקסימה 1.0	3290		40	-60	-1.8	-45
מקסימה 5.0	1250		100			+60
נקה כמיקל 1.0	3192	מק		+152	+5	+56
סנו 1.0	6320		40	+120	+1.9	+40
סנו 5.0	2950	שב				
קרס כימיקל 1.0	4475		25			-17
ת.ג.ל. 1.0	1676	כב	82	+80	+5	+80
ת.ג.ל. 5.0	758		100			-161
תיא 5.0	4670		5	-20	-0.4	-5
פרוטארום 10.0	6585	כב	2	-200	-3	-5
תור א 5.0	2700		148			-48
עץ, נייר ודפוס						
דפרון 1.0	4202		60			
דפרון 5.0	1900		3	-20	-1	-3
ת.מ.ג. 1.0	1710		230	-20	-1.2	-230
ת.מ.ג. אפ 1	1440	תב	270	-99	-6.4	-270
יאה 1.0	3300		50	-101	-3	-69
לבידי אשקלון 1	300		843	-5	-1.6	-493
לבי־אשקלון אופ	460		200			-85
מולט ב 0.5	17900		11			-3
מפעלי ניר 10.0	121900		31	-3000	-2.4	-40
סקנדיה 1.0	1186		27	-30	-2.5	-27
רים 0.1	2560		50	-40	-1.5	-99
רים 0.4	1090		172	-28	-2.5	-380
תעל ב 0.2	10850		20	+250	+2.4	+30
תעשיות שונות						
אלומית 1.0	3680	שב				
אלומית 5.0	2020	שב				
אגריון 1.0	1745	תב	90	+159	+10	+105
אגריון 5.0	740		97	-20	-2.6	-262
אגריון אפ א	520	שב		-25	-4.2	-87
המישה יהד	7300		35	-150	-2	-30
דיקה 1.0	4270		5.4	-11	-0.3	-5.4
דיקה 5.0	1800		26.5			+129.5
ה.ג.פולק 1.0	5900	תב	13	+400	+7.3	+15
ה.ג.פולק 5.0	2500		139	-17	-0.7	-99
השקעות בתעשיה						
מרכזית ב 0.1	5170		351			-64
כור בכ' ש	4300000					
כלל תעש' 1.0	1172		6145	-4	-0.3	-2658
מאגרי טכנולוגיה	403		509	-2	-0.5	-274
מאגרי טכנו אופ	302		1433	+4	+1.3	+2211
חברות השקעה						
אמפיקו ש	3840		64	-10	-0.3	-59
אידיבי פתוח 2.0	2776		1976	-34	-1.2	-1445
אינקוב 0.1	1230		522	+49	+4.2	+417
אינקוב 0.5	570		284	-11	-1.9	-132
אלגר ש	3500		10			+10
אלגר ב	3310		15			+20
אלרן ש	1750		152	-10	-0.6	-41
אלרן ב	1870	שב				
אמישר בב'	28600	שב		-200	-0.7	-3
אפיק 1.0	640		1295			-105
אפיק 5.0	530		125	-5	-0.9	-125
גולת 1.0	1315	שב				
חברה לישראל 1.0	2870		68	+20	+0.7	+16
חברה לישראל 5.0	1498		315	+23	+1.6	+102
הלפמן 0.1	58900		2.6	+1900	+3.3	+2.6
הלפמן 1.0 ש	15500		1			-1
אגמא א 0.5	6690		36	+40	+0.6	+10
פועלים השק ש	4865		716			-321
כלל השק	3750		187	+35	+0.9	+69
דיסקונט השק ש	3740		1731			-403
מזרחי השק ש	8069	כב	94	+384	+5	+85
מור השקע12470	9450	שב				+35
חירון 1.0	1900	שב				
חירון 5.0	347		789			-941
יצוא ש	7100		15			-15
ירדן א 0.1	1850		100	+6	+0.3	+44
כלל 10.0	1965		1945	-5	-0.3	-2635
כלל 50.0	1329		267			-883
לנדקר 0.1	6040		53	+40	+0.7	+2
לנדקר 0.1	1960	שב				-27
מגדל 0.1	5038	כב	100	+120	+2.4	+13
מגדל א 0.5	2138	כב		-112	-5	-100
עוז השק ב 0.1	1768		67	-90	-4.8	-73
עוז השק ג 0.5	710	כב	64	+10	+1.4	+83
פז השקע ש	17700		11	+300	+1.7	+9
פמה א 0.1	5950		72	+250	+4.4	+90
פמה 0.5	2640		490	+5	+0.2	+28
פריון ב 2.5	1200		394			-144
מחקר ופיתוח						
אמצעים מתוחכ'	1820		51	-30	-1.6	-24
גליל טכנולוגיות	370		1126	+12	+3.4	+2209
חיפושי נפט						
דלק חיפנפט 1.0	2534		242	+99	+4.1	+129
דלק חיפנפט 5.0	980	תב	2207	+117	+14.9	+3372
מי חיפושי נפט	18800		124	-380	-2.9	-153
נפטאיל 1.0	1540	שב				+19
נפטאיל 5.0	538	שב				-48
יואל 5.0	1299		402	+1	+0.1	+75
מ.ג.ג. 1.0	1645		228	-5	-0.3	-316
מ.ג.ג. 5.0	737		1645	-1	-0.1	-1578
סיסמיקה 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
סיסמיקה 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
סיסמיקה אפ 1			—	הפסקת	מסחר	—
פראיל ב 0.3	2676	קב		+127	+5	+120
צפאמריקנפט 1.0	201		946	-8	-3.8	-1096
צפאמריקנפט 5.0	152		901	-2	-1.3	-901
צפאמנפט אפ 2	342		250	-18	-5	-250
נפטא ש	910000	שב		+20000	+2.3	+2
נסחרות במט"ח						
גוית מ	234		17	+3	+1.3	+317

מחזורים (במיליוני דולר)

מניות חופשיות	1.2
בנקים בהסדר	1.8
אגרות חוב צמודות מדד	1.3
אגרות חוב צמודות דולר	1.1
מלוה קצר מועד	0.6
סה"כ מחזור	6

מדדים

	מדד יומי	שינוי ב־%
מדד מניות כללי	99.35	-0.39
כללי ללא בנקים	99.87	-0.38
מדד אג"ח כללי	99.60	+0.12
אג"ח צמודות מדד	99.93	+0.32
אג"ח צמודות מט"ח	98.23	-0.33

VENTURE CAPITAL AMERICAN FIRM HAS CAPITAL AVAILABLE to invest in Isreali technological enterprises. write or call: VINEYARD SECURITIES, INC. P.O.Box 223, LYNBROOK, NEW YORK, 11563 U.S.A. Tel. (516) 596-9100 or Tel. Jerusalem: 02-850271

שערי אגרות החוב

3% מלווה מדינה (הצמדה 100%)

סדרה	שער	שינוי
3601	80053	+26
3602	27664	+24
3603	25765	+22
3604	25115	+20
3605	20916	+18
3606	19699	+17
3607	18291	+16
3608	17305	+13
3609	16868	+15
3610	15203	+13
3611	14678	+13
3612	14242	+12
3613	13392	+250
3614	12843	+244
3615	11854	+228
3616	10845	+212
3617	10108	+142
3618	9585	+137
3619	8808	+128
3620	8273	+80
3621	8021	+78
3622	7227	+71
3623	6644	+176
3624	6251	+168
3625	5896	+118
3626	5450	+110
3627	5052	+104
3628	4577	+116
3629	4286	+111
3630	4848	+105
3631	3655	+3
3632	3439	+2
3633	3318	+5
3634	3019	+89
3635	2853	+85
3636	2747	+83
3637	2487	+3
3638	2313	+2
3639	2115	+2
3640	1723	+14
3641	1491	+12
3642	1341	-38
3643	1162	-33
3644	1071	+32
3645	986	+29.3

4.25% מלווה מדינה

סדרה	שער	שינוי
3701	825.8	-13.9
3702	637.2	-4.9
3703	558.4	-10.2
3704	478.1	-8.8
3751	252.9	+4.8
3752	100.3	+0.1
3753	96	+0.1
3901	92.8	+0.1
3902	88.3	+0.1
3103	265500	— —
3104	257500	— —
3105	245500	— —
3106	240000	+5500
3107	246000	— —
3108	227591	+195
3109	223322	+195
3110	222759	+195
3111	217567	+190
3112	215215	+187
3113	217126	-189
3114	209653	+183
3115	207870	+182
3116	200182	+175
3117	209304	+182
3118	201753	+175

4.25% שגיא

סדרה	שער	שינוי
4101	263.8	-3.5
4102	105.8	-2.1
4103	101.5	-2
4104	98.1	-2.1
4301	98.1	-1
4302	93.4	-0.9

4%, 6%, 7% פיתוח (הצמדה 80%)

סדרה	שער	שינוי
3201	172429	-74
3202	172441	-1004
3203	170764	-572
3204	171414	-592
3205	168954	+148
3206	166277	+146
3210	161920	+142
3211	158246	+137
3212	155480	+135
3213	149070	+138
3214	143123	+124
3501	145342	+1078
3502	139554	+125
3503	124765	+110
3504	121951	+108
3505	118704	+105
3521	124017	+62
3524	111898	+52
3522	119485	+335
3525	112776	+326
3525	109786	+1011
3526	109620	+1042
3527	107395	+1023
3528	104449	+1028
3529	104392	+1156
3530	101951	+1130
3531	101621	+1161
3532	98644	+1128
3533	98500	+1158
3534	92736	+1096
3535	93062	+747
3539	87778	+721
3536	92896	+1030
3537	92731	+1050
3538	87281	+971
3540	87077	+995
3541	84109	+961
3542	83988	+985
3543	79810	+940
3544	79314	+61
3546	80860	+72
3547	80578	+72
3548	80425	+71
3550	76511	+67
3551	75833	+67
3545	77048	+59
3549	76003	+67
3552	69688	+62
3554	69508	+61
3555	69508	+61
3553	69684	+502
3571	60293	+465
3556	66482	+58
3558	66579	+59
3559	63986	+56
3560	60551	+54
3561	60280	+53
3557	66976	+59
3572	60716	+54
3573	59775	-517
3574	55097	-478
3577	55048	-489
3578	50783	-452
3575	55150	+49
3576	54983	+49
3579	50612	+45
3580	47687	+611
3581	43352	+568
3582	39938	+534
3583	37090	+508
3584	35313	+489
3585	34928	+478
3586	31618	+442
3588	31573	+449
3587	31723	+449
3591	28887	+417
3592	28856	+417
3593	28759	+417
3589	28683	+25
3594	27246	+24
3590	28414	-125
3595	27041	-123

5% מלווה פיתוח (צבירה כפולה)

סדרה	שער	שינוי
2001	120920	+105
2002	120589	+104
2003	115221	+554
2004	115483	-223
2005	108350	+95
2006	108191	+94
2007	106039	+93
2008	104818	-318
2012	102548	-326
2015	99823	-331
2009	107110	-329
2010	106094	-95
2011	104034	-93
2013	103983	-100
2014	101197	-97
2016	102155	+279
2018	99448	+279
2021	96140	+275
2017	98584	+412
2019	98274	+422
2020	95395	+410
2022	91751	+78
2023	91026	+547
2024	83960	+118
2027	80903	+115
2031	74749	+108
2025	85671	+74
2026	85218	+74
2028	83254	+71
2030	79177	+60
2029	77553	+839
2033	73676	+814
2035	67586	+767
2032	85545	+880
2034	79001	+852
2036	72593	+803
2037	63572	+700
2052	55251	+629
2038	65880	+804
2040	62606	+794
2051	59213	+768
2039	61683	+1184
2041	58386	+1146
2053	55027	-1584
2054	54372	+44
2056	51481	+40
2058	46682	+37
2060	44579	+34
2055	50416	+43
2057	49125	+40
2059	46776	+37
2061	35376	+382
2062	32850	+25
2063	34331	-989

רמון

סדרה	שער	שינוי
7001	236.5	+1.8
7002	229.9	+1.6
7003	209.6	-0.1
7004	207.2	-0.2
7005	193.4	-0.7
7006	182.6	-1.4
7007	169.7	-0.1
7008	161.2	-0.1
7009	158.1	-0.1
7010	147.4	+0.2
7011	138.6	-0.6
7012	133.7	-0.6
7013	126.3	-0.4
7014	110.1	-0.7
7015	93.9	-0.3
7016	93.2	-0.3

גלבוע

סדרה	שער	שינוי
6101	12073	-175
6102	7355	-2
6103	6559	-2
6104	6059	-2
6105	5734	-2
6106	5578	-1
6107	5372	+25
6108	5828	-3
6109	3644	-2
6110	3608	-1
6111	3042	-14
6112	2951	-13
6113	1988	-1
6151	774.1	-8.4
6152	741.8	-6.1
6153	644	-3.1
6154	632.5	-3.1
6155	416.1	-19.5
6156	335.5	-1.7
6157	248.4	-1.3
6158	235.3	-1.9
6159	200.2	+1.3
6160	184.3	-3.2
6161	176.2	-3.1
6162	171.1	— —
6163	151	-3.1
6164	145.2	-3
6165	137.4	-6
6166	129.3	-1.6
6167	126.4	-1.5
6168	124.4	-1.5
6169	117.3	-4
6170	109.4	-5.1
6171	85.1	-2.3

ארמון

סדרה	שער	שינוי
2501	155.2	+0.9
2502	152.5	+0.8
2503	147.6	+0.8
2504	146.8	+0.2
2505	141.1	+0.2
2506	136.7	+1.2
2507	132	+1.2
2508	99.8	-2.2

אחרים

	שער	שינוי
אלסינט	59.4	— —
תדיראן	45.1	— —
רסק הש	204.5	— —
כור הג	169.3	— —
כלל הג	474.9	— —
מ'צפ ר	315.3	-1
מ'צפ מ	387.9	-1
מ'צפ י	428.4	-1.5
סול בנ	205.5	— —
תיעש	166.9	+1.8

שערי קרנות הנאמנות

שם הקרן	מחיר היזמה	מחיר הפדיון
אגב	3363.00	3313.70
אגמקה	21731.73	21518.00
אגוב	23788.65	23564.70
אגנד	1098.56	1076.91
אגיר	1171.15	1148.33
אדום	1229.39	1205.64
אופיר	1408.92	1381.02
אור	402.15	393.64
אורין	324.99	318.32
אורליי	18071.60	17858.45
אורן	8394.22	8229.07
איל	2700.01	2647.39
אילת	3566.55	3490.52
אירים	3787.54	3704.79
איתן	1056.72	1034.94
אלון	7624.07	7463.03
אלמוג	2795.74	2741.22
ארד	509.04	499.19
אש	107.79	105.47
אשל	490.71	481.07
אתרוג	1046.34	1033.88
בודלה	1358.75	1332.83
בורש	5126.90	5027.01
בזק	5226.12	5117.93
ביקת	709.58	702.68
בנרש	988.50	968.97
בצון	765.53	754.12
גדין	7700.87	7351.66
גיא	6909.13	6806.73
גיל	1819.30	1784.58
גלית	475.83	468.09
הזבנים	1378.28	1364.73
הדיפנה	3149.27	3087.56
דולב	1119.64	1096.39
דורין	1152.14	1129.60
הדס	207.31	203.24
דליה	309.76	303.66
דן	— —	— —
דנית	— —	— —
דרור	2970.16	2911.98
דקל	3339.38	3273.74
הדס	23607.45	23383.41
הדר	354.34	347.36
הדגה	2039.92	1991.60
הזוז	14492.71	14277.66
זיו	13828.26	13615.22
זמיר	2726.30	2673.07
חוות	125.21	120.52
חליפין	180.52	180.00
חלמיש	537.68	532.37
חמד	1087.81	1062.45
טל	3145.21	3106.71
יובל	4027.16	3949.36
יהלום	1184.21	1160.60
יהודה	27296.96	27029.53
יעלה	1010.53	988.58
כוכב	3404.71	3339.88
כחל	115.40	113.16
כלנית	340.47	333.77
כנפות	581.08	576.75
כרמל	108.19	106.00
כתר	803.86	788.07
להב	2914.62	2858.76
למשקיע	84972.10	83262.80
לפיד	7464.07	7319.44
לקט	1359.58	1332.26
לשם	715.08	706.02
מאור	32042.52	31725.93
מבטר	874.27	856.85
מבטח	— —	— —
מגד	190.35	187.57
מגן	2236.50	2216.00
מגל	1099.89	1079.16
מור	882.59	870.14
מורן	539.52	534.46
מטה	21534.21	20957.64
מימד	683.72	670.06
משקף	2437.60	2390.40
מעין	633.88	621.52
מקשה	738.30	731.43
מרגלית	808.80	793.16
מרום	862.54	846.07
נחל	18710.89	18432.56
נטף	456.58	452.23
נעמן	303.67	297.57
נילי	2854.36	2792.53
מבין	321.90	315.57
סגולה	112.71	110.54
סלע	736.56	729.35
סנונית	3510.89	3493.51
סער	3813.49	3802.74
ספיר	522.16	520.86
עוף	7123.88	6992.68
עדינה	1345.60	1332.73
עידן	5038.58	4968.47
עמבר	1153.24	1127.52
ענת	1886.44	1871.31
עמרון	979.92	958.36
ערמון	307.25	301.18
פיא	1060.03	…39.53
צבר	1037.41	…32.21
צוקה	1175.78	…52.66
צופר	765.55	…49.15
צמרת	5365.86	…92.09
צפנה	1386.31	…59.73
קלע	1441.95	…34.69
רונית	14922.91	…08.06
רקפת	348.85	…41.98
רשף	4244.47	…55.50
שבים	3465.85	…98.46
שהם	779.37	…71.01
שירה	26091.22	…81.79
שמיר	61777.68	…56.10
שנהב	434.39	…28.08
שקד	13801.50	…63.86
שקד	636.74	…23.70
תאנה	1577.21	…61.94
תבור	696.64	…96.58
תדהר	4721.66	…38.08
תהלה	101.54	…39.37
תירוש	371.86	…37.41
תמר	1013.73	…13.58
תפוח	966.74	…9.21
תרשיש	1195.34	…72.52
תשרי	341.32	…16.28

חדשות המשק

מה מתבשל?

קראו החודש ב- מזון ומטבח

כתב העת המהודר לענייני מזון, ארוח ותזונה.

חידוש!

ניתן להשיג את "מזון ומטבח" גם בקיוסקים ובחנויות העיתונים. המחיר: 1.5 ש"ח בלבד.

קראו החודש:

★ מטבח כל העמים – סיפורים ומתכונים מכל העולם

★ קיווי – על הפרי ושימושיו ★ הטחינה וסוגיה

★ ירק החודש – פטרוזיליה – סיפור ומתכונים

ושאר המדורים הקבועים.

הפצה ע"י: "גד – חברה להפצה".

מזון ומטבח מקבוצת דפי זהב, טל. למנויים: 03-7532345

רווח של 8.2 מיליון ד' לחברת צים ב־85' לאחר הפסד של 45.3 מיליון ב־84'

ההנהלה מייחסת את השיפור במצב החברה לפעולות הייעול שבוצעו בה, לירידה במחירי הדלק ולירידת שערי הריבית

מאת יהושע גלברע
סופר "הארץ" בחיפה

הנהלת צים פרסמה אתמול, כי הרווח נטו שלה בשנת 1985 היה 8.2 מיליון דולר לעומת הפסד של 45.3 מיליון דולר ב־1984. מחזור החברה ב־1985 היה 702 מיליון דולר, היינו שהרווח נטו שלה, בשנת 1985, היה קצת מעל לאחוז מהמחזור.

הרווח התפעולי של החברה (לאחר כיסוי הוצאות התפעול והמינהל ולפני פחת וריבית והפסד ממכירת אניות) הסתכם בשנת 1985 ב־96 מיליון דולר לעומת רווח של 44 מיליון דולר בשנת 1984.

את השיפור ב־1985 במצב החברה, לעומת 1984, מייחסת הנהלתה בהודעתה לעיתונות, לפעולות ייעול שבוצעו בה, הירידה במחירי הדלק וירידת שערי הריבית. הוצאות המינהל של החברה קטנו במהלך 1985 בכ־20%, בעיקר בגלל צמצום מצבת כוח האדם.

ב־1985 שילמה צים לבנקים מלוא הוצאות הריבית ובנוסף לכך פרעה חובות בהיקף של 60 מיליון דולר. חובה לבנקים מסתכם עתה ב־456 מיליון דולר.

הנתונים הללו – נאמר בהודעת צים – הם אומדנים ואינם נתונים סופיים, שכן המאזן המבוקר של החברה לשנת 1985 יהיה מוכן רק בחודש אפריל.

איגוד הימאים פורש מפורום הימאות

"הניהול הכושל של חברת צים, הוא שגרם, יותר מכל הגורמים האחרים, למצב הקשה של חברה זו כיום והד־איה, שחברות ספנות ישראליות פרטיות, שלא נהנו מחסדי ממשלת ישראל, פרחו וגדלו והן עדיין במצב של צמיחה ושגשוג, גם בימים קשים אלה", זהו נוסח מכתב מחאה, ששיגרה השבוע מזכירות איגוד קציני הים, למנכ"ל החברה לחקר הספנות והד־עשה, פרופ' נפתלי וידרא.

פרופ' וידרא הוא מרכז פורום הספנות, שמשתתפים בו נציגי המשק להת, חברות הספנות, איגודי הימאים והוועד הפועל של ההסתדרות ושנועד לרכז הצעות להבראת הספנות.

איגוד הקצינים התייחס במחאתו למסמך שחיברה ועדת הפורום, ובו נאמר בין השאר: "הוצאות התפעול של אניות ישראליות היום גבוהות אפילו בהשוואה למדינות אירופיות. הסיבות – שכר הצוות המוגזם, חלוקת להלה, שלושת תפיסה מסור־תית מיושנת של ארגון האניה ותקן, המגיע לממוצע של 25 ימאים, כאשר בציים מודרניים מתחרים התקן הוא כ־25—35% יותר קטן".

במכתבו טען האיגוד, כי טענות אלו הן "דמאגוגיות חסרות כושר" והודיע על פרישתו מהפורום.

גידול של כ־8% ברווח הנקי של בנק הבנייה

בתשעת החודשים הראשונים של 1985 ★ הרווח כ־84 אלף ד'

מאת אריה לביא
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

בנק הבנייה הרוויח בתשעת החו־דשים הראשונים של 1985 כ־84 אלף דולר – בכ־8 אחוזים יותר מאשר בת־קופה המקבילה ב־1984 – זאת מסרה החברה־האם של הבנק, החברה לפי־תוח מיסודה של מרכז הקבלנים. התשואה על ההון מגיעה לשלושה אחוזים על בסיס שנתי.

הרווח לפני מס בתקופה זו גדל בשיעור דומה, 9 אחוזים, והגיע ל־240 אלף דולר לעומת 220 אלף דולר בת־קופה המקבילה ב־1984. ההון העצמי של הבנק גדל במקצת והגיע לכש־לושה מיליון דולר.

סך המאזן של הבנק ירד בתקופה זו בכ־12 אחוז, והגיע ל־9.2 מיליון דולר. בלטה ירידה של 32 אחוז בפקדונות הציבור והבנקים, ואלה הגיעו ל־5.2 מיליון דולר. החברה לפיתוח טוענת שהתוצאות מבטאות את המשך ההאטה הכלכלית וצמצום היקפי הבנייה ליעדים השונים. הבנק טוען שנהג על פי המתחייב מהמצב הכלכלי במד־יניות של הפרשה לחובות מסופקים והקטנה הדרגתית של נפח האשראי שהועמד לרשות לקוחותיו.

מלון טבריה קלאב הוטל נסגר אתמול

120 עובדים פוטרו ו־80 אורחיו התבקשו לעזוב המקום ★ החברה שבבעלותה המלון אינה יכולה לשלם חשבונות החשמל, המים וההשבונות לספקי המזון

מאת אריה לביא
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

מלון טבריה קלאב הוטל ניסגר אתמול בערב, לאחר שהחברה המפעי־לה את המלון, הולידי אינטרנשיונל קלאב, שהיא בבעלותם של בעלי המבנה, הגיעה למסקנה, שאינה מסוג־לת לתפעלו יותר. 120 עובדיו פוטרו ו־80 אורחיו התבקשו לעזוב את המקום.

המלון הוא בבעלות חברת טבריה קלאב הוטל שלה מונו כונסי נכסים עקב הסתבכות חברת קלריה, הוא מנוהל בידי חברה שבבעלות משפחת מרשוב, ראובן שיינר ופול דיסטנפלד. החברה צברה חובות של יותר ממיליון דולר, ואין ביכולתה לשלם את חשבונות החשמל, המים והחשבונות לספקי המזון.

החברה המנהלת את המלון ציפתה, שכונסי הנכסים יזרימו כספים להמשך תפעול המלון, אך כאשר התברר שה־כונסים לא יזרימו, החליטו על סגירתו. 80 האורחים שהיו אתמול בערב במלון התבקשו לעזוב. אורחים שעמדו על זכותם להמשיך ולנצל את יחידות הנופש, נשלחו לבתי מלון אחרים בטבריה. במקביל התבקשו אורחים שעמדו להגיע הבוקר למלון, ובכללם קבוצות תיירים שאינם זכאים ליחידות, שלא לבוא.

120 העובדים של המלון פוטרו. במקום ישאר מספר מצומצם של עוב־דים לצרכי תחזוקה, תוך תיאום עם המשטרה, מחשש שנושים של החברה ינסו להוציא רכוש מהמלון. נודע שכדי לא לפגוע בבעלי יחידות הנופש, שמספרם כ־7000, עומדים כונסי הנכסים של חברת טבריה קלאב הוטל לפרסם מכרז בין חברות לניהול בתי מלון, כדי לחדש את תפעולו בעוד כחודשיים.

האוצר מנסה לאשר הקדמת פדיונם של מלוות מדינה מרצון לאגודת הכורמים

בשיעור של כ־560 אלף ד' ★ ינסו לשכנע ביום ב' את חברי ועדת הכספים בנושא

מאת יהושע מאירי
סופר "הארץ"

מתוך כ־20 בקשות של גופים שונים להקדים את פדיון מלוות המדינה מרצון שברשותם, החליט משרד האוצר לבקש את אישור ועדת הכספים להקדים פדיון בשיעור 560 אלף דולר עבור אגודת הכורמים בלבד.

בסוף השבוע דחתה ועדת הכספים את בקשתו זו של האוצר וחבר הכנסת חיים רמון דרש להביא לוועדה נתונים לגבי מצב האגודה ותכניות ההבראה שלה.

ביום ב' ינסה האוצר לשכנע את חברי הוועדה לאשר את הפדיון המוקדם לאגודת הכורמים. יצוין, שמרכז השדולה של אגודת הכורמים הוא חבר ועדת הכספים פסח גרופר, שהוא גם חבר מפלגתו של שר האוצר, ונחשב למקורבו.

דיסקונט הגיש לקופל נהיגה עצמית דרישה לממש ערבויות שנתנה לקופל

מנהליה החדשים של החברה: הדרישה חסרת תוקף, בין היתר מפני שהערבויות לא אושרו כחוק

מאת אריה לביא
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

בנק דיסקונט הגיש לחברת קופל נהיגה עצמית דרישה לממש ערבויות שנתנה לקונצרן קופל, שנקלע לקשיים ושמונו לו מפרקים. מנהליה החדשים של החברה אומרים, שהד־רישה חסרת תוקף, בגלל כמה סיבות, וביניהן שהערבויות לא אושרו כחוק.

הערבויות לא פורסמו בתשקיף ההנפקה של קופל נהיגה עצמית, ול־פיכך דורשת הבורסה מבנק דיסקונט, שהיה חתם ההנפקה, ומהאחראים שהיו קשורים בה, לפתור את הבעיה שנוצרה. קופל נהיגה עצמית אומרת שאם יתברר כי יש תוקף לערבויות, הרי שנכסיה של החברה לא יספיקו לכסות את ההתחייבויות.

סופר "הארץ" מציין שבנק דיסקונט תובע מקופל כ־3.6 מיליון דולר. אחת האפשרויות הנשקלות היא שבעלי השליטה בקופל נהיגה עצמית יסלקו את הערבות, וכך ימנע הצורך שדיס־קונט יממש ערבות שקיבל מקופל נהיגה עצמית.

פירוקה של קופל גרם הרעה ניכרת במצבה של קופל נהיגה עצמית: האשראי מהבנקים צומצם ונפתחו הליכים נגד החברה. כתוצאה מכך הוחלט לצמצם את הפעילות העיס־קית, לפטר 32 מהעובדים, ולשלוח לחופשה אחרים. חלק מסניפי החברה נסגרו ונמכרו כל המכוניות פרט ל־100. בעתיד מתכוננת החברה להמשיך בצמצום פעילותה, תוך פיתוח שווקים חלופיים לאלה שנסגרו עם הפסקת הפעילות של קונצרן קופל. החברה עברה מהפסד של 2.5 מיליון שקל (ישן) בסוף 1984 לרווח של 352 אלף שקל (ישן) בסוף יוני 1985.

160 אלף ד' יעלה סקר תיירים מחו"ל בארץ שמתכנן לערוך משרד התיירות

התקציב יתחלק על פני 3 שנים

מאת זהר בלומנקרנץ סופר "הארץ" לענייני תיירות

160 אלף דולר יעלה ביצועו של סקר תיירים מחו"ל בישראל, שמתכ־נן משרד התיירות לערוך בשיתוף עם גורמי הענף.

הסקר אמור להקיף 40 אלף תיירים. בישיבה של כל גורמי הענף שנערכה אתמול במשרד התיירות הועלתה הצעה לבצע את הסקר בזמן הטיסה, אולם נציגי אל על וחברות התעופה הזרות ציינו, שאין אפשרות לכך. סוכם, כי ההחלטה תהיה בידי משרד התיירות, בהתייעצות עם "אל־על" והלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, לאחר בדיקת תוצאות השיטה, ששימשה בסקר ראשוני שנערך בידי חברת מדריכין אורחי.

שיטת הדגימה וגודל המדגם ייקבעו לאחר מכרז. בו יציגו גודלי מידגם חלופיים. התקציב המוצע יתחלק על פני שלוש שנים.

העובדים מאשימים הנהלת משרד התיירות בפרסום תגובות שקריות על הסכסוך

יו"ר ועד העובדים הגדיר את טענת הנהלת המשרד, כי לא קיים כלל סכסוך עבודה כ"סילוף מעוות ושקר גס"

מאת זהר בלומנקרנץ

יושב ראש ועד עובדי משרד התיירות, חיים אילת, האשים אתמול את הנהלת המשרד בפרסום "תגובות שקריות לגבי עובדות בסכסוך העבו־דה במשרד התיירות".

את טענת הנהלת המשרד, כי לא קיים סכסוך עבודה במשרד, הגדיר כסילוף מעוות ושקר גס.

במגעים דומים הגדיר גם את טענת ההנהלה כי העבודה במשרד התיירות התנהלה כרגיל שלשום, יום בו נקטו העובדים עיצומים ושיבשו את העבו־דה הסדירה.

אילת מסר כי ניהל ויכוח נוקב עם קצין הביטחון של המשרד, כדי למנוע ביזיון את סגירת דלת הכניסה המשנית של המשרד בפני צוותי הצי־לום של הטלוויזיה, ואילו הנהלת המשרד טענה, כי דלתות המשרד נשארו פתוחות בפני העיתונאים, שבאו ויצאו באופן חופשי במסדרונות הבניין.

לדברי אילת, בוטלה פגישה באגף לעידוד תיירות, כיון שהעובדים לא הופיעו אליה ולא כפי שטענה ההנהלה, שהפגישה בוטלה ביוזמתה.

משרד התיירות לא העביר את תגובתו בנושאים אלה, עד לשעת מסירת הידיעה.

אסיפה סוערת של עובדי מספנות ישראל

מאת יהושע גלברע

"המספנה לא תשוט בעקבות אתא" קראו עובדי מספנות ישראל באסיפה סוערת שערכו אתמול בהשתתפות מזכיר מועצת פועלי חיפה משה ורטמן. העובדים תבעו, כי המועצה "תוציא להורג" את פועלי חיפה, במחאה על החלטת ועדת השרים לענייני כלכלה לפרק את המספנה.

ביום א' תדון בנושא הוועדה המרכזת של ההסתדרות.

נציגי ההסת' לא באו לדיון בוועדת הכספים על סכנת הפיטורים בענף האלקטרוניקה

בקרוב יקטנו הזמנות משרד הביטחון מהתעשיה האלקטרונית

מאת יהושע מאירי
סופר "הארץ"

חרף סכנת הפיטורים המאיימת על מאות עובדים, עקב הקשיים שאליהם נקלעה תעשיית האלקטרוניקה, לא הופיעו אתמול נציגי ההסתדרות לדיון בנושא, בוועדת הכספים של הכנסת.

הוועדה קיימה את הדיון על־פי הצעת חבר הכנסת עוזיה עלי. לישיבה הוזמנו נציגי משרד הת־עשייה והמסחר, משרד הביטחון ונציגי ענף האלקטרוניקה. בדיון התברר, כי בתקופה הקרובה, יקטנו עוד יותר ההזמנות של משרד הביטחון מהת־עשייה האלקטרונית.

רוב חברי הוועדה סברו, כי הנציגים שהופיעו לדיון, לא הגיעו עם נתונים מספקים, ולכן לא מיצה הדיון את הנושא.

שחל: מש' האנרגיה עורך דיונים על פתיחת משק הדלק לתחרות

על־פי התוכנית המוצעת יוכלו חברות הדלק לייבא תזקיקים במחירי השוק הבינ"ל ותותר כניסת משקיעים פרטיים כספקי דלק בארץ

מאת יהודה שרוני
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

דיונים על פתיחת משק הדלק לתחרות, הכוללת, בין השאר, כניסת חברות דלק חדשות לשוק נערכים במשרד האנרגיה, לדברי שר האנרגיה משה שחל.

בכינוס שבו השתתפו ראשי משק הדלק בארץ, אמר שר האנרגיה כי הוא תומך עקרונית ברעיון, ואולם מה שיקבע בסופו של דבר את ביצוע השינוי הוא אם יוכלו להתגבר על הקשיים הכרוכים בכך. דברי שר האנרגיה נאמרו על רקע יציבות מחירי הדלק בשוק העולמי והמשבר השורר בענף הפטרוכימיה.

לפי התוכנית המוצעת יהיו בתי הזיקוק שאינם רשאים כיום לייבא דלק, רשאים לייבא באופן חופשי ועל בסיס מסחרי; חברות הדלק יוכלו לייבא תזקיקי נפט במחירים השוררים בשוק הבינלאומי; וכן תותר כניסת משקיעים פרטיים כספקי דלק בישראל, נוסף לשלוש חברות הדלק הגדולות.

השר הוסיף כי המבנה הארגוני הקיים של משק הדלק גמיש ואינו צריך להיבדק על קבלת התוכנית המוצעת. "לאחר מגעים ראשונים שקיימנו", אמר, משרד האנרגיה עם חברות הדלק, הובע ספק לגבי אפשרות הצלחת התכנית, וסיכויי הוצאתה לפועל.

ארוחות מסובסדות לעובדי חברת החשמל ייקרו פי 1400

מאת אלי אלעד
סופר "הארץ"

מחירי הארוחות המסובסדות לעובדי חברת החשמל, שלא עוד־כנו במשך שנים רבות, ייקרו בי־מים אלה פי 1400: מ־70 אגורות ישנות לארוחת־בוקר וארוחת־צהרים, לשקל אחד חדש בעד שתי הארוחות.

בעד ארוחת־בוקר בנפרד, התע־ריף החדש הוא 30 אגורות חדשות (עד כה 20 אגורות ישנות) ואילו בעד ארוחת־צהרים התעריף החדש הוא 70 אגורות חדשות (עד כה 50 אגורות ישנות). על המחיר החדש סוכם בתום מו"מ בין הנהלת החברה לראשי העובדים.

הסיכום שהושג גורם להתמרמ־רות בקרב עובדים במחוז הצפון של החברה המעוררים על גובה התשלום החדש. בחברת החשמל מופעלים חדרי אוכל בעיקר באתרי תחנות הכוח של החברה ברחבי הארץ.

הבורסה אישרה ל"כור" לגייס 7.5 מיליון ד' באג"ח

בשבוע הבא – פתיחת ההרשמה להנפקה החדשה

מאת יהודה שרוני
סופר "הארץ"

דירקטוריון הבורסה אישר אתמול לקונצרן כור לגייס 7.5 מיליון דולר באיגרות חוב בעלות ברירה כפולה: הצמדה לדולר בריבית ליבור+1 אחוז, או הצמדה למדד בתוספת ריבית שנ־תית של 8 אחוזים. אישור הדירקטור־יון ניתן תוך מחאה על כך שהבורסה נדרשה לאשר את ההנפקה בלחץ זמן.

פתיחת ההרשמה להנפקה החדשה תהיה בתחילת השבוע הבא, ובשוק ההון צפוים כי האיגרות "ימכרו תוך יום יומיים". גיוס 7.5 מיליון דולר נעשה בנוסף לגיוס 15 מיליון דולר שהקונצרן גייס בתחילת השבוע. בכך מגיע גיוס ההון שעשה הקונצרן בתוך שבוע לשיעור 22.5 מיליון דולר, שלא היה כמותו עד כה בהנפקה אחת.

כור גייס את ההון כדי להעבירו כהלוואות למפעלי תעשייה שבבע־לותו. נוסף לבורסה הישראלית כמקור לגיוס הון, שוקלים מנהלי הקונצרן לפתוח מקורות הון נוספים בארה"ב ובאירופה.

בקרוב צפוי ייקור של מחיר הקפה

בעקבות העלייה התלולה במחיר הקפה בשוק הסחורות בעולם

מאת יונתן שרמן
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

העלייה התלולה במחיר הקפה בשוק הסחורות בעולם נמשכה גם השבוע ואי לכך, צפוי שמחיר הקפה יתייקר בארץ תוך פרק זמן קצר.

במשרד התעשייה והמסחר בודקים כיום את בקשתה של "עלית" לייקור הקפה מתוצרתה אבל דובר המשרד סרב למסור מתי תסתיים הבדיקה.

המחיר השקלי של הקפה נקבע בחודש יולי בעת שהמחיר הבינלאומי של טונה קפה היה כ־1750 ליש"ט. השבוע נמכרה טונה קפה בבורסת לונדון ביותר מ־3000 ליש"ט.

בעבר דובר על ייקור הקפה בשיעור של 35 אחוז, אבל נראה כי לאור המשך המגמה של התייקרות, יהיה הייקור שיאושר בשיעור גבוה יותר.

מבצע מכירות בסי־בי־אס: 3 תקליטים בעשרה ש"ח

מאת נורית אמיתי
סופרת "הארץ"

חברת התקליטים סי־בי־אס יצאה במבצע מכירות, בו יימכרו שלושה תקליטים ב־10 שקלים חדשים. (תקליט יחיד מחירו על פי המחירון הוא כ־8.4 שקלים חדשים) המיבצע יכלול חנויות בכל רחבי הארץ.

רשימת התקליטים המוצעת כוללת רפרטואר מגוון.

איגוד הדייגים תובע לחוקק חוק ביסוס זכויות הדייג

מאת יהושע גלברע
סופר "הארץ" בחיפה

איגוד הדייגים תובע חקיקת חוק, שיבסס את זכויות הדייג בישראל, ימנע נישול של דייגים ממקור פרנסתם וימנע הרחקתם מנמלים המשמשים בסיס לפעילות ספינות דייג.

מזכיר האיגוד אריה צור טוען, כי בשנות ה־40 התגוררו מאות דייגים בחוף שמן ליד חיפה וסירותיהם פעלו כמעט באיזור זה. כיום, בעקבות התפתחות המיתקנים בסביבה, מגור־שים הדייגים מהמקום.

כן טוען המזכיר, כי זכות השימוש בנמלים המיתקנים נשללו מהדייגים בחיפה. בעכו נאלצים הדייגים להתחרות בשטח עם בעלי האכסניות. בנמלי אשדוד ויפו יש מקומות מעטים רק לחלק מסירות הדייג. בנמל אילת מב־קשים לנשל אותם, כדברי מזכיר האי־גוד, גם מהחלקה האחרונה שנותרה להם.

חנות הנעליים "גלורס" בדיזנגוף בת"א תיפתח שוב ביום ד' הקרוב

מאת נורית אמיתי
סופרת "הארץ"

חנות הנעליים הוותיקה והיוקרתית "גלורס" שנסגרה לפני שנה, תיפתח שוב ביום רביעי הקרוב. החנות, שפעלה ברחוב דיזנגוף 122 בתל־אביב במשך 25 שנה, נסגרה בעקבות הגבלות היבוא. היא עמדה ריקה במשך כשנה ובעלי המקום נסעו לחופשה ממושכת בארה"ב.

בימים אלו עוסקת שרה גלור בגיוס חלק מצוות העובדים הוותיק וכן בשחרור מיבצעי היבוא מהמכס.

עריכה את העמוד: רחל דנה

תדיראן

חטיבת הקשר חטיבת מערכות

מודיעות:

מיום א' 12.1.86

יוחלפו מספרי הטלפונים

ביום א' 12.1.86 בשעה 07.00 בבוקר, יוחלפו מספרי הטלפון שלנו ויחולו שיפורים במערכת התקשורת.

במסגרת שיפורים אלה יופעל שרות חיוג ישיר פנימה (חי"פ) וזאת ע"י הקדמת הספרות 557 (03) למספר השלוחה הפנימית המבוקשת.

לקוחותינו מתבקשים לנוחותם להשתמש בשרות החי"פ במידה ומספר השלוחה כבר ידוע להם.

המספרים החדשים של המרכזיה:

03-557 4555

03-557 5555

שינויים חידושים ושיפורים בקווי הנסיעות בכל הארץ החל מ- 12.1.86

באישור המפקחים על התעבורה

אזור צפון

נהריה - חיפה - ירושלים

קו 940 מחיפה לירושלים יצא בימי א' בשעה 06.30 מנהריה. הקו יסע במסלול קו 962 עד חיפה ומחיפה במסלול קו 940 לירושלים.

צפת - חיפה

קו חדש 365 ישיר מצפת לחיפה הקו יעבור דרך צומת מרון, כניסה לכרמיאל, עכו וימשיך במסלול קו 500 לחיפה. האוטובוס יוצא מצפת בימים א'-ה' בשעה 06.30 ובימי ו' בשעה 06.40.

רמת-הגולן

יופעל שרות לקבוץ מיצר: קו 019 מקצרין לטבריה היוצא ב-05.10 וקו 018 מטבריה היוצא ב-18.50 יכנסו לקבוץ.

חיפה

קו 3א' יוארך. מסלול הקו החדש: מבת-גלים לנוה-דוד דרך תחנה מרכזית, קרית אליעזר, הדר, מרכז-הכרמל וחזרה.

רעננה

יופעל קו חדש 37 מצומת רעננה לבית העלמין החדש וחזרה.
לוח זמנים: בימים א', ג', ה' מרעננה בשעה 14.00 מבית העלמין בשעה 15.30.

רמלה

קוים עירוניים -
שינוי מסלולי קווים:

קו 4. מסלול הקו החדש:
עד רחוב בן-צבי פינת ההסתדרות במסלול הרגיל, רח' ההסתדרות, רח' רזיאל, רח' א.ס. לוי, רח' בן-גוריון, רח' בן-צבי ובחזרה לתחנה המרכזית במסלול הרגיל.

קו 1. מסלול הקו החדש:
תחנה מרכזית, רח' הרצל, שד' ויצמן, רח' בר-אילן, רח' יוספטל, רח' צה"ל, רח' יצחק בן-צבי, לוי אשכול, ההסתדרות, מבצע יהונתן, א.ס. לוי, רח' בן-גוריון, רח' בן-צבי וחזרה.

אזור דרום

אשקלון - באר-שבע

יפתח קו חדש 364 מאשקלון דרך צומת יד-מרדכי, כביש יכיני לבאר-שבע וחזרה.
לוח זמנים: מאשקלון בימים א'-ו' בשעה 06.30 מבאר-שבע בימים א'-ה' בשעות 14.20, 17.15.
בימי ו' בשעות 12.20, 14.30.

להבים - באר-שבע

יפתח קו חדש 47 מלהבים לבאר-שבע וחזרה.
לוח זמנים: בימים א'-ו' מלהבים בשעות 06.45, 15.10.
מבאר-שבע בשעות 06.20, 14.45.

קו 52 מבאר-שבע לכסיפה יאסוף נוסעים גם בכפר לגייה.
לוח זמנים: בימים א'-ו' האוטובוס היוצא מכסיפה בשעה 07.45
ומבאר-שבע בשעה 14.30.

אזור מרכז

רעננה - תל-אביב

קו חדש 504 מרעננה לת"א וחזרה דרך מחלף גהה. מסלול הקו: אחוזה - מול בית לוינשטיין, רח' אחוזה, צומת רעננה, כביש גהה, ז'בוטינסקי, דרך פ"ת, רח' המסגר לתחנה מרכזית תל-אביב.
לוח זמנים: מרעננה בימים א'-ו' בשעות 06.30, 06.45, 07.00, 07.15, 07.30.
מתל-אביב בימים א'-ה' בשעות 16.30, 17.00, 17.30, 18.00
בימי ו' בשעות 12.30, 13.00, 13.30, 14.00.

באר-שבע - כרמים

קו 053 באר-שבע כרמים מסלולו יוארך והוא יגיע עד עותניאל.
לוח זמנים: מבאר-שבע בימים א'-ה' בשעות 05.45, 13.00, 18.30.
בימי ו' בשעות 05.45, 13.00
מעותניאל בימים א'-ה' בשעות 06.45, 14.00, 19.30
ובימי ו' בשעות 06.45, 14.00.

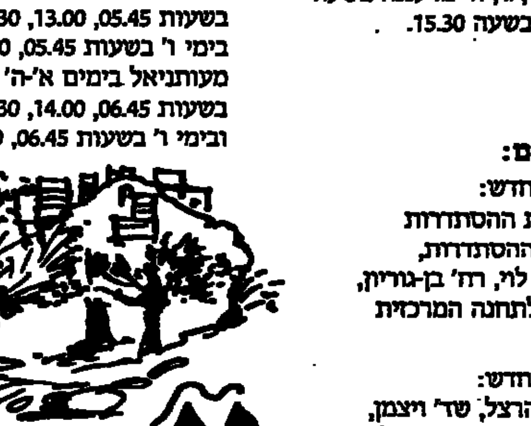

אזור ירושלים

קרית-ארבע - בית-חגי

יפתח קו חדש 69 מקרית-ארבע לבית-חגי דרך מערת המכפלה וחזרה.
לוח זמנים: מקרית ארבע בימים א'-ה' בשעות 06.30, 18.30
בימי ו' בשעות 06.30, 14.45.
מבית חגי בימים א'-ה' בשעות 06.45, 18.45
בימי ו' בשעות 06.45, 15.00

ירושלים - ישוב אדם

קו חדש 077 מירושלים לישוב אדם וחזרה.
לוח זמנים: מאדם בימים א'-ו' בשעה 06.30
מירושלים בימים א'-ה' בשעה 15.30
בימי ו' בשעה 14.30.

קו 16 יוארך עד הר-חוצבים.
מסלול הקו החדש: מבית-וגן עד המסוף הישן בסנהדריה (במסלול הרגיל), מסוף עתירות-מדע דרך רח' סנהדריה וחזרה.

מרכזי מידע

אנו מזכירים לציבור הנוסעים כי מספרי הטלפון של מרכזי המידע הם:
תל-אביב 03-432777, ירושלים 02-523456, 02-528231/2, חיפה 04-535275/6.
למידע נוסף ולוחות זמנים מפורטים - פנה ללשכות המודיעין בכל תחנות אגד ולמרכזי המידע.

שימו לב! לוחות הזמנים החדשים יהיו בתוקף מ-12.1.86 עד 1.3.86.

אגד עוד שירות למענך

ספורט

בעריכת יחיאל ארזי

ביתרון 77–74, על סף ניצחון, מהפך והפסד נוסף למכבי

סל־המזל של סנגאל

כפה על אלוף ישראל הארכה וסייע ללימוז' לנצח בסיום דרמטי 88–85, תוך ניצול חולשתם של ברקוביץ' וג'מצ'י

לי ג'ונסון מול סטפאן אוסטרובסקי; אמש במשחק ההפסד של מכבי 88–85 בלימוז' (צילום רדיו של איפי)

גביע האלופות

מאת מיכאל קרנון
שליח "הארץ" בצרפת

לימוז' (מיוחד לספורט הארץ). הדבר המפתיע ביותר לאחר סיום המשחק הדרמטי בו נוצח כאן אמש מכבי תל אביב 85–88 לאחר הארכה על ידי לימוז' היתה העובדה, שיש עוד אנשים המשתעשעים באשליות שלאלוף הישראלי יותר סיכוי להתמודד על מקום במשחק הגמר של גביע אירופה לאלופות. קשה לי להבין מנין שואבים אנשים אלה את האופטימיות הזו לאחר המשחק הזה והמשחקים הקודמים שנערכו העונה, שמאזנם מעיד בבירור על שלושה הפסדים.

אמש זה לא היה צריך לקרות. הכל מסכימים שמכבי שמט את ההזדמנות לזכות כאן בניצחונו הראשון העונה בבית הגמר, והשאלה היא רק מדוע זה קרה ואיך התאפשר הדבר. מאמנה של הקבוצה הצרפתית פייר דאו הודה, כי היה זה ניצחון של מזל. הוא התכוון כמובן לאותה זריקת התאבדות של הקפטן שלו דאן מישל סנגאל בשניית הסיום, כאשר שיחרר את הכדור מידו כשהוא נמצא כשני מטרים בתוך מחצית המגרש של קבוצתו. זריקה של שלוש נקודות, שהשוותה ל־77–77 ואיפשרה לקבוצתו לנצח בהארכה. אין זו הפעם הראשונה שסנגאל קולע סלים חשובים כאלה ממרחק כזה. אבל לנו, כמה עשרות הישראלים בהיכל הספורט של לימוז', היתה זריקה זו כמהלומת נוקאוט. לשבחם של הצרפתים ייאמר כי לחמו בצורה מעוררת כבוד ובסופו של דבר זכו בניצחון מפתיע ביותר.

שני המאמנים הסכימו שהיה זה משחק שהתנהל בזיוק בינוני לתחום דווקא. ציפו למשחק מהיר ופתוח, מאחר ושתי הקבוצות מצטיינות במישחק התקפי ולוקות בהגנה. אבל קרה ההיפך. גם התוצאה הסופית אחרי 45 דקות של כדורסל מוכיחה, שמשהו חריג בקליעת הקליעה של שתי הקבוצות, דבר שהורגש בעיקר אצל מכבי. היה מוזר לראות אנשי קלעים מעולים כמו ברקוביץ' וג'מצ'י מפספסים יכולת דלה. מיקי, באחד הערבים העצובים ביותר שלו בגביע אירופה, ניצל רק שלושה מ־11 ניסיונות קליעה. איבד גם כמה כדורים והחטיא קליעת עונשין גורלית מיד עם פתיחת ההארכה. לשבחו ייאמר שלא ויתר ומשחק ההגנה שלו חיפה על החולשה הגדולה בהתקפה. אותם דברים אפשר לומר גם על דורון ג'מצ'י, שהשקיע עבודה קשה בהגנה, אבל ניצל 5 ניסיונות בלבד מתוך 18. הוסיפו לכך גם את הנפילה הגדולה בכושרו של לי ג'ונסון במחצית השניה ובעת ההארכה, וניתן יהיה להבין לאילו צרות מכבי נקלע.

טבלת בית הגמר

.1	ז'לגיריס	3	274–290	6
.2	ריאל	3	263–281	5
.3	ציבונה	3	275–292	5
.4	סימאק	3	269–260	4
.5	לימוז'	3	302–276	4
.6	מכבי	3	280–264	3

לרשימת המאכזבים צריך להוסיף גם את ארואסטי, הרכז הוותיק של מכבי, ששיחק בחוסר ביטחון. לעומתו הוכיח חן ליפין הצעיר שגם כי הוא שוה לארואסטי בתפקיד הרכז. הוא נכנס בדקה ה־13 והרכב בגללו סיים מכבי את המחצית ביתרון של שבע נקודות — 42–35. ליפין הוצב גם בזד מישיה שפתחה את המחצית השניה. אבל היתה זאת פתיחה גרועה מאוד והיתרון בן שבע הנקודות נמחק עד מהרה, כאשר המכבים לא קלעו במשך שלוש דקות ו־45 שניות, ואיפשרו ללימוז' לעלות ליתרון 43–42. ליפין שילם את המחיר והוחלף על ידי ארואסטי אבל תשע דקות מן הסיום, אחרי שמוטי ביצע את עבירתו הרביעית הוחזר ליפין לשחק ושוב היה זה הוא שנתן את התנופה שהעלתה את מכבי ליתרון 70–63. גם זה לא הספיק.

השיפוט במשחק תריך זה היה קשה ולעיתים הקפיץ את ספסלי שתי הקבוצות. אבל קשה למכבים לבוא בטענות. בסופו של דבר התמירו יותר השופטים עם הקבוצה הביתית מאשר עם האורחת, וקשר להוכחה 25 עבירות לעומת 20 של מכבי, כאשר שלושה משחקני לימוז' יצאו בחמש עבירות: בניו, אוסטרובסקי והייווים.

בשני משחקים נוספים שהיו אמש ניצחה ז'אלגיריס קובנה את האלופה האירופית ציבונה זאגרב 94–91 (48–53) וסימאק מילאנו גברה על ריאל מאדריד 86–78.

הלילה של מאגי

אם יש מישהו, הראוי למלוא התושבחות, הרי זה קווין מאגי. מכונת הכדורסל הזאת עשתה אמש כמעט כל מה שאפשר לדרוש מכדורסלן. 40 נקודות, 19 כדורים חוזרים ואחוז קליעה מרשים: 14 מתוך 20 ניסיונות מזריקות שדה ו־12 מ־12 בזריקות העונשין. היה זה אחד ממשחקי השיא של מאגי, והוא בוודאי שלא היה ראוי לרדת מן המגרש כמפסיד.

המאמן צבי שרף מעריך, כי מלבד סל־המזל של סנגאל, הרי מה שהכריע בסופו של דבר את גורל המישחק היו ההחמצות בזריקות העונשין במצבים קריטיים. כך החטיא ליפין במצב של 72–73 למכבי ומיד לאחריו גם ג'ונסון. עם פתיחת ההארכה היתה לברקוביץ' הזדמנות לנצל את כל הניסיון שיש לו בגביע אירופה (170 מישחקים), אבל כאמור גם הוא החטיא מקו העונשין, והסוף ידוע.

המכבים עוזבים הבוקר את לימוז' בדרכם לישראל. נותרו להם שישה ימים לעשות את חשבון הנפש לקראת המיפגש הכפול עם אלופי ברית המועצות בשבוע הבא בבריסל. אולי עכשיו ישתחררו מן הלחץ ויפצו את אוהדיהם בתצוגה מרשימה מול סאבוניס והחבריה.

● ללימוז' קלעו: גייס 35, דייוויס 16, דאקורי 12, ברוסטראואז 8, אוסטרובסקי 6, בניו 6, סנגאל 3, חס־מירים 2.

● למכבי קלעו: מאגי 40, ג'ונסון 22, ג'מצ'י 10, ברקוביץ' 7, ליפין 6.

שפטו: לאגוב (בולגריה) וגיאורג (גרמניה), לעיני 6500 צופים.

טניס

לנדל ניצח את קונורס באטלנטה

אטלנטה (ע"ר). בטורניר שמונת הטניסאים הבכירים ניצח כאן איוואן לנדל מצ'כיה את ג'ימי קונורס מארה"ב 6–3, 5–7, 6–1. השוודי שטפאן אדברג גבר על קווין קארן מארה"ב 6–4, 6–4.

באליפות העולם בזוגות בלונדון ניצחו פיטר פלמינג מארה"ב וג'ון לויד מבריטניה, המשתתפים לראשונה פעולה, את אלופי צרפת האוסטרלים מארק אדמונדסון וקים וורוויק 6–2, 7–5, 6–4.

גביע הטוטו

המאבק על חצי הגמר — לשיאו

מאת יצחק לביא
סופר "ספורט הארץ"

רק בבית א' יוכרע כבר היום, איזו קבוצה תעפיל לשלב חצי הגמר של גביע הטוטו לליגה הארצית, שיהיה ב־21 בינואר. בסוף השבוע יתקיימו מישחקי המחזור השישי בשלב המוקדם של המפעל, כאשר חמישה מהם יהיו כבר היום.

בבית א' יתארח היום המוליך, הפועל חדרה (9 נקודות) בחיפה אצל בית"ר המקומי, המדורג רביעי ללא סיכוי. שתי קבוצות, בית"ר ת"א המדורג שני (7 נקודות) והפועל מרמורק (שלישי עם 7 נקודות), ישחקו היום בשכונת התקווה ויצפו למעידה של המוליך. בבית ב' ייקבע העולה לשלב חצי הגמר מתוך בתנאיה במפגש בין הראשון, בית"ר נתניה (11 נקודות) לשני, הפועל צפרירים חולון, שצבר 10 נקודות. לתוצאת המישחק בין הפועל לוד להפועל טבריה (היום) ערך פורמאלי בלבד.

בבית ג' ייפגשו בדרבי רמת־גני הכח (10 נקודות) והפועל ר"ג (8 נקודות). המפגש בין הפועל בית־שמש למכבי רמת־עמידר (היום) לא יקבע דבר. גם בבית ד' יש לשלוש קבוצות סיכוי סביר. המדורג הראשון, הפועל עכו (8 נקודות), יארח את הפועל יהוד, שלזכותו מספר נקודות זהה. הפועל רמת־השרון (שלישי עם 7 נקודות) ישקיף היום מהצד על תוצאת המישחק בעכו. רמת השרון יארח היום את בית"ר רמלה, שאבד סיכויו.

גביע קוראץ'

ארל וויליאמס התפרע בסארייבו

המאמן גרשון התפטר

מאת סופר "ספורט הארץ"

הנהלת מחלקת הכדורסל של הפועל תל־אביב תחליט היום לגבי עתידו של כדורסלן הזיווק של הקבוצה, ארל וויליאמס, שהתפרע שלשום במהלך המשחק עם בוסנה בסארייבו (89–105).

וויליאמס ניסה לפגוע בשחקן יריב בבקבוק, ובסיום המישחק החל לרדוף אחריו. אנשי הקבוצה אומרים, שזו הסיבה העיקרית להפסד הפועל תל־אביב.

אמש נמסר כי מאמן הקבוצה פנחס גרשון החליט להתפטר מתפקידו בעקבות האירועים האחרונים. קבוצת הפועל חזרה אתמול מיוגוסלביה.

במישחק נוסף בבית זה ניצחה שלשום בנקו רומא את שאלאן 77–78 בברפת.

ליגה אנגלית

רון אטקינסון חוזר לאוכספורד

שלג וכפור מאיימים על מחזור סוף השבוע

לונדון (איפי). השלג הכבד והקור העז, שהוציאו מכלל שימוש מגרשים רבים ושיבשו לחלוטין את מישחקי הגביע — מאיימים עתה גם על מחזור סוף השבוע של הליגה האנגלית. החשש הגדול הוא, כי יווצר פיגור אשר יקשה מאד להדביקו, משום שכבר נידחו גם ארבעת מישחקי רבע הגמר של גביע החלב שנועדו לשבוע הבא. בעקיפין ייפגעו גם הכנות הנבחרת הלאומית, כיוון שמועדונים רבים יסרבו לשחרר את שחקניהם למסע למצרים, בו תתמודד אנגליה ב־29 בינואר בקהיר.

מנצ'סטר יונייטד, שמישחק הגביע שלה (סיבוב שלישי) עם רוצ'דייל נידחה השבוע פעמיים תוך 48 שעות, אמורה להתארח בשבת אצל אוכספורד יונייטד — במטרה לשמור על יתרון 5 נקודות בפיסגה. תהיה זו הופעתה הראשונה אי־פעם של יונייטד במגרש זה, הגם שמנהלה רון אטקינסון מכיר היטב את האיצטדיון בן 14,500 המקומות, משום ששיחק במדי אוכספורד 382 פעם בין השנים 1962 ל־1971.

אוורטון, אלופת אשתקד, במישחק עדיף אך עם 56 שערי זכות, מקווה להישאר במקום השני בתום מישחקה הביתי עם ק. פ. ריינג'רס. לשתי הקבוצות הבאות בדירוג, שגם לזכותן 47 נקודות, צפויים מבחנים קשים: צ'לסי תארח מחר את לוטון (8), בעוד שליברפול תשחק ביום ראשון בווטפורד, במישחק שמהלכו יוקרן בשידור ישיר בטלוויזיה.

יתר המישחקים: בירמינגהאם — איפסוויץ', קובנטרי — אסטון וילה, לסטר — ווסטהאם, מנצ'סטר סיטי — סאות'המפטון, שפילד וונסדיי — ארסנל, טוטנהאם — נוטינגהאם, ברומיץ' — ניוקאסל.

ארגנטינה תשחק נגד ישראל ב־4 במאי ברמת־גן

כדורגל

מאת סופר "ספורט הארץ"

נבחרת הכדורגל של ארגנטינה, שזכתה בגביע העולמי ב־1978 כאשר אירחה את טורניר הגמר, תבוא למישחק ידידותי עם נבחרת ישראל ב־4 במאי. לארגנטינה יהיה זה המיבחן האחרון לפני טורניר הגמר של הגביע העולמי במכסיקו.

תהיה זו הנבחרת השלישית שתגיע לישראל בתקופה הקרובה. בסוף החודש תתמודד ישראל ברמת־גן עם נבחרת סקוטלנד, שעלתה למכסיקו אחרי שניצחה את אוסטרליה במיפגש כפול. בפברואר תבוא לישראל נבחרת אנגליה, כדי לחנוך רשמית את איצטדיון רמת גן ב־26.2.

טוטנהאם לסיבוב הרביעי של הגביע האנגלי

לונדון (ע"ר). טוטנהאם ניצחה במיגרשה את אוכספורד 2–1 במישחק בסיבוב השלישי של הגביע האנגלי. שער הניצחון הובקע בהארכה. בשבת סיימו השתיים ב־1–1. טוטנהאם תשחק בסיבוב הבא עם המנצחת בין סטוק לנוטס קאונטי.

יובנטוס — ברצלונה כבר ברבע הגמר

ציריך (ע"ר וע"צ). שני מועדוני הפאר, ברצלונה ויובנטוס, הוגרלו להתמודד כבר ברבע גמר גביע אירופה לאלופות — נקבע אתמול בציריך.

המישחק הראשון יהיה ב־5 במארס בברצלונה והגומלין כעבור שבועיים בטורינו, במגרשה של אלופת אירופה.

המישחקים האחרים: באיירן מינכן — אנדרלכט, אברדין — גטבורג, סטיאווה בוקארשט — להאטי (פינלנד).

בטורניר למחזיקות גביע: ראפיד וינה — דינאמו קייב, הכוכב האדום בלגרד — אתלטיקו מאדריד, דוקלה פראג — בנפיקה ליסבון, דינאמו דרזדן — אירדינגן.

בגביע אופ"א תשחק קלן (השותה בארץ עם הישראלי דוד פיזנטי) נגד ספורטינג ליסבון, אינטר מילאנו — נאנט, נושאטל (שוייץ) — ריאל מאדריד, הידוק ספליט — וארגם (בלגיה).

התפטר יו"ר בית"ר ירושלים

מאת רוני דיאמן
סופר "הארץ" בירושלים

משה דדש, יו"ר הנהלת בית"ר ירושלים, הודיע אתמול באסיפת הקבוצה כי החליט להתפטר מתפקידו — בגלל מה שהוגדר על ידו כחוסר התחשבות במצב הכספי הקשה בו שרויה האגודה.

במהלך האסיפה תקף דדש בצורה קשה את שחקני הקבוצה. האמר: "כיום, כאשר מפטרים עובדים בכל מפעל, זו חוצפה ממדרגה ראשונה מצידכם לאיים בשביתות — אפילו כאשר חייבים לכם כספים — ואת כאשר כל אחד מכם מקבל לפחות אלף דולאר לחודש".

נודע כי התבטאות זו של דדש, וגם התפטרותו, הושפעו מן הכתבה המתפרסמת היום במקומון הירושלמי "כל העיר", שתוכנה הגיע לידיעתו כבר אתמול. בכתבה מטיח כוכב הקבוצה, אורי מלמיליאן, ביקורת קשה על צורת הניהול של הקבוצה.

אמש ניסו מאמן הקבוצה דרור קשטן והמנהל אברהם לוי להפעיל לחץ כבד על דדש, כדי שיחזור בו מהתפטרותו, אך הלה הודיע כי הוא נחוש בהחלטתו.

האלוף פרש במהלך השיוט האחרון באילת

מאת משה הר־גנעש
סופר "ספורט הארץ"

עמיר ארד, שזכה כבר שלשום באליפות הבינלאומית השניה של אס"א בגלשני מפרש, פרש אתמול במהלך השיוט השביעי והאחרון והותיר את המאבק בין יהודה אטרגי (שהופיע באולימפיאדת לוס אנג'לס) לעופר בוצר, אלוף ישראל.

הרוח הטובה והיציבה במפרץ אילת רתפה את בוצר מובלון יפו לניצחון, אולם אטרגי מהפועל מכמורת שמר על ידיבו, סיים שני בשיוט זה וגם בדירוג הכללי. בוצר, שדורג שלישי בסיכום הכללי, פיגר אחר אטרגי ב־0.3 נק'.

תמר ישראלי מהפועל מכמורת, שהבטיחה גם היא שלשום את זכייתה בשיוט הנשים, גילתה רוח ספורטיבית היאה לאלופה: היא זינקה וניצחה בפעם השישית. שניה דורגה דיינה ממכמן ויגנייט.

גם דורון אשל ממדרשת רופין ניצח בשיוט האחרון, למרות שהבטיח שלשום את זכייתו בתחרות הסטודנטים.

התחזית של סופר "ספורט הארץ"

בית"ר ירושלים ייכנע למכבי בפתח־תקווה

התחזית שלי

מאת משה הר־געש

המאבק בצמרת שוב ימקד את מירב העניין במחזור ה־12 בליגה הלאומית. המוליך מכבי חיפה ישחק בחוץ עם הפועל ירושלים. למרות שני, הפועל תל־אביב, צפוי בבלומפילד מכשול לא גבוה, ברמת שמשון תל־אביב. בני־יהודה יארחו את הפועל פתח־תקווה וביתר ירושלים יתמודד בחוץ עם מכבי פתח־תקווה. בתחתית שני מישחקים מסקרנים: מכבי יפו — מכבי שעריים, מכבי יבנה — הפועל באר־שבע.

הפועל ירושלים — מכבי חיפה

הירושלמים הוכיחו עד כה, כי הם מסוגלים להתמודד בכבוד עם כל יריב לאומי, אך האלוף אינו יכול להרשות לעצמו לאבד נקודות במצב הצפוף שהתהווה בצמרת.

● התחזית שלי: ניצחון לחיפה

הפועל תל־אביב — שמשון תל־אביב

קבוצות רבות ניסו לעצור את הפועל תל־אביב ונכשלו, ספק אם השמשונים, בכושרם הנוכחי, מסוגלים להצליח יותר.

● התחזית שלי: ניצחון להפועל

בני־יהודה — הפועל פתח־תקווה

המיקום הגבוה של בני־יהודה בטבלה מקבל לגיטימציה משבוע לשבוע, עתה הגיע גם תורו של הפועל פתח־תקווה להודות בכך.

● התחזית שלי: ניצחון לבני יהודה

מכבי פתח־תקווה — בית"ר ירושלים

הפער בטבלה מורה על ניצחון ברור לבית"ר ירושלים או לפחות הישג כלשהו. כאן אני מהמר על הפתעה, גם בגלל הביתיות של המכבים.

● התחזית שלי: ניצחון לפתח תקווה

מכבי תל־אביב — מכבי נתניה

אחד המישחקים המסקרנים של המחזור, למרות ששתי הקבוצות רחוקות מהצמרת. הנתניתים יצטרכו להוכיח אם באמת פתחו דף חדש.

● התחזית שלי: תיקו

מכבי יבנה — הפועל באר־שבע

התקופה הרעה של מכבי יבנה נמשכת. המישחק הביתי עם הפועל באר־שבע יאפשר להם להוכיח, כי מוקדם עדיין לסתום עליהם את הגולל.

● התחזית שלי: ניצחון ליבנה

מכבי יפו — מכבי שעריים

ממחזור למחזור חל פיחות משמעותי בביטחון העצמי והאמונה של שחקני שעריים. היפואים עשויים להפיק מכך תועלת מירבית.

● התחזית שלי: ניצחון ליפו

הפועל חיפה — הפועל כפר־סבא

הכפר־סבאים מפגינים יכולת נאה וגם טיפסו למקום השישי בטבלה. אך ספק אם למדו להתמודד עם קבוצות תחתית המתבססות על ביתיותן.

● התחזית שלי: ניצחון לחיפה

טבלת הליגה הלאומית

.1	מכבי חיפה	11	6–18	26
.2	הפועל ת"א	11	9–23	25
.3	בני־יהודה	11	2– 6	22
.4	בית"ר ים	11	12–22	21
.5	מכבי ת"א	1	12–17	16
.6	כפר־סבא	11	16–17	16
.7	באר־שבע	11	9–11	15
.8	הפועל פ"ת	11	13–13	14
.9	הפועל י-ם	11	16–13	14
.10	הפועל חיפה	11	13– 7	13
.11	מכבי נתניה	11	13–14	12
.12	מכבי פ"ת	11	18–13	11
.13	שמשון ת"א	11	16–11	10
.14	מכבי יבנה	11	15– 5	10
.15	מכ'שעריים	11	11– 5	8
.16	מכבי יפו	11	22– 9	4

כדורסל

הפועל רמת־גן זוכה ונקנס

מאת סופר "ספורט הארץ"

בית־הדין המשמעתי של איגוד הכדורסל זיכה אתמול את קבוצת הפועל רמת־גן ואת חבר הנהלתה, זאב פשוצקי, מפגיעה פיסית בחבר הנהלת קבוצת מכבי רמת־גן, איתן גבריאלי, במשחק הדרבי בין שתי הקבוצות לפני יותר משבוע. למרות זאת נקנסה הקבוצה ב־150 שקלים חדשים ופשוצקי הורחק לחודש על־תנאי, לתקופה של שנה.

אוניברסיטת תל אביב
החוג והמכון לארכיאולוגיה
הרצאה לזכרו של
פרופסור אלכסנדרו לופו ז"ל
תתקיים באוניברסיטת ת"א רמת־אביב
בבנין גילמן חדר 281
ביום שני ג' בשבט תשמ"ו 13.1.86 בשעה 16.00.
יפתח משה כוכבי ראש המכון
דברים לזכרו של פרופסור לופו ז"ל
– ד"ר יצחק בית אריה
נושא ההרצאה:
כלי נשק בתקופת הברונזה – אספקטים נבחרים
המרצה: שריאל שלו
פרטים בטלפון: 03–420417

מכרז למכירת קרקע
למכירה זכות חכירה בקרקע בשטח של 1955 מ"ר, בתלפיות אזור התעשיה ירושלים, רח' הסדנא, ליד מוסך אקספרס, מגרש 16, ת.ב.ע. 1473 גוש 30140.
הצעות יש להגיש בי"ד בכתב לידי החו"מ, בבנק טפחות, רח' הלני המלכה 9, ירושלים, לא יאוחר מיום 16.1.1986.
אין החו"מ מתחייב לקבל ההצעה הגבוהה ביותר או הצעה כלשהי.
כל מכירה כפופה לאישור בית המשפט.
ד"ר א. וולף, עו"ד
כונס נכסים

הגר שלנו
איננה
הגר ליסר טרייר הובאה למנוחות ביום רביעי כ"ז בטבת תשמ"ו 8.1.86, בפריס
משפחת ליסר
משפחת רחמילביץ'

בצער רב וביגון אנו מודיעים על פטירת יקירנו
אבינו אחינו וסבנו
זאב ניידרמן
מורה ומחנך בישראל
שנפטר בשיבה טובה
הלוויה תצא מביתו בזכרון יעקב לבית העלמין בזכרון יעקב.
היום כ"ט בטבת תשמ"ו 10.1.86 בשעה 12.30
המשפחה

שלושים למותה של
רותי אבן ז"ל
נעלה לקברה ביום ראשון ב' בשבט תשמ"ו
12.1.86 בבית הקברות ברמת השרון
(צומת מורשה) בשעה 15.00
נפגשים בשער בית העלמין
אורי יורם איה
תמי ודנה

במלאת שנה לפטירתו של יקירנו
אפי דימנט ז"ל
נעלה לקברו ביום ראשון, ב' בשבט תשמ"ו (12.1.86)
בשעה 15.00 בבית העלמין החדש ברחובות
נפגשים ליד השער
המשפחה

לאפרים ולעדינה אפטר
כואבים עמכם
את מות האם
זינה ז"ל
בקי מיכלס
דורית ומיקי כהן
וכל עובדי חברת נורית בע"מ

לראובן סגן־כהן ובני ביתו
השתתפותנו הכנה בצערך על מות אביך
אברהם סגן־כהן
בית מדיאריסק בע"מ

משתתפים באבלו הכבד של
אלי אפרתי
במות **אביו** ז"ל
עובדי משאבי אנוש

משתתפים באבלו הכבד של
אלי אפרתי
במות **אביו** ז"ל
הנהלת רפאל

הטכניון
מכון טכנולוגי לישראל
לפרופ' גדעון ענבר דיקן הפקולטה
אתך באבלך על מות אמך
חנה פונק ז"ל
חבריך לעבודה
בפקולטה להנדסת חשמל

קרן התרבות אמריקה/ישראל
משתתפת בצערה של
דליה סולומון ומשפחתה
במות **אביה** ז"ל

בצער רב וביגון קודר אנו מודיעים
על פטירתו של יקירנו
זאב צפוני
(ולטר איזנבינגן, מרמניה)
הלוויה תתקיים היום יום שישי, כ"ט בטבת תשמ"ו
10.1.86 בשעה 13.30 בבית העלמין בתל־מונד
היציאה "מגדהמגינים" במרכז מושב כפר הס
המשפחה ובית כפר הס

לאפרים ולעדינה אפטר
משתתפים עמכם ביגונכם הכבד
במות
זינה ז"ל
מיקי קאופמן
דורית ויחיאל כהן
וכל עובדי פרסום או.קי.

לאפרים ולעדינה אפטר
תנחומינו הכנים
במות האם
זינה ז"ל
יוסף הילפרין ובני ביתו

בצער רב וביגון קודר
הננו מלווים בדרכה האחרונה
את אמנו היקרה
זינה אפטר ז"ל
יושבים שבעה בבית המנוחה, רח' טהון 7, ת"א
בנה: אפרים אפטר
כלתה: עדינה אפטר
נכדיה: ענת וליבי

לאפרים ולעדינה אפטר
איתכם באבלכם הכבד
בהילקח מכם האם
זינה ז"ל
עובדי חברת בלמון בע"מ

בצער רב וביגון קודר אנו מודיעים על פטירתה של יקירתנו
הלנה פוגל
הלויה תתקיים היום יום שישי כט' בטבת תשמ"ו 10.1.86 בשעה 12.45 בצהרים
בבית העלמין הדרום גבול חולון בתים
אוטובוס יצא בשעה 11.30 לפני הצהרים מבית המנוחה רחוב המלך כורש 6 תל אביב
אבלים: בנה וכלתה: אלכסנדר ובתיה פוגל
אחותה: אירנה משקט
נכדה: רון פוגל
גיסתה: קריסטינה קרוסקין
וכל בני המשפחה

בעקבות גל הטרור בחצי השנה האחרונה

תיירים אמריקאים ביטלו טיולים לאירופה ולמזה"ת

ניו־יורק טיימס: לאחר חטיפת הבואינג שיצא מאתונה הצטמקה באוגוסט התנועה האווירית מארה"ב ליוון ביותר מ־31% ולאיטליה ב־1.5%

ניו־יורק (ע"צ). נוכח התחדשות הטרור שינו תיירים אמריקאים רבים את תוכניותיהם במהלך ששת החו־דשים האחרונים וביטלו טיולים לאי־רופה המערבית ולמזרח־התיכון — על כך דיווח השבוע העיתון "ניו־יורק טיימס". העיתון מצטט סוכני נסיעות ברחבי ארה"ב, שאמרו, כי מספר גדול יחסית של אמריקאים מציגים לאחרו־נה שאלות באשר לסכנה הכרוכה ביציאה למקום זה או אחר.

עוד כותב העיתון כי תיירים אמריקאים מעדיפים באחרונה לערוך טיולים בארה"ב או לצאת לאוסטרליה ואפילו לבריה"מ, מאחר שלדעתם הסכנות הכרוכות בטיולים למדינות אלה אינן כה גדולות.

לאחר חטיפת מטוס הבואינג של חברת טי.וו.איי שיצא מאתונה בחודש יוני 1985, פרשה שבמהלכה נרצח אמריקאי, הצטמקה התנועה האווירית מארה"ב ליוון בלמעלה מ־31 אחוז בחודש אוגוסט, לפי נתונים סטטיס־טיים אמריקאיים. באותו חודש קטנה התנועה האווירית לאיטליה ב־1.5 אחוזים.

סקר שנערך בקיץ האחרון על ידי איגוד של סוכני נסיעות "יו.אס. טרוול דאטה סנטר" קובע כי מתוך 6.5 מיל־יון אמריקאים שהזמינו מקומות לטי־סות לחו"ל, שינו 1.4 מיליון את יעדיהם לאחר חטיפת מטוס חברת התעופה טי.וו.איי, ו־850 אלף ביטלו את מסעותיהם.

מיד לאחר ההתקפות הרצחניות על שדות התעופה ברומא ובוינה ב־27 בדצמבר, בוטלו כ־4000 הזמנות בטי־סות של חברת התעופה טי.וו.איי, מסיים הניו־יורק טיימס.

חטיפת אניית הנוסעים האיטלקית "אכילה לאורו" באוקטובר וחטיפת מטוס מצרי בנובמבר, פרשה שהס־תיימה במותם של 60 אנשים במלטה, הגבירו עוד יותר את הפחד בקרב תיירים אמריקאים.

הודעת מורדים טמילים על הרעלת תה הפחיתה מכירתו

סוחרים אנגלים, אירופאים ואוסטרלים צמצמו במידה ניכרת קניית תה מתוצרת סרי־לנקה במכירות הפומביות ★ ועדה ממשלתית לא גילתה עד כה שום סימן של רעל במשלוחים

קולומבו, סרי לנקה, (ע"צ). סוחרים אנגלים, אירופאים ואוסטרלים צימצמו במידה ניכרת את קניית התה במ־כירות הפומביות שנערכו ביום ג' בקו־לומבו, לאחר שהבדלנים הטמילים הו־דיעו על הרעלת המשלוחים.

הוועדה הממשלתית שהוקמה ביום ג', כדי לבדוק דגמים של תה שנועד לייצוא, לא גילתה עד כה שום סימן של רעל במשלוחים — על כך נמסר רשמית.

בהודעה שפורסמה אתמול ע"י קבוצה של בדלנים טמילים במאדרס שבהודו נאמר, כי מגור וגמור עמם להרחיב את מבצע הרעלת משלוחי התה, אם לא ייענו השלטונות בסרי לנקה לתביעותיהם.

"מאחר שכוונתנו היא למוטט את כלכלת סרי לנקה ולשתק את מכונת המלחמה הממשלתית, ולא לפגוע באזרחים חפים מפשע במדינות המ־ייבאות תה מסרי לנקה, אנו פונים אליכם בבקשה שלא להתייחס אל הו־דעותינו כברווז עיתונאי" נאמר באיג־רת הנושאת חתימתו של מפקד צבא ההתנגדות הטמילי, שנשלחה לנצי־גויות הזרות בהודו.

ייצוא התה הכניס לסרי לנקה ב־1985 של כ־440 מיליון דולר, על כך מסר הבנק המרכזי.

בעקבות האיומים שהשמיעו המור־דים הטמילים, הפסיק משרד המסחר והתעשיה הבריטי את ייבוא התה מסרי לנקה.

מורה אינדונזי נידון לשנת מאסר על חילול הדגל הלאומי

נהג לקיים עליו יחסי מין עם תלמידתו בתמורה להבטחה לסייע לה לעבור את הבחינות

ג'קרטה (ע"צ). מורה באינדונזיה נידון לאחרונה לשנת מאסר, לאחר שנמצא אשם בחילול הדגל הלאומי.

כתב העת "טמפו" מגלה כי דאור סנטנה, (45), נהג לפרוש את הדגל של בית־הספר, כדי לקיים עליו יחסי מין עם תלמידה צעירה, בתמורה להבטחה לסייע לה לעבור את הבחינות.

בית־משפט כרילי, בתבל טימור המזרחית, מצא אותו אשם בחילול הדגל הלאומי.

טילי השיוט האמריקאים המיועדים לגרמניה הגיעו לבסיס בהאהן

יעודם בסיס האסלבאך דרומית לבון

בון (ע"צ). הראשונים מבין 96 טילי השיוט האמריקאים העומדים להיות מוצבים על אדמת גרמניה המערבית, הגיעו לבסיס האמריקאי בהאהן, שבדרום מערב הרפובליקה הפדרלית — לפי דיווח של רשת הטלוויזיה המערב־גרמנית א.ר.ד.

טילים אלה מיועדים לבסיס האסל־באך באיזור הררי השוכן דרומית לבון.

כזכור החליטה ברית נאט"ו בד־צמבר 1979 להציב 108 טילי פרשינג ו־96 טילי שיוט בגרמניה המערבית. בחודש דצמבר 1985 הודיע המטה הכללי של ברית נאט"ו בבריסל, כי כל טילי ה"פרשינג" כבר הוצבו על אדמת הרפובליקה הפדרלית.

הוגברו הצעדים נגד הטרור בשדה התעופה הבריטי

חיילים במדי קרב ובמכוניות משוריינות משטרים ב"היתרו"

החליפו את הבלשים החמושים בנשק מוצנע ★ הלייבור ופדרציית השוטרים: הנשק הגלוי עלול לגרום יותר נזק מתועלת

חיילת משותפת עם שוטרים חמושים בתת־מקלעים בנמל התעופה היתרו ליד מטוסי השיטות מן המזה"ת. לראשונה הופיעו שוטרים חמושים בבריטניה, בעקבות ההתקפות בוינה וברומא. (תצלום: איפי)

לונדון (איפי). דימויו של ה"בובי", השוטר הבריטי טוב הלב, נמצא בס־כנה. כאן נראו אתמול חיילים חמושים בתת־מקלעים מסיירים בשדה התעופה "היתרו" ליד לונדון, במסגרת צעדים נגד הטרור, שנוקטת המשטרה הברי־טית.

זו הפעם הראשונה ששוטרים ברי־טים נראו חמושים, מחוץ לאזור צפון אירלנד. שוטרי בריטניה מקבלים נשק רק לפעולות מיוחדות. השוטרים ב"היתרו" נמנים עם יחידת עילית של הסקוטלנד־יארד.

בלשים חמושים בנשק מוצנע מסיירים ב"היתרו" זה זמן. לאחר ההתקפה על דלפקי אל־על בוינה וברומא בחודש שעבר, נשמר השדה ונמל התעופה "היתרו" על ידי חיילים במדי קרב ובמכוניות משוריינות. עתה יחליפו השוטרים החמושים את החיי־לים, ושר התעופה, שהודיע על כך, נשמע מתנצל בהודיעו על כך.

ביקורת על צעד זה נמתחה על ידי מפלגת הלייבור וכן על ידי פדרציית השוטרים, שהיא מעין איגוד מקצועי, ומומחה לענייני ביטחון, אשר הודיע כי הנשק עלול לגרום יותר נזק מתועלת.

סקר בכתב העת "פארי־מאטש" לקראת הבחירות:

עליה בתמיכה בסוציאליסטים בצרפת, אך הימין עדיין מוביל

57 נקודות לימין ו־41 נקודות לשמאל ★ התמיכה בסוציאליסטים בשיעור 26.5% — עליה ב־5 נקודות תוך חודש

פריס, (ע"ר). המוראל של הסוציא־ליסטים השולטים בצרפת עלה היום, בעקבות סקר דעת קהל המצביע על שיפור במעמדם בעיני הציבור עם התקרב מועד הבחירות הכלליות.

הסקר, שפורסם בכתב העת "פארי מאטש", מצביע על תמיכה בשיעור 26.5 אחוז בסוציאליסטים, עליה ב־5 נקודות תוך חודש אחד.

עם זאת מראה הסקר שעדיין כוחו של הימין על העליונה, כשיחס הכו־חות הוא 57 נקודות לימין ו־41 נקו־דות לשמאל, קצת למעלה מחודשיים לפני הבחירות.

משקיפים אומרים, כי אין ספק בכך שהסוציאליסטים יאבדו את הרוב שבי־דם הם נהנים עתה באסיפה הלאומית, אך הם מקווים, כי גם להבא יהיו המפלגה הגדולה ביותר בבית הנבחרים, שייבחר על פי שיטה של בחירות יחי־סיות שהונהגה לאחרונה.

האיסטרטגים של המפלגה מקווים למפנה לטובתה, כאשר המצביעים יתחילו להבין שהכלכלה הצרפתית מתאוששת והאינפלציה ירדה עד פחות מ־5 אחוזים, לעומת 14 אחוזים ב־1981, שנה שבה עלו הסוציאליס־טים לשלטון.

הסוציאליסטים מנהלים תעמולת בחירות חריפה. הנשק האחרון במסע הבחירות הסוציאליסטי הוא פוסטר המראה זאב בעל שיניים חדות המייצג את הימין. מתחת לדמותו של הזאב מוצגת השאלה "למה לימין שיניים כה גדולות?"

התפטר שר ההגנה הבריטי: מרגרט תאצ"ר סתמה את פי

העילה: התנגדותו של השר למכירת חברת המסוקים הבריטית "ווסטלנד" לתאגידים אמריקאים, כפי שהעדיפה החברה עצמה

מאת שאול צדקא
סופר "הארץ" בבריטניה

לונדון (מיוחד ל"הארץ"). ממשלת בריטניה נקלעה למשבר קשה בעקב־בות פרישתו הפתאומית של שר ההגנה, מייקל הזלטיין, אשר לוותה בחילופי דברים חריפים והאשמות הדדיות בינו לבין ראש הממשלה, מרגרט תאצ'ר. הזלטיין, אשר נחשב לאחד המועמדים לרשת את תאצ'ר בבוא הזמן, לא הסתפק בפרישתו הדרמטית אתמול במהלך ישיבת קבינט סוערת, וכינס מסיבת עי־תונאים, בה האשים את ראש הממשלה בניהול לקוי של ענייני המדינה ובני־סיון לסתום את פיו.

העילה לפרישתו של השר היתה עמדתו העקשת, כי חברת המסוקים הבריטית הפרטית "ווסטלנד", שנקל־עה לאחרונה לקשיים כספיים, תימכר לתאגידים אירופים, ולא לאמריקאים אשר היו מיוצגים על ידי חברות "סיקורסקי" בתמיכתה של "פיאט" האיטלקית. תאצ'ר ועמה כל שריה, קבעו כי החברה עצמה צריכה להחליט על גורלה, וכשזו העדיפה את ההצעה האמריקאית, נותר הזלטיין בעמדת מיעוט. הוא לא קיבל את עמדת הרוב המיניסטריאלי.

בישיבת הקבינט אתמול, הראשונה בשנה החדשה, הזהירה אותו תאצ'ר מפני עשיית דין לעצמו ודרשה ממנו לחדול ממסע־הצלב הפרטי שלו. השר סירב להפסיק את פעילותו למען השארתה של החברה באירופה ולפתע, במהלך דין ודברים חריף עמה, הוא אסף את ניירותיו, קם ממקומו ואמר: "איני יכול לקבל זאת". מחוץ ללשכתה הוא אמר לעיתונאי ממתין:

"פרשתי בזה הרגע". אח"כ הוא כינס מסיבת עיתונאים, בה האשים את תאצ'ר בקיצת קץ מטעה וקבל על כך שהוסר אמון בינו לבינה לא הותיר לו מקום של כבוד ליד שולחן הממשלה והביא לפרישתו. מעתה הוא יתפוש את מקומו בספסלים האחוריים של הפרלמנט ומשם הוא יוכל להתמודד על ראשות המפלגה השמרנית כמבקר חריף, לאחר שככל הנראה הוכח לו, שסר חינו בעיני מנהיגתו.

בעוד שרי ממשלה מכחישים כי תאצ'ר תימרנה את הזלטיין לעזיבה בשל עמדתו השגויה במחלוקת, מיהרה ראש הממשלה למנות שר הגנה חדש תחתיו. זהו ג'ורג' יאנגר, השר לענייני סקוטלנד. את מקומו יתפוס מלקולם ריבקינד המעלה את מספר השרים היהודים הבכירים לחמישה.

ג'ורג' יונגר, שר ההגנה החדש של בריטניה (תצלום: איפי)

מייקל הזלטיין, שר ההגנה שהתפטר (תצלום: איפי)

מספר המובטלים בבריטניה גדל בדצמ' ב־14,700

לונדון (ע"ר). מספר המובטלים בבריטניה גדל בדצמבר, לאחר שב־משך שלושה חודשים רצופים הסתמ־נה מגמה של ירידה במימדי האבטלה — על כך נמסר בהודעה שפורסמה אתמול ע"י משרד התעסוקה.

בדצמבר גדל מספר המובטלים בבריטניה ב־14,700, והמספר הכולל של מובטלים במדינה הגיע ל־3.18 מיליון. שר התעסוקה, לורד יאנג, אמר כי עליית שיעור האבטלה ל־13.2 אחוז מכלל כוח העבודה היא תופעה מאכזבת.

לקונצרן שטראוס
מחלבת נהריה שטראוס בע"מ
גלידות עוז שטראוס בע"מ
גלידות ויטמן (1979) בע"מ
דרוש:
חשב
לניהול המערך החשבונאי והכספי של הקונצרן
הכישורים הדרושים:
★ רואה חשבון מוסמך.
★ נסיון בתפקיד דומה - הכרחי.
★ הבנה וידע בנושאי מימון ומיסוי.
★ דינמי נמרץ ובעל יכולת לשלוט במיגוון נושאים רחב.
★ מקום העבודה נהריה.
נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים מפורטים ונסיון תעסוקתי קודם לת.ד. 5 נהריה 22100 ולציין "חשב".
סודיות מובטחת

אשר פויכטונגר בע"מ
מקבוצת פויכטונגר תעשיות
לסניף הצפון דרושים:
חוטים לזוחות השמל
בעלי נסיון בלבד יפנו לטלפון 04-724397, או בכתב יד, לת.ד. 10246, מפרץ חיפה.

הסוכנות היהודית לארץ ישראל
מחלקת המנגנון ת.ד. 92 ירושלים 91920
המחלקה לעליית ילדים ונוער
למרכזי הנוער הדתי לחינוך והכשרה מקצועית
ברכולה — דרוש — מורה/מדריך לחשמל כללי — במשרה מלאה. מועמדים מתאימים יפנו אל: מנהל מרכז הנוער, טלפון 08-227952
בלוד — דרוש — מורה/מדריך לעיבוד עץ (נגרות) — במשרה מלאה. מועמדים מתאימים יפנו אל: מנהל מרכז הנוער, טלפון 08-227488

למחלקת מיסים במשרד רואי חשבון בת"א
דרוש
איש מיסים
לניהול שוטף בבעיות מס של לקוחות המשרד ובתכנון המס עבורם.
העבודה הינה בהדרכתו ובפיקוחו של שותף בכיר במשרד.
הכישורים הדרושים:
רואה חשבון המגלה עניין בנושא והשואף לקידום מקצועי ברמה גבוהה.
פרטים נא לפנות בכתב־יד בפרוט קורות חיים, השכלה ונסיון לת.ד. 29323 ת"א 61292.
— סודיות מובטחת —

ההסתדרות הציונית העולמית
המחלקה לנוער והחלוץ
מעגלי קיץ לנוער וסטודנטים מחו"ל
דרושים/ות מדריכים/ות
לעבודה חינוכית בארץ עם נוער וסטודנטים מחו"ל
המטרה: לעזור למשתתפי התוכניות להכיר את הארץ על מרכיביה השונים ולחזק את זיקתם לעם היהודי.
★ ★ ★
* המדריך יהיה צמוד לקבוצה במשך כל שעות היממה, במקומות שונים בכל רחבי הארץ.
* עבודה רצופה כ־4–6 שבועות בתקופה שבין ניסן–אב תשמ"ו – מאי–אוגוסט 1986.
הכישורים הדרושים:
– השכלה תיכונית מושלמת כולל בגרות.
– לאחר שירות צבאי או שירות לאומי במקביל.
– שליטה טובה באחת או יותר מהשפות: אנגלית, צרפתית, איטלקית, ספרדית.
– נסיון בהדרכת נוער (בתנועת, בקורסים, במחנות קיץ).
להצעת מועמדות יש לפנות באחת מהאפשרויות הבאות:
בטלפון: 02/226111 – שלוחה 23, 26
אישית: (עם המכתב) ירושלים, רחוב קרן היסוד 9 קומה א' בשעות 9.00–15.00
ההרשמה תסתיים ב־28.2.86
אין ההסתדרות הציונית מתחייבת לקבל הצעה כלשהי.

"מיגל" מרכז ידע גליל
דרוש עובד
בעל תואר M.Sc.
לעבודה במחלקה לבעלי חיים
להתקשר למזכירות מיגל 4–069-44981 בין השעות 7.00–16.00.

המרכז למורשת בן־גוריון קרית שדה־בוקר
אוניברסיטת בן־גוריון בנגב
המרכז למורשת בן־גוריון מעוניין לקלוט
חוקרים, היסטוריונים ואנשי מדעי החברה
המתמחים בנושאים:
א) בן־גוריון – האיש ופעלו
ב) תקומת ישראל בארץ ישראל.
תהיה העדפה לחקר התהוות החברה הישראלית ומקומה בקרב העמים.
המינויים הם למשרות חלקיות או שלמות, לתקופה של שנה ומעלה. המועמדים המתאימים יוכלו להשתלב על פי מינוי משותף של המרכז והמחלקות הרלבנטיות באוניברסיטת בן־גוריון בנגב.
חוקר שיתקבל לעבודה ישתתף בסמינר החוקרים של המרכז המתקיים בקרית שדה בוקר. קיימות אפשרויות מגורים בדירות שירות ושימוש בשירותי מחקר בקמפוס.
המועמדים מתבקשים לפנות עד ה־31.1.86 למנהל המרכז למורשת בן־גוריון, קרית שדה בוקר, מיקוד 84990, בצירוף תולדות חיים והצעות מחקר.

עץ לבוד בע"מ
ETZ-LAVUD LTD
דרוש
מנהל ייצור
הכישורים הדרושים:
★ מהנדס ייצור בעל 5 שנות נסיון לפחות בניהול בייצור ותעשיה.
★ בעל יכולת אירגון ומשימתי בנישותו.
★ נכונות להשקיע מאמצים רבים.
★ יכולת לדחוף וליזום נושאים.
★ יכולת להנעת עובדים.
★ הבנה טכנית וטכנולוגית.
★ נסיון במערכות ממוחשבות – יתרון.
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב בציון השכלה ונסיון למח' משאבי אנוש, "עץ־לבוד", ת.ד. 36, פתח־תקוה 49100.
– סודיות מובטחת –

אלישרא תדיראן מיתוג צבורי בע"מ
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות עצמאי/ת
★ עם נסיון של 7 שנים לפחות.
★ בעל/ת ידע בעריכת מאזנים, הכנת שכר ושימוש במחשב.
★ בעל/ת סוג ד' ומעלה.
נא לפנות בכתב יד (בעט כדורי), בצרוף קורות חיים לאלישרא מערכות אלקטרוניות בע"מ, משאבי אנוש, ענף העסוקות עובדים, רח' מבצע קדש 48 בני־ברק ת.ד. 51203.
— סודיות מובטחת —

בפיברוניקס אתה בחברה טובה
סמנכ"ל שיווק
תאור התפקיד:
★ שותפות בעיצוב האסטרטגיה העסקית של כלל החברה.
★ ניהול שיווק ומכירות בארץ, באירופה, באפריקה ובמזרח הרחוק.
★ ניהול צוות עובדים מקצועי.
כישורים:
★ 5 שנות נסיון לפחות בניהול שיווק בינ"ל.
★ ידע רחב במערכות תקשורת מחשבים (יתרון לבעל נסיון במערכות I.B.M.).
★ השכלה בניהול עסקים. עדיפות לבעל נסיון גם כמהנדס אלקטרוניקה/מחשבים.
★ נסיון מוכח בניהול.
★ ידיעת עברית ואנגלית על בורין.
★ שפה אירופאית נוספת יתרון.
למועמד המתאים ינתנו תנאי העסקה מיוחדים.
חשב
מזוות לסמנכ"ל כספים ובקרה.
כישורים:
★ רואה חשבון.
★ 4 שנות נסיון בתעשייה, רצוי בתעשייה עתירת ידע.
★ כושר ניהול וארגון.
המודעה מתייחסת לשני המינים.
פיברוניקס היא חברה חדשנית ודינמית היוצרת את תקשורת המחר. למתאימים מוצעת עבודה עם אתגר מקצועי ייחודי, אפשרויות קידום, השכר אישי לכל עובד וחמישה ימי עבודה בשבוע.
נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים ופרוט נסיון ל"גיוס עובדים" פיברוניקס בע"מ, טוכנות דואר מת"מ, חיפה 31905. סודיות מובטחת.
פיברוניקס תקשורת סיבאופטית

לודן חברה להנדסה בע"מ
משרד באר־שבע
מספרי הטלפון במשרדינו בבאר־שבע, הוחלפו:
057–39946 057–39966
057–39616 057–39892
פקסמיליה – 057–39028

לרשת שיווק גדולה
דרושים:
1. מהנדס מזון — 2־3 שנות נסיון
2. מהנדס בניין — לנהול מחלקת משכורות ממוחשבת 4־5 שנות נסיון
משכורת גבוהה + רכב, מגורים בגוש דן
ת.ד. 48134 ת"א

לרשת שיווק גדולה
דרושים:
1. מהנדס מזון — 2־3 שנות נסיון
2. מהנדס בניין — לנהול מחלקת משכורות ממוחשבת 4־5 שנות נסיון
משכורת גבוהה + רכב, מגורים בגוש דן
ת.ד. 48134 ת"א

דרוש
מסעדן
בעל נסיון במסעדה בסגנון אמריקאי.
שירות עצמי.
להתקשר לטל. 03-667057 בין השעות 8.30–15.00.

Required
EXECUTIVE SECRETARY
Mother-tongue English, fluent in Hebrew, typing both languages, full time.
Call (02) 246206

כרכום בע"מ
מערכות שקילה ממוחשבות
מנהל מפעל
לעבודה מעניינת ורבת אתגר
★ מהנדס אלקטרוניקה, מכונות או תעשיה
★ בעל מנהיגות ונסיון ניהולי
לפנות בכתב: "כרכום" כפר־סבא מיקוד 44427.

למוסד בנקאי בתל־אביב
דרושה מזכירה
בעלת נסיון ★ ידיעה בהדפסה עברית
לפנות טלפון 03-430198

האוניברסיטה הפתוחה
דרושים מנחים
בקורסים הבאים:
דפוסי חברה בישראל
באשדוד, חדרה וקרית שמונה
הכישורים הדרושים: תואר שני בסוציולוגיה (או בשלבי לימודים לקראת התואר השני). רצוי נסיון בהוראה והתמצאות בנושאי החברה הישראלית.
יהודה ודומא בעוד
הכישורים הדרושים: תואר שני בהיסטוריה של עם ישראל בעת העתיקה (או בשלבי לימודים לקראת התואר השני). רצוי נסיון בהוראה.
מבוא למדעי החיים בבאר־שבע
הכישורים הדרושים: תואר שני בביולוגיה וכן נסיון בהוראה.
עידן המהפכות בבאר־שבע
הכישורים הדרושים: תואר שני בהיסטוריה כללית (או בשלבי לימודים לקראת התואר השני) והתמצאות בנושא ההוראה.
תיאור התפקיד — ניהול מפגשי הנחיה עם סטודנטים במרכז הלימוד בשעות אחה"צ והערב, בדיקת עבודות והנחיה אישית.
נא לפנות לטלפון: 03-422511

רבקה ונחמן שי
מודיעים בשמחה על הולדת
דנה
אחות לנועה ולעידו
מבשרת ציון 7.1.86

בצלאל
אקדמיה לאמנות ועיצוב ירושלים
מודיעה על המשך ההרשמה לשנה"ל תשמ"ז 1986/87 במחלקות:
● אמנות ● צורפות
● עיצוב גרפי ● צלום
● עיצוב סביבתי ● עיצוב קרמי
● עיצוב תעשייתי
ההרשמה מתקיימת בחודשים ינואר פברואר 1986 בימים א'–ה' בין השעות 09.00–16:30
חוברות מידע, טפסים והרשמה בקמפוס בצלאל שבהר־הצופים,
טלפון 02-822181, 02-822191
או באמצעות הדואר ת.ד. 7314 ירושלים 91071

ש.ח.ל.
אגודה לפיתוח שרותי טפול וחינוך לנוער
דרושים
א. מנהלים
1. למהל מעון לנערים במצוקה בגוש תל־מונד.
2. למהל הוסטל לנערות במצוקה בתל־אביב.
כישורים: השכלה אקדמית בתחום החינוך או מדעי ההתנהגות. – נסיון קודם בניהול ובעבודה עם אוכלוסיות מיוחדות – יכולת מנהלית וארגונית.
ב. להוסטל לנערות במצוקה בתל־אביב דרושים:
★ עובד סוציאלי.
★ מדריכים חנוכיים (תואר עבודה במשמרות).
★ אם בית בחצי משרה.
★ טבחית בחצי משרה.
★ עובדת נקיון בחצי משרה.
★ מנהל חשבונות ברבע משרה.
בכל התפקידים תוכנת מגורים בנקום או באזור קרוב. פנות בכתב בצירוף קורות חיים והמלצות יש לשלוח עד ה־17.1.86 לפי הכתובת: דרורה ויינר, אסוכלות, רחוב שמשוני 62 ירושלים, מיקוד 92630.

למפעל תעשייתי באזור אשדוד
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות
הכשורים הדרושים:
★ מנהל/ת חשבונות סוג 3.
★ נסיון של 3 שנים לפחות במפעל תעשייתי.
★ יכולת עבודה עצמאית.
★ תושב/ת הסביבה.
נא לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים לת.ד. 2223 אשדוד, מיקוד 77121, עבור "מנהל/ת חשבונות".
מועמדים הבאים בחשבון ייענו תוך שבועיים
— סודיות מובטחת —

ארגון ציבורי דינמי בירושלים
מחפש
מנהל חשבונות ראשי
הכישורים הדרושים:
1) רואה חשבון או מנהל חשבונות מדופלם או בעל השכלה מקבילה.
2) יכולת ניהול ופיקוח על צוות עובדים.
3) בעל ידע ונסיון במערכות ממוכנות של הנהלת חשבונות.
4) הכרת מערכת המסים בארה"ב וקנדה — יתרון.
5) עצמאות, דינמיות ויחסי אנוש טובים.
6) נכונות לעבודה מאומצת.
7) שליטה מלאה בשפה העברית וידיעה טובה בשפה האנגלית

מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב יד בציון קורות חיים ונסיון מקצועי אל יהודה המממן, ת.ד. 1312 ירושלים, מיקוד 91012.

למוסד ממלכתי
דרושים
קציני מילואים
בדרגות: סגן, סרן, רב־סרן

אנו מציעים לך —
★ עבודה בעלת עניין ואתגר, הכרוכה בניידות רבה.
★ לימוד השפה הערבית.
★ תנאי שכר טובים ותנאי שרות מיוחדים (לרבות רכב צמוד בתום ההכשרה).
★ עבודה קבועה.
★ מסלול קידום רחב ואפשרויות להתפתחות עפ"י כישורים.

העבודה מתאימה גם לקצינים העומדים להשתחרר מצה"ל בחודשים הקרובים.

אם גילך בין 23—31,
השכלתך לפחות תיכונית מושלמת
ובריאותך תקינה —

פנה נא בכתב לת.ד. 33171 ת"א (מיקוד 61231) עבור כ"א, בצירוף תולדות חיים ופרטים אישיים (כולל מס' ת"ז וטלפון).

פונים מתאימים ייענו.

"פרי תנובה"
דרוש/ה
מפעיל/ת מחשב
להפעלת מערכות קיימות, קליטה ויישום תוכנות חדשות.
• נסיון של שנתיים בהפעלת מערכות S/36
• I.B.M. S/34 • ידיעת אנגלית טכנית • נכונות לעבודה מעבר לשעות המקובלות.
נא לפנות בכתב בלבד, תוך ציון נסיון, קורות חיים ומספר טלפון לת"ד 161 רחובות 76101.

מכון אדם
יועצים לכח־אדם

אנו נמצאים בעיצומה של התפתחות רבת כוחים בשטחים השונים של משאבי אנוש.
אנו מחפשים:
* איש מטה לריכוז פעולת מספר חברות לתפקיד של:
# מנהל שיווק
אדם דינמי, יזום, איש מכירות ושיווק באופיו, רקע אקדמאי במדעי ההתנהגות – המשולב בגישה פרקטית ונסיון שטח.
* פסיכולוג מנוסה בפסיכודיאגנוסטיקה בעיקר כלים השלכתיים, הכרת עובדי הייצור והתעסוקה והרבה הבנה מעשית.

מועמדים רציניים בלבד יפנו למכון אדם רח' פינסקר 12, תל־אביב מיקוד 63421
סודיות מובטחת

בינת
תקשורת מחשבים
(לשעבר ביטקום סוכנויות(1979)) בע"מ
דרוש/ה לנו
נציג/ת מכירות
למכירת ציוד תקשורת נתונים מתקדם
• הנדסאי אלקטרוניקה.
• השכלה אקדמאית - יתרון.
• ידיעת אנגלית טובה מאוד.
• כושר הבעה גבוה בעל־פה ובכתב.
• נסיון קודם במכירות בענף המחשבים - יתרון
• תחילת עבודה מיידית
5 ימי עבודה 17:00 — 07:30.
מועמדים מתאימים מוזמנים לכתוב אלינו.
ולפרט השכלה ונסיון קודם לפי הכתובת:
מחלקה כח־אדם, רחוב הנחושת 8, תל־אביב 69710.
כל הפונים ייענו... סודיות מובטחת
פתרון לטווח רחוק

WANTED PARTNER DESIGNATE FOR CPA OFFICE IN TEL AVIV

Offered: For 12 months trial period: $ Equivalent 40,000 (including all benefits)

Basic qualifications required:
• Israel CPA licence
• 5 years public practice
• Full command of Hebrew & English
• Age: 30—35

Preference to candidates with successful experience and/or formal education in one or more of the following additional subjects:

• EDP • Israel Tax • Controllership
•Law •CPA (U.S.)

Handwritten applications in Hebrew and English, listing also previous employers who may be contacted, to P.O.B. 7041, Tel Aviv 61070

כרכום בע"מ
מערכות בקרה ממוחשבות
מנהל מפעל
לעבודה מעניינת ורבת אתגר
★ מהנדס אלקטרוניקה, מכונות או תעשיה
★ בעל מנהיגות ונסיון ניהולי
לפנות בכתב: „כרכום" כפר־סבא מיקוד 44427.

הארגז
דרוש
מבקר טיב בענף העץ
נא לפנות בכתב בצירוף קורות חיים
(נא לציין מספר טלפון)
ל: „הארגז" צריפין
דאר בית יעקב מיקוד 70300
עבור: „מבקר טיב"

למוסד ממלכתי
דרושים
דוברי רוסית
★ גילאי 23—32
★ מעודים היטב בחיי הארץ ושולטים בעברית
★ בעלי השכלה תיכונית מושלמת (עדיפות לאקדמאים)
★ לאחר שירות צבאי מלא
★ מוכנים להשתלב בעבודה קבועה, מעניינת ובעלת אתגר
★ כושר ביטוי טוב בכתב ובעל־פה

תנאי שכר טובים למועמדים המתאימים
על הפונים להתגורר באיזור חיפה

המועמדים העומדים בדרישות לעיל, יפנו בכתב לת.ד. 2133 מיקוד 31020 חיפה, עבור דובר רוסית ויציינו פרטים אישיים (ת"ז, טלפון) וקורות חיים.
פונים מתאימים ייענו — סודיות מובטחת
ל.פ.ס/48

לחברה ותיקה ומבוססת
דרוש:
★ מהנדס/הנדסאי מכשור ובקרה
★ לניהול מכירות ציוד בקרה ומכשור
כישורים דרושים:
• נסיון מעשי של שלוש שנים לפחות בתעשיה
• כושר הבעה בעל פה ובכתב
• ידיעת השפה האנגלית
• כושר לנהל משא ומתן עם לקוחות
תנאי קידום טובים לבעל מרץ ויכולת
נא לפנות בכתב יד עם פירוט מלא של השכלה ונסיון קודם, לכתב מרי תמי, ת.ד. 14095, ת"א 61140.

לחברה מסחרית גדולה העוסקת ביצוא
דרוש
מנהל חשבונות
הכישורים המבוקשים:
★ נסיון בעבודה מעשית של 4 שנים לפחות.
★ ידע בעבודה בהנהלת חשבונות ממוחשבת.
★ שליטה בשפות עברית ואנגלית.

מועמדים מתאימים יפנו בכתב יד, בציון תולדות חיים ונסיון קודם, לת.ד. 2170 ת"א, עבור מנהל חשבונות.

למפעל גדול בסביבות חיפה
דרושים
מהנדס תעשיה וניהול
לריכוז וניהול צוות מהנדסים והנדסאים בתחומי הנדסת ייצור ושכר עידוד במפעל תעשייתי בעל כושר ניהול ונסיון מוכח של שנתיים לפחות
רואה חשבון מוסמך
נסיון לא הכרחי
מועמדים מתאימים יפנו בצרוף קורות חיים ונסיון לת.ד. 4496 חיפה 31044 הציון המספר 438 ע"ג המעטפה

דלק
ל„דלק" חברת הדלק הישראלית בע"מ
דרוש
מכונאי
לבית מלאכה בת"א
הכישורים הדרושים:
– בוגר בי"ס תיכון מקצועי, 4 שנתי באחת המגמות הבאות: מכונאות, מכניקה.
– בעל אישור לעסוק בעבודות חשמל (רשיון חשמלאי מוסמך)
– נסיון של 3 שנים במכונאות תעשייתית
– עדיפות תינתן לבוגר בי"ס לטכנאים/הנדסאים במגמות הנ"ל
העונה על הדרישות הנ"ל יפנה בכתב־יד, בצרוף קורות חיים לת.ד. 50250 ת"א 61500.

ל„תנובה" מחוז תל־אביב
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות
סוג 2—3
הכישורים הדרושים: ★בוגר קורס מקצועי להנה"ח ★נסיון מעשי בעבודה של שנה לפחות.
תנאי שכר נאותים למועמד המתאים.
נא לפנות בכתב למחלקת המנגנון „תנובה" מחוז תל־אביב, ת"ד 282 תל־אביב 61002 ולציין קורות חיים ונסיון מעשי בעבודה.
סודיות מובטחת

ביה"ח „ביקור־חולים" ירושלים
התפנו המשרות
1. אחות מוסמכת אחראית ליחידת לב.
2. אחות בעלת קורס טיפול נמרץ.
אחיות בעלות כישורים מתאימים המעוניינות בעבודה תפנינה למשרד האחות הראשית בשעות לפנה"צ.

הארץ
מעריב
THE JERUSALEM POST
העיר
כל העיר

דלתא
גליל תעשיות בע"מ
DELTA - GALIL INDUSTRIES LTD.
למפעל המקסטיל בנהריה
דרוש/ה
מהנדס יצור מתחיל
המועמדים יפנו טלפונית ל־(04)923141 או בכתב אל ת.ד. 31 נהריה, 22100.

למפעל תעשייתי גדול בסביבות חיפה
דרושים
מהנדסי כימיה צעירים
בוגרי 84/85
מועמדים מתאימים יפנו בצרוף קורות חיים ונסיון לת.ד. 4496 חיפה 31044 בציון המספר 444 ע"ג המעטפה.

שילב
הקניה הטובה לתינוק שבדרך
דרושים:
★ **אחראי חנות**
צעיר בוגר תיכון ונמרץ
★ **מזכירה/עוזרת הנהלה**
נמרצת עם רצון ויכולת לעבוד מעבר לשעות מקובלות, ידע בהדפסה
★ **מחסנאי**
צעיר מוכן לעבודה קשה, בוגר בי"ס מקצועי לפחות (נסיון קודם לא הכרחי)
★ **אם צעירה/סטודנטית**
לעבודה כיועצת באולם התצוגה בבוקר או אחה"צ
להתקשר 03־219943 מיום א'

קח חלק בתכנון התעשייה ובנה את עתידך ב"בייטמן"
לשלוחתנו בחיפה
מהנדס הערכות ומעקב השקעות
במסגרת תפקיד העוסק בביצוע הערכת השקעות והערכות טכנו/כלכליות של פרוייקטים ותהליכים, ובמעקב השקעות של פרוייקטים בביצוע, כולל הכנת דו"חות תקופתיים ודו"חות מסכמים. המשרה מיועדת לבעל תואר הנדסי באחד מהתחומים הבאים: תעשיה וניהול, כימיה, מכונות או בנין. נסיון בתפעול מערכות ממוחשבות, שליטה וכושר התבטאות בכתב ובע"פ בעברית ובאנגלית הכרחיים. רקע בכלכלה יקנה לך יתרון נוסף. נא, פנה למחלקת כ"א 04-706877 או בכתב לת.ד 456 מיקוד 27104 קרית ביאליק.

בייטמן האתגר שבהנדסה

למוסד ציבורי
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות
★ ידיעה בהדפסה
★ שעות עבודה 07.30—15.30
תנאים הולמים למועמד/ת מתאים/ה
נא לפנות לטלפון 03־335716

ברשת חנויות ביוחד מתרחבת באו.אר.סי.:
כימיה תרופתית
כימאים אורגנים ואורגנו־מתכתיים בעלי יוזמה ויכולת המעוניינים לשפר תנאי עבודתם ומשכורתם מוזמנים להתקשר: או.אר.סי. ת.ד. 164 חיפה 34980, טל. 04־230482.

ההסתדרות הציונית העולמית
מחלקת המנגנון ת.ד. 92 ירושלים 91920
משרה פניה מס' 238/85
דרוש במחלקה לעליית ילדים ונוער
מנהל מחסן ואקונום בכ.נ. רחובות
תאור העבודה: ניהול מחסן על כל מרכיביו, ניהול מחסן כללי, ומחסן פרודוקטים.
הכישורים הדרושים: נסיון מקצועי בניהול מחסן, יכולת לנהל מחסן
הדרגה המוצעת: ס"ו–י"ז בדרוג האחיד.
כל האמור בהודעה זו בלשון זכר יש לראותו כאמור גם בלשון נקבה.
מועד אחרון להגשת מועמדות 20.1.86.

פרטים בכל משרדי הפירסום ובלוח החדש

לחברה בצפון ת"א
העוסקת בציוד בקרה ומדידה תעשייתי
דרוש:
★ טכנאי/הנדסאי אלקטרוניקה
★ נסיון בעבודת מעבדה
★ כושר עבודה עצמאית
★ ידע באנגלית וכושר לימוד עצמי
03־378871

The American Consulate General Jerusalem

is looking for
SECURITY GUARDS
Applicants must be in good health, able to read, write and converse in English.

A fire arms licence is a requirement.
Call Tel. No. 234271 ext 227 Mr. Nesnas for appointments.

רוקר אינטרנשיונל בע"מ
מפעל עתיר ידע
בתחום האלקטרוניקה בירושלים
דרוש/ה
הנדסאי / טכנאי ייצור
רצוי עם נסיון תעשייתי
בנושא תמ"ע, ידע באלקטרוניקה יתרון
לפנות טלפון: 02־822222.

„מאור" שרותי כ"א
מהנדס אלקטרוניקה
למשרת ניהול פרויקט בתחום המיקרואלקטרוניקה
לאזור נתניה־הרצליה
אנגלית מושלמת
03־296384, 03־292190 מיום א'.

מודעה לעניין
פינת המודעה הקטנה

למשרד עורכי־דין בגוש דן
דרוש
עורך דין
רצוי בעל נסיון בעניינים אזרחיים.
לפנות עם פרטים מלאים וקורות חיים לת.ד. 2810 רמת־גן, „עבור עו"ד".
סודיות מובטחת

לפרוייקט מיוחד דחוף! **משורר/ת צה"ל** (700,000 שקל) „עידנים" הגבב 4 (בתחנה המרכזית)	דרושה **נערה** לסוכנות בימות שולטת באנגלית 03־717612	לדפוס חבצלת בהרצליה דרוש **דפס** בעל נסיון למכונת אופסט רציניים בלבד יפנו לטלפון 052־555562	דרושה **מזכירה כתבנית** מעולה השולטת באנגלית ובעברית תנאים מצויינים שעות: 8.00 עד 16.30	בחורה מוצלחת ותרוצה ידיעת אנגלית לחולה בטבען + 2 ילדים חדר נפרד, אמבטיה תנאים מעולים 03־354788	בפתח־תקוה **מטפלת מנוסה** +30 5 ימים, 7.00 עד 16.00 03־9229743	דרושה **בחורה** לנקיון בית וטיפול בילדים לינה וכלכלה 057־82434
דרוש **סוכן בעל רכב** להפצת צעצועים ואופניים באזור המרכז ו/או הצפון בלעדיות תנאים טובים 02־855622-3	לאדריכלים **מזכירה** 6 שעות/ 5 ימים נסיון בתחום הש"ס ובהנהלה להתקשר 03־282966 מ־16.00	דרושה **ניהות גרפולוגי** להבנהה והתאמת מקצוע, הכוונת ואישיות 03־7512004	באמפקה **עוזרת אחראית** 5 פעמים בשבוע 6 שעות + המלצות לטלפן 428922 אחה"צ ובערב.	דרוש **נהג רציני** בעל נסיון עם המלצות תושב הרצליה רצוי עם רשיון לקטנוע 052־779715 מ־18.00 עד 20.00	דרושות **כתבניות מנוסות עברית/אנגלית** לת.פ. — לניר ואנג לעבודה מידית לפי שעות „תנבור" 03־282257/8	דרושה **עוזרת נקיון** ל־5 שעות ביום במוסד צבורי ביפו 230 ש"ח בחדש למודש לפנות לפרים 03־820102
דרושה **שיננית מנוסה** למרפאת שיניים פרטית בפתח־תקוה 03־9234925	לרשת ארצית **נשות מכירה** לאזור ירושלים 400,000 שכר + אחוזים 052־541946/7 052־541047	דרושה **כתבנית מעולה** לינואי אלקטרוניקה תעשייתית תנאים טובים 03־660487	למפעל מתכת ברמלה דרושים **מסגרים** בעלי נסיון 08־237362	דרושה **מטפלת** 3 ימים בשבוע 4 שעות לתינוק בבן 03־344343	דרוש **רופא שיניים** מנוסה למרפאת שיניים בבנעתיים 316195, 323063	למשרד מהנדסים דרוש **מהנדס** לתכנון כבישים ופיתוח 03־443804

לבנק בתל־אביב
דרושים:
מבקרים
למחלקה לביקורת פנימית
★ בוגרי החוג לחשבונאות באוניברסיטה.
★ עד גיל 30.
★ המועמדים המתאימים יעברו הכשרה מקצועית.

נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים לת.ד. 50166, תל־אביב 61500 ולציין ע"ג המעטפה „מבקרים".

– סודיות מובטחת –

דרוש **מנהל**
לבית־ספר תיכון במרכז הארץ
הכשורים הדרושים:
★ בעל תואר שני במקצוע ההוראה ונסיון מעשי בהוראה
★ נסיון של 5 שנים לפחות במינהל חינוכי
לפנות בכתב־יד בצרוף קורות חיים, השכלה ונסיון לת.ד. 31296 ת"א, עבור מנהל – סודיות מובטחת –

לחקר ימים ואגמים לישראל בע"מ
דרושים
למעבדה לחקר הכינרת
כימאי/ת מים וסדימנטים
★ בעל תואר שלישי P.h.D
ביולוג/ית חוות דגים
★ תואר ראשון/שני
נא לפנות בכתב בציון קורות חיים ונסיון למשה גופן המעבדה לחקר הכינרת ת.ד. 345 טבריה 14102 או טלפונית 067־21444.

הארץ
עיתון לאנשים חושבים

מכרז מספר 1/86
לאיגוד ערים חיפה לאיכות הסביבה
דרוש
מנהל פרוייקט
תאור המשימה – הפעלת מודלים של פיזור מזהמים (UNAMAP) — הכנת נתוני הקלט הדרושים להרצת המודלים – ניתוח נתונים מטאורולוגיים בקרקע ורום.
כישורים: תואר ראשון במדעי הטבע ותואר שני במדעי הסביבה או מטאורולוגיה, דרוש נסיון קודם בביצוע מדידות רום מטאורולוגיות ועבודה במחשב.
העבודה היא זמנית, לתקופה של כשנה. הדורשים ומתגוררים בירושלים נהיגה.
המעוניינים יפנו עד 20.1.1986 בכתב בצירוף קורות חיים ליחידה לאיכות הסביבה, רח' ברכה חבס 14 חיפה, מיקוד 33393.

למשרד רואי חשבון בתל אביב
המתמחה במוסדות ללא כוונת רווח
דרושים
1) **רואי חשבון**
בעלי רשיון ישראלי ו/או אנגלו־סקסי עם נסיון של 5 שנים בראיית חשבון.
2) **בוגרי חשבונאות**
בעלי נסיון מעשי בראיית חשבון (התמחות אפשרית) עדיפות לבעלי ידע ו/או נסיון בביקורת מערכות ממוחשבות.
3) **מדפיסות עברית ו/או אנגלית**
לדו"חות כספיים. עדיפות לבעלות נסיון במעבד התמלילים.
5 ימי עבודה בשבוע.
פניות בכתב יד בעברית ו/או אנגלית לת.ד. 7041 תל אביב 61070, תוך ציון שכר נדרש, נסיון וממליצים

לחקר ימים ואגמים לישראל בע"מ
דרוש/ה
כימאי/ת אנאורגני/אנליטי
★ בעל תואר ראשון/שני
★ דרוש ידע באנגלית מקצועית ונסיון במחשבים
– תחילת העבודה מיידית –
נא לפנות בכתב בציון קורות חיים ונסיון לת.ד. 8030 חיפה 31080.

לצוות המוביל בראש
ראש מפתחת מערכות מומחה לדיאגנוסטיקה אוטומטית של ציוד ממוחשב, בתהליך המיישם שיטות של אינטליגנציה מלאכותית, מימשקי אדם־מכונה גראפיים בטכניקות הנדסת תוכנה חדשנית.

אחראי פתוח תוכנה
תפקיד מקצועי וניהולי מרתק לאקדמאי בעל תואר ראשון לפחות במדעי המחשב או בהנדסת אלקטרוניקה, אשר מאחוריו 5 שנים או יותר של ניהול צוות תוכנה. אם אתה בעל ידע במתודולוגיות תוכנה, כבר עסקת בפיתוח תוכנה תעשייתית משלב הגדרת המוצר ועד למוצר המוגמר, ופניך אל אתגרים מקצועיים חדשים, תמצא עניין רב במשרה זו.

אנשי תוכנה בכירים
לבעלי תואר ראשון לפחות במדעי המחשב או בהנדסת אלקטרוניקה, אשר צברו נסיון של 4 שנים לפחות בתעשיה, זו ההזדמנות לקבל עליכם תפקיד בכיר. בעלי רקע תיאורטי ומעשי באחד מהתחומים: □ בסיסי נתונים הנדסיים □ מערכות מבוזרות ושימוש ברשתות תקשורת □ מערכות מומחה, Prolog

אם אתה מעוניין להשתלב בחברה צעירה בצמיחה, שמערכותיה מיועדות ליצוא, בראש תוכל להטביע את חותמך האישי.
מפעלנו ממוקם במבשרת ציון ליד ירושלים.
נא, שלח קורות חיים לפי הכתובת: ראש הלוקה 03552 מבשרת ציון מיקוד 90805

ראש
מערכות חשבות בע"מ
חברת בת של אלרון
תעשיה אלקטרונית בע"מ

הלוח החדש

מודעה אחת שלך מגיעה לכל אדם במדינה

הארץ מעריב THE JERUSALEM POST העיר כל העיר

לוח ירושלים

וילות ובתים

* בשכונת גילה וילה, דו קומתי, גינה + גג 350,000. 541519

קבלנים

4 חדרים ויותר

3-3.5 חדרים

דירות 2-2.5

דירות 1-1.5

דירות כללי

דירות מרוהטות

דירות בשכר חודשי

הצעות עבודה

מציעים למכירה

מנפאואר

אמריקאיות

ב.מ.וו.

דייהטסו

וולוו

טלבוט

סוזוקי

טרקטורים

מסחריות

מרצדס

סובארו

אודי

אוטוביאנקי

אפל

אלפא

מכוניות כללי

פולקסווגן

סיטרואן

סיאט

סוסיתא

פורד

פיג'ו

פיאט

רנו

ביקוש דירות

ביקוש מכוניות

ביקוש עבודה

דינמומטר

דירות בדמי מפתח

חיות בית

חנויות

כלי נגינה

מבני תעשייה

מגרשים

מחסנים

מחשבים

משרדים

עסקים

קורסים

קייט ונופש

שונות

שידוכים

שיעורים

לפנימיה דתית־לאומית בבני־ברק
דרושים:
1. מדריך חינוכי – משרה מלאה. מגורים במקום (גם לזוג).
2. מדריכה לסדנאות יצירה – (כ־12 ש"ש).
טלפון: 03-782578, 03-791504.

פוספטים בנגב בע"מ

חטיבת המכרות

ראש מחלקת כח־אדם ומינהל
בכפיפות לרא"ג כח־אדם ומינהל
• נסיון בעבודה במפעל תעשייתי
• נסיון בהפעלת צוות עובדים
• השכלה אקדמאית
• יחסי אנוש טובים

אחראי פיקוח תיקוני צ.מ.כ
• נסיון מוכח של 5 שנים בתחום תיקונים ורכש של צ.מ.כ.
• בעל תעודת טכנאי/הנדסאי
• בעל רשיון נהיגה
• העבודה כרוכה בנסיעות
• מקום העבודה – תל־אביב

אגפי מטה

עוזר סמנכ"ל לתפעול
מהנדס תעשיה וניהול/כלכלן
עם ידע בתחומים הבאים:
• עיבוד וניתוח נתונים
• תכנון דרכי פעולה חלופיות
• בניית מערכות דיווח
• ניהול מעקבים וביקורת ביצוע
• נסיון של 3 שנים בתפקידי מטה בארגונים גדולים

חברתנו היא אחת מהתשלובות הכימיות הגדולות בארץ

אתה מוזמן להצטרף לאחד ממפעלינו ולתרום מכשרונותיך

פניות בכתב בציון קורות חיים ונסיון קודם יש להפנות ל־מרכז הגיוס, ת"ד 435, דימונה 86100.

מדריך הארץ

יום שישי

פרק יומי
ישעיה מ"ג-מ"ד

משנה יומית
ערכין ב ד-ה

דף יומי
נדרים נ"ד

הלכה יומית
ברכות פב-פג, ב"ב

תורנות רופאים

הזמנת רופאים במקרים דחופים מ"6 בערב עד למחרת ב"7 בבוקר בתחנת מד"א טל' 101.

ירושלים 523133
תל־אביב 460111
חיפה 512233
גוש דן 781111
הרצליה 052-81333
רחובות 084-51333

מוקד מידע רפואי בקופ"ח הכללית: בימים א'-ה' 8.00-20.00
בימי ו' 8.00-15.00
טלפונים: 03-433300, 03-433500
עז"ן — עזרה ראשונה נפשית: (24 שעות ביממה):
ירושלים 669911
חיפה 04-672222/3
תל־אביב 03-261111
חיפה 04-672222/3
נתניה 35316
באר־שבע 057-48111
מרכז רפואי באר יעקב 03-223958

מרכז מידע לקורבנות אונס (24 שעות ביממה):
תל־אביב טל' 234819
ירושלים טל' 02-245554
חיפה טל' 04-382611

מרכז מידע למצבי לחץ מטעם "מעגלים"
א רח 11.00-13.00
ב רד 16.00-18.00
רח' מאפו 13 תל־אביב
מרפאת שיניים לעזרה ראשונה תל־אביב:
בר כוכבא 49
טל: 02-284649
פתוחה בימים א-ה בין 21.00 עד 23.00
ימי ו' וערבי חג מ-18.00 עד 24.00
שבתות וחגים מ-15.00 עד 21.00
דיזנגוף סנטר שער 3 (ליד המשביר)
טל: 294869, 03-285822
המרפאה פתוחה כל יום כולל שבתות וחגים בין השעות 9.00-24.00, אחרי חצות בתאום טלפוני בלבד
חיפה, רח' הגפן 26, קומה ג', טל' 04-523566. שעות הקבלה: כל יום 20.00-23.00
שיר"ן - שירות רפואי נייד ירושלים (24 שעות ביממה) כולל רפואת שיניים
מוקד יום - 660585, 02-669531
מוקד לילה שבת וחג - 226191 מנוי מס' 1788 ולהשאיר הודעה לרופא תורן מכון ב"ד
תל אביב, מוקד יום - 218820, 218898
מוקד לילה - 631011 מנוי 3752 ולהשאיר הודעה לרופא תורן מכון ב"ד

תורנות בתי־חולים

תל אביב
רוקח — (ילדים,פנימית)
איכילוב — (כירורגית)

ירושלים
שערי צדק — (ילדים,פנימית)
הדסה ע"כ — (נשים, כירורגית, אורטופדית, עיניים, א.א.ג)

תורנות בתי־מרקחת

תל־אביב
בבלי עוזיאל 1 פנת טולדנו 10 שכון בבלי 440552
קיוסק אבן גבירול 83 246003
נתניה
באות שקד מ. מסחרי אוורים 52484
פתח תקוה
קופ"ח כללית חיים עוזר 905271

רמת־גן
אבי תל חי 34 742369
חולון
אסותא טרומפלדור 4 858197
ירושלים
מרפאת רוממה המ"ג 28 523191

חיפה
מוזר המגינים 97 524113
הקריות
הרמן סמטת מוריץ ק. מוצקין 715136

דלת פתוחה

מרכז מידע וייעוץ לצעירים ע"י צוות מקצועי — ייעוץ ומידע בנושא חברות, משפחה, מיניות — אמצעי מניעה.
ימים ב' ג' ד' — 17.00-20.00.
בוגרשוב 66 ת"א, טל. 9-281228.
חיפה: ימים א', ד' — 16.00-19.00
רח' הספורט 14 טל. 81520.

זמן הדלקת הנר

	ע"ש	מוצ"ש
ירושלים	4.17	5.32
תל אביב	4.35	5.34
חיפה	4.25	5.31
באר־שבע	4.33	5.32

נהריה 923335
רחובות 084-51333
בת ים 585555
חולון 803133
לוד־רמלה 08-221022
מוקד מידע רפואי בקופ"ח הכללית בימים א'-ה' 8.00-20.00
בימי ו' 8.00-15.00
טלפונים: 03-433300, 03-433500
עז"ן — עזרה ראשונה נפשית: (24 שעות ביממה):
ירושלים 669911
תל־אביב 261111
חיפה 04-672222/3
נתניה 35316
באר־שבע 057-48111
מרכז מידע לקורבנות אונס: — 24 שעות ביממה,
תל־אביב טל' 234819
ירושלים — 810110
חיפה — טל' 04-82611

מרפאת שיניים לעזרה ראשונה תל־אביב, בר כוכבא 49
טל: 02-284649
פתוחה בימים א-ה בין 21.00 עד 23.00
ימי ו' וערבי חג מ-18.00 עד 24.00
שבתות וחגים מ-15.00 עד 21.00
דיזנגוף סנטר שער 3 (ליד המשביר) טל: 294869, 03-285822
המרפאה פתוחה כל יום כולל שבתות וחגים בין השעות 9.00-24.00. אחרי חצות בתאום טלפוני בלבד
חיפה, רח' הגפן 26, קומה ג', טל' 04-523566. שעות הקבלה: כל יום 20.00-23.00
שיר"ן - שירות רפואי נייד (24 שעות ביממה) כולל רפואי שיניים
מוקד יום - 660585, 669531
מוקד לילה, שבת וחג - 226191 מנוי מס' 1788 ולהשאיר הודעה לרופא תורן מכון ב"ד

תורנות בתי־חולים

תל אביב
רוקח — (ילדים)
איכילוב — (פנימית, כירורגית)

ירושלים
בקור חולים — (ילדים,נשים)
הדסה ע"כ — (פנימית,כירורגית, אורטופדית, עיניים, א.א.ג)

תורנות בתי־מרקחת

תל־אביב
שדה דב האוזר 3 תבנית ל' 28516
בריאות המלך ג'ורג' 28 283731
מוצ"ש, שדה דב האוזר 3 תבנית 428516
מוצ"ש, בריאות המלך ג'ורג' 3 283731
נתניה
גבע שער הגיא 14 22695
פתח תקוה
ביניפרם שפרינצק 20 9321067
רמת־גן
רמת יצחק שד' ירושלים 96 77506
חולון
המרכז כבר ויצמן 12 845236
עין יהב עין יהב 4 884854
ירושלים
אסותא המלך ג'ורג' 12 224872
בית הכרם בית הכרם 19 521089
חיפה
מוזר המגינים 97 524113
הקריות
הרמן סמטת מוריץ ק. מוצקין 715136

יום שבת

פרק יומי
ישעיה מה-מו

משנה יומית
ערכין ב:ג, ג:א

דף יומי
נדרים נה

הלכה יומית
ברכות פג, ב:ה

תורנות רופאים

הזמנת רופאים במקרים דחופים: מ"6 בערב עד למחרת ב"7 בבוקר בתחנת מד"א טל' 101.

ירושלים 523133
תל־אביב 460111
חיפה 512233
גוש דן 781111
הרצליה 052-81333

המראות ונחיתות

(ע. להלן המראות והנחיתות בנמל התעופה בן־גוריון ביום שישי ושבת 10-11.1.86:

יום שישי
המראות

ב-0545 פאן אמריקן (115) לפאריס, ניו־יורק וסן־פרנציסקו, ב-0645 טי.וו.אי. (803) לפאריס, ניו־יורק וסן פרנציסקו, ב-0645 טי.וו.אי. (825) לפאריס ובוסטון, ב-0650 אל־על (363) לוינה, ב-0705 אל־על (385) לרומא, ב-0720 לופטהאנזה (607) למינכן, ב-0725 בריטיש איירווייס (577) ללונדון, ב-0740 אל־על (541) לאתונה, ב-0750 סוויסאייר (333) לציריך, ב-0805 אייר פראנס (131) לניצה ופאריס, ב-0810 טארום (246) לבוקרשט, ב-0850 אולימפיק (302) לאתונה, ב-0905 אייר סיני (055) לקאהיר, ב-0930 אל־על (323) לציריך ופאריס, ב-0950 אל־על (581) לאיסטנבול, ב-1000 אל־על (357) לפרנקפורט, ב-1025 אל־על (315) ללונדון, ב-1555 ק.ל.מ. (532) לאמסטרדאם, ב-1630 לופטהאנזה (605) לפרנקפורט, ב-1825 אליטליה (747) לרומא.

נחיתות

ב-0820 אייר סיני (054) מקאהיר, ב-1110 אל־על (004) מניו־יורק, ב-1235 אל־על (542) מאתונה, ב-1335 אל־על (334) מבריסל, ב-1400 ק.ל.מ. (531) מאמסטרדאם, ב-1405 אל־על (348) מציריך, ב-1445 אל־על (582) מאיסטנבול, ב-1500 אל־על (364) מוינה, ב-1515 לופטהאנזה (604) מפרנקפורט, ב-1525 טי.וו.אי. (800) מסן־פרנציסקו, ניו־יורק ופאריס, ב-1525 טי.וו.אי. (812) מבוסטון ופאריס, ב-1535 אל־על (386) מרומא, ב-1600 פאן אמריקן (114) מסן־פרנציסקו, ניו־יורק ופאריס, ב-1625 ס.א.ס. (771) מקופנהאגן, ב-1710 אליטליה (746) מרומא, ב-1905 סוויסאייר (332) מציריך.

יום שבת
המראות

ב-0545 פאן אמריקן (115) לפאריס, ניו־יורק וסן־פרנציסקו, ב-0645 טי.וו.אי. (803) לפאריס, ניו־יורק וסן־פרנציסקו, ב-0645 טי.וו.אי. (825) לפאריס ובוסטון, ב-0650 ס.א.ס. (772) לקופנהאגן, ב-0750 סוויסאייר (333) לציריך, ב-1100 ארקיע (431) לפרנקפורט ומינכן, ב-1610 האפאג לויד (538) לקלן/בון, ב-1630 לופטהאנזה (605) לפרנקפורט, ב-1825 אליטליה (747) לרומא, ב-2330 אל־על (005) לאמסטרדאם, שיקאגו ולוס אנג'לס.

נחיתות

ב-1135 טי.וו.אי. (884) מניו־יורק, ב-1510 האפאג לויד (537) מקלן/בון, ב-1515 לופטהאנזה (604) מפרנקפורט, ב-1525 טי.וו.אי. (800) מסן פרנציסקו, ניו־יורק ופאריס, ב-1525 טי.וו.אי. (812) מבוסטון ופאריס, ב-1600 פאן אמריקן (114) מסן פרנציסקו, ניו־יורק ופאריס, ב-1710 אליטליה (746) מרומא, ב-1905 סוויסאייר (332) מציריך, ב-1920 אייר פראנס (136) מפאריס, ב-2010 אולימפיק (301) מאתונה, ב-2030 בריטיש איירווייס (576) מלונדון, ב-2145 לופטהאנזה (606) ממינכן, ב-2135 ארקיע (432) מפרנקפורט ומינכן, ב-2310 אל־על (358) מפרנקפורט.

כל המראות והנחיתות זמנן אינו סופי. את המועד הסופי יש לוודא כשעתיים לפני המועד הנקוב לעיל בטלפון 03-381111.

לשבועון הילדים "כלנו"
דרוש/ה
רוכש/ת המודעות
הטוב/ה ביותר
אם יש לך נסיון רב, ו"קבלות" על הצלחות, פנה/י עוד היום
בטלפון 03-378833

הלוח החדש

מודעה אחת שלך מגיעה לכל אדם במדינה
הארץ מעריב THE JERUSALEM POST העיר כל העיר

תל־אביב

משכנתאות
קבלנים מציעים
דירות בשכ"ח
דירות מרוהטות
4 חדרים ויותר
3 - 3 1/2 חדרים
2 - 2 1/2 חדרים
1 - 1 1/2 חדרים
וילות ובתים
בקשת דירות
תל־אביב יפו

משרדים
חנויות
מבני תעשייה
מחסנים
הלוואות
הצעות עבודה כללי
עסקים
פקידים
עוזרות ומטפלות
מגרשים
אולמות
הנה"ח

ביקוש עבודה
טכנאים הנדסאים
נהגים
שליחים
עובדי מתכת
חרטים ומסגרים
גזירה ותפירה

מכוניות למכירה
אמריקאיות
אוטוביאנקי
אופל
אלפא רומאו
וולוו
סלבו
לנציה
דייהטסו
מרצדס
מסחריות
סובארו

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה, תשמ"א— 19
לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם ל־עבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה, אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קב־לתו של בן אחד המינים לעבודה ה־נדונה.
העבריינים צפויים לעונש על־פי החוק.

חיות בית
עתיקות
חמום והסקה
טרקטורים
כלי נגינה
מכונות כביסה
מקררים
מכונות תפירה
מכונות גילוח
מכונות כתיבה
סירות
נקיון ופוליש
רהיטים
מציעים למכירה
מעוניינים לקנות
הלבשה והנעלה
ציפוי אמבטיות
אסטרולוגיה
בריאות
חוגים
הכרויות
מחשבים
מכשירי חשמל
שידוכים
בן זוג
בת זוג

סיטרואן
פולקסוואגן
פורד
פיאט
פיג'ו
דני
טנדרים
סוזוקי
אופניים
חלפי רכב
בולים
בתי אבות
וידאוטייפ

לוח החדש

מודעה אחת שלך מגיעה לכל אדם במדינה

הארץ מעריב THE JERUSALEM POST העיר כל העיר

חיפה

וילות ובתים

חיפה

4 חדרים ויותר

3 - 3 1/2 חדרים

2 - 2 1/2 חדרים

דירות בשכ"ה

דירות מרוהטות

ביקוש דירות

עסקים

מגרשים

משרדים

מבני תעשייה

הצעות עבודה כללי

פקידים

ביקוש עבודה

אופל

וולוו

מסחריות

פולקסוואגן

פיג'ו

טרקטורים

מערכות קול

רהיטים

נתניה

בשכר חודשי

הצעות עבודה

4 חדרים

המשך תל אביב (תוספות)

קבלנים מציעים

וילות ובתים

תל-אביב יפו

4 חדרים ויותר

דירות מרוהטות

2 - 2 1/2 חדרים

דירות בשכ"ה

3 - 3 1/2 חדרים

דירות בדמ"פ

ביקוש דירות

4 חדרים ויותר

עסקים

1"1 1/2 חדרים

2"2 1/2 חדרים

אזור השרון

3"3 1/2 חדרים

דירות מרוהטות

דירות בשכ"ה

הצעות עבודה כללי

אולמות

מגרשים

משרדים

חנויות

מבני תעשייה

מחסנים

מוכרים / מוכרות

עובדי מתכת

נהגים

חשמלאים

טכנאים הנדסאים

ביקוש עבודה

הכשרה לעבודה

מכוניות כללי

אמריקאיות

אוטוביאנקי

אוסטין מוריס

אופל

אלפא רומאו

ב.מ.וו.

וולוו

לנציה

פקידים

הנה"ח

עוזרות ומטפלות

מרצדס

מסחריות

משאיות

סובארו

סוסיתא

סיטרואן

פולקסוואגן

פורד

פיאט

פיג'ו

רנו

סרוקי

אופנועים

מכוניות להשכרה

טלפונים למכוניות

מציעים למכירה

בולים

חיות בית

חקלאות

חמום והסקה

טרקטורים

כלי נגינה

מערכות קול

מקררים

מכונות גילוח

ריפוי והרזיה

מכונות כתיבה

צילום

רהיטים

תריסים

מעוניינים לקנות

ציפוי אמבטיות

חוגים

מחשבים

נשק ותחמושת

אותיות דביקות

אבידות

שידוכים

בת זוג בן זוג

על דגמי חורף 86'
בחנות המפעל בקיבוץ צרעה
(ליד בית שמש ומערות הנטיפים)
פתוחה כל השבוע ובשבת בין 16:00-10:00
ביום ו' בין 12:00-10:00

השופט יעקב טירקל: פיקוח נפש המחייב פתרון

ביהמ"ש המחוזי בב"ש מתקשה למנות סניגורים ע"ח המדינה

לנאשמים בתיקים פליליים חמורים ★ ראש לשכת עורכי הדין: הסיבה היא השכר המגוחך המשולם לסניגורים ממונים

מאת צבי הראל
סופר "הארץ"

בית־המשפט המחוזי בבאר־שבע מתקשה למנות סניגורים על חשבון המדינה (סניגורים במינוי) לנאשמים בתיקים פליליים חמורים.

נשיא בית־המשפט המחוזי בבאר־שבע, השופט יעקב טירקל, אמר בפגישה, שהתקיימה באחרונה עם הוועד המרכזי של לשכת עורכי הדין, כי נושא זה הפך להיות "ענין של פיקוח נפש וחייבים למצוא לו פיתרון מיידי".

השופט טירקל אמר עוד, כי לבית־המשפט המחוזי בבאר־שבע מתנקז המספר הגדול ביותר של תיקים פליליים, המגיעים מכל שאר בתי־המשפט המחוזיים בארץ. השופט אמר, כי כמות התיקים גדולה אף מזו של בית־המשפט המחוזי בתל־אביב. הנחשב לבית־משפט עמוס במיוחד. עוד ציין השופט, כי מספר השופטים המחוזיים בבאר־שבע הוא 11, לעומת 38 בתל־אביב.

יצויין, כי על פי החוק חייב בית־המשפט למנות סניגור על חשבון המדינה לכל נאשם הצפוי לעונש מאסר של 10 שנים ומעלה, וכן במקרים שבהם מדובר בקטין או בחולה נפש. השופט טירקל אמר עוד, כי מספרם הקטן של עורכי הדין הפליליים בבאר־שבע גורם לכך שבית־המשפט כופה על עורכי דין לייצג נאשמים.

ראש לשכת עורכי הדין, מנחם ברגר אמר, כי הסיבה למצב היא בראש וראשונה השכר המגוחך של משלמת המדינה לסניגורים הממונים. עו"ד ברגר הוסיף, כי לשכת עורכי הדין מוכנה להשתתף בתשלום שכר טירחה לעורכי דין ממונים, כדי לשפר את המצב העגום.

הסוכנות הוציאה מיליון ו־45 אלף ד' לשליחויות קצרות בחו"ל ב־84/5

קובע מסמך פנימי ★ עלות הוצאות הטיסה והאש"ל של 15 חברי הנהלה ו־20 המנכ"לים — כ־369 אלף דולר

מאת גדעון אלון
סופר "הארץ"

הסוכנות היהודית הוציאה בשנת התקציב 1984/85 מיליון ו־45 אלף דולר לשליחויות קצרות בחו"ל — כך עולה ממסמך פנימי של מחלקת הגזברות בסוכנות, שהגיע לידי "הארץ".

מנתוני המסמך עולה, כי מתוך סכום זה היתה עלות הוצאות הטיסה והאש"ל של 15 חברי ההנהלה ו־20 המנכ"לים בלבד כ־369 אלף דולר. חברי ההנהלה יצאו ב־1984 58 פעמים לחו"ל וקיבלו תשלום עבור 736 ימי אש"ל. 20 המנכ"לים יצאו 52 פעמים לחו"ל והיו זכאים לתשלום עבור 631 ימי אש"ל. אשתקד יצאו 17 חברי הנהלה 72 פעמים לחו"ל וזכו בתשלום עבור 782 ימי אש"ל ו־19 מנכ"לים נסעו 47 פעמים וקיבלו תשלום עבור 612 ימי אש"ל.

עפ"י ממצאי המסמך הפנימי הוציאה מחלקת העליה את הסכום הגבוה ביותר לשליחויות קצרות (210 אלף דולר), מחלקת הגזברות והכספים בסוכנות ובהסתדרות הציונית (210 אלף דולר), המחלקה לחינוך בגולה (100 אלף דולר), יו"ר הנהלת הסוכנות (78 אלף דולר), המחלקה לחינוך תורני (60 אלף דולר), מחלקת הנוער והחלוץ (68 אלף דולר), ומזכירות הסוכנות (50 אלף דולר).

לסופר "הארץ" נודע, כי אשתקד (מראשית השנה עד תחילת חודש דצמבר) יצאו לחו"ל לשליחויות קצרות 290 איש, שקיבלו בעת שהותם בחו"ל תשלום עבור 3076 ימי אש"ל (עבור כל יום אש"ל משלמת הסוכנות סכום הנע בין 60 ל־100 דולר ליום). בנוסף להוצאות האש"ל מימנה הסוכנות את הוצאות הטיסה של 211 שליחויות קצרות.

עוד עולה מן המסמך הפנימי, כי מרבית השליחויות הקצרות לא נעשו ע"י עובדי הסוכנות אלא ע"י אישים מחוץ לסוכנות (ח"כים, אנשי אקדמיה, ראשי ערים, עסקנים מפלגתיים וכד'). כך למשל, מתוך 86 שליחויות שבוצעו ע"י המחלקה להסברה 71 היו "אנשים מבחוץ".

לפני חודשים ספורים התרעם מנכ"ל הסוכנות לשעבר, ד"ר שלמה תרמור, על כך שבמשך שלוש השנים האחרונות הגישו 39 ח"כים בקשות לנסוע לחו"ל על חשבון הסוכנות לשליחויות קצרות.

צעירים חרדים מנעו מנשים הכניסה למקווה האר"י בצפת

לפי המסורת הטבילה במקווה זה מסייעת לנשים להרות ★ אחד מהצעירים החרדים: האר"י הוא מקום קדוש ביותר ולא יתכן שכל אשה תטבול בו, שכן נוכחותן מונעת מגברים רבים להגיע למקום ★ המועצה הדתית בצפת הביעה צער: יש זכות טבילה לכל אחד

(ע). קבוצות צעירים חרדים מנעו בכוח מנשים לטבול במקווה האר"י בצפת, שלפי המסורת מימיו גורמו בכוחות ריפוי המסייעים לסייע לנשים ולהרות.

נמסר כי נשים רבות המגיעות מכל הארץ כמצוות רבניהן לטבילה במקום, נאלצות לעשות זאת במחתרת ובשעות בלתי־מקובלות, כדי להימנע מעימות עם קבוצות חרדים בלתי מזוהות. הללו מרחו בצבע את הדרכים למקווה וכתבו עליהם "הכניסה לנשים אסורה".

בראשית השבוע מנעו חרדים בכוח מגולה כהן, בת 35, מאשדוד להיכנס למקווה. האשה, שהיא עקרה שלוחה על ידי רבנים ומקובלים לטבול במקווה האר"י, שכרה מונית מיוחדת והגיעה לצפת בלוויית קרובת משפחתה. תרצה בהונקין. סמוך למקווה פגשו בה כמה חרדים צעירים וביקשו ממנה לעזוב את המקום. כאשר סירבה, חסמו את כניסתה למקווה. כל הסבריה כי נשלחה על ידי רבנים לטבול במקום לא הועילו והיא נאלצה לוותר על הרעיון ועזבה את המקום. בשעות לילה מאוחרות חזרה האשה שב, ואז טבלה 14 טבילות כמצוות רבניה.

אחד מהצעירים החרדים טען, כי מקווה האר"י הוא מקום קדוש ביותר ולא יעלה על הדעת שכל אשה תטבול בו, שכן נוכחותן מונעת מגברים רבים להגיע למקום.

במועצה הדתית בצפת הביעו צער על מקרים אלו ואמרו, כי מקווה האר"י הוא מקום ציבורי הקודש לכל עם ישראל ומתוחזק על ידי אדם שמונה מטעם המועצה הדתית, וכל יהודי רשאי לטבול בו ללא מגבלות כלשהן.

חשש מאי התחדשות מאגרי מי התהום בגלל מיעוט הגשמים

אחד משני מאגרי מי התהום הגדולים ביותר בארץ, אקוויפר ירקוד תנינים, מכיל כיום רק כ־230 מיליון מ"ק מעל ל"קו האדום", שמתחתיו אסור להמשיך ולשאוב בשל סכנת המלחה

מאת אלי אלעד
סופר "הארץ"

מיעוט הגשמים מעורר דאגה רבה במוסדות המים, המוטרדים בעיקר מאי התחדשותם של מאגרי מי התהום, שמפלסם מוסיף לרדת באזורים שונים של הארץ, עד כדי כך שהדבר מחייב הסכנות בארות.

אקוויפר "ירקון־תנינים", שהוא אחד משני מאגרי מי התהום הגדולים במדינה (השני הוא אקוויפר שפלת החוף), מכיל כיום רק כ־230 מיליון מ"ק מים מעל ל"קו האדום", שמתחתיו אסור להמשיך ולשאוב בשל סכנת המלחה.

בקידוח מקורות בשפלת־לוד ירד מפלס המים עד מתחת למשאבות, כך שהחברה אינה יכולה לפי שעה להמשיך ולשאוב מקידוחים אלה. באזור יבנה ירד מפלס מי התהום בכ־1.5 מטרים ואילו באזור מעגית ב־3 מטרים.

ברמת הגולן הדלה נביעתם של המעיינות שסיפקו מי שתיה למושבי קשת, ומקורות הביאה קו מים חלופי לישוב. גם באזור הערבים ארגנו הקצעות שבבקעת הירדן התעוררו בעיות באספקת מי שתייה.

מפלס מי הכנרת כמעט לא עלה מאז החל החורף והוא נמצא כיום בשפל של מינוס 211.82 מ' מתחת לפני הים. זרימת המים בירמוך ובירדן מוגדרת כאפסית.

דובר מקורות מרדכי יעקובוביץ ציין כי הגרעון ההידרולוגי המצטבר של משק המים שעמד על כ־1.5 מיליארד מ"ק מים, גדל עוד יותר בהיעדר גשם. כל יום שחולף בעונת שנה זו ללא גשמי חורף הוא יום שהולך לאיבוד.

לשבוע הבא זומנה ישיבה במשרד החקלאות בהשתתפות ראשי משק המים ובין השאר תידון אספקת המים בקיץ הקרוב.

חבר מועצת העיר, מאיר שוילי:

נחשף זיוף בתקנון הבנייה בשכונת פאטיו־דרוקר באילת

מאת איתן רבין

בישיבת מועצת עיריית אילת שהתקיימה השבוע, חשף חבר מועצת העיר, מאיר שוילי, פרשת זיוף בתקנון הבנייה בשכונת פאטיו־דרוקר באילת. מדבריו עולה, כי בתאריך ה־10.4.84 הוגשה בקשה למליאת מועצת העיר ע"י קבוצת משתכנים משכונת פאטיו באילת לאשר להם לבנות קומה שנייה על המבנה הקיים. עקב התנגדותם של דיירים נוספים באותה שכונה דחתה מליאת מועצת העיר את הבקשה.

המשתכנים, שבקשתם נדחתה, עירערו על החלטת מועצת העיר אילת בפני ועדה מחוזית. תקנון הבנייה והבקשה שהועברו לוועדה המחוזית לדיון מחדש תוקנו ושונו, בלי ידיעתו של מהנדס העיר דאז, אבי לוי, שחתם על התקנון מבלי לדעת, כי הוא שונה.

כמה ימים לאחר שחתם על התקנון גילה מהנדס העיר, כי התקנון שעליו חתם שונה בצורה משמעותית והורה מיד למזכירות הוועדה המחוזית בבאר־שבע להחזיר אליו לאלתר את התכניות עם התקנון ששונה. המהנדס תיקן את המעוות ובמקביל שלח מכתב לסגן ראש העיר דאז, מנחם ולצמן, ובו חשף את המעשה.

במכתב שהגיע לידי סופר "הארץ" כתב המהנדס "בתאריך ה־12.6.85 גיליתי להפתעתי כי בתכניות הוכנסו שינויים מהותיים בניגוד להחלטת הוועדה ובניגוד לדעתי. בבדיקה ראשונית שביצעתי הגני ממליץ בפניך לערוך בירור משמעותי. הנושא חמור ועלול להישנות בעתיד. אני מקווה שלא בוצע בעבר לגבי תכניות אחרות".

ממלא מקום ראש עיריית אילת אמר אתמול, כי הפרשה נבדקת אצל היועץ המשפטי אם יוכח כי אכן התקנון שונה יועבר הנושא לידי המשטרה.

סופר "הארץ" מציין כי בשכונת פאטיו־דרוקר מתגוררים פקידים בכירים, שאחד מהם משמש היום כממלא מקום מהנדס העיר והוא שהגיש את הבקשות לוועדה המחוזית בשמו.

דו"ח הביקורת של עיריית ראשון־לציון:

אדריכל של העיר ערך לקבלן תכניות המאושרות על ידו

מאת זהר בלומנקרנץ
סופר "הארץ" בראשון־לציון

"אדריכל המועסק במחלקת הבנים של עיריית ראשון־לציון הכין במספר מקרים תוכניות באופן פרטי לקבלן — תוכניות שאמורות היו להיות בדוקות ומאושרות על ידו..." — תופעה זו מהווה "הפרת כללי מינהל תקין" כלולה בפרק "שונות", החותם את דו"ח הביקורת לשנת 1985 של עיריית ראשון־לציון. מהעתק חלק זה של דו"ח המבקר, שהגיע לידי סופר "הארץ" עולה, כי עשר תלונות ציבור כלולות בפרק הלפני אחרון, "תלונות הציבור" של דו"ח הביקורת.

שתי תלונות מתייחסות לעניין אספקת אוכל לקייטנות ואחת הספקים לרכישת ציוד ומוצרים לקייטנות. תלונות נוספות בעניין חוב ארנונה לעירייה: בנייה ללא היתר וללא הסכמת הדיירים; הבנייה ללא היתר על ידי עובד עירייה; צריכת מים לגינה ולניקיון ובקשה להחזרת כספים עבור הגזה בשכר לימוד בבני ילדים. הפרק מפרט גם תלונת עובד מהנדס מבחוץ השמל, על שהתמנו בשמו על חשבון תשלום לקבלנים, שביצעו עבודות עבור מחלקת החשמל.

תלונה יוצאת דופן אחרת היא נגד עובדי העירייה שצבנו להצלה של תושב העיר ונוסד עץ אגוז.

נו־יורק נו־יורק!

HOME AWAY FROM HOME

באפשרותך להזמין חדר אלגנטי בדירה פרטית באחד האזורים היוקרתיים של מנהטן.
מינימום 3 לילות, כולל ארוחת בוקר
כ־½ המחיר שעליך לשלם במלון טוב
פרטים והזמנות: טל' 02-417884, מרים
אפשר גם להשאיר הודעה בטל' 02-690667

לקניינים בלבד

נעלי בריל בע"מ

מציגה את

קולקצית נעלי אביב/קיץ 86'

התצוגה לקניינים ישראליים תתקיים
בימים: ג,ד,ה 14-15-16.1.86
בשעות 20:00 — 09:00
במלון פלזה תל־אביב,

נא לתאם פגישות עבודה מראש, טל: 330360, 03-335128.

בעלי חנויות מהערים הבאות המעוניינים לקבל נציגות בלעדית, מוזמנים לקבוע ראיונות:
קרית־שמונה, עכו, נהריה, עפולה, חדרה, פ"ת, אשדוד, בית־שאן, דימונה, ערד, אילת.

נעלי בריל שמן שהולך לך...

נחשפו אי סדרים באגף הנכסים של עיריית ת"א

מאז אוקטובר 1980 עמד ריק נכס של העירייה ברחוב פרישמן 42 או הוכנסו אליו גורמים שלא בהתאם לנוהל התקין ★ ערך הנכס בשכירות — כ־700 ד' לחודש

מאת חיים הנדוורקר
סופר "הארץ" בתל אביב

מבקר עיריית תל־אביב, שמואל רובינז'יק, חשף אי־סדרים באגף הנכסים של העירייה, שגרמו הפסדים ניכרים. לדבריו, מאז אוקטובר 1980 עמד ריק נכס של העירייה ברחוב פרישמן 42 או שהוכנסו אליו גורמים שלא בהתאם לנוהל התקין, על ידי מוכיר העיר. ערכו של הנכס בשכירות מוערך ביותר מ־700 דולר לחודש.

בדו"ח אחר הנוגע לאגף הנכסים, מתייחס המבקר לרכישה של מבנה ברחוב האר"י 10 בבית התימנים בידי העירייה, כדי להפוך אותו למועדון קשישים. אולם לאחר חתימת חוזה הרכישה וקבלת חזקה במבנה, איבדה העירייה את החזקה עליו עקב סירובו של בעל הדירה לפנותה. הללו שבתים עד אשר הורידה לצעמה העירייה את החזקה במבנה. המבקר קובע כי חוסר החלטיות ותקיפות מצד אגף הנכסים לפעול בכוח להחזרת החזקה על המבנה, הביאו להוצאות מיותרות של שכר דירה על מבנה אחר, שבו הופעל מועדון הקשישים באופן ארעי.

ועדה תקבע צעדים נגד דושניצקי

דירקטוריון חברת עזרה וביצרון יתכנס בשבוע הבא, כדי להכריע בגורלו של מנכ"ל החברה, ליאור דושניצקי, זאת בעקבות דו"ח מבקר עיריית תל־אביב, שכלל השגות נגדו, כי תיקן תיגלק את מכוניתו של רעייתו על חשבון החברה.

על פי הצעה שתוגש לדירקטוריון, תוקם ועדה שתדון בשאלה באילו צעדים יש לנקוט נגד דושניצקי.

קצין משוחרר נעצר על איום באקדח נגד איש משטרה צבאית

מאת נורית אמיתי
סופרת "הארץ"

קצין שהשתחרר אתמול משירות צבאי נעצר על ידי המשטרה לאחר שאיים באקדח על איש המשטרה הצבאית, בעת שהיה בתפקיד בבסיס תל־השומר. האירוע גרם תחילה לאיש המשטרה הצבאית חולה ניסה להשתיק את המגודף ובשלב מסויים אף ניגש אליו. או שלף המגודף את אקדחו ואיים עליו. איש המשטרה הצבאית הזעיק עזרה, והמגודף נעצר והועבר לחקירה במשטרת מסובים. הקצין המשוחרר הוא צעיר בן 22 מירושלים, שטען כי הרקע למקרה הוא אירוע שהיה לפני כמה חודשים בו חייל המשטרה הצבאית הגיש נגדו תלונה שבעקבותיה נענש. הבוקר יובא העצור לפני שופט.

שלומי תורג'מן שנעצר עם אביו בתאילנד על הברחת הרואין יצורף לפרוייקט שיקום אסירים

מאת מנחם הורוביץ
סופר "הארץ" בצפון

שלומי תורג'מן בן 17 וחצי מבתיים, ששוחרר לאחרונה מבית־סוהר בתאילנד לאחר מאסר ממושך יצורף באחד מקיבוצי הצפון. שלומי נעצר עם אביו, רזה, לפני כשנתיים, בחשד כי ניסו להבריח הרואין, בקרבת גבול בורמה והשניים הושמו בכלא מקומי. קליטתו של שלומי תיעשה במסגרת פרוייקט שיקום אסירים שמארגנו חירות לפיד מאילת השחר.

האב נידון בשבוע שעבר למאסר 50 שנה בתאילנד.

בנאות מרדכי ובכפר גלעדי הצטרפו השבוע שני אסירים נוספים לפרוייקט.

עריכת את העמוד: עזה אושפיז

מבצע
נופש והרזיה
בבית פרטור באשקלון
תכנית מאורגנת
טל' 051-34901
051-36293

NON-RESIDENT AMERICAN UNIVERSITY DEGREES

It is possible – *it is honestly possible* – to earn good, usable Bachelor's, Master's, Doctorates, even Law Degrees from recognized American universities, without ever going to America. The time involved can be quite short, and the cost surprisingly low. *May I air mail you free information, without obligation?* Dr. John Bear, 9301 N. Highway 1, Suite 912 Mendocino, CA 95460, U.S.A. Telephone: (707) 937-4226

סרסור סחט מלקוח של פרוצתו דמי הפלה

בחודש הבא יידון המקרה בבית־המשפט המחוזי בנצרת

(ע). תושב קריית שמונה, שבילה כמה לילות עם פרוצה מקומית נתבע לשלם לסרסור סכום ניכר עבור ביצוע הפלה מלאכותית, משום שנאמר לו כי הרתה לו. מחשש התנכלות, שילם האיש 60 שקל.

המקרה יידון בחודש הבא בבית־המשפט המחוזי בנצרת, לאחר שאתמול הוגש לבית־המשפט כתב אישום נגד אלברט אוזלאי, בן 27, מקריית שמונה, המואשם בסרסרות לזנות. נטען בו, כי תבע מלקוח של פרוצתו לשלם 150 שקלים למימון ההפלה. הלקוח סירב ואף אמר לנאשם, כי הוא מוכן לערוך בדיקת־דם כדי להוכיח כי הילד אינו שלו. בעקבות זאת הפחית אוזלאי את המחיר הנדרש ל־75 שקל, אך גם סכום זה סירב הלקוח לשלם ואז איים עליו הנאשם במכות. האיש נבהל, ושילם לו 60 שקל. על מעשה זה מואשם אוזלאי בסחיטה באיומים.

בסעיף אחר האשם אוזלאי בהדחה לזנות, בשידול הבדיים על רווחיה של פרוצה ב־1984. כאשר ביקשה להפסיק לעבוד עבורו, נהג להכותה.

עונש של שעת עבודה נוספת הוטל על נהג ששוחח עם נוסע בנסיעה בקו לאילת

מאת איתן רבין
סופר "הארץ"

עונש של שעת עבודה נוספת הוטלה ועדת משמעת בקואופרטיב "אגד" על נהג ששוחח עם נוסע בנסיעה בקו לאילת, וזאת בעקבות תלונה של נוסע.

נמסר שהנהלת "אגד" מפעילה אנשי ביקורת סמויים, העוקבים אחרי אופן ההנהגה של הנהגים בקווים.

עיריית בת־ים ביטלה 78 חובות בתשלומי ארנונה ומים

מסתכמים ב־17,265,865 ש"ח

מאת זהר בלומנקרנץ
סופר "הארץ" בבת־ים

ועדת ההנחות של עיריית בת־ים נענתה ל־78 בקשות לביטול חובות בתשלומי ארנונה ומים עד ה־31 במארס 1986 המסתכמים בסכום של 17,265,865 ש"ח. מהעתק דו"ח פנימי של ועדת ההנחות של העירייה, שהגיע אתמול לידי סופר "הארץ" עולה, כי הוועדה אישרה השנה פטורים מתשלומי מיסים לתושבים בסכום כולל של 49,149,888 שקל חדש.

בסך הכל טיפלה ועדת ההנחות של העירייה ב־362 בקשות שונות שהוגשו לה. מתוכן נענו ארבע בקשות למתן הנחה בשיעור 90 אחוז מהארנונה בסכום של 1,847,537 ש"ח; 134 בקשות למתן הנחה בשיעור 50 אחוז מהארנונה בשיעור של 14,019,913 ש"ח ובקשה אחת למתן הנחה בשיעור 20 אחוז מהארנונה בסכום של 57,373 ש"ח.

שני גנבים שכנעו ילדה בת שבע ש"רק באו לקחת כמה דברים"

(ע). שני צעירים פרצו לדירה לשם שוד בהעדרם של ילדה בת 7, שמצאה בה לבדה והצליחו לגנוב תכשיטים, מכשיר וידיאו ורדיו־טייפ.

אם הילדה התלוננה במשטרה, כי שלשום כאשר נערה מביתה שבכרמל־גן בשעת צהרים הגיעו לדירה השניים. הם סיפרו לילדה כי באו לקחת כמה דברים והילדה האמינה להם. אחר מהם העסיק אותה בחדר המגורים, והשני נכנס לחדר השינה. אחר כך נקראה הילדה לחדר אחר, ואז עזבו הצעירים את המקום.

תרומה חשובה להבנת "השאלה הערבית" (טיימס הצטמרות)

ספר חדש בהוצאת שוקן

בן־גוריון וערביי ארץ־ישראל

מאת **שבתי טבת**

הארה חדשה של הסכסוך היהודי־ערבי בארץ־ישראל מאז ראשיתו לפני כמאה שנה, תוך בחינת התפקיד המרכזי שמילאה בו דמותו של בן־גוריון.
במשך תקופה ארוכה היתה לבן־גוריון השפעה מכרעת על המדיניות כלפי הערבים. בספר בוחן טבת את התמורות שחלו ביחסו למאבק בין האינטרסים של שני העמים, ואת השפעת התפתחות חשיבתו על הקמת המדינה היהודית ועל יחסיה עם מדינות ערב לאחר מכן.
שבתי טבת, מחבר "חשופים בצריח", "קלחת הברכה" והביוגרפיות של בן־גוריון ומשה דיין, בוחן את משנתו הערבית של בן־גוריון, על האמונה והתכסיס שבה, מעבר למה שהיה ידוע עד כה, ומשלב מחקר קפדני עם סגנון כתיבה מרתק.

הוצאת שוקן/ירושלים ותל־אביב

כנסית הדורמיציון
ירושלים - הר ציון
טל. 719927

מוצ"ש, 11.1.1986, 20.30

ערב האטים

עם

צילה גרוסמייר – סופרן
ריימונד ויזאה – טנור
אליזבת הולף – עוגב
אלוד גיסוק – צ'מבלו

בצהלה למכירה!!!

וילה מפוארת ומיוחדת

★ 450 מטר בניה
★ 9 חדרים + מרתף מואר
★ 450 מטר קרקע פרטית

03-259414 "בית וגן"
ה' באייר 18 תל־אביב

הסוכנות היהודית לארץ־ישראל
- קרן היסוד לישראל
מיסודה של המגבית היהודית המאוחדת

מכרז בניה 81/569/85

1. הסוכנות היהודית לא"י (להלן הסוכנות) מזמינה בזאת הצעות מקבלני בנין לבנית אולם רב תכליתי במשגב
   מתרומות קרן עזבון ג'ורג' מאיירהוף (אלי והרמבט בין)
2. הבנין המתוכנן הוא: כ־1,000 מ"ר
3. את תנאי המכרז והתמחר ניתן לקבל החל מיום ב' 13.1.86 בבנין הסוכנות, תל־אביב, רח' קפלן 17, בחדר 717 בין השעות 12.00—9.00 תמורת תשלום של 200 שקלים חדשים אשר לא יוחזרו.
4. סיור קבלנים יתקיים ביום ד' 22.1.86. הפגישה בשעה 12.00 בצהרים אצל מהנדס המועצה האזורית משגב
5. את ההצעות יש להכניס לתיבת המכרזים במשרדי הסוכנות בכתובת המצוינת בסעיף 3 לעיל עד ליום 19.2.86 שעה 13.00.
6. על המשתתפים במכרז זה להיות רשומים לפי חוק רישום קבלנים לעבודות הנדסה בנאיות תשכ"ט — 1969 לפי סיווג מקצועי וכספי מתאים.
7. אין הסוכנות היהודית מתחייבת לקבל את ההצעה הזולה ביותר או כל הצעה שהיא.

HMC

המרכז הרפואי הפרטי המתקדם בישראל.

Herzliya Medical Center
מרכז רפואי־הרצליה

הזקוק לצינתור אינו יכול להמתין

במרכז רפואי הרצליה מבצעים צינתור ואנג'יופלסטי ("בלון")

★ ללא תור
★ רופא לפי בחירת המטופל

הצינתור מתבצע במעבדת הצינתורים המצויידת במיכשור חדיש ומאויישת בצוות רופאים מומחים, עתירי נסיון.
במרכז רפואי הרצליה, שרות קרדיולוגי מקיף, המאפשר את מיכלול האיבחון והטיפול הקרדיולוגי כולל ניתוחי לב פתוח.

לקביעת תור ולפרטים נוספים - נא להתקשר לטל' 052-548584/5.

מלון "מצפה הימים"

דיאטות יופי והרזיה

התאריך הקרוב 16.1.86 — 12.1.86
בפיקוח רפואי צמוד
קוסמטיקה אמבטיות צמחים, מסג', אקופונקטורה, רפלקסולוגיה ג'קוזי, סאונה, פדיקור, מניקור התעמלות, חדר כושר

פרטים: טלפון: 4—37013—069
מלון "מצפה הימים" כביש ראש־פינה צפת

א.ה.א. שיווק בע"מ, נוה שאנן 37 תל־אביב

הארץ

יום ה', כ"ט בטבת, תשמ"ו
10 בינואר 1986

ירושלים: רח' ההסתדרות 2 טל' 224245-6, ת.ד. 273 מיקוד ירושלים 91002 חיפה: רחוב מרדכי 20 טל' 661166-8, ת.ד. 5259 מיקוד חיפה 31052

בתל-אביב: המערכת, ההנהלה, מחלקות המודעות, ההפצה והמנויים, רח' זלמן שוקן 21, טל' 824261 ת.ד. 233 מיקוד תל-אביב 61001

המו"ל: הוצאת עתון "הארץ" בע"מ, רח' זלמן שוקן 21, ת"א
העורך: גרשום שוקן. האחראי: מתי מלק.
אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ואינה מחזירה כתבי-יד.
HAARETZ Daily Newspaper, Tel-Aviv Israel – P.O.B. 233, Tel. 824261

המשטרה מילאה תפקידה

קבוצה של חברי-כנסת נקלעה שלשום לסכנת נפשות על הר הבית; הקנאות הערבית-המוסלמית גילתה את פרצופה המכוער ביותר. יש לחקור כיצד התקהל ההמון משולהב, במהירות כה מפתיעה, ואם יתגלו מארגנים — יש להעמידם למשפט. זה חל במיוחד על המואזין אשר הפיץ את השמועה הכוזבת כי היהודים "עולים על הר הבית", וקרא למוסלמים "להציל את המסגד (אל-אקצא) מהיהודים" — אולי לא פעל המואזין על דעת עצמו. וכן, מיותר להוסיף, כי אין לקבל את הדרישות שהושמעו בשם המועצה המוסלמית העליונה: אין למסור לידיה את מפתחות השערים להר הבית.

עם זאת, אין לבחון את ההתפרעות של יום ד' באספקלריית החוק הפלילי בלבד. אחרי ככלות הכל, אין זה סוד כי המוני הערבים המוסלמים רוחשים בלבם עוינות ליהודים. שיפוט ומינהל של מדינת ישראל על ירושלים המזרחית לא מיתנו יחס זה. אדרבא. אוכלוסי העיר העתיקה והשכונות הערביות אינם שותפים להרגשת השחרור, המלאה את לבותנו שמחה והתלהבות. לפיכך, הקפידו כל הממשלות שלא להכביד יותר על המידה את עול הכיבוש הסיפוח. במיוחד טרחו להרגיע את ערביי העיר המאוחדת והבטיחו להם שהשלטון הישראלי יימנע מכל מעורבות בענייני המקומות הקדושים לאיסלאם ולנצרות, וצמצמו אותה עד למינימום המתחייב מחובת השמירה על חוק וסדר.

התחשבות זו ברגישות לעניינים דתיים, אפילו תיראה מופרזת, והד־מנעות מכל הבלטה הפגנתית של הריבונות הישראלית על הר הבית ומקודשי האיסלאם שעליו — הכמת השלטון מכתיבה אותה: היהודים הסבורים כי שיטה זו מפלה אותם לרעה, חייבים להשלים עמה, כדי שלא להפריע לביצורו של השלטון הישראלי.

אם "ועד נאמני הר הבית" לא הסתפק בחוות דעתו של סגן מהנדס עיריית ירושלים, אשר בדק את הטענה כי עבודות ריצוף באורוות שלמה גרמו שמונומנטים יהודים יכוסו בטיח ובטון — היה אפשר וצריך לפנות למשרד החינוך והתרבות, כדי שאגף העתיקות יעשה בדיקה חוזרת באתר; לא היה כל צורך להטיל את המשימה הזאת על ועדת הפנים של הכנסת. אין זה מתפקידו של גוף פרלמנטארי לטפל בקובלנה מסוג זה. יש להצטער על שחה"כ רב שילנסקי עירב את ועדת הפנים של הכנסת בבעיה אשר היה אפשר לפותרה בשקט במישור מינהלי-מקצועי.

באומרנו זאת, אין אנו מקלים בחומרת ההתפרעות של המוני הערבים-המוסלמים, ובאשמתם של אלה שהסיתו אותם ומנסים עתה להפיק הון פוליטי מהסתתם. אולם קרוב לוודאי שהאירוע היה נמנע, לולא פעלו רגשי קנאות דתית ולאומנית קודם כל בצד שלנו.

כמה מחברי-הכנסת שנולצו מסכנת נפשות על-ידי שוטרים, מיהרו להאשים את המשטרה באי-מילוי תפקידה כיאות. דומה כי חברי-הכנסת אלה אינם מודעים לשוני המהותי המבדיל בין משטרה לבין צבא. הצבא קיים כדי לנצח את האויב; ואילו המשטרה ממונה על ביטחון חייו ורכושו של האזרח. השוטרים שחילצו את חברי-הכנסת מהמצוקה שנקלעו אליה, במידה רבה בגלל התנהגותם הבלתי אחראית, עשו את אשר היה מוטל עליהם, ועל זאת מגיעה להם תודה ולא תוכחה. ומי שירצה לטעון כי מראה הזילות חיזק במתפרעים את הרושם כי משטרת ישראל נסוגה מפניהם — ייאמר לו כי התחשבות באינטרסים הממלכתיים של מדינת ישראל היתה מנעת מראש את היווצרות מצב, שבו השוטרים מצליחים למנוע אסון — ולוא במחיר נסיגה.

ירידת מחירי הנפט וניצולה

רק לעתים רחוקות יכולים כלכלנים להצביע על דרך קלה לפתרון בעייה מרכזית במשק, אך עתה מצביעים כלכלנים ועיתונאים אמריקאים על דרך כזו. אומרים כי נוצר מצב שבו יכולתו של קרטל מפיקי הנפט לשמור על המחירים המופקעים מימי המשבר של אופ"ק יצר עתה הזדמנות לפתרון בעייה מרכזית במשק האמריקאי. הטלת בלו נוסף על מוצרי נפט מיובאים, במקום הולתם לצרכן כתוצאה מירידת מחיר הנפט הגולמי, יכולה להבטיח מקור הכנסה תקציבית ניכרת מבלי להטיל מסים חדשים על האזרחים.

הקונגרס נלחם כבר מספר שנים לקיצוץ הגרעון התופח בתקציב הפדרלי, המגיע עתה לכ־200 מיליארד דולר. מכיוון שהממשלה האמריקאית אינה רשאית על־פי החוק לכסות את גרעונותיה על־ידי הדפסת כסף, היא נאלצת לכסותם באמצעות הלוואות בריבית גבוהה, בצורת איגרות חוב. כתוצאה מכך, היא גורמת לעליית שיעורי הריבית במשק כולו ולעלייה מלאכותית בערך הדולר — על כל התוצאות השליליות המוכרות. לאחרונה מנסה הקונגרס לטפל בבעייה זו בדרך חקיקה שתאסור על הממשלה להגיש תקציבים בלתי-מאוזנים, בעוד הממשל מעדיף להשיג יעד זה באמצעות רפורמה במסים. הצלחתם של שני האמצעים רחוקה מלהיות מובטחת.

המצדדים בהגדלת הבלו על מוצרי נפט מצביעים על כך שתוספת של 10 סנט לגלון בנזין תביא לאוצר מדי שנה כ־10 מיליארד דולר נוספים, והיטל דומה על סולר יכניס כ־3.5 מיליארד. העלאה הדרגתית של הבלו עם ירידת מחיר הנפט, עד דולר אחד לגלון, היתה מכניסה עד סוף העשור כ־135 מיליארד דולר — כמעט 70 אחוזים מהגרעון השוטף. מכיוון שהגדלת הבלו לא היתה גוררת עלייה במחיר הבנזין או הסולר לצרכן, לא תגדיל השיטה את הוצאות הייצור — וגם לא תרגיז את הבוחרים.

שומרי נפט מערביים מייעצים כבר מזמן לקחו את ירידת מחיר הנפט בהגדלת הבלו גם מסיבה אחרת: אם שוב יהיה הנפט זול לצרכן, יתחיל מחדש השימוש הבזבזני בו, ויאבדו רבים מהישגי החיסכון בצריכת הדלק של השנים האחרונות. צריכה מוגדלת היתה שוב מעלה את הביקוש לנפט גולמי ויוצרת הזדמנות למדינות מפיקות להעלות מחדש את המחירים.

ביקורת חריפה של בריה"מ על ישראל וארה"ב

מאת אליהו זהבי

הטלוויזיה הסובייטית המשיכה אמש בדברי-התקפה חריפים על ישראל וארה"ב. "באמתלה של האשמה כוזבת, כי לוב אחראית לטירור, נפלה עליה ארה"ב תפקיד של שוטר העולם. היא מכינה יחד עם ישראל הרפתקה צבאית חדשה. אשמתו היחידה של קדאפי — סירובו להכנע לתכתיבי וושינגטון". כותבת סוכנות טאס.

פרשן רדיו מוסקווה מוכיר את מעשי הטירור של ישראל: מהפלת מטוס אזרחי לובי ועד להפצצת מטה אש"ף בטוניס. מעשי־טירור אלה לא זכו לגינויה של וושינגטון.

מסר מהר־הבית

מאת א. שוייצר

מה שאירע בהר־הבית מוכיח שוב, כי לא ייתכן דו־קיום שלו בין יהודים וערבים תחת ריבונות אחת

באחרונה ניתן במקום זה הרהור מה ליקוי יסודי במצעה המדיני של מפלגת העבודה: היעדרו של סעיף אמין המכוון לפתרון שאלת הגדה המערבית ורצועת עזה. אגב הדיון השווה הנמנעם של העבודה עם הימין־הבורגני של הליכוד (כמפעל יוצא, התחיה וכו'). ואולם, האירוע בהר־הבית הראה — ואולי צריך לומר, שב והראה — כי בעוד שמפלגת העבודה צועדת בתוך ערפל, הרי הלי־כוד מוביל הישר לקטסטרופה: זו בעצם הכוונה שכפיה העמידו שתי המפלגות הראשיות את הציבור המצפה מהן להנהגה לאומית.

השאלה, מי התחיל בהר־הבית, ובאשמתו של מי נוצרו נסיבות המוכיחות פוגרום, היא משנית. העיקר הוא, כי האירוע, או צירוף האירועים — סירום המופגן של חכ"ים בהר־הבית, תגובתו הסוערת והאלימה של ההמון הערבי — מאיר בבהירות שאין למעלה ממנה, את המציאות של דו־קיום אנוס בין יהודים וערבים תחת ריבונות אחת. עפולה מכאן, הר־הבית מכאן, הן האמת, שאין בכוחם של דיבורי פוליטיקאים לטשטשה.

דו־קיום — הוויה

לפחות שתי מפלגות, הליכוד והתחיה, שלהן ציבור־בוחרים גדול ומושרש, חותרות במוצהר לסיפוח חלקי ארץ־ישראל המיושבים בערבים. שתיהן יוצאות מן ההנחה, כי בחסות הריבונות היהודית, ייתכן דו־קיום שלֵו, כפי אולי בראשיתו, אך מוסכם ומקובל בהמשך. ואולם הניסיון מעיד על מגמה הפוכה: עוד מעט ימלאו תשע עשרה שנים לכיבוש הגדה והרצועה, ואילו הדו־קיום נעשה רעוע יותר משהיה בתחילה, ואווירתו מורעלת יותר מיום ליום.

באופן פוטנציאלי, יש בידי ישראל הכוח לדכא מרי ערבי או מפגני שנאה מן הסוג שהיינו עדים לו בהר־הבית. אך הטוטי המשטרה ומשמר־הגבול — לאו דווקא גופים איסטבליסטים בהפעלת כוח — להלום במתפרעים. הם רק אחד מן הסימנים למגבלות המוטלות על הפעלת הכוח הישראלי. העולם מביט בנו: אסור יכול לשחוט עשרות אלפים בעיר חמה, ואין מי שירים קול נגדו. כנגד זה, אילו נרה יריות בהר־הבית, היינו זוכים לחינגת שטנה וגינויים מכל קצווי תבל. הדעת נותנת, שאילו חזר ונשנה הדיון מן הסוג הזה, היה הדבר שב ומקרב מלחמה מקיפה עם ארצות ערב.

סיפוח הוא מלחמה פנימית, עם תושבי השטחים, שכיבוש הישראלי מצר יותר ויותר את תנופתם מחייתם והיצבנית. כיוון שארצות ערב אינן יכולות להחריש לעולם לבוכה ועקות השבר של אחיהם — עם או בלי מרכאות — הפלשתינאים. אנחנו יכולים להסכיר עד כלות הנשימה, כי הכיבוש הוא אנושי ומתון, וכי סיפוח עוד ישפר את הטוב בלאו־הכי. אין מי שרוצה לשמוע את הסיפור הישראלי — ומי יתפלא על כך, למראה הניסיון בצפון אירלנד, ובקפריסין.

להקים חיץ

מה שאירע בעפולה לפני חודשים מספר, ובירושלים שלשום, זו תמונת העתיד נוסח ליכוד־תחיה. וכל יתגברו מופעי הנקמה בכך, שמחזות האימים חלפו מבלי שנשפך דם. שוחרי מתנבאת כי אירועים מסוג זה ישובו להתרחש, מן הסתם בתדירות גוברת, הדם אמנם יישפך: קודם בפנים, ולאחר מכן כבגדי לות. וצריך להוסיף כאן, כהערת אגב, שפתרון הבעיה על ידי סילוק הערבים מן הארץ אפשרי רק במוחו המעורער של מאיר כהנא; בתנאות מדיניות מעשית הוא איננו בא בחשבון.

השאלה, מי שולט בהר־הבית, היא פורמליסטית ואיננה לעניין. שיקולים מעשיים מאד הניעו את המשטרה, שלא להעמיד במבחן את הריבונות הישראלית בהר־הבית, אף על פי שלפי החוק והתשובה. ביתנה כבר שבועות, אחרים אמרו: מלחמת ששת הימים. הר־הבית הוא ערבי־למעשה הוא אחד מקודשי האיסלאם, כמו שהכותל הוא מקודשי ישראל. עובדה זו איננה ניתנת לשינוי: הדוגמה שרבי קוזר של עם ישראל בירושלים לא נחלשה באלפים השנים, תקפה גם לגבי המאמינים באל נוסח מוחמד.

יש רק דרך אחת — אולי גם היא חסומה — להשתחרר מן הסיוט של מלחמת נצח: להינתק מן הערבים. יש להתוות קו גבול בינם ובינינו — אך, אם זה בלתי אפשרי באופן מוחלט, הרי לפחות בין רובם הגדול וביננו. ואם כרוך הדבר, שהוא בעצם, בוויתור על הר־הבית, יש להשלים עמו. מציאות הדרך האופטימלית ליצירת חיץ בין האוכלוסיה הערבית ביהודה שומרון ועזה, ובין מדינת ישראל היא משימה לאומית מדרגה ראשונה; אין להניח לאידיוטים אחרים להסיח מכנה את הדעת.

ביקור הח"כים: האירוע

מאת נדב שרגאי

הר הבית: אלה מול אלה (תצלום: רוזמים ישראלי)

זמן האירוע הובא כאן, כתוב על בסס על האונה רצופה למכשיר הקשר המשטרתי בשעה שהתרחש, על נוכחות במקום עם סיומו, על הקלטות שביצע במקום כתב גלי צה"ל שהצטרף לסיור, וכן על עדויות הח"כים השוטרים ואנשי הוואקף שהיו במקום.

* * *

יום רביעי השבוע, השעה 9.30 בבוקר. שישה הח"כים ו־19 מלווים מגיעים לרחבת הכותל. יעדם הראשון — מנהרת הכותל והחפירות הארכיאולוגיות שבמקום. רב שילנסקי, גאולה כהן, יובל נאמן, עוזיה עלי, לאון אמיר ואברהם ורדיגר מתפעלים בקול מעבודות החפירה מנותח לכותל המערבי ומחלקים מחמאות ביד רחבה. עדיין שקט. למעלה, במסגד מתפללים מאות מוסלמים כשפניהם למכה. אברהם ורדיגר נפרד כאן מהקבוצה. הוא איש דתי. הנציית להוראות הרבנים שאין לעלות לשטח ההר.

חצי שעה חולפת. המשלחת נכנסת עתה דרך שער המוגרבים אל רחבת ההר. מסיירים במוזיאון שהוקם במקום, ממשיכים למסגד "אל אקצה" ואז, לראשונה — מאפשר הוואקף באופן רשמי, ליהודים, להיכנס דרך שערי הולדה אל תוך המבואות והתת־קרקעיים שמתחת לשטח הר־הבית.

כאן, בבטן האדמה, לצד קורות עץ עתיקות יפהפיות מתקופת הבית הראשון, מתגלים הוויכוחים הראשונים בין הח"כים לאנשי הוואקף. שומרי הוואקף, המצוידים במכשירי קשר, חוזרים ומפצירים בח"כים לאסור על צלמי העיתונות להפעיל את מצלמותיהם. בשלב הזה הוויכוח מתנהל בטונים נמוכים, אך לא לאורך זמן. אנשי חוג נאמני הר־הבית מאשימים את הוואקף, כי כיסה המסגד באמצעות טיח רב ובטון, מונומנטים יהודיים בשלמות. גרשון סלומון ויו"ר הוועד הוא אחרוני הראשונים של יו"ר הוועדה רב שילנסקי בסיור זה. על פי טענותיהם כוסו בטיח, הבליטים של שבעת המינים שהיו חקוקים בתקרת האולמות. חברי הכנסת גאולה כהן ורב שילנסקי מעירים לאנשי הוואקף בעניין.

השעה 10.45 בבוקר. חברי הכנסת יוצאים את שערי הולדה ופונים אל הפינה הדרום מזרחית של הר־הבית — אורוות שלמה. באורוות, ניצבים מכישה אנשי הוואקף. הם סוברים להניח לח"כים להיכנס פנימה אך ללא מצלמות.

גאולה כהן: עם מצלמות ועם הכל.

שומר־הוואקף: בלי מצלמות.

גאולה כהן: סלח לי — אדוני, אתה לא בעל הבית פה.

שומר־הוואקף: אני מבקש שלא ייכנסו עם מצלמות.

רב שילנסקי: רגע — אני רוצה להבין — למה בלי מצלמות?

שומר־הוואקף: אסור.

שילנסקי: למה?

שומר־הוואקף: ככה.

גאולה כהן: במסגד שלך אתה יכול להגיד לנו בלי מצלמות. לא כאן.

שומר־הוואקף: פה — אנחנו השומרים.

רב שילנסקי: אני יו"ר ועדת הפנים של הכנסת, אשר ממונה על כל המקומות הקדושים בארץ־ישראל... אל תרחיק אותה יותר צעיר אבל אני יותר חזק ממך.

שומר־הוואקף: אין יותר כוח מאלוקים.

שילנסקי: אלוקים הוא הקובע.

שומרי הוואקף הודפים את הח"כים ומלוויהם. הח"כים דוחפים בחזרה ומנסים להידחק אל תוך הפתח הצר. ראשונה — גאולה כהן. אחריה רב שילנסקי. אנשי הוואקף זועקים לסיוע באמצעות מכשירי הקשר. המואזין נכנס לפעולה בקריאות "אללה אכבר" ו"היהודים עולים על הר־הבית". מאות מוסלמים מגיעים אל פתח האורוות. לרחבת הר־הבית נוהרים אלפים דרך השערים. מפקד משטרת ירושלים תנ"צ רחמים אלבלדס צועק לתוך מכשיר הקשר שבידו — "מבקש תגבורת — דחוף להר" בר בבר מורה אלבלדס לכוחות שבמרחק למסור את השערים. בפתח האורוות קטטה. קצין משטרה מגיע אל הארץ. שוטר סופג סטירות־לחי ומכות מידי עירני משתולל. ערבי מניף צינור מים כבד לעבר ראשה של גאולה כהן. איש הוואקף אחד אוחז בצינור ומונע אסון ודאי.

במאה ה־12 שימשו אורוות שלמה את הפרשים הצלבנים. בפנים — מעבר לפתח הצר שליוה מתרחשת המהומה — ניצבים בשורות עמודים מרובעים רבים הבנויים אבני גזית גדולות. על פי האגדה כבר שימש המקום כאורוות לסוסיו של שלמה המלך.

אבל אנחנו עכשיו ב־1986, כאן ולמעלה, מחוץ לאורוות. האווירה במקום היסטרית. "נשחט אתכם" צועק אחד המתפרעים לעבר גאולה כהן. ערבי אחר, הצועד בסמוך לשייח' סעד אדין אל עלמי שואל בקול "איפה הסכינים". ברקע צעקות — "אטבח אל יהוד", "ברם הדם נשחרר את פלשתין". המואזין תורם משלו: "הוי המוסלמים, בואו להציל את המסגד מהיהודים". תגבורת בעיר־העתיקה נסגרות. נהרה המונית לעבר רחבת ההר. אחד השוטרים אומר לעוזבו היה עלי: "אם לא תגיע תגבורת — תהיה כאן שחיטה." תגבורת מגיעה — קבוצה קטנה של אנשי משמר הגבול. הם מתפרסים במרחק של כ־70 מטרים מאורוות הח"כים ומנסים להוציא בינם לבין ההמון המשתולל. צעירים מוסלמים משולהבים פורצים את השורה. הח"כים חוזים מרחוק כיצד נאבקים עימם אנשי מג"ב. גאולה כהן אינה מוכנה לוותר. היא נוטלת מצלמה מצלם עיתונות ותולה אותה על צוואה. לאק אמיר מנסה לשכנע אותה, כי יש להישמע להוראות מפקד משטרת ירושלים.

השעה 11. בפתח האורוות מתפתח ויכוח. שייך סעד אדין אל עלמי ונכבדים מוסלמים אחרים מגיעים למקום ונוטלים בו חלק. תנ"צ אלבלדס מציע לשילנסקי פשרה — "נמשיך בסיור חצי שעה ואחר כך נחזור לכאן". שילנסקי מסכים, והשניים תוקעים כף. כעבור כמה דקות מודיע מפקד המחוז לירד ועדת הפנים של הכנסת — "איני יכול יותר לערוב לשלומכם. חייבים לצאת מכאן. אלפים מתגודדים. במרחק של עשרות מטר מהח"כים בתוך הרחבה, ונזעקים סיסמאות שתנות. המואזין מגביר את עוצמת הרמקול. מבחוץ הולם על השערים המון מוסת. שער אחד נפרץ, שער המגלג. בידי הפורצים, גרזנים ומוטות ברזל. מג"ב וכוחות משטרה מפעילים גז מדמיע. צלם של העיתון "אל פאג'ר" נעצר. הח"כים הולכים לאורך חומה המזרחית. שומרי הוואקף הם המוליכים. מאבטחים מאחור — אנשי מג"ב ומשטרה.

השעה 11.50. עוברים את שער הרחמים עד לשער־השבטים. אורוות שלמה לשער־השבטים, שער פנימי של רחבת הר־הבית, מפרידים כ־400 מטרים. הח"כים עושים את המרחק הזה כמעט ברי־צה, צמודים לחומה. מעט לפני היציאה אומר לאק אמיר למיקרופון של גלי צה"ל: "מסביב — ערבים מוסתים. יש אלפי שלושה־ארבעה אנשי מג"ב שמגינים על חברי הכנסת. לו היה מישהו רוצה להתאבד — היה יכול להרוג את כל חברי הכנסת ומלוויהם במשמרת. אנשי מג"ב מורים, אנשי הוואקף עוד יותר. הח"כים ומלוויהם יוצאים עתה את שער השבטים אל מחוץ לרחבת הר־הבית, שם ממתינות ניידות משטרה. לאורך מסלול הסיור הקבוצה, עד לשער־האריות, כמה עשרות מטרים. הולם המון מוסת בחלונות המכוניות. בתוך אחת הניידות מפעיל שב כתב גלי צה"ל את המיקרופון שלו — "אנחנו עוד נחזור והדגל שלנו עוד יתנופף יום אחד מעל להר הבית", מצהיר רב שילנסקי.

השעה 12.10. רק עתה מגיע עיקר התגבורת לשטח ההר. שייח' אל עלמי, נלקה אחר כבר שער אחר שער וביחד עם קציני המשטרה מבקש ברמקול מההמון להתפזר. אלפי המוסלמים מתפזרים.

המשבר הסמוי

מאת גדעון סאמט

פער חברתי מעמיק, מרירות גוברת הם מחיר הטיפול במשבר הכלכלי הגלוי. אצלנו העיסוק בכך מוזנח עד להרהים. באירופה שם־המשחק הוא נאו־סוציאליזם

את המידע הזה אסור לספר לנורבני הסיוע האמריקאים: נתונים שפורסמו השבוע הראו שיש לנו כמעט אותו שיעור מיליונרים כמו בארה"ב. לאחת ממאה משפחות יש שם מיליון דולר ברכוש ואצלנו כ־600 אלף. האמת החברתית של ישראל פרצה משאר הנתונים. 70 אחוז מתוך הנכסים שבידי הציבור מוחזקים אצל 30 אחוז מהמשפחות בעוד שלושה העשירונים התחתונים בנים משלושה אחוזים בלבד. זה אחד מביטויי של שבר סוציאלי מסוכן ומאיים. אבל התרגלנו כבר לתמונת הפער הגדול החותרת בכל סקירה על חלוקת העושר הלאומי, כשם שהמספרים על דלדול העליה חדלו לגרות אותנו: בשנה שעברה עלו ארצה ביחסים פחות עד לים מבכל שנה מאז קום המדינה, כ־9200 (בניכוי עליית אתיופיה).

אם לתרגם את שתי התופעות האלה למלים מפוצצות קצת, שגם בהן הרי לבנו גם מזמן, פירוש הדבר אינו אלא פשיטת רגל נמשכת של — סליחה על הביטוי — הציונות הסוציאליזם הישראלי. את הצירוף הזה, שליווה את היישוב ואת ראשית המדינה, אפשר למצוא היום, אם מחפשים, בעיקר כסיסמה דהויה מעל כותרת העיתון "על המשמר".

במערב אירופה, מבשר לנו ה"אקונומיסט" בסקירה מקיפה, הצמרות הפוליטיות דווקא עסוקות מאד באותו עניין אנאכרוניסטי הקרוי סוציאליזם. טורחים שם הרבה בגיבוש פתרונות מודרניים לבעיה החברתית הקשה שתכתיב את סיכוייהם של השמאל או הימין להחזיק בשלטון. המסר של השבועון הבריטי (ימני, כידוע, בגישתו הכלכלית) הוא כי נולש כוחו של הגל הנאו־שמרני שגאה בשנות ה־70 ובראשית ה־80. ואילו הסוציאל־דמוקרטיה מפתחת, מבודה גסיבות, משתנות, תפריט כלכלי־חברתי חדש שנועד לאפשר לה להתמודד עם הגל ההוא, כפי שכבר הצליחה לעשות באחרות ממדינות אירופה.

* * *

המחשבה הפוליטית רוחשת שם בקודחות בחיפושיה אחרי דרכים לשימור עקרונות השמאל המסורתי, כגון חלוקה צודקת של העושר, מדינת־סעד ושיוויון הזדמנויות, מבלי לפסול פתרונות המזוהים עם הימין אלא מתוך תחרות אתו. שם־המשחק הוא נאו־סוציאליזם. הדיון בשמעים היטב אפילו במקדש הקפיטליזם האמריקאי. מיכאל וולצר, הוגה הדעות היהודי־אמריקאי, תרם לדיון את המונח "שוויוניות מורכבת", שפירושה שוק חופשי ותחרותי יחד עם זאת מאבק בפער סוציאלי רחב ומסוכן מדי.

המפלגות הסוציאל־דמוקרטיות שהיו באירופה בזו אחר זו החל, בערך, ממשבר המהפך אצלנו, רואות עתיד ורוד יותר לא רק הדות למחזוריות של עליית משטרים ונפילתם אלא גם בגלל המצוקה החברתית שלתוכה דוחף המפלגות השמרניות מיליונים של אירופים בעשור האחרון.

דברים אלה מצוטטים בתמצית כדי להכיר שאצלנו העיסוק בשאלות האלה מוזנח עד להרהים. במקרה הטוב הוא חבוי בסמינרים נידחים של סוף־שבוע בבית־ברל. אנחנו עסוקים כל־כך בשקל החדש, הטיליום הסוריים, פולארד, טאבה ושאר ענייני של תעשיית הרעשות עד שהמנגנונים הפוליטיים נסחפו זה זמן רב את העיסוק במה שרוחשים באירופה רואים כעיקר: רגישות מחודשת להוחזת הסוציאלית של השכבות החלשות בעיצומו של טיפול במשק חולה. השיקול שם אינו המוניטארי טהור. שהרי מי שיפגר במירוץ אל האיש הקטן יפסיד במירוץ אל הקלפי.

גם אצלנו, אם לא יעמוד בראש סדר־היום נושאי השלום והמלחמה, זה יהיה מוקד התחרות על השלטון בסיבוב הבא. התכנית הכלכלית מציגה עדיין במה שאפשר לכנות שלב הכסאות, והוא מצליח לא רע. עלייה רבה המודים המקומיים מצב המשק אכן שפר בשנה האחרונה. אבל מתחת לפני השטח מתרגש משבר סמוי ומדוד, זה של הפער הסוציאלי. הוא חריף דווקא בגלל הצלחת התכנית הכלכלית. נתונים סטאטיסטיים, כמו אלה שלעיל, מלמדים שוב ושוב על מניה המסוכנת של הבעיה. הרכב לחקר המדיניות החברתית הראה באחרונה אצלנו אי־שוויון גדול יותר מאשר ברוב מדינות מערב אירופה. העשירון העליון שולט, לפי סקר זה, על 40 אחוז מכלל ההכנסות של שכירים ועצמאים (והליוה להחזר לעשירית העליונה רק שישה אחוזים מהשכירים לעומת 21 אחוז מהעצמאים). למאיון העליון יש כשמינית מכלל ההכנסות.

המשמעות הכוללת של נתונים אלה, שכמותם אפשר לשפוך בשפע, היא כי ישראל נעשית מקום פחות טוב לחיות בו בשביל מספר גדול יותר של תושבים. המשק כמושג אבסטרקטי משתפר; רווחתו של הציבור, בשר ודם, נשחקת. את המסקנה הזאת מחזקים נתוני העליה והירידה. אם הציונות איננה כיום רק התגוללות בשטחים ומאיימת לסכן

בעתיד את המרקם החברתי של ישראל, הרי שעל פי המדד ההיסטורי שפעם היה מקובל אצלנו — עליה — הציונות לא היתה אף פעם בשפל כזה: הגענו למצב שי־17 אלף יורדים ב־1985. מספר דומה לזה של השנה שלפניה. הוכרז כנתון "מעודד" בריון שהיה על נפלות המושות בלשכת ראש הממשלה בשבוע שעבר.

כמובן, לא רק סיבות כלכליות משפיעות על העליה/ירידה. אבל התמונה החברתית מחזקת את התחושה, שיותר בני אדם מבעבר לחוצים ודוחקים ביוס לרשת ולאיכות חייהם בהשוואה לשנים קודמות. אני מכיר את הטענה על יחסיותם של השפע העתיד: אנשים יכולים לחיות טוב יותר בכל זאת לרדת יחסית בעקמת הרווחה. אבל המדובר אינו רק בסטאטיסטיקה אלא בתודעה, באווירה ציבורית, ביצר העתיק של השוואה כלפי הזולת. לכן, הנתונים הללו אינם יכולים להישאר משחק אריתמטי בלבד. הם הופכים לחוויה חברתית ופסיכולוגית שכדי סויה יומיומית: כרסום בשירותים הסוציאליים, הקיצים הללו המופקרים לסבלם, בתי־החולים המקצצים פעולות, האנדרדאפט התעופת, מוסדות חינוך מסודסים, ובעל לכל אלה, רוחה של מרירות גוברת.

* * *

את המחיר תשלם בעתיד אותה תנועה פוליטית שתזוהה עם מצב זה. הקושי הוא, כמובן, בכך שאופוזיציה כלכלי יכול לבוא — כמו בימי אירדור — במקום התמודדות רצינית עם הבעיות החברתיות של ישראל. אין סימנים לכך שמפלגת העבודה — המקבילה הישראלית הראשית של הסוציאל־דמוקרטיה האירופית — שרקת על מחשבה שונה בהרבה משירותי הציבור, בבוא היום, בנוסח הליכוד. האם לכך התכוון ראש הממשלה כאשר בדיון מפלגתי פנימי השבוע אמר שהגיע השעה "להיטיב שוב עם העם"? את זה הליכוד יודע לעשות טוב יותר.

לכן, מלבד האנרגיה המושקעת ביריפוי המשבר הגלוי של האינפלציה ומאזן התשלומים, מפלגת העבודה תשנה מאד אם תגיה את תפקידה — כן, הציוני־סוציאליסטי — לטפל באמצעים מודרניים במשבר הסמוי יותר, החברתי. אין לה הרבה זמן להראות מה היא יודעת לעשות בתחום הזה. כמו שהעניינים נראים ברגע, הליכוד יוכל להוכיח מחדש את יכולתו החל מחודש אוקטובר הבא.

כסף קל / נחמיה שטרסלר

פתרון אלגנטי לנמל הפחם

ארנון גפני: לא התעצל

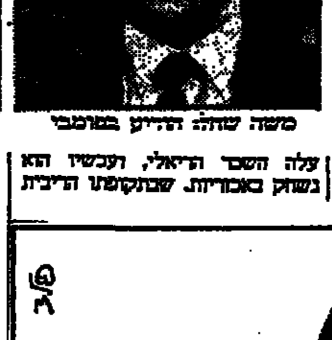
משה שחל: הדייג המזמבי

יורם ארידור: לא משנה לו

שחל — המהיר מכולם

במסגרת בדיקתו, פנה גפני לרשות הנמלים כדי לברר האם הפיתרון של רציף 9 הוא אפשרי. את העתק התשובה ביקש לשלוח גם למשרד האנרגיה. וזו היתה טעות. ביום חמישי לפני שבוע הודיע שחל בטמבה: גפני ממליץ להשתמש ברציף 9 באשדוד — האת. חמישה ימים לפני שהדו"ח הוגש באופן הגיבי לראש הממשלה.

ארידור — בדיוק להיפך

מעל כל בימה, ובכל הזדמנות, מכשר ארידור, שבעצם מבצעים היום את מה שהוא ניסה לבצע — אך נמנע ממנו. אין זה משנה לו, שבתקופתו עלה השכר הריאלי, ועכשיו הוא נשחק באכזריות. שבתקופתו הריבית היתה שלילית, ועכשיו היא מרקיעה שחקים. שבתקופתו התקציב התנפח, ועכשיו הוא מקוצץ. שבתקופתו הרשימו פקידים, ועכשיו מפטרים בסקטור הציבורי. שבתקופתו העמיק את הסיבסוד, ועכשיו מקצצים אפילו בלחם ובתחבורה הציבורית.

אך כל זה בטל בשישים לעומת טענתו האחרונה, שתוכנית האוצר להפחתת ההצמדות במשק היא גם התוכנית שלו: זו בעצם הדולריזציה הוא טוען.

הבעיה היא, שדולריזציה פירושה הצמדה טוטאלית. בדולריזציה הכל צמוד, כי הכל נקבע בדולרים: השכר, התקציב, המחירים, הכל. והרי האוצר מתכנן בדיוק את המהלך ההפוך: הסכם שכר מטיבאלי, איגרות־חוב לא צמודות ותקציב נקוב בשקלים. אולם בעצם, מאז ומעולם לא עשו עובדות כל רושם על ארידור.

מה קורה עם הריבית?

מייד לאחר פירסום התוכנית לייצוב המשק, פניתי להתאחדות התעשיינים כדי לבדוק איך תשפיע עליהם הרבית. בין השאר אמרו לי אז, שהריבית היא גבוהה מדי. עם זאת הוסיפו, שלפי חישוביהם, כאשר היא תרד אל מתחת ל־10 אחוזים לחודש, מצבם ישתפר יחסית למצבם ביוני — ערב התוכנית.

הלפה חצי שנה, הריבית עומדת כיום על כ־5 אחוזים לחודש. לתמהי השכתי, שהתעשיינים יודיעו לציבור על השיפור שחל במצבם. אך במקום זאת הם ממשיכים להתריע על הריבית הריאלית הגבוהה וההרסנית. בהודעותיהם לעיתונות, אין הם טורחים לציין, שהריבית שאותה הם מתקיפים בחימה שפוכה, איננה הריבית במשק אלא אך ורק הריבית, שאותה הם משלמים על האשראי השקלי החפשי בבנקים, המהווה לא יותר משליש האשראי לטווח קצר.

הם אינם מציינים, כי יש גם אשראי זול ליצוא, יש אשראי צמוד דולר, יש אשראי צמוד מדד, ויש גם אשראי ספקים. העלות המשוקללת של כל האשראי לטווח קצר איננה עולה כיום על 2.5 אחוזים.

גם החשבון שהם מציגים בקשר לריבית השקלית הריאלית המטורפת איננו נכון. יצרן, שמכר מוצר ב־100 שקל ביולי, ונתן תקופת אשראי של חודש ימים, קיבל לידיו למעשה 80 שקל ריאליים. היום השתפר המצב. אותו יצרן מקבל לידיו 95 שקלים. מי שצריכים להיות מודאגים מהתהליך, הן דווקא רשתות השיווק הגדולות.

הקרן הדולרית של בנק הפועלים

בתחילת מארס הסף הדולר את המהלומה הראשונה: ביולי הוא קיבל מהלומה נוספת, ובספטמבר נתנו לו "חמשת הגדולים" בעיטה לקינוח; כך שלא נשארה לו ברירה, אלא לרדת מ־3.5 מארק לדולר בפברואר, ל־2.5 מארק היום. בממוצע התחזק סל המטבעות האירופיים בכ־25 אחוזים כלפי הדולר במהלך 1985 — מה שמר כית, שלא לעולם חוסן.

לקראת סוף מארס, כאשר הבהלה לדולר היתה בעיצומה, יצא בנק הפועלים עם קרן נאמנות חדשה צמודת דולר. אני מיהרתי לכתוב, שזהו שוטה פינאנסית: הרי יכול להיות שהדולר יאבד מכוחו במהלך השנים, ובכלל, היסכון לטווח ארוך אסור לו שיהיה צמוד למטבע היצואני כלשהו. אלא אך ורק לסל המצרכים — כלומר, למדד. לא חלפו תשעה חודשים, והאמורה הוכחה כנכונה. מי שחסך בקרן הדולרית הפסיד, יחסית למי שהצמיד עצמו למדד. אך בכך לא סגי. הדולר עשוי להמשיך ולרדת גם בשנים הקרובות; ואז יעמדו חוסכי בנק הפועלים בפני שוקת שבורה באמת.

ולמרות הכל — גדלה ההוצאה הביטחונית

בישיבת הממשלה האחרונה הציג שר הביטחון תמונה קודרת — תוצאות של הקיצוצים המתוכננים בתקציבו. הוא אמר, שיהיו פחות שעות טיסה, פחות שעות מנוע לטנקים, ואפילו פחות מזון לחיילים, מלא הודה פניתי ללשכה המרכזית לסטטיסטיקה, והרי הנתונים: הצריכה הביטחונית המקומית ירדה אמנם ב־1985 ב־7 אחוזים. אך הצבא ניצל היטב את קרן השפע האמריקאית, והגדיל את היבוא הביטחוני ב־25 אחוז. כך שסך־הכל גדלה הצריכה הביטחונית ב־1984 ב־4 אחוזים. כדי להיות שקט עוד יותר, בדקתי גם את שנת 1984. שם התגובה היתה עוד יותר גדולה — גידול של 11 אחוז, ברבעון. יש עדיין ממה לקצץ — והרבה.

במה להשקיע?

קשה לענות היום על שאלה זו, אך יחד עם זאת ניתן להעריך, שהדולר ימשיך וירד ב־1986. הסיבה לכך היא הפער בן 200 מיליארד הדולר במאזן המסחרי של ארה"ב. זהו פער ענק, שהאמריקאים לא אוהבים. הם אמנם יכולים להטיל מגבלות על היבוא, אך סביר יותר שלא יהיה מנוס מכיוסו ממש המדינות התעשייתיות הגדולות, שיחליטו פעם נוספת על שחיקת ערך הדולר. אך גם בלי כינוס ודמשי שכזה, יעשו כוחות השוק את שלהם. והדולר צפוי לרדת ב־1986.

המסקנה מהכתוב לעיל היא, שהגיע הזמן לנתק מעט את אותו החלק בתיק ההשקעות, המושקע במטבע זר, לא להסתפק רק בדולרים, אלא להוסיף גם מעט שטרלינגים, קצת מארקים, ואולי גם כמה פראנקים שוויצריים. גם הגיוון חשוב.

לפי כתב המינוי שקיבל ארנון גפני באמצע נובמבר, הוא היה צריך להכריע בין שתי חלופות: הקמת נמל פחם עמוק באשדוד, או הקמת נמל כזה באילת. גפני לא התעצל, ופירש באופן רחב יותר את כתב המינוי; הוא בדק את כל החלופות הקיימות, ומצא, שבתקופה שבה מנסים לחסוך כמה מיליוני דולרים על־ידי הטלת מס על קצבאות ילדים וקצבאות זיקנה, מוטב אולי לחסוך גם בדברים הגדולים. ההשקעה באשדוד היתה צריכה להגיע לכ־200 מיליון דולר. ההשקעה באילת לסכום דומה; אך גפני מצא, שאם יחזיקו ויתאימו את רציף מס' 9 הקיים באשדוד, ניתן יהיה לפרוק בו את כל הפחם הדרוש לתחנת הכוח הניבנית באשקלון. העלות תגיע אז ל־50 מיליון דולר בלבד, ממש מציאה.

מנכ"ל רשות הנמלים, שאול רזיאל, כנראה לא יאהב את הפיתרון החסכוני. הוא הרי רוצה להרחיב את ממלכתו, והקמת נמל פחם... ראוי לשמו, הוא הזדמנות טובה.

מקורות מדיניים / עקיבא אלדר

טאבה כמשל

פרשת היחסים עם מצרים משקפת במידה רבה את היחסים המורכבים בין פרס לשמיר בהתקרב הרוטציה

אם אחרי הכל, יסיר יצחק שמיר ביום ראשון את המכשולים בדרכו של שמעון פרס לפסגה בקהיר, לא יהא זה מפני שהוא חושש שהסכמה לבוררות בטאבה משפרת את הסיכוי לשלום בטווח התיכון. שר החוץ התקפל (בתנאי ששרון ולוי ושאר שותפיו יניחו לו) רק מחשש פן טאבה תהיה מכשול בדרכו אל הרוטציה. שמיר מיאן לתמוך בהסכמי קמפ-דייוויד, מכיוון שהוא אינו מאמין לערבים. השנים לא היטיבו את יחסו אליהם. מ"מ ראש הממשלה ושר החוץ סבור שסאדאת וממשיכי דרכו הוליכו שולל את ישראל: הם נטלו ממנה את סיני ועכשיו הם מבקשים גם את כבשת הרש בטאבה.

אלמלא חשש לגורלה של הרוטציה, היו מן הסתם דבריו נשמעים כדברי חברו משה ארנס, אף הוא מסרבני הסכם השלום. ארנס הסביר לי לקראת הדיון בקבינט מדוע יש להתנגד לבוררות גם אם תותנה בנורמליזציה תחילה. "אני מאמין שאילו מנחם בגין ואחרים היו מבקרים בקהיר לפני קמפ דייוויד, רואים את האלפים המתגוררים בבתי קברות ומבינים עם מי יש להם עסק, ספק אם היו חותמים על ההסכם. הכלכלה המצרית תלויה במדינות המפרץ ואין למדינה זו תקווה בלי האלפים המתפרנסים מכוויית וערב הסעודית. הם לא יוותרו על הקשר הזה לטובת יחסים עם ישראל. רצינו בנורמליזציה כדי שיחסי המסחר, התיירות והתרבות יהיו הדוקים וכך יהיה קשה לכל שלטון לשנות את המדיניות כלפי ישראל. היום, בהיעדר יחסים נורמליים, יכול לבוא שליט חדש, לסגור את הגבול ולומר לעם המצרי: ישראל חלשה, בואו נעשה סיבוב נוסף של מלחמה. אחרת, בשביל מה הם בונים צבא כל כך גדול? נגד מי? אם הייתי מאמין שטאבה תביא לשיפור היחסים, הייתי נותן להם אותה בלי בוררות".

ארנס דוחה איפוא את הצעתו של פרס להודיע למצרים כי ישראל מוכנה למסור את סכסוך טאבה לבוררות לאחר ביצוע הנורמליזציה. לדעתו, כבר שילמה ישראל תמורת הנורמליזציה באדמת סיני ועכשיו יתכבדו המצרים ויבצעו את חלקם בהסכם. "אחרי שיחזירו את השגריר וישלחו לכאן תיירים, אפשר יהיה לדון בבוררות".

דברים דומים מאוד משמיע יצחק שמיר בשיחות פרטיות. הוא יאמר שהמצב הכלכלי הקשה מכרסם במעמדו של מובארק (מצרים ביקשה באחרונה מנושים לדחות את החזר החובות), שהנשיא נאלץ לאפשר לאופוזיציה לשחרר לחץ דרך העיתונות ומאמרי שטנה נגד ישראל. שהרצח בראס בורקה היה תוצאה לא נמנעת של ההסתה האנטי-ישראלית.

שמיר קורא הערכות של מומחים הגורסים כי פתרון בעיית טאבה לא יביא לשיפור היחסים עם ישראל ולא ישפיע כהוא זה על תהליך השלום. לשמיר אין אם כן סיבה להושיט שרוול תור לפרס בטאבה יוביל לחידוש המשא ומתן סיין בשכם, ואף על פי כן הוא מתעקש כאילו מדובר היה בירושלים. את ההסבר צריך לחפש, כמו תמיד בפוליטיקה, ביחסים בין-אישיים במקום ביחסים בין-לאומיים.

מדי בוקר מסתגר שמיר בחדרו עם העיתונות. הוא קורא שם שמיפה הגזה המצרי מדבר בסיני תביא לשמעון פרס מסר או איגרת מנשיא מובארק. הוא קורא שהמנכ"ל אברהם תמיר "סגר עניין" עם מובארק מאחורי גבו של מנכ"ל משרד החוץ דוד קמחי. הוא מוצא ידיעה שהיועץ נמרוד נוביק, היועץ המדיני של ראש הממשלה, קיבל דיווח מבכירי השגריר מסר סקירה לאנשי המערך בוועדת החוץ והביטחון של הכנסת. אחר כך מביאים עוזריו את המבזקים והנה שוב מתלונן השגריר במצרים משה ששון [...] מספרים לו מה קורה בין קהיר לירושלים.

איש מרכזי בסביבתו הקרובה של שמיר טוען שהקו הישיר בין לשכת ראש הממשלה בירושלים ללשכת הנשיא בקהיר שיבש את התקשורת בין שמיר לפרס. שר החוץ דיבר לשווא על לבו של ראש הממשלה שיוליך את שירותי השגרירות המצרית בתל אביב בשירותיה של השגרירות הישראלית בקהיר. "מדוע נכנס מיפה הכה בסיני ויוצא בלשכת ראש הממשלה כבתוך ביתו, ואילו השגריר ששון רואה את הנשיא רק בטלוויזיה המצרית?" שואלים במשרד החוץ. התשובה פשוטה למדי: מובארק אינו רוצה לראות את השגריר. את מסריו מתבקש ששון למסור לאחד השמשים בלשכת הנשיא.

מנכ"ל משרד החוץ דוד קמחי "הרגיע" את ששון. "גם אני לומד הרבה מהתקשורת," כתב במברק לקהיר. לאחר ימי "ברוגז" ארוכים נועדו השבוע שני המנכ"לים טמיר וקמחי. האחרון נעלב מידיעות בעיתונים שסיפרו על מפגשים סודיים שקיים טמיר שותפו בראשות ועדת המנכ"לים עם הנשיא ושר החוץ המצרי.

קמחי טען תחילה שלא היו דברים מעולם, אך טמיר לא הכחיש את הידיעות. קמחי התפטר מהטיפול במצרים, וזה בו וביום שלישי מצא עצמו שוב במשרד ראש הממשלה מול אברשה טמיר ומסביבם כל יועצי ומשרפמני הוועדה המשותפת שלום, שכנסו לקראת ישיבת הקבינט. בטרם נפתח הדיון סביב הבהרות מצרים, ביקש קמחי הבהרה מטמיר: "האם נפגשת בקהיר מאחורי גבי עם מובארק ומגיד וסיכמת אתם משהו בלי ידיעתי?" טמיר הבהיר: "נפגשתי בשנה האחרונה שלוש פעמים עם מובארק. לא ראיתי אותו כאשר ביקרנו יחד בקהיר".

עוד המנכ"לים ועוזריהם שוקדים על ניסוח מסמך מסכם לקבינט, יצאה מלשכת שר החוץ תביעה חדשה: "נורמליזציה ובוררות בשלבים". מיותר לעבור בפרטי ההצעה, שכן אין זו אלא ההמצאה הטובה ביותר שעלתה באותה שעה בדעת שמיר ויועציו. עד כה הם הצליחו לפתות את הגבול המתוחם בין פרס לשמיר, ולמנוע כי למרות הכל פרס ממשיך לאחוז בו. הם למדו גם כי מובארק מוכן "לתת הכל" לפרס ושאחר כך יכול שמיר לנפנף בו. אלמלא עמידתו העיקשת של שמיר, הם מתפארים, לא היינו מקבלים את הפישור, את "עסקת החבילה" והגישה החופשית לטאבה לצד שר יפסיר.

מאז החליט שמיר לפני מספר שבועות שפרס מתכוון ברצינות להעביר לידיו את ההגה, הוא מרשה לעצמו יותר עצירות פתאומיות ופניות חדות. כאשר פרס אינו ממתין לו בפינה ומעדיף לחפש דרכים עוקפות — שמיר אינו צריך להתאמץ למצוא אותן. הוא קנה מומחיות בהריית הברגות. מידידיו של המ"מ מבכירים עם זאת שהוא יודע מתי להזיל מהמשחק המסוכן. לשמיר מתקתק שעון הרוטציה, אך בשמעו את פרס מדקלם "אין לי סטופר ביד", מה לו כי ימהר? חבר כנסת מקורב לפרס סיפר לי השבוע כי פעם שאל אותו מדוע אינו מגלה מנהיגות כמו מורו דוד בן גוריון ו"דופק על השולחן". הוא השיב לי — אמר המקורב — "משמעותה של מנהיגות לידידי היא כאשר אני מצליח להזיז עניין מנקודה אחת לשנייה".

מקורבי פרס צופים יותר מפי פעמים באומרים "הפעם, הוא נחוש בדעתו לגמור את עניין טאבה". בישיבת הקבינט אתמול אמר פרס כי אין מקום לפנות שוב לנשיא מובארק ורמז לכך ששלום חשוב לו יותר משלמות הממשלה. יש פיתוי רב להאמין כי אכן אין בדעתו לצאת בעוד שבוע לאירופה בלא הישג מדיני. השנה האחרונה מלמדת כל משקיף היה להימנע מנבואות.

יש חיים מחוץ לטאבה

"דמותה ואופיה של המדינה חשובים יותר מטאבה," הכריז ישראל קיסר מעל במת ועידת ירושלים של מפלגת העבודה. רוצה לומר: יש לי בשביל פרס משבר ממשלתי טוב יותר. האם אלה פעמי רוטציה המסרידים את מנוחתם, או שמא החלה הקרקע לבעור מתחת לרגליהם של עסקני העבודה בשכונות העוני ובעיירות הפיתוח? במפלגת העבודה גוברת העצבנות. דווקא ההבראה הכלכלית של המדינה, עלולה להביא עליה מחלה קשה. בכוונת הניתוח הצליח החבר הקטן הלך לעולמו. וקיסר ממשיך להצליף בממשלת פרס: "למפלגת העבודה יש מצע, אבל הממשלה עושה היפך הגמור ממנו. המפלגה צריכה לקום ולומר למנהיגיה: ייהרג ובל יעבור, כאשר ההתפשרות למיניהן חורגות אל מעבר לגבול המסים." וקיסר שואל: "האם אנו תנועת עבודה? האם אנו תנועה חברתית? אם מפלגת העבודה אינה יכולה להגשים את עיקרי תורתה לא צריך להיות לה חלק ונחלה בשלטון".

והנה עוד כמה סימנים לניצני המרי החברתי במפלגת העבודה. ח"כ נאווה ארד קוראת לבאי הוועידה "לתבוע מחברי הכנסת שלנו להצביע נגד הצעת התקציב, אלא אם כן יוכנסו בה שינויים שיבטיחו רמה נאותה של שירותי חינוך ורווחה".

השר משה שחל, מראשי הלוחמים ברוטציה: "למפלגת העבודה היו שלושה מועדים של חשבון נפש שלא נוצלו", אמר ופירט. "ב-1967, לאחר הניצחון הגדול, ב-1977, לאחר המפלה בבחירות, ועכשיו. לא נשאלה השאלה מדוע נטשו אותנו מאות אלפים הצריכים באופן טבעי להיות עמנו".

כדאי לשים לב לדבריו של עמנואל זיסמן, מזכיר מחוז ירושלים, מחוז לידתו של המזכ"ל עוזי ברעם. "תחילה נשאו השכירים בעיקר העול של התוכנית הכלכלית. עכשיו מטפל האוצר באופן אובססיווי כמעט בשכבות החלשות דווקא, כאילו מהן תיוושע הכלכלה. בה בשעה אין נוגעים בהון. האם זו יכולה להיות מדיניותה של ממשלה המונהגת על ידי מפלגת העבודה?" הצעתו של שחל להטיל מס על רווחי הון ומס מחזור, כוונה למעשה ישירות ללבו של יצחק מודעי, מנהיג המפלגה הפועלת אל בעלי ההון. במפלגת העבודה מתחילים להבין מה צפוי לאיזור הבחירה שלהם לאחר ששמעון פרס יחדל להיות האח הגדול של שר האוצר.

נסים: הממשלה מבזה את בתי המשפט

לפני חודש בדיוק הגיש שר המשפטים משה נסים למזכירות הממשלה הצעת החלטה הקובעת כי "הממשלה מחליטה כי צווי הריסה של בתי משפט יבוצעו כדין בזמן סביר ולא תהיה התערבות מכל סוג שהוא על ידי הרשות המבצעת לסיכולם, מניעתם או דחיית ביצועם". השבוע, לאחר שהתברר לו כי ראש הממשלה החליט להעביר את ההצעה לקבינט, כתב נסים לראש הממשלה: "שום נימוק אינו יכול לעמוד מול החובה לבצע צווים של בתי המשפט על ידי הרשות המבצעת. כאשר זו מתערבת בנושא לאילה כדי לסכל צווים, נהפך הדבר לבלתי נסבל לחלוטין. אני שומע שהחלטת להעביר הנושא לקבינט. איני מבין מדוע, אף כי הדבר אפשרי מבחינת התקנון. אבקשך לקבוע הנושא לדיון במהירות, שכן לא ראוי שתוסיף לעמוד בתוקפה החלטה של הרשות המבצעת שיש בה משום בזיון בית המשפט".

קצפו של נסים יצא על ראש הממשלה וכל השרים שהשתתפו בדיון שהתקיים בחודש אוגוסט האחרון, אותו דיון שבו הוחלט לעכב את ביצוע צווי ההריסה במגזר הערבי "עד שוועדה בין-משרדית תבחון הנושא בראייה כוללת".

נסים טוען כי היתה כאן הטעיה מכוונת של הציבור. לדבריו, אין מדובר ב-7000 צווי הריסה, עניין כבד המצריך בחינה מדוקדקת, אלא בעשרות צווים בלבד של בתי המשפט (כל השאר הם צווים מנהליים).

"אינני קולי שלא לפי דרכי, לא אוכל להחריש", אומר נסים. "השר פסים וזעמים, מיום קום המדינה לא היה כדבר הזה. יש כאן סלקציה בשלטון החוק והעיתונות מחרישה. למה הדבר דומה? לכך שבית המשפט יחליט שפלוני ייאסר והרשות תעכב את המאסר".

שר המשפטים מבקש להדגיש כי היה רואה באותה חומרה התערבות של הרשות המבצעת בצווי הריסה משפטיים של בתי יהודים.

חירות: המאבק על צירי הוועידה

בחירות עסקו השבוע בהרגעת הרוחות, לאחר הסערה הגדולה מהשבוע שעבר סביב כשרותם של 12 אלף טפסי ההרשמה לתנועה. הכרעת בית הדין העליון של חירות אישרה כחמשה אלפי טפסים, והשלום הוחזר למחנות לוי ושמיר.

לוי טען כי עיקר הוויכוח היה על 5000 טפסים, והצד השני יצר את הרושם שמדובר ב-12 אלף. מקורבי שמיר הצהירו לעומת זה, כי בית הדין פסל את רוב הטפסים ואישר את החלטות ועדת הבחירות המרכזית. מכל מקום, השבוע בחירות התאפיין במאמציהם של סגן שר החוץ רוני מילוא, ויו"ר סיעת הליכוד בכנסת חיים קופמן, להביא להרגעה הדדית בין הנצים.

השבוע התברר כי לוועדת הבחירות המרכזית אין ברירה אלא לדחות בעשרה ימים את הבחירות הפנימיות בסניפי חירות לצירי הוועידה ולמועצת הסניפים. הבחירות עמדו להיות ב-13 בינואר, ונדחו ל-22 בו. ביום זה ישתתפו 20—30 אלף חברי תנועת החירות, מתוך 85 אלף החברים הרשומים, בבחירות הפנימיות ויכריעו מי יהיו 1400 הצירים שייצגו את סניפי התנועה.

על כך ניטש המאבק העיקרי במסגרת ועידת חירות, מאחר שיחסי הכוחות בין הצירים יכריעו את גורל המנהיגות הבאה של התנועה. על פי חוקת התנועה, בוחרים צירי הוועידה את מרכז המפלגה. אולם מספרם הסופי של הצירים עשוי לגדול ל-1800. לע"מ, שהתאחדה לא מכבר עם חירות, תגדיל את מספר הצירים ב-9 אחוזים וועדת אישים של התנועה, שתחליט על צירופם של אישים שונים לוועידה, תגדיל אף היא את מספר הצירים ב-10 אחוזים.

"ועדת האישים" היא מקור למתיחות חדשה בחירות. תפקידה של הוועדה לצרף עד 130 חברי תנועת החירות, שאינם פעילים בסניפים המקומיים, אינם נוטלים חלק בבחירות הפנימיות, אולם חייבים להשתתף בוועידה (למשל, כמה מהשרים ויו"ר מזכירות חירות יורם אירדור). לעומד בראש ועדת האישים היכולת לצרף את מקורביו, שישפיעו לאחר מכן על יחסי הכוחות בין המחנות.

ושוב נטוש הוויכוח בין מחנות שמיר ולוי מי יעמוד בראש הוועדה. ואגב, גם הוועדה המתמדת, שפעילותה מתחילה עם פתיחת הוועידה, מוסמכת לצרף צירים נוספים. דוד לוי עמד בוועידות האחרונות בראש הוועדה המתמדת, וכבר נודע כי הוא דורש לעצמו את התפקיד גם הפעם. במחנה שמיר אין כוונה להיענות לדרישתו, וככל הנראה תפרוץ על כך מחלוקת עם פתיחת הוועידה.

העבודה: ועידה אידיאולוגית ולאחריה מושב שני לבחירות

במנהיגות מפלגת העבודה החליטו השבוע להפריד את בחירת המרכז החדש של המפלגה מהדיונים העקרוניים האידיאולוגיים, שיעמדו על סדר יומה של ועידת המפלגה שתיפתח ב-8 באפריל בירושלים. ביוזמתו של המזכ"ל עוזי ברעם סוכם כי מושב שני של ועידת המפלגה יתכנס ב-20 באפריל, במרכז הקונגרסים שבגני התערוכה בתל אביב. הוא יוקדש בלעדית לבחירת חברי המרכז החדש. הבחירות יהיו אישיות וחשאיות.

ההסדר, הראשון מסוגו, ישחרר את 3001 צירי מפלגת העבודה מהעימותים האישיים והמתח של הבחירות בימי הדיונים שיהיו ב-9 וב-10 באפריל בהיכל התרבות בתל אביב. ועדה מיוחדת מתכננת את האירועים שילוו את הוועידה הרביעית, שתעמוד בסימן פעילותו ותרומתו של ראש הממשלה הראשון דוד בן גוריון.

ההפרדה בין הדיונים האידיאולוגיים לבחירות, משתלב בחידוש נוסף — ועידות מחוזיות במסגרת ההכנות לוועידה. בראש המערכת המכינה של הוועידות המחוזיות עומדת חברת הכנסת נאווה ארד. היא תביא את ההחלטות שיתקבלו בוועידות המחוזיות לפני הוועדה המכינה את הוועידה, ויהיו חלק מהצעות הסיכום של הוועידה.

כיצד "גנב" דוד לוי את רעיון הקמת המחנה הלאומי

הכרזתו של סגן ראש הממשלה דוד לוי בראשית השבוע כי יקים חזית חדשה למען ארץ ישראל, שתורכב ממפלגות ימניות שונות ותתייצב מול המערך בבחירות, גרמה הפתעה בחירות ובליכוד. זה כמה חודשים מנהלים בליכוד, בברכתו של יצחק שמיר, שיחות עם נציגי התחייה, המפד"ל, ש"ס ומורשה לקראת הקמת מחנה לאומי. העניין הועלה לדיון פעמים אחדות בישיבות האוהלנים בישיבות מזכירות חירות, אך הוחלט לא לתת לעניין פרסום רב מדי.

את רוב השיחות ניהל חיים קופמן עוד בתקופה שהיה יו"ר הקואליציה. קופמן נפגש עם גורמים בכירים במפלגות השונות, ועם "התחייה" היתה התקרבות. באמצעות הח"כ גרשון שפט. שפט סייע לקופמן גם בפגישות עם הנציגים הדתיים במפלגות. מגמתם ליצור "בלוק חוסם" שימנע הקמת ממשלה צרה בראשות המערך, ובתוספת הבנה להופיע יחדיו בבחירות, תחת הדגל של עתיד ארץ ישראל.

עיקר עבודתם של קופמן ושפט התבססה על פגישות לא פומביות. הכרזתו של לוי על הקמת מחנה לאומי חיבלה מעט בהישגיהם. מטעמו של דוד לוי נמסר, כי הוא מנסה זה תקופה ארוכה ליזום ולהביא להקמתו של הגוש הימני, וכי ניהל על כך דיונים לא מעטים, בין היתר בהשתתפותו של רפאל איתן מהתחייה. קופמן אמר השבוע לאחר הכרזתו של לוי, כי הוא פותח את הדלת בפני סגן ראש הממשלה להמשך המגעים להקמת המחנה הלאומי. לדבריו רעיון הגוש, נקלט אצל השותפים הבכירים, אך יש עדיין להשקיע מאמצים רבים כדי להביא להקמתו.

מסדרונות מפלגתיים / אילן שחורי

ראשי עיירות פיתוח – לצמרת העבודה

פרס בשטח: פעם בשבוע בעיירת פיתוח

ראש הממשלה שמעון פרס החליט באחרונה ליטול על עצמו את היוזמה לטפח דור של מנהיגות חדשה במפלגת העבודה, שתכלול בעיקר מראשי עיירות הפיתוח. פרס רוצה לתת צביון חדש למפלגה ולרשימתה בכנסת, כדי לא להימצא בעמדה נחותה מול של הליכוד בעניין הטיפוח של ישראל השנייה.

לפחות פעם בשבוע מקפיד פרס לבקר בעיירות פיתוח. עיקר התעניינותו בבעיות החינוך של בני המקום. לפני כמה שבועות קיבל פרס את עצת יועציו והקים גוף המונה כמה מראשי עיירות פיתוח, שיהיה גרעין לקשר הפוליטי עם עיירות הפיתוח בכלל.

רוב ראשי הערים שנבחרו לגוף המייעץ אינם חברי מפלגת העבודה. מוצאים בו את אלי דיין, ראש עיריית אשקלון שהיה עד לא מכבר חבר תמ"י; ראש עיריית דימונה, אלי הללי, חבר המפלגה הליברלית, הפעיל בקבוצה המבקשת לפרוש עם איחוד הליכוד ולהקים את מפלגת המרכז; שלמה בוחבוט, ראש המועצה המקומית מעלות, שהיה מועמד לכנסת ברשימת "יחד" של עזר וייצמן; ופרץ עמיר, ראש המועצה המקומית שדרות. ברוך אלמקייס, ראש המועצה המקומית ירוחם, הוא חבר מפלגת העבודה היחידי בחבורה.

חמשת ראשי עיירות הפיתוח הולכו עם ראש הממשלה על הקמת עמותה חדשה, שתעסוק בעיקר בגיוס כספים ומשאבים להחדרת המחשבים למתנ"סים ולמוקדי החינוך בעיירות הפיתוח. פרס הבטיח כי עוד לפני בואו לביקור ממלכתי במערב אירופה, הוא ייוועד עמם שוב כדי לסכם את הצעדים הדרושים להפעלת העמותה.

משנודע על מפגשיו של פרס עם חמשת ראשי עיירות הפיתוח, הגיעו ללשכתו פניות של ראשי עיירות נוספים, המבקשים להצטרף לחבורה. כוונתו של ראש הממשלה למשוך בני עיירות פיתוח לעבודה, ולשלב את מנהיגיהם בצמרת המפלגה.

הטור השלישי / לילי גלילי

דראוושה שוב עשה היסטוריה

חבר הכנסת עבד-אל-והאב דראוושה עשה שוב השבוע היסטוריה פרלמנטרית: הוא היה לח"כ הערבי הראשון שהופיע בוועדת החוץ והביטחון של הכנסת, שנדרשה לשאילתה שהגיש בעניין המצב בשטחים והצעות לשיפור מצב האוכלוסיה שם. אפילו "זקני הכנסת", שפשפשו בזיכרונם, לא הצליחו להיזכר בהופעת חבר כנסת ערבי בוועדה, שדיוניה רגישים וסודיים. לאחר מעשה, הסתובב דראוושה בכנסת בגאווה לא מוסתרת.

האם התרגש? "קצת", הודה, "אבל בעיקר התכוננתי היטב. לפני ההופעה התייעצתי עם כמה מחברי. השתדלתי מאוד להיות ענייני, לא רגשן, וגם לא פרובוקטיבי". האם מעליב אותו שאין לחברי כנסת ערבים דריסת רגל בוועדת החוץ והביטחון? "בהחלט מעליב", אומר דראוושה. "זה בעיקר עלבון להגיון הבריא. אני חבר כנסת ערבי וחי בתוך עמי, ניזון ממקורות שאין לאחרים בצד הערבי, ויכולתי לתרום לדיוני הוועדה. חוץ מזה, מהו שמונעים מ-17 אחוז מהאוכלוסיה להיות חברים בוועדה חשובה כל כך. יש בכך גם סמליות: רק מדינה המבטיחה לעשות שלום פנימי, ולשלב באמת את האוכלוסיה שלה, תוכל לעשות שלום עם שכנותיה. אין מה לפחוד כל כך מהפרת חשאיות. כל ח"כ נשבע אמונים למדינה, והערבי לא יפר את שבועת האמונים בדיוק כמו שהיהודי לא יפר אותה". לא קשה לנחש שדראוושה היה רוצה להימנות עם חברי ועדת החוץ והביטחון. צריך לאחל לו כי דרכו לשם תהיה סלולה יותר מדרכו למועצה הפלסטינית.

פרלמנטר נשאר יהודי

נתן פרלמנטר, יושב ראש הליגה נגד השמצה בארה"ב, עלה באחרונה לכותרות העיתונים בארצו בהקשר שאינו נוגע בתפקידו. במאמר אישי ארוך, השזור בהומור, שהתפרסם ב"ניו יורק טיימס", תיאר פרלמנטר את מאבקו העיקש במחלת הסרטן. הוא עורר עוד מאות תגובות נרגשות. אולם התגובה המרגשת ביותר היתה זו של פט רוברטסון, איש דת נוצרי ידוע ובעל תוכנית טלוויזיה פופולארית בארה"ב. בשיחת טלפון אמר רוברטסון לפרלמנטר: "אני יודע שאתה יהודי, ואני נוצרי, אבל זה לא משנה. אני רוצה להתפלל לשלומך". אמר ועשה. בעוד פרלמנטר מאזין בצדו השני של קו הטלפון, נשא הכומר תפילה ארוכה לשלומו.

השיחה המרגשת לא השפיעה כהוא זה על זהותו היהודית של פרלמנטר. לראיה: זה לא מכבר השתתף בכנס על האנטישמיות, שהיה בירושלים.

החופש האקדמי על פי בוטרוס גאלי

על מידת חופש העיתונות במצרים, עמדנו שוב באחרונה. על תפיסת החופש האקדמי שם, מלמד הסיפור הבא: החברה Oxford Union Debate Society, העומדת להקדיש את אחד מוויכוחיה הנודעים לשאלת הקמתה של מדינה פלסטינית, ביקשה לזמן לוויכוח נציגים ישראלים וערבים. את הצד הישראלי הוזמנו לייצג בסוף חודש זה חבר הכנסת שמחה דיניץ, הפרופ' קני פז והשר מרדכי גור, שהאמברגו על נסיעות שרים מעמיד בספק את השתתפותו.

בהתכתבות עם מארגני האירוע, התנה דיניץ את השתתפותו בדיון בכך שהצד השני ייוצג על ידי נציג ערבי שאינו מזוהה עם אש"ף. מסתבר שהדרישה אינה פשוטה כל כך. תחילה פנו מאוקספורד לאנואר נוסייבה, שהוא הבחירה הטבעית כל אימת שמחפשים "פלשתינאי שאינו מזוהה עם אש"ף". נוסייבה השיב בשלילה, אולי מפני שנמאס לו למלא דווקא את התפקיד שנקבע לו. לבסוף הלכו אצל ראש עיריית בית לחם, אליאס פריג'. פריג' התלבט ובסופו של דבר החליט לשלילה. כך, דומה, תם מאגר ה"פלשתינאים שאינם מזוהים עם אש"ף", ומארגני הדיון שינו כיוון: פנו אל שר המדינה המצרי, בוטרוס גאלי, וביקשו את השתתפותו בדיון. בוטרוס גאלי שקל, ודווקא נענה בחיוב. רק תנאי אחד צירף להסכמתו: צריך להבטיח לו, כי בהצבעה המתקיימת בסופו של הדיון, ייצא הוא המנצח. אדם במעמדו אינו יכול להרשות לעצמו להפסיד בוויכוח שכזה.

למועדון הוויכוחים האוקספורדי יש כנראה מושגים אחרים על חופש הדיון מזה האקדמי. משנואש מהסירובים, התנאים וההגדרה של "מיהו פלשתיני", פנו אל כריסטופר מיו, ראש הלובי הערבי בפרלמנט הבריטי, לייצג את הצד השני. על פי דעותיו והשקפותיו של מיו, עדיף היה כנראה לדיניץ לולא הציב את התנאי שלו מלכתחילה.

פול סיימון רוצה עוד קמפ דייוויד

הזמר פול סיימון, המבקר בארץ, מגלה רצון לתרום את חלקו לתהליך השלום ברוח קמפ דייוויד. בשיחה עם ראש הממשלה שאל סיימון לדעתו של פרס על הרעיון לזמן ארבעה חברי כנסת ישראלים וארבעה חברי פרלמנט ירדנים לאתר נופש בארה"ב ולנהל שם דיאלוג וחילופי דעות חופשיים. פרס, המודע ליצר הנדודים של עמיתיו, השיב לאורח: "האמן לי, שמבחינתנו לא תהיה לך שום בעיה לשכנע ארבעה חברי כנסת לנסוע לארה"ב. לעומת זאת, יכולה להיות לך בעיה בצד הירדני".

על מידת האופטימיות האמור שרוחש ראש הממשלה לנעשה אצל הצד השני, מעיד גם הסיפור הבא, שסיפר פרס למשלחת של חברי אייפא"ק שביקרה השבוע בלשכתו. בעקבות פגישתם של חוסיין ואסד, ולקראת ביקורו של הד"ר הנרי קיסינג'ר בארץ בשבוע הבא, נזכר פרס בפגישה שהיתה לקיסינג'ר עם אסד, בניסיון לארגן ועידה בין-לאומית. קיסינג'ר, שהתכונן למשא ומתן מייגע עם נשיא סוריה על עשרות התנאים שהכין לקיומה של ועידה בין לאומית, החל להציגם בזה אחר זה. להפתעתו, קיבל אסד את התנאי הראשון, הסכים לשני, והגיב בחיוב על השלישי. קיסינג'ר, שלא יכול להתאפק עוד, עצר לרגע, והביע באוזני הנשיא את פליאתו ושמחתו מקבלת התנאים. "זו לא בעיה", השיב אסד בקלילות, "אני בלאו הכי לא מתכוון להשתתף".

הקשר הבולגרי של שולמית שמיר

שולמית שמיר, רעיית מ"מ ראש הממשלה, אינה מאמינה בנוסטאלגיה בלבד. בפגישתה עם הסופר וחבר הפרלמנט הבולגרי, ניקולאי חייטוב ואשתו (שעשו בארץ לרגל הקרנת הסרט "הגודל"), שוחחו אמנם בבולגרית שוטפת וגילו מכרים משותפים מהעבר הרחוק, אבל שמיר קידמה באותה הזדמנות כמה עניינים אקטואליים. בין השאר, התלוננה באוזני הסופר, כי מאז פגישתה בארה"ב עם שר החוץ הבולגרי, שהזמין אותה לביקור בארץ מולדתה הישנה, לא שמעה ממנו דבר. "כיצד את יכולה לשמוע, כשאין לנו יחסים דיפלומטיים?" השיב חייטוב (המכונה גם "טולסטוי הבולגרי"), כשהוא מחליף את כובע הסופר בכובע הממלכתי. "אתם ניתקתם, ואתם צריכים לעשות מחווה של רצון טוב", השיבה רעיית שר החוץ.

"ואיך נדע שאתם מוכנים", תמה חייטוב? — "תגיד למנהיגים שלך שברגע שבולגריה תחליט לחדש את היחסים אתנו, ישראל תשמח לבוא. כזאת אני מתחייבת לא כאשת מ"מ ראש הממשלה, אלא כאזרחית הארץ וכמי שמדברת בשמה". חייטוב, שסמך מן הסתם בכל זאת גם על קשריה המשפחתיים של בת שיחו, הבטיח להעביר את המסר לשר החוץ הבולגרי.

מה משמח את שמיר

מ"מ ראש הממשלה, יצחק שמיר אינו ידוע דווקא כבעל חוש הומור בולט. על כן הפתיעו באי הכנס של ראשי השלטון המקומי לשמוע השבוע את שמיר משבץ שבבי הומור בנאומו בפניהם. לאחר שקבלו ראשי הערים באוזני שר החוץ כי הם מותקפים ציבורית בגלל ריבוי נסיעותיהם — הנעשות כולן בשם המדינה ולטובתה בלבד — השיב להם שמיר, תוך שהוא זוקף בו זמנית את שתי גבותיו: "אתם מתלוננים על שתוקפים אתכם שאתם מטיילים בחו"ל? אצלנו מתלוננים גם על שר החוץ שהוא מטייל בחוץ לארץ". את מצב רוחו המשופר באותו יום, ייחסו מקורביו לחזרה הקרובה של שמיר לקראת הפגישה הלילית עם פרס בעניין טאבה. שמיר, כך אומרים, נהנה מהעימותים האלה עם ראש הממשלה.

טקסטים צפויים וזוכים יותר, השמיע שמיר באוזני משלחת מצומצמת של תורמים כלליים מארה"ב, שעמם נפגש באותו היום. התורמים סיפרו לו כי המשלחת המקורית היתה גדולה בהרבה, אולם פעולות הטרור האחרונות וההתקפות על שדות התעופה הרתיעו כמה מן המשתתפים. לשאלה "איך אתם מחזיקים מעמד כאן?" השיב שמיר משהו ברוח המוכרת של "עם ישראל לא יתעייף אף פעם".

משה יוסף הפקות מציג:
2 הופעות בלבד בקולנוע ת"א
יום שישי 17.1.86
בשעה 21.30 ובחצות
יאסו פוליקר
יהודה פוליקר - עיניים שלי
לרגל הצגת ה-50 הופעה מיוחדת במחיר מיוחד 11 שקל
כרטיסים בהדרן אבן גבירול 90, טל' 220622, וביתר המשרדים לועדי עובדים הנוחות. בערב המופע בקופה טל' 281181
באר-שבע "קרן" הערב יום ו' 10.1 ב-10.00 כרט' "בל-שפע" ובערב בקופה 77205
גבעת-שמואל "בית-שרת" מחר מוצ"ש 11.1 ב-9.00 כרט' "צומת" 053-30335 ובקופה
קרית-שמונה "שני" יום ג' 21.1 ב-9.00 כרט' מ-20.1 בוזם יפה.
אשדוד "אשדוד" יום ד' 22.1 ב-9.15
קרית-ים "בית-העם" יום ו' 24.1 ב-10.00
ראשון-לציון "הדר" מוצ"ש 25.1 ב-9.00

חסיד מחוץ לשדרה

מאת רומן פריסטר

"עשיתי את אשר עשיתי לא בשבילכם אלא בשביל עצמי; בשביל המצפון שלי לכן לא מגיע לי כל פרס ולא מגיעה לי כל תודה", אמר האיכר הפולני שבימי השואה הסתיר את משפחתנו בביתו וסירב לקבל גמול או לנטוע עץ בשדרת חסידי אומות העולם בירושלים

שמו היה יוזף קרוצ'ק. השם עלה מנבכי זכרוני בימי השבוע שעבר, עת עסקו אמצעי התקשורת בדראמה מבישה של חסידי אומות העולם רעבים ללחם וליחס הוגן. הרהרתי בלבי: אלוהים, כמה צדק יוזף קרוצ'ק, איכר פולני קשה־יום וקתולי אדוק, כאשר דחה את הצעתי להימנות עם בעלי הזכות הגדולה לנטוע עץ בשדרת חסידי אומות העולם בירושלים. "לא עשיתי את אשר עשיתי כדי לזכות בפרס ולא אתך יש לי חשבון של זכות־וחובה אלא עם הכל־יכול שבשמים", ענה לי.

בראשונה ראיתי את פניו בתחילת שנות הארבעים. היה זה זמן קצר אחרי שיחד עם הורי נמלטנו מגיטו קראקוב. חוקרי הגזע פשפשו בעברם של הבריות עד לדור שלישי לאחור, ובין חומות הגיטו נכלאו גם אנשים שלא היה להם ולא כלום מן היהדות — פרט לעובדה שהחוקרים הנאציים חשפו באילן היוחסין שלהם אמא או סבא בני דת משה. כאשר שכבו היהודים־מאנוס האלה על ערש דווי הרשו שומרי הגיטו לכומר ולעוזריו להיכנס לתוך הרובע המגודר כדי להגיש להם סעד נפשי. הנוהל הזה הוא אשר אפשר לנו לברוח מבין החומות.

הכל תוכנן בקפדנות. אצל אחד מחייטי הגיטו הזמנו גלימת כומר, בגדי נזירה ושכמיית־תחרה לפרחי כמורה. הגיטו שרץ מלשינים והיה עלינו לספר לחייט כי אנו זקוקים לתלבושות אלו בשביל תיאטרון חובבים. איני יודע אם קיבל החייט את ההסבר פשוטו כמשמעו או שמא חשד במשהו: על כל פנים, הוא המר בכספי ההורים שלי וקיבל על עצמו את העבודה. אלא שמיד עם קבלת המפרעה הודה שמעודו לא הביט מבט בוחן בכמרים קתולים או בנזירות ועלינו לספק לו "דוגמה מתקבלת על הדעת". היום היתה נשמעת בקשתו כדבר־שלימהדבקר. אבל אז, בתוך הגיטו, היתה זו משימה כמעט בלתי אפשרית. חלפו מספר שבועות עד שהשגנו דף מאנציקלופדיה ישנה ועליו ציורי הבגדים. החייט תפר אותם לפי מידות הורי וכידותי אני ואנו החבאנו אותם במרתף — כדי להשתמש בהם בשעת־כושר.

לשעת הכושר הזו ציפיתי בנקודת־תצפית קבועה ליד שער הכניסה. באחד מימי מאי ראיתי סוף־סוף את מבוקשי. לבי הלם בחוזקה: ראשון צעד נער כבן 13, פרח־כמורה שאחז בידו פעמון ובתנכו נר דולק. אחריו הלך הכומר. נזירה שאת פניה לא ניתן היה לחזות מחמת הברדס הלבן שהתכסה לראשה חתמה את השלישיה. רצוני היתה כל עוד נפשי בי. התלבושות הוצאו מן המחבוא. תוך חמש דקות היינו מוכנים, אבל אבי הניח על לוח השולחן את שעון־הכיס שלו ואמר: "צריך להכות לפחות רבע שעה כדי לא לעורר את חשד השומרים בשער". עקבנו בדריכות אחר מחוגי השעון. הם נעו באיטיות מורטת עצבים. היו אלה 15 הדקות הארוכות בחיי.

היתר הלך הוד הולך בצעדים מדודים ומלאי־הוד עברנו את השער. אחד מאנשי הס"ס שלח לעבר "הנזירה" חיוך ידידותי. "הכומר" שלח לעברו יד, כמו מברך. ("פרח הכמורה") אך עברנו לצד הפולני של החומה וכבר ביקשתי לרדוך, להתרחק מן המקום הנורא הזה. אבי הניח את ידו על הכתף שלי ולחש: "לאט לך, ילד, אנחנו עדיין בטווח הראייה".

הייתי אז בגיל הבר־מצווה ולא הוכנסתי בכל סודות המבצע. עד היום אינני יודע מי הכין לנו את הדירה שאליה שמנו את פעמינו. היתה זו דירה קטנה ותשובה בקומה שלישית של בית מגורים ישן, בפרוור דרומי של קראקוב. לא היו לנו עדיין כל תעודות מזהות ולא יכולנו לצאת לרחוב עד שהדבר לא יסודר. מדי פעם ביקר אותנו "מאכער" שעסק בהכנת תעודות זיהוי מזויפות: בכל ביקור דרש תשלום נוסף "על החשבון" אבל ימים חלפו והמסמכים ברשו להגיע. מצבנו היה ביש למדי. השכנים לא ידעו מי אנחנו ומהיכן באנו. אך כששאלו לשם המשפחה, גמגמנו בצורה חשודה. לא היה לנו מושג איך ניקרא בתעודות שנקבל. ודווקא אז, כשהיינו על סף ייאוש, הופיע בדירתנו יוזף קרוצ'ק.

הוא היה גבר צנום, לבש בגדי איכרים בלויים והיו לו פנים חרושות קמטים אך מעודדות אמון. שלחה אותו מכרה משותפת, הסביר. לא ידעתי במי מדובר אך אבי הנהן בהבנה. קרוצ'ק סקר את המגורים שלנו במבט של אדם המבין את הנסיבות ואמר: "באתי להציע לכם מקלט בטוח יותר".

"איני מבין", השיב אבי. דומני שהיה נבוך.

"אני אסביר", ענה קרוצ'ק ופתח בדברים שנחרתו בזכרוני לתמיד: "יש לי משק קטן בכפר גאוליצה הוכובנה. יש לי אשה ושלושה ילדים ומעולם לא יכולנו להתפרנס מהאדמה בלבד. אני בן 45 ומשך חצי יובל שנים עבדתי במחסן התבואה של האדון ספירו בקראקוב. כל יום הייתי רוכב על אופניים: זה לא רחוק, פחות מעשרים קילומטר בכל כיוון. גם בימים קשים, כשהסחר בדגנים היה בשפל המחסן היה ריק למחצה. לא פיטר אותי האדון ספירו ולא הקטין את שכרי. הוא היה אדם במלוא מובן המלה. ב־1939, כשהתחילו פה רדיפות היהודים המחסן עבר לניהולו של קומיסר נאצי והלכתי אליו והצעתי לו לבוא עם כל בני משפחתו לכפר שלי, עד יעבור זעם. אבל הוא דחה אותי: "אני מתכונן לעבור את הגבול להונגריה", אמר. "שם, בהונגריה, חיים היהודים ללא פחד". כך אמר וכבר רציתי לעזוב כשאחז בשרוולי שלי והוסיף: "בכל זאת יש לי בקשה אליך, קרוצ'ק. אם איפעם בעתיד תפגוש יהודי במצוקה, אנא התייחס אליו כאילו היה־הוא ספירו"".

קרוצ'ק הפסיק לרגע כמו מבקש אתנחתא לנשימה ארוכה וסיים: "ובכן, הגענו לעיקר. אתה ואשתך והבנך — אתם בשבילי משפחת ספירו. הבית שלי פתוח לפניכם. והחדר שנועד לבעל־הבית שלי שמור לרשותכם".

בכל שטחי הכיבוש הונהג עוצר עד השעה ארבע לפנות בוקר. ב־4.30 למחרת המתינה לנו העגלה של קרוצ'ק בקצה הרחוב. כדי להגיע מוקדם כל כך היה עליו לצאת בלילה, כשכל הצע בכבישים שם את נפשו בכפו. "רציתי להעלות אתכם כל עוד החשיכה בחוץ", ענה ביובש להערת אבי. אחר נטל את שתי המזוודות שהיו עמנו, הניח אותן מתחת למושב, ציווה עלינו להשתטח וכיסה אותנו בשכבה עבה של שחת. בתום שעתיים של נסיעה בדרכי עפר הגענו לחצר ביתו.

בטבורה של החצר עמדה באר; תרנגולות מכרכרות טיילו סביבה בחופשיות בחיפוש אחרי גרגרי חיטה. כלב קשור בשרשרת התחיל לנבוח וקרוצ'ק השתיקו בפקודה. לראשונה בחיים ראיתי בית כפרי שגגו עשוי קש וקירותיו בוץ וטיט. בפתח הבית ניצבה אשתו.

"הכל מוכן?", שאל קרוצ'ק.

"הילדים אצל אחיך", ענתה לו.

קרוצ'ק הסביר: "לא רציתי שהקטנים יראו אתכם. הם טפשים עדיין ואינם מסוגלים לשמור סוד. אחר־כך נמציא איזה סיפור כדי להצדיק את נוכחותכם. אם תסכימו, אגיד שאתם קרובי משפחה שבאו לחופשת קיץ בכפר".

היו להם, לזוג קרוצ'ק, שתי בנות ובן. בשכנות קרובה עמד בית אחיו ולדיסלאב, וגם לו שלושה ילדים. אילו גילו אותנו הנאצים היו יורים גם בנו וגם בבני שתי המשפחות שהסכימו לתת יד להצלתנו. כרזות שאיימו במוות על כל אדם המסייע ל"פושעים יהודיים" התנוססו על קירות הבתים בכל עיר ובכל כפר. כרזות אחרות הבטיחו פרס כספי או שק של סוכר למי־שיסגיר יהודים מתחבאים. היה זה פיתוי אכזרי כי סוכר היה בימים ההם של קיצוב חמור, סחורה יקרה ומבוקשת בשוק השחור. "מוטב שלא תצאו מהבית בשעות יום", יעץ קרוצ'ק. "אנשי הכפר הם איכרים ישרים, אבל בתקופה איומה זו אפילו הישרים ביותר עלולים להתפתות".

שישה חודשים גרנו בבקתה של יוזף קרוצ'ק. בשעות יום לא יצאנו מן החדר. לאמתו של דבר לא היה זה חדר רגיל כי אם מרתף ללא חלונות. ברצפת חדר השינה של משפחת קרוצ'ק היה פתח ודרכו ניתן היה להשתחל לתוך המחבוא שלנו. אינני יודע מה סיפר קרוצ'ק לילדיו, אך הם התנהגו כאילו היתה נוכחותנו בבית דבר מובן מאליו. לעתים היו יורדים למרתף כדי לשחק בדמקה. בלילות הייתי יוצא עם הורי לשאוף קצת אוויר צח. אני היה מתיישב עם יוזף על הספסל בפתח הבקתה ומתלחש אתו ארוכות. ידעתי שקרוצ'ק מקיים קשר עם האיש שאמור היה למכור לנו תעודות זיהוי של גויים. אני קטפתי שזיפים בבוסתן של המשק ואמי כיבסה ליד הבאר את הבגדים שלנו. הלילה היה גם הזמן היחיד בו יכולנו לספק את הצרכים הביולוגיים שלנו. בשעות יום השתמשנו בכבקין סיר־לילה, אבל במרתף הלא־מאוורר היו הריחות למטרד קשה מנשוא. למעשה, כל דבר שנראה שגרתי בחיים רגילים גדל שם למימדים של בעיה: הבישול, הרחצה והקשה מכל — ההתמודדות עם הזמן. "מלחמה ושלום" של טולסטוי בשישה כרכים היה הספר היחיד שמצא קרוצ'ק במקום כלשהו וכולנו קראנו בו לפחות עשר פעמים. משפטים שלמים ידעתי (ואני יודע אותם עד עצם היום הזה) בעל־פה. הישיבה בחוסר מעש קשורה היתה בהרבה בהרהורים על העתיד ועל הסכנות הטמונות בו, ובכל שחלפו החודשים — גברה בנו תחושת הזרה.

בסוף אוקטובר הביא לנו קרוצ'ק את תעודות הזיהוי המזויפות. "נראה לי שעשו עליהן עבודה טובה", אמר. "עכשיו אתם יכולים להישאר אצלנו באופן רשמי. אלך לתחנת המשטרה ואירשום אתכם כ"דיירי־משנה". אבל הורי סבר, כי בכפר גדול פוחתים הסיכונים וכי נכון יהיה לנסות להתמזג בתוך ההמון האלמוני. קרוצ'ק הסיע אותנו בעגלתו לקראקוב. לתנצידיים. "מי יודע מתי נתראה שוב", התייפחה אמי.

הורי לא זכו להיפגש עוד עם יוזף קרוצ'ק. הם נספו בשואה. אני חזרתי ממחנות הריכוז. בשובי מכרתי בית שירשתי מסבתי (שאף היא מצאה את מותה בשואה) ונסעתי לכפרו של קרוצ'ק, לגמול לו על מעשה החסד. הופעתי בביתו כשתיק מלא שטרי כסף בידי. הייתי אז בן 17 ומעט מאוד הבנתי לנפשם של אנשים כקרוצ'ק. בקרוב של גאוה פתחתי את התיק ואמרתי: "קח כמה שאתה רוצה וקנה לך חלקת אדמה כדי שלעולם לא תצטרך עוד לעבוד אצל זרים".

הרגשתי באותו רגע שאצילותי שווה לאצילות מעשיו. נהיה תיקו. אבל במבט ששלח בי יוזף קרוצ'ק לא מצאתי כל הבנה. חלפו מספר שניות עד שהבנתי כי נעלב. "מעולם לא עבדתי אצל זרים; עבדתי אצל האדון ספירו", אמר בשקט ודרש שאסלק את הכסף שהצגתי בפניו. "אילו רציתי תמורה, יכולתי להפשיט את הדריך מכל רכושו. אני איש מאמין והחשבון שלי היא אך ורק עם הקדוש ברוך־הוא".

הרגשתי כמו ילד שנזפו בו על התנהגות חצופה ולמדתי כי גם בעולם הזה מנו החומרי לא תמיד קונה הכסף את הכל. כאשר נודע לי על שדרת חסידי אומות העולם ב"יד ושם" שוב ביקרתי אצל קרוצ'ק וביקשתי את רשותו לפעול למען הכללתו בקבוצה האצילה של נוטעי עץ בשדרה. סירובו היה מוחלט. "אל תפרש את הלאו שלי כדר לאדנבנה", כמו התנצל. "אני מכבד את היוזמה הזאת להנצחת מעשים טובים. אבל עליך להבין כי מה שעשיתי אז לא עשיתי בשבילכם. ואפילו לא בשביל אדון ספירו. עשיתי זאת בשבילי בלבד: בשביל המצפון שלי. ועל כך לא מגיע לי כל פרס, לא מגיעה לי כל תודה".

ימים אחדים לפני עלייתי ארצה נסעתי שוב לגאוליצה הוכובנה. הפעם כדי להיפרד ממשפחת קרוצ'ק. הבנות גדלו, הבן עזר כבר בעבודות בשדה. שתינו כוסית או שתיים, הזלנו דמעה והתנשקנו. "אשלח לכם את כתובתי בארץ־הקודש", הבטחתי. "אם איפעם תהיו זקוקים לדבר־מה, אנא כתבו לי".

בקיץ 1964 קיבלתי מכתב מפולין. "יוזף היה חותך לי את שתי ידי אילו ידע שפניתי אליך", כתבה אשתו. בעלה חולה ומזה חצי שנה רתוק היה למיטתו. המשק הזה מידרדר. "אצלנו אומרים שבישראל יש תרופות לכל המכאובים. אני מצרפת אבחנה שנתן לי הרופא המטפל ואכיר לך תודה אם תשלח לנו את התרופה המתאימה".

נטלתי את הפתק שרשם הרופא הפולני ופניתי לרופא ישראלי כדי שירשום לי את התרופה שעלי לקנות. הלה הביט בכתוב ומשך בכתפיו: "אני מצטער, אבל עדיין לא הומצאה תרופה למחלתו. האיש שלך סובל מסרטן הלבלב".

לא ידעתי מה להשיב לאשתו של קרוצ'ק. השהיתי את כתיבת התשובה — עד שלא היה עוד טעם לכתוב.

השחורים נגד "הפולשים" החדשים

מאת צבי בראל

מיעוט גדל והולך של יפאנים, קוריאנים, סינים ופיליפינים מצליח לדחוק את השחורים בוואשינגטון — השחורים מגיבים באלימות

וואשינגטון

סורגי ברזל, דלתות פלדה, פעמוני אזעקה ושמירת מתנדבים, הפכו לתופעה חדשה בחנויות ורבעיה הדלים של וואשינגטון. ההתגוננות והפחד החלו כאשר לאט לאט עבר המסחר הזעיר באותם רבעים מידי השחורים לידי מיעוט גדל והולך של יפאנים, קוריאנים, סינים ופיליפינים. במשך כמה חודשים ריווחה הכרוניקה המשטרתית על שורה של התנכלויות, כולל רצח, אותן יזמו השוכנים השחורים נגד "הפולשים" החדשים. "הבעיה היא קנאה" אמרו הסוציולוגים, "השחורים אינם יכולים לעכל את הצלחתם של האסייתים". שופט מחוזי שדן באותם מקרי התנכלות מספר כי בכמה מקרים הגישו שחורים תביעות כזבות נגד אסייתים כדי להסגיר אותם או מתוך תקווה לגרום להם נזק ממשי.

"הזעם והאיבה כל כך מוחשים עד כי אפשר לתייק אותם כמוצג" אומר השופט. "הבעיה" עם האסייתים, סבורה עובדת סוציאלית בעיריית וואשינגטון היא שהם מוכנים לעבוד שעות אינסופיות, לתת שירות מעולה, להביא סחורה טריה, לעבוד על מתח רווחים מצומצם ובמחזור גבוה "וזאת רק בכדי להגשים את החלום האמריקאי". עבורם "להגיע לאמריקה היה רק מחצית החלום. להתעשר ולהצליח זהו המחצית השניה והחשובה שתצדיק בכלל את המאמץ להגיע לארץ האפשרויות. השחורים לעומתם לא היו צריכים להילחם כדי להגיע לאמריקה. הם נולדו בה, ולפיכך הם סבורים כי הגשמת החלום האמריקאי איננה דורשת מאמץ נוסף, כאילו היא נתונה יחד עם תעודת הלידה".

כאן נולד המשבר ועמו הזעם והקנאה. בעוד "העולים החדשים" עושים חיל, רוכשים את חנויותיהם הכושלות של השחורים ברבעים שלהם, אוספים לקוחות שחורים, ומודיחים "כספי של שחורים", נשארים אלה מאחור, שומטים הזדמנויות, מלקטים את תלושי המזון הממשלתיים, ומקללים את המדיניות המאפשרת ל"זרים" לטשטש את "מי שבאמת מגיע לו". אם כך מדוע למעלה מחמישים אחוז של האוכלוסיה השחורה בארה"ב תומכת במדיניותו של הנשיא רייגן? סוציולוגים שחורים נאלצו להיזדקק להסבר האומר ששלושים מיליוני השחורים האמריקאים מנסים "להשתייך", להיות חלק מאותה מאסה עצומה של תומכי רייגן ושל הגל הרפובליקאי החדש שכבש את ארה"ב בבחירות האחרונות מקצה המדינה ועד קצה".

ואמנם, זו איננה רק השתייכות הנובעת מאהדה. "מצבם של 70 אחוזים של השחורים במדינה שופר לעין שיעור מאז 1963 (עת נחתם חוק זכויות האזרח שהקנה לשחורים זכויות שוות לאלה של הלבנים ואף הוסיף להם יתרונות)" אומר אנדריו יאנג ראש העירייה השחור של אטלנטה. חמישים ושלושה חברי הקונגרס השחורים, 295 ראשי הערים השחורים, ששת אלפים נבחרי ציבור שחורים במשרות ממשלתיות ועירוניות, מהווים רק חלק מן ההוכחה לכך. על אלה יש להוסיף את 80 אחוזי בוגרי התיכון השחורים (לעומת כ־50 אחוזים בשנות השישים) וכ־12 אחוזים בוגרי הקולג', ובמיוחד את הירידה בעקומת העוני בקרב האוכלוסיה השחורה: כשלושים אחוזים עתה לעומת יותר מחמישים בשנות השישים המוקדמות. כל אלה יחד גורמים תמונה הסותרת, כביכול, את טענותיהם של תושבי הרובע הצפון מזרחי ההרוס של וואשינגטון. יתר על כן, המושג "יאפי" מגדיר את שכבת המשכילים הצעירים בעלי פוטנציאל ההתקדמות כלפי מעלה, אותם מנהלים ברמות הבינוניות והגבוהות, המורשים הצעירים, המדענים, סוכני הבורסה כולל סטרים שגילם אינו עולה על 35, בעלי מכוניות הב.מ.וו ומעילי הפרווה (האמיתית), אורחיהם הקבועים של הבארים והמועדונים היוקרים ותיירים של אירופה, אינם עוד רק צעירים הלבנים של ניו אינגלנד או בני המערב התיכון; שחורים רבים חודרים לשכבה הזאת, מצטרפים להכריזים הלבנים ואף יוצרים מעמד דומה ה"שייך" רק לשחורים בו אין כניסה ללבנים.

הדרך ארוכה עברה האוכלוסיה השחורה מאז 1956, שנה בה ארגן מרטין לותר קינג את החרם נגד חברת האוטובוסים במונטגומרי, אלבאמה, אשר הפלתה בין נוסעים לבנים לשחורים. מאז הוסרו מעל מסעדות הבארים השלטים האוסרים על שחורים וכלבים להיכנס אליהן. אבל זוהי רק תמונה חלקית הבתייחסות אולי. "רקע" לאותם שבעים אחוזים עליהם מדבר אנדריו יאנג, כאשר ההשוואה נעשית באופן פנימי, בתוך האוכלוסיה השחורה וכלפי עצמה. אך כאשר המודל להשוואה הוא האוכלוסיה הלבנה, נראה כי עדיין יש למה לשאוף. בעוד האוכלוסיה השחורה מהווה 12 אחוזים מכלל אוכלוסיית ארה"ב, רק שני אחוזים ממנה מיוצגים במוסדות הנבחרים. מול 12 אחוזי בוגרי הקולג'ים השחורים עומדים 23 אחוזי בוגרי הקולג'ים הלבנים, ומול 30 אחוזי העניים השחורים נמצאים 10 אחוזים "בלבד" של עניים לבנים. אין תימה, איפוא, שתרגילי ההשוואות האלה נמאסו על המנהיגים השחורים. הם אינם רוצים לראות את התקדמותם רק בתוך המיעוט של עצמם, כאילו מדובר באוכלוסיה אמריקאית נפרדת המבודדת ומנוטרלת מיתר חלקיה של ארה"ב. הם רוצים להולק את עושרה של המדינה. ואת ההזדמנויות שהיא מקנה באופן שווה, או לפחות לא לסייע ללבנים בכספי שחור. נביאה המודרני והצעקני של תנועת "השוק השחור כאמצעי לקידמה" הוא הכומר לואיס פרקאן, אך כבר נמצא רוד המשך ברמתו של בסאי ושורין הסלוחיה טוני בראון המנסה למכור ברחובי ארה"ב את תכניתו הכלכלית הנקראת "קנו חירות". טענתו היא ששלושים מיליוני השחורים האמריקאים מרוויחים כמאתיים מיליארד דולר בשנה. מהם הם מוציאים בשוק "הלבן" כמאה ושישים מיליארד דולר: "אם נוציא רק חמישים אחוזים מכספנו בקניות בבתי עסק של שחורים, ניצור משרות בתוך הקהילות שלנו. נבנה בסיסי הון של שחורים ונהיה שווים לכל קהילה אמריקאית אחרת, אחרי הכל אינך צריך להיות אהוב כדי להיות חופשי". בתרגום מעשי, אומר בראון, עומדים השחורים בגרעון מסחרי של 160 מיליארד דולר כלפי האוכלוסיה הלבנה. "בדיוק כמו הגרעון המסחרי של ארה"ב כלפי יפאן, כאשר אובדן של מיליארד דולר מהווה אובדן של מליון משרות. הדרך בה אנו, השחורים מוציאים כספנו אצל הלבנים, גורם לנו אובדן זהה של משרות לזה שאמריקה בכלל מפסידה ליפאנים".

הצדק האריתמטי נמצא אולי לצידו, אך "צדק" זה עדיין איננו מסביר מדוע מפסידים השחורים בוואשינגטון, ניו יורק, שיקאגו ולוס אנג'לס את עסקיהם ליפאנים, לפיליפינים ולקוריאנים האמריקאים.

יצחק נבון קרא למהנדסים מפוטרים לבוא להוראה. אף אחד לא בא

החינוך הטכנולוגי: בינוני בהחלט (א')

התעשייה בלעה את המורים

מאת נילי מנדלר

חסרון כוח הוראה במקצועות הטכנולוגיים מאפיל אפילו על חסרון ציוד מתוחכם ★ סטודנטים, מהנדסים והנדסאים, חסרי הכשרה בהוראה, נעתרים לתחנוני המנהלים ומלמדים במסגרת חלטורה ★ מתוך 43 הסמינרים והמכללות בארץ, רק אחד (!) הוקם להכשיר מורים לנתיב הטכנולוגי וגם הוא אינו מספק את הצרכים

"היום, בתחום האלקטרוניקה, כל מי שמוכן ללמד ואפילו הוא מגמגם, מוכנים לקבלו לעבודה, מפני שאין מורים. מפרסמים מודעה שדרוש מורה במקצוע המכניסטי, באים חמישים איש. למקצועות ריאליים באים אחד או שניים. למקצועות האלקטרוניקה, לא בא אף אחד". דברים אלה אמר לי השבוע מנהל בית־הספר להנדסאים (תיכון ומכללה), ברמת־אביב, אלחנן אילת. הוא מעיד על עצמו, כי בעניין זה הוא מקים מהומות, מהגרדות, בכל פורום ציבורי או ממשלתי.

בשבועות האחרונים אמרו לי יותר מדי מנהלים של בתי־ספר טכנולוגיים משפט זה (בלשון זהה או עברי): "אינני ישן בלילות". הם דיברו מתוך כאב אמיתי, מתוך חרדה ודאגה לעתיד החינוך הטכנולוגי בארץ. סגן מנהל אחד, שאין לו מהלכים בדרגים הבכירים של מקבלי ההחלטות, התבטא בייאוש ובזעם עצור, באוזניה לאראלגנט: "צריך לזעוק, צריך לקלל את מכינה רוסינגי" והוא אכן קילל ברוסית.

מנהל תיכון הולך למקצועות התעופה, של רשת עמל ההסתדרותית, אלי כרגרים, אמר: "יש מחסור חמור מאוד במורים, לא רק במקצועות האלקטרוניקה. אלא גם במחשבים, מיכשור ובקרה ומכונות־תעופה. המצב קשה, חמור. מי שחושב שבעיה בביטחון היא הבעיה המרכזית של המדינה, טועה. מערכת החינוך צריכה לעמוד בראש סדר־העדיפויות, כי היא מייצרת את הכוח האנושי העובד בביטחון".

מה האפשרויות הפתוחות, למשל, לפני מנהל המחפש מורה לחשמל? הכתובת הבלעדית כמעט היא המרכז לחינוך טכנולוגי בחולון. מוסד זה הוא היחיד מתוך 43 סמינרים ומכללות בארץ, שהוקם במטרה מוצהרת להכשיר מורים למקצועות הטכנולוגיים. ואולם גם את רוב בוגריו חוטפת התעשייה. מספר אמנון קמינסקי, מנהל בית־הספר המקצועי על שם ספיבק, השייך לרשת "אורט" בחולון: "אין להשיג בארץ מורה לחשמל. בין אם מדובר ברמה של טכנאי, בין אם בהנדסאי או מהנדס. אי־אפשר להתחרות בתעשייה. עשר שנים מאז קום בית־הספר, לא היתה לנו מצבה מלאה של מורי חשמל. פניתי למרכז לחינוך טכנולוגי בחולון, ריכרתי עם שמונה־עשר סטודנטים לחשמל, המסיימים השנה את לימודיהם, לסלום מוכה עבודה, בעיקר בתדיראן. הם באולתא, בברק ובבזה"ל".

מורים צעירים בורחים

משרד החינוך מודע היטב לחומרת המצב. מאיר אביגד, שפרש בימים אלה לגימלאות משרתו כמנהל האגף לחינוך טכנולוגי במשרד החינוך: "בא אלי נבון ושמע שברפא"ל מפטרים מהנדסים. התקשרתי עם סמנכ"ל רפא"ל ושאלתי אם יש מהנדסים מפוטרים. הוא אמר לה: תגיד להם שיש בשבילם מקום־עבודה. אף אחד לא בא. פירסמנו מודעה בעיתון ואמרנו שמפסיקים מהנדסים להוראה. אף אחד לא פנה". אגב, שר החינוך והד ומדגיש בכל הזדמנות כי יעמיד בראש סדר הקדימויות של משרדו את החינוך המדעי הטכנולוגי.

במצוקתם, הולכים מנהלי בתי־הספר לפנות למהנדסים ולהנדסאים העובדים בתעשייה ולמרצים באוניברסיטאות וביקשום ללמד במסגרת חלטורה. מעטים נעתרו, משום שהם עצמם בוגרים בתי־הספר הטכנולוגיים. אחרים באו מפני שהתחשק להם לרענן את העבודה מול מסך המחשב. בגוף אנושי. רבים נתנו הסכמתם מפני שהובטחו להם תנאים אישיים, עם הטבות רבות ושכר נאה, מעל המעבר להסכמי המסגרת הקיבוציים של המורים. הכל מודעים למצב ההסכמה שבשתיקה. שאם לא כן, יתחסלו מגמות ומקצועות שלמים בבתי־הספר. על כך אומרת יו"ר ארגון המורים העל־יסודיים עדשנה באייך: "זו ההוכחה החותכת לצדקת טענתנו, שמורים אקדמאים צעירים עוזבים את המערכת או אינם פונים אליה. הדבר מצער על אחת כמה וכמה, משום שנוצר מצב של איפה ואיפה בתוך אותו חדר מורים. זה מסביר את רגשי התסכול אצל אותם מורים שעדיין נשארו ועובדים עלפי התנאים הרגילים. זה יגביר את הבריחה ממערכת החינוך — כל מי שרק יוכל, יברח".

מערכת פושרת

את הביקורת השיטתית והמנומקת ביותר על מערכת החינוך הטכנולוגי בישראל, שמעתי מפיו של אברהם קימלמן, מנהל קרית־החינוך אורט ברמת־גן (2,000 תלמיד, מערכת של 3,200 שעות שבועיות): "התמונה הכללית אינה משביעה רצון. חוץ מאיים יחידים של הצלחה. יש לנו מערכת פושרת. פארות המלה הנרדפת לכך היא הבינוניות. זה הדבר המסוכן ביותר לחברה. הבינוניות מקהה את עוקץ הביקורת. אין זה רע דיו לצעוק, והמסוכן אינו טוב דיו למלא את השאיפות לאיכות.

"מצב כוח ההוראה בנושאים הטכנולוגיים, הוא הוכחה ניצחת וחותכת לתיאור הזה, כי אין להעלות על הדעת שמערכת רצינית תוכל להתנהל בלי מורים בעלי הכשרה, בעלי ביטחונים ואישיות. המורה המצוי לומד באוניברסיטה, עושה תעודת־הוראה במשך שנה וממלא בעצם אחר דרישות משרד החינוך. אין שום מוסד המכשיר בפועל מורים להוראת המקצועות הטכנולוגיים. הכל תלוי במוסד של הגדול המקרה בלבד. לאחרונה, התמזל מזלנו, שהיתה עליה מרוסיה עם אנשים בעלי השכלה טכנולוגית. הם מילאו את השורות ומילאו מחסור צעקני, רעשני, כמורים.

"אם אין מוסד שמכשיר מורים, נגזרות מזה שתי תוצאות חמורות: האחת, האנשים שממלאים את השורות, באים אלינו מכל מיני סיבות והתאמה שלהם להוראה מקרית לחלוטין. השניה, אם מקריות זו נוגעת גם לקבוצה גדולה של אנשים, כמו עולים מרוסיה, הרי אפשר להניח שהם יכולים, במקרה הטוב ביותר, ללמד אותה טכנולוגיה שהם הביאו עמם. וזו הטכנולוגיה הרוסית. אפשר להציב אותם לתחומים מסוימים בלבד. למשל, לא מצאנו רבים מהם בנושאים של טכנולוגיה מתקדמת כמו אלקטרוניקה, מחשבים ורובוטיקה. הם בקיאים בעיקר במכניקה וחשמל וגם זה לא ברמה המערבית המתקדמת ביותר".

מצב מעוות

"המכון הטכנולוגי בחולון אמור היה להכשיר מורים. אני רוצה לקבל רשימת הבוגרים של בית־הספר, כדי לבדוק מי מהם, אם בכלל, עובד בהוראה. אני מנסה לחשוב איפה הניסיון ההוראתי בחינוך הטכנולוגי שהצטבר בארץ במשך שלושים שנה. איפה הוא? ושמא איננו. היכן תורת ההוראה? הרי לא יתכן שלמערכת כזאת אין מוסד־מחקר שיטתי ורצוף אחד, ברמה לבית־הספר לחינוך באוניברסיטאות.

"בכוח ההוראה אני רואה את סיבת כל הסיבות וגם פתרון רוב הבעיות בחינוך הטכנולוגי. לדעתי, לא היתה כל פרופורציה מבחינת השקעת המשאבים במבנים ובציוד, לעומת ההשקעה במשאבים אנושיים בהכשרת מורים. אסור לנו לדבר היום על מחסור בציוד ובמבנים. זה יהיה בסדר עוד. זה יהיה ביכום משאבים נורא והצבות מצב מעוות. אנחנו נגדל אגודות שלמות של תלמידים להתחנך על ציוד מתוחכם שאינו מופעל כהלכה".

גאולה חלקית, למערכת החינוך הטכנולוגית, צומחת עתה מתוך המערכת עצמה. בעיקר מהרשתות הגדולות באורט ועמל, שבהן כלולים כ־40 אחוז מכלל המוסדות הטכנולוגיים בארץ. וליתר דיוק, הגאולה באה מרשת אורט, המקיפה 48 מוסדות וממשיכה היום גם בעמל. שתי הרשתות הגדולות האלה, הזוכות מתקציבים נוספים של ארגונים וולונטאריים או הסתדרותיים, הקימו לעצמן משרדי־חינוך הטא, ואם תרצו: מרכזים פדגוגיים, בנוסף לחיבור ספרי לימוד וייצור עזרי לימוד. הם מכשירים בעצמם מורים לצרכיהם.

במכללת אורט סינגלובסקי ביד־אליהו, הצמודה לתיכון הטכנולוגי, בניהולו של חיים גרון, נפתחו קורסי הכשרה בני שלוש שנים למורים־הנדסאים. לקורסים מתקבלים בוגרי צבא עם תעודת בגרות. אפילו במסלול העיוני. באי הקורסים זוכים במטבריות אורות. הם פטורים משכר לימוד במשך כל שנות לימודיהם. הול בשנה א', הם גם הכאים למעבקדומיה, בשיעור שליש משרת הוראה. כבר בשנת הלימודים השנייה הם משמשים מורים־עוזרים בבתי־הספר בהיקף חצי משרת הוראה, ובשנה השלישית, הם עובדים בפועל משרה שלמה. הרשת היא המשלמת את מעבקדומיה. את שכר הלימוד מממן משרד החינוך. הבוגרים מתחייבים ללמד בבתי־הספר של הרשת שלוש שנים לפחות. בשלב זה לומדים כמאה סטודנטים המכשירים עצמם להוראה במקצועות החמורים ביותר: אלקטרוניקה, מיכשור ובקרה. הנעלם הגדול הוא מה קורה ומה יקרה במוסדות הטכנולוגיים האחרים, של הרשויות המקומיות, למשל, שאין מאחוריהם גופים התומכים בהם.

60 אחוז לומדים בתיכונים טכנולוגיים

★ אין משתמשים עוד בהגדרה תיכון מקצועי. התואר העדכני הוא תיכון טכנולוגי.

★ כ־60 אחוז מהתלמידים בחינוך העל־יסודי היהודי לומדים בנתיב הטכנולוגי. שיעור התלמידים הערבים בנתיב זה כ־18 אחוז בלבד. (החינוך הטכנולוגי במגזר הערבי נחשל כחרבה אחר החינוך המקביל במגזר היהודי).

★ בשנת הלימודים תשמ"ה למדו בכתות י"ב בנתיב הטכנולוגי בארץ, 18,500 תלמיד.

★ כ־7,000 מהתלמידים נבחנו בבחינות בגרות מלאות. כ־3,000 ניגשו לבחינות בגרות חלקיות. אלה ואלה תלמידי המסלול המקצועי־תיכוני המכונה בעגה המקצועית מסמ"ת ונחשב לשמנה ושלתה של אוכלוסית בתי־הספר הטכנולוגיים". (בבתי־הספר העיוניים ניגשים לבחינות בגרות כ־18 אלף תלמידים).

★ השני בהירארכיה בבית־הספר הטכנולוגי הוא המסלול המקצועי־הרגיל (מסמ"ר). אשתקד, למדו בכתות י"ב במסלול זה 5,300 תלמיד. הם ניגשו לבחינות גמר ממשלתיות, המקבלות תעודות המאשרות כי רכשו השכלה ומקצוע (כולל סיווג מקצועי). לבחינות אלו ניגשו גם תלמידי המסלול הנמוך ביותר, מקצועי־מיוחד (מסמ"מ).

★ שעור בוגרי תיכון (טכנולוגי ועיוני) הפונים ללימודי הנדסה (לתואר ראשון) במסגרות אקדמיות בארץ, ירד בשלוש, ארבע השנים האחרונות מ־14 אחוז ל־12 אחוז. בברכו הארץ רק ארבעה אחוזים בכלל הסטודנטים לומדים הנדסה.

★ שיעור הסטודנטים בארצות עדב הלומדים הנדסה הוא כ־20 אחוז.

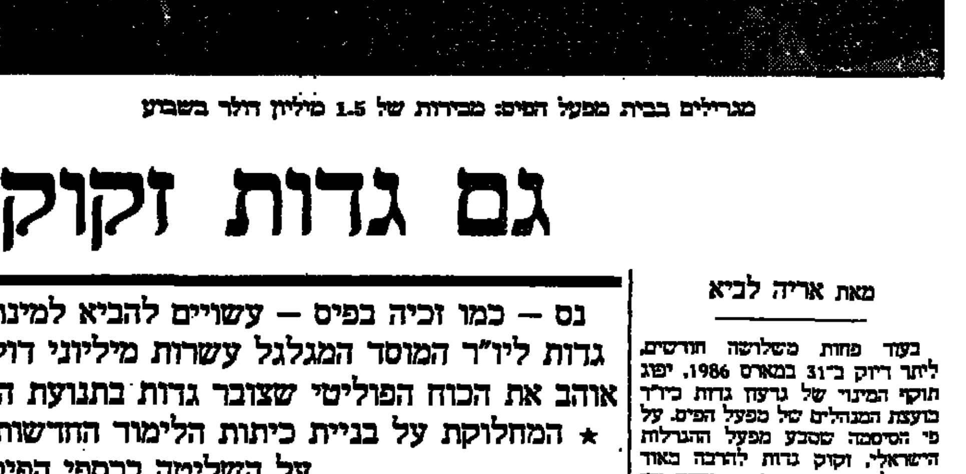

מגרילים בבית מפעל הפיס: מכירות של 1.5 מיליון דולר בשבוע

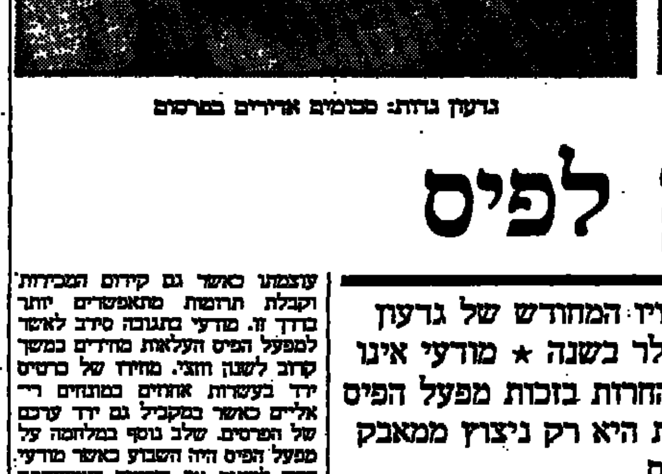

גדעון גדות: סכומים אדירים בפרסום

גם גדות זקוק לפיס

מאת אריה לביא

נס — כמו זכיה בפיס — עשויים להביא למינוי המחודש של גדעון גדות ליו"ר המוסד המגלגל עשרות מיליוני דולר בשנה ★ מודעי אינו אוהב את הכוח הפוליטי שצובר גדות בתנועת החרות בזכות מפעל הפיס ★ המחלוקת על בניית כיתות הלימוד החדשות היא רק ניצוץ ממאבק על השליטה בכספי הפיס

בעוד פחות משלושה חודשים, ליתר דיוק ב־31 במארס 1986, יפוג תוקף המינוי של גדעון גדות כיו"ר מועצת המנהלים של מפעל הפיס. על פי הסיסמה שטבע מפעל ההגרלות הישראלי, זקוק גדות להרבה מאוד פיס על מנת ששר האוצר יצחק מודעי, שהוא הממנה את יו"ר מפעל הפיס, יחתום מחדש על כתב המינוי שחתם קודמו יורם ארידור ואשר הביא את אחד מצעירי חרות לעמוד בראש מוסד כספי שיגלגל בשנת הכספים הנוכחית קרוב ל־90 מיליון דולר.

מינויו של גדות לפני חמש שנים גרם להרבה הרמות גבות. בטרם מונה, היה גדות עיתונאי בביטאונה של תנועת החרות. בעת שמשה דיין הכנות ייסד את העיתון "היום הזה" שנסגר אחרי כחודשיים שימש בו גדות כעורך חדשות ומאוחר יותר העסק בכספר עיתונים נוספים שלא נמנים עם ה"שורה הראשונה" בעיתונות הישראלית. זמן לא רב מאוחר יותר החליט להקים משרד ליחסי־ציבור שנתן שירותים לכמה ארגונים וחברות כלכליות שהבולט בהם היה מפעל הפיס.

היכרותו הקרובה עם המדינה זיכתה את גדות כבר ב־1978 בתפקיד יו"ר אגף ההסברה של תנועת החרות. גדות ינק את תנועת החרות מילדות. הוא חונך על ידי אחד מראשי התנועה ח"כ אריה בן אליעזר הכוח שבזכותו דלתות תנועת החרות היו פתוחות בפניו. הולכתו של יורם ארידור למנותו לתפקיד יו"ר מפעל הפיס לא גרמה להפתעה מוחלטת בתנועת החרות אך עוררה לא מעט שאלות לגבי יכולתו של גדות לעמוד בראש מפעל פיננסי במקומו של איש הכספים הוותיק יצחק אורן שפרש מגזברות עיריית תל אביב על מנת להתמנות ליו"ר פעיל של מפעל הפיס.

אינטרסנטים פוליטיים חזקים

לפני כשנתיים רץ גדות בבחירות הפנימיות בחרות ונבחר בשביעיה הנבחרת. מקום מכובד ביותר עבור אחד מצעירי התנועה. כך נסללה דרכו גם לכנסת ובשם לוועדת הכספים. כדי הצובות בוועדה הבית, לזכותו של גדות ניתן לזקוף שבמפעל הפיס לא ניסה לקבל הכרעות בתחומים המחייבים ידע מקצועי וניסיון פיננסי. הוא הצאיד זאת לסמנכ"ל אליבור גורן המכהן כבר שמונה שנים בתפקיד זה. לעומת זאת שימש יו"ר פעיל מאוד בשורה של תחומים בהם ראה את עצמו כמומחה כמו פרסום ושיווק. גדות, בבעל אינטרסנטים פוליטיים חזקים הבין עד מהרה את עוצמתו של מפעל הפיס כגוף יותר מכל קודמיו. שגם הם זכו בתפקיד בזכות קירבה לשרי אוצר של מפלגת העבודה.

אחת ההחלטות הראשונות שקיבל גדות בתפקידו, תאמה היטב את תפיסותיה של תנועת החרות. לישיבה השניה של מועצת המנהלים של החברה, כאו הול בכהונתו. הביא גדות החלטה "לבטל את הקו הירוק" ולהתחיל לפעול ביהודה ושומרון. ראש עיריית רמת גן לשעבר ויו"ר ישראל פלד שהיה חבר מועצת המנהלים של מפעל הפיס הודעק להצעה מה יהיה אם ראש עיריית שכם יבקש גם כן סיוע של מפעל הפיס: שאל בדאגה. אדרבא שיבקש השיב גדות וההחלטה התקבלה. היתה בכך הכרת תודה מיידית לתנועת החרות שמינתה אותו לתפקיד הגבירה את עוצמתו.

מפעל הפיס השקיע סכומים גדולים בהתיישבויות, אחת מאלה היא בבית אריה שהוקמה על שמו של אריה בן אליעזר ויש בה רק כ־200 משפחות. כיום זהיר גדות ואומר שהישובים ביהודה ושומרון אינם מקבלים סיוע שונה מאשר הישובים בגבולות הקו הירוק. אך אליבור גורן סמנכ"ל מפעל הפיס, היודע היטב לאן הרוח נושבת, אמר לי יום קודם לכן ש"מפעל הפיס היה המוביל בכל הקשור להשקעות ביהודה ושומרון". בתקופתו של גדות התפתח מפעל ההגרלות הלאומי בשיעור חסר תקדים לגבי העבר. ממכירות של 150 אלף דולר לשבוע לפני חמש שנים גדלו המכירות עד ל־1.5 מיליון דולר בשבוע. פי 10־12 באשר לפני מינויו. לעתים מתקרבות המכירות אף לשני מיליון דולר בשבוע. ניתן לזקוף זאת לא מעט גם לתקופת השפע המדומה אותה יצר במידה רבה יורם ארידור בעת שהיה שר האוצר.

אי סדרים במכרז

גדות השקיע סכומים אדירים בפרסום ברוב אמצעי התקשורת. זמן קצר לאחר שנבחר לתפקידו פרסם גדות מכרז בין משרדי הפרסום. גדולי משרדי הפרסום השקיעו סכומים גדולים בניסיון לזכות לפחות בחלק מעוגת הענק. במכרז זכה משרד קשר בראל שבדרך מקרה היה גם משרד הפרסום של הליכוד. לפחות אחד ממשרדי הפרסום פנה בתלונה למשרד מבקר המדינה בטענה לאי סדרים במכרז. לנוכח הידיעות על אי סדרים ביקש גם מפעל הפיס מהמבקר שיעיין ויבדוק. דו"ח המבקר קבע שקשר בראל זכתה במכרז למרות שהגישה הצעה לאחר המועד האחרון שנקבע — 20 במאי 1981.

זו לא היתה הפעם היחידה שהושמעו טענות כלפי מפעל הפיס בכל הקשור למסירת עבודות. לפני קרוב לשנה כאשר נודע על כוונת מפעל הפיס למחשב את התחנות בשיטת האגן לויין פנו שתי חברות, האחת בבקיד חוברת סיג מסחר שבהצה שירותי מיחשוב למפעל הפיס שנים רבות, לבג"ץ, נגד מפעל הפיס במטרה לאסור על התקשרותו עם חברת אמאטום המתחרה בהן. במקרה הזה זכה מפעל הפיס בניצחון מלא. בג"ץ דחה את הפנייה וחייב את העותרים לשלם שני מיליון שקל הוצאות למפעל הפיס.

גדות למד תוך זמן קצר את העוצמה של מפעל הפיס. מוסד המחלק כספים מסובסדים והמענקים — כיום מחולקים רק מענקים — לעיירות ולרשויות מקומיות. אלה מחולקים אומנם על פי תקנות ברורות, כאשר בכל תחום מתבצעת החלוקה בתיאום עם משרדי הממשלה השונים, הכל על פי העניין. אך אין ספק שגם למפעל הפיס ולעומד בראשה יש עוצמה רבה בכל הקשור לסדרי הגודל של ההשקעות ועיתויין. כך למשל החל מפעל הפיס לבנות בשנים האחרונות מרכזים קהילתיים המשולבים עם מגרשי כדור סל וכדור יד. גדות הבין את החשיבות בהקמתם של אלה כאשר ב־1800 מכלל 2300 בתי ספר אין אולם התעמלות. בנוסף לכך העומד המגרשים בשעות שלאחר הלימודים לרשות והתושבים עם הסיסמה מפעל הפיס למען הקהילה. גדות אומר שהדבר חשוב גם למכירות. מי שלא זוכה בפיס מרגיש שהוא מקבל תמורה כאשר יש לו מרכז קהילתי.

ראש הממשלה התערב במחלוקת

עד כה הקים מפעל הפיס כ־100 מרכזים כאלה והדבר הגביר את עוצמתו של גדות אשר קיבל עשרות פניות להקמת מועדונים כאלה. אולם משרד האוצר דרש ממפעל הפיס לחדול מכך ולהקים במקום זאת כיתות לימוד חדשות. במחירו של מרכז קהילתי מסוג זה ניתן להקים בין 4.5 ל־7 כיתות לימוד חדשות, הכל על פי גודלו של המרכז הקהילתי. גדות התנגד לדרישה החדש שגם נושא זה יוכרע על ידי ראש הממשלה בדומה להתערבות ראש הממשלה בקשר לרצונו של שר האוצר יצחק מודעי להכפיף את מפעל הפיס למשרדו. אם לא דה יורה הרי שלפחות דה פאקטו. מודעי לא אהב את הכוח שצבר גדות ורצה לשנות את שיטת ההקצבות של מפעל הפיס על מנת שהמפעל יתרום יותר להקמת בתי ספר במקום שהדבר ייעשה על ידי משרדי הממשלה. גדות סירב להפוך למורים כספים לאוצר. הוא יודע היטב שרק באמצעות בנייה יהודית ישמור מפעל הפיס על עוצמתו כאשר גם קידום המכירות וקבלת תרומות מתאפשרים יותר בדרך זו. מודעי בתגובה סירב לאשר למפעל הפיס העלאות מחירים במשך קרוב לשנה וחצי. מחיר של כרטיס ירד בעשרות אחוזים במונחים ריאליים כאשר במקביל גם יורד ערכם של הפרסים. שלב נוסף במלחמה על מפעל הפיס היה השבוע כאשר מודעי דרש לשנות את השיטה באמצעותה ממומן מפעל הפיס כיתות לימוד. לא עוד הלוואות. אלא מענקים בעת הבנייה החדשה של הכיתות. בעבר נתנה הממשלה מענק של 75 אחוז ומפעל הפיס הלוואה מסובסדת בשיעור של 25 אחוז אותה הרשויות היו חייבות להחזיר. מודעי דרש ממפעל הפיס מענק להקמת 425 כיתות לימוד חדשות. הנושא הגיע לראש הממשלה ושם הכריע ראש הממשלה בעד המענק. הדבר חייב אתמול את מועצת המנהלים של מפעל הפיס להכניס שינויים בתקנונה כאשר המשמעות מכך היא כפולה: יותר כפיפות של מפעל הפיס למשרד האוצר ודילול המשאבים העתידיים של המפעל.

גדות ביקש להפוך את ההחלטה להשג של מפעל הפיס. הוא כינס השבוע מסיבת עיתונאים בה פירט את השינויים בלי להיכנס למחלוקת עם שר האוצר. הוא אף טען שהפרסומים על המחלוקת הזו לא מדויקים. בתשובה לשאלה האם השינויים עליהם הכריע פרס, בלחץ מודעי, הם חיוביים, התחמק מלהשיב ישירות אך ציין שלדעתו, באופן אישי, לא כיו"ר מפעל הפיס, הם אכן חיוביים. כאומר יותר שמפעל הפיס יוכל לעמוד בכך עוד שנה ואולי שנתיים אך אין בכך פתרון לעתיד בגלל דילול המשאבים של החברה. יודעי דבר יודעים לספר על שיחות קשות בין מודעי לגדות. האחרון מבקש בעת לשמור על שתיקה ולא לצאת למאבקים חדשים נגד שר האוצר. הוא רק מקווה עדיין שמודעי יסכים בסופו של דבר לחדש לו את המינוי. אם לא מתוך רצון הרי בשל הסכמים בין חרות לליברלים לפיהם לא מדיחים בעלי תפקידים על רקע מפלגתי.

מקורביו של גדות טוענים שאם היה מסכים לדרישותיו של מודעי היה זוכה למינוי מחודש אך גדות יודע היטב שהיענות לדרישות מודעי יש בה כדי להפחית לא מעט מהעוצמה הפיננסית והפוליטית של מפעל הפיס ממנה נהנה לא מעט העומד בראשה.

פיליפינים: מלחמת בחירות

שירות **Newsweek**
מיוחד ל"הארץ"

לקראת הבחירות, שייערכו בעוד חודש, הולך וגובר המתח בפיליפינים ★ למרות האופוזיציה הרחבה, והאהדה שרוחש העם לאלמנת אקינו, לא נראה שמרקוס יוותר בקלות על רסן השלטון

עבור קוראזון אקינו היתה המערכה אמורה להיות מסע־צלב מוסרי מלא תנופה, שנועד להפיל אוטוקרט שגזל מבעלה שלטונו. אך בשבוע שעבר, בעוד המונים מריעים מקבלים את פניה, מצאה עצמה לפתע המועמדת הסירונית תחת אש פוליטית צולבת. פרדיננד מרקוס יצא למסע־צלב משלו, והאשים את גב' אקינו בהקמת "ברית טקטית" עם מחתרת השמאל. צעד, שעתיד להפוך את הפיליפינים ל"ניקאראגואה של דרום־מזרח אסיה". בשמאל הקיצוני, לעומת זאת, מתגבנים, ככל הנראה, להחרים את הבחירות שייערכו בחודש הבא.

הוול מהודעתו הראשונה של מרקוס לפני חודשיים, כי הוא מעמיד להצבעה את עתידו הפוליטי, ניצבה אלמנתו של בניניו אקינו — מנהיג האופוזיציה שנרצח — בפני מסע קשה ומפרך במעלה המדרון. כשהיא נאלצת להיאבק במאגר התחבולות הפוליטי של מרקוס, שנמצא בעשור השלישי לשלטונו. בנוסף, מטרתה של אקינו העמידה אותה ואת המועמד להיות סגנה, סלוואדור לוראל, במצב של תחרות גלויה גם עם "המפלגה הקומוניסטית הפיליפינית" האסורה, ש"צבא העם החדש" שלה, המונה 16,500 לוחמים, נלחם בהצלחה גדלה והולכת למען מהפיכה כוללת. מטרה, שלדעת רבים בשמאל הקיצוני, ייקל מימושה אם ישאר מרקוס מתבצר בשלטון.

כוח משיכה רגשי

השאלה, באיזו מידה תהיה הזרמת הבחירות יעילה כנגד כוח המשיכה הרגשי החזק של אלמנת אקינו, נשארת פתוחה, כמו גם השאלה אם אי־פעם היה לה סיכוי לזכות במאבק מול המכונה המשומנת היטב של מרקוס. בינתיים נראה, שוואשינגטון השלימה עם האפשרות, שהוא ישאר בשילטון.

עבור קוראזון, בת ה־52 — ליברלית של אמצע הדרך ובת למשפחה של בעלי אחוזות, אחת העשירות ביותר במדינה — כמו עבור רבים מהאופוזיציה של הזרם המרכזי, מציגה המחתרת של השמאל דילמה לא נוחה. למפלגה רק 30 אלף חברים, אך הזרוע הפוליטית הגדולה שלה, החזית הדמוקרטית הלאומית, ממלאת זה למעלה מעשור תפקיד מוביל בשביתות, הפגנות וצורות אחרות של התנגדות למרקוס, אשר אישרו את מועמדות אקינו. תחת דיגלה של החזית הדמוקרטית הלאומית, הפכו אלפי סטודנטים, כמרים ונזירות, חברי איגודים מקצועיים, איכרים ועירים ואפילו אנשי־עסקים, למחתרת אנטי־מרקוס.

אבל עובדה חשובה יותר לבחירות בחודש הבא היא, שהמפלגה הקומוניסטית הפיליפינית שולטת, אם כי לא באורח מלא, גם על מפלגת באיאן ("האומה"), אחת ממפלגות האופוזיציה הוותיקות הגדולות. המפלגה אומרת, כי יש לה למעלה ממיליון חברים, ועובדה זו הופכת אותה לבת־ברית פוטנציאלית חשובה. (על־פי האומדן, יש 24 מיליון בעלי זכות בחירה). יחד עם צבא העם החדש והחזית הדמוקרטית הלאומית, היא יכולה לספק למערכת הבחירות גם מערכת אירגונית מפותחת וגם שרירים.

גב' אקינו: מסע קשה

בשבועות האחרונים ניסו שני הצדדים להגיע למחדש ויזוּהי. באיאן דורשת, כי אקינו תתמוך בתכנית בת 15 סעיפים, הכוללת ריפורמה אגררית מקיפה, הלאמת בקהדמיה רחבה והבטחה, כי יבוטלו חובות הפיליפינים לבנקים זרים ולקרן המטבע הבינלאומית. אלו סעיפים, שרק תומכיה הרדיקאליים ביותר של אקינו, יואתו לקבלם. ואולם לדעת רבים, המבחן האמיתי הוא דרישה חד־משמעית לסילוק הבסיסים האמריקאיים מהפיליפינים. על אף לחצים מצד כמה מיועציה, לוותר לפחות בנקודה זו, התחייבה אקינו עד השבוע שעבר רק "לשמור על כל האופציות פתוחות", לאחר פקיעת ההסכם הנוכחי ב־1991.

מצידה היתה אקינו מוכנה להתחייב בשבוע שעבר, כי אם תנצח תתיר את פעילותה של המפלגה הקומוניסטית, "אם הם יוותרו על כל צורות האלימות". תנאי, שברור כי לא יתקבל, שכן צבא העם החדש התחייב להמשיך בלוחמת הגרילה, בלי שום קשר לשאלה מי ינצח בבחירות. היא גם הודיעה, כי תקבל בברכה הצטרפות של קומוניסטים לממשלה, לבלול כמה קומוניסטים בממשלה, הכרזה שעליה עט מרקוס בנהלה, אך אין זה סביר, כי הרשימה את החזית הדמוקרטית הלאומית. (לאחר תגובתו של מרקוס הודיעה אקינו, כי לא תצרף לממשלתה שום קומוניסט, וקראה לו לגלות מי הם "50 היועצים הקומוניסטים או הוורודים" המקיפים אותו כביכול, או לשתוק).

למען האמת, רבים בשמאל דרשו להחרים את הבחירות. החלטה להחרים את הבחירות היא אכן סיכון מחושב, שכן רבים אוהדים באופוזיציה יכולים לראות את החזית ואת המפלגה הקומוניסטית כמי שמקלקלים את הסיכויים להפיל את מרקוס. במיוחד בבאיאן רווחת הסברה, שרבים מהתומכים המתונים יותר של השמאל יתעלמו מהקריאה.

אמצעי־הפחדה סלקטיביים

ואולם באזורים, הנמצאים בשליטת צבא העם החדש, התגובה עשויה להיות שונה. בזאמבואנגה דל סור תפסו בשבוע שעבר לוחמי גרילה רשימות בוחרים ופנקסי־רישום בחמישה כפרים, הידועים כתומכים בצמד אקינו־לוראל. בפרינה, שבה אזורים שלמים נחשבים לשייכים באורח מסורתי לצד אחד או לשני, אמצעי הפחדה סלקטיביים כאלה — כולל מעשי אלימות מצד אנשי מרקוס, המתחפשים לאנשי גרילה — עלולים לפגוע קשות במניין הקולות של האופוזיציה. יתר על כן, אלימות ביום הבחירות תעניק למרקוס אמתלה לבטל את הבחירות לחלוטין, אם ברגע האחרון ייראה מצבו קודר.

אף לא אחת מאותן עובדות אינה משמחת פקידים אמריקאיים, שככל הנראה תרמו ללחצים על מרקוס בחודשים האחרונים, להקדמת מועד הבחירות. הבית הלבן עצמו שומר על אופטימיות זהירה. תוכנית אחת, שבה דנים כעת, היא להציע למרקוס, לאחר הניצחון, סיוע מאסיבי במלחמתו נגד צבא העם החדש, בתנאי שיסכים לשורה ארוכה של ריפורמות פוליטיות, כלכליות וצבאיות. אולם כל עיסקה כזאת תהיה טעונה אישור הקונגרס האמריקאי, וכמעט ודאי שזה ידחה אותה, אם תוצאות הבחירות של החודש הבא ייראו כזובות.

יש פקידים, שראייתם הפסימית את המצב, כאילו משקפת את הערכות המפלגה הקומוניסטית: "ניצחון גדול למרקוס", אומר מומחה לענייני חוץ בקונגרס, "יהיה קצין הגיוס הטוב ביותר שהקומוניסטים יכלו לקוות לו". ואם לא יהיה די בכך, הרי מקורות בפנטאגון מוסרים, כי מרקוס כבר מתכוון לערוך לאחר הבחירות טיהור של שוחרי ריפורמות בצבא הפיליפיני — בדיוק אותם קצינים, שעליהם סמכה וואשינגטון כי ינסו להביס את צבא העם החדש.

סימנים אלה, המעידים על מקשחתו של מרקוס, הניעו פקידים בפנטאגון להתחיל לבדוק אופציה אמריקאית דרסטית יותר, המכונה "התנתקות אסטרטגית". פירושה יהיה התרחקות דיפלומטית הדרגתית ממימשל מרקוס, הפסקה הדרגתית של סיוע, וצעדים לטווח ארוך לצימצום התלות הצבאית האמריקאית בבסיסים בפיליפינים.

עם חרם או בלעדיו, יש סיבה טובה לחשוב, שמרקוס מצוייד עדיין בשרירים ובכמות הלחץ הפוליטי, המספיקים לו כדי לזכות בבחירות, בלי קשר למה שרוצים באמת הבוחרים הפיליפינים. "למרקוס אין שום כוונה להפסיד בבחירות אלה", אומר ריק קאסלר מקרן קרנגי בוואשינגטון. עבור אקינו התקווה היא, שגל של זעם עממי ישטוף את הדישבים המדומים האלה, כפי שכמעט אירע בבחירות לפרלמנט בשנה שעברה, כאשר קיבלה האופוזיציה 52 אחוז מכלל הקולות. גם אז הטיל השמאל חרם, שללא ספק כירסם בשיעור המצביעים נגד מרקוס.

הפעם יכולים אקינו ותומכיה רק לקוות, שמה שעומד על הכף יגרום לאנשי שמאל מהססים ללכת בכל זאת לקלפיות.

גאון צעיר ופופולרי

שירות **DER SPIEGEL**
מיוחד ל"הארץ"

ראיון עם גארי קספארוב, בן 22, אלוף העולם הצעיר ביותר בשחמט וכבר עתה, הפופולרי ביותר מבין האלופים

קספארוב: יש אנשים שאינם מוכנים להשלים עם העובדה שניצחתי רק תודות לכשרון המשחק שלי

שאלה: אומרים ששחקן שחמט מגיע לשיא יכולתו רק בשנות השלושים לחייו. האם אתה חושב שזה דבר יחול גם עליך?

תשובה: נראה לי שקשה לתת כאן תחזית. אני מבין שהשיא כשיא כתוי בסביבות גיל 30, לא יותר מאוחר.

שאלה: אולי גם תהיה אלוף העולם בעל "תקופת הכהונה" הקצרה ביותר. של שלושה חודשים בלבד? ניצחת את קארפוב ב־9 בנובמבר 1985. פיד"ה, התאחדות השח העולמית, קבעה משחק גומלין בינך ובינו בתקופה שבין ה־10 בפברואר עד ה־21 באפריל 1986. לונדון ולנינגרד הציעו את עצמן להתחרות. הציעו סכומי כסף, האחת בסך 1.8 מיליון פראנקים שווייצריים, השנייה, מיליון. כמה עיתונים הודיעו שאין בכוונתך להופיע. העיתון "בילד", למשל, פירסם בכותרת ראשית: "מגיד השח, קספארוב יסרב את משחק הגומלין על אליפות העולם!"

אם תוכל לי לומר משהו...

האם לא יהיה משום יותר קומיסבל לענות על השאלה. אם פיד"ה תוסיף לדבוק בלוח הזמנים שלה, האם תגיע למשחק הגומלין או לא? כמי שחייבים להגיד קוראי עיתונים רבים, במקרה שלא תופיע יקבל קארפוב חזרה את התואר ללא קרב.

אני לא רואה שום טעם לענות על השאלה הזו בכן או לא. אני בטוח שבכלל לא תוצג בפני ברירה זו. לא יהיה שום משחק גומלין, לא משום שאני לא רוצה בכך, אלא משום שכל עולם השח אינו רוצה.

יש סיבות חשובות רבות כנגד משחק גומלין בזה: סיבה מוסרית. כיוון שקארפוב לאחר 25 שנים הוא האלוף העולמי הראשון המקבל פריווילגיה כזו. יש סיבות שחמטאיות, יש סיבות רפואיות. זה נראה אבסורדי: אתה כבר שיחקת שני משחקים שכללו 72 סיבובים נגד קארפוב. עכשיו צריך יהיה לשחק עוד 24 סיבובים בקרב הגומלין, מן הכל המדובר ב־96 סיבובים. ולקראת סוף 1986 תחילת 1987 כבר עומד על הפרק המאבק הבא על כתר האליפות. אבל מצד שני יש סיבה אחת מדוע משחק הגומלין בכל זאת יתקיים, למעשה סיבה אחת ויחידה: ההתאחדות החליטה על כך, נשיא ההתאחדות קאמפומאנס הביא לאישור ההחלטה בכל גופי הפיד"ה.

המעטפה של קרב שלישי תוך זמן קצר לא רק תסכן את בריאות השחקנים. שקאמפומאנס מייחס לה, כביכול, חשיבות כה רבה, דבר זה גם יפגע בכל עולם השחמט. מזה שנתיים וחצי לא יכולתי להשתתף בשום תחרות. מלבד המשחקים הרבים נגד קארפוב יכולתי לשחק רק ב־18 משחקים נגד רבי־אומנים אחרים. היה עליי לדחות הזמנות לתחרויות גדולות במערב־אירופה ובאמריקה. מארגנים רבים רצו לערוך תחרויות רק אם ישתתף בהן האלוף העולמי החדש. אבל האלוף העולמי אינו עומד לרשות עולם השחמט אלא הוא עומד לרשותם של האדונים קארפוב וקאמפומאנס.

דעת הקהל עומדת לצידך. אך האם די יהיה בכך? ההחלטה היא במסגרת של דבר בידי התאחדויות השח הסובייטיות. אם היא תחליט: אנחנו לא רוצים ששני השחקנים שלנו יערכו קרב גומלין, אז התחרות עשויה שלא להתקיים. אבל האם ינהג כך ההתאחדות הסובייטית?

אני מקווה שכן. כי קרב גומלין כזה אינו באינטרס של ההתאחדות שלנו. בסופו של דבר גם קארפוב לא צריך להיות מעוניין כל כך בקרב חוזר שבו הוא עלול להפסיד. היחיד שיכול להפיק תועלת מקרב כזה הוא נשיא פיד"ה קאמפומאנס.

שאלה. האם אתה ממשיך לבקר ברעיונך על קאמפומאנס? לפני כמה שבועות אמרת עליו: "קאמפומאנס הוא אדם שאינו מבין דבר בנושאי שח והבעיות של המשחק ועושה הכל בשביל כסף."

היום עוד אפשר מאחוריהם ביותר שאת התאחדות השח הסובייטית שאירגנה את אליפות העולם במוסקווה נאלצה לשלם לקאמפומאנס 25 אלף פראנקים שווייצריים דמי טרחה רק משום שישב במהלך התחרות. ד' 200 אלף דולר מהכספים שאמורים היו לממן את האליפות העולמית היא נאלצה לתת לקרן פיד"ה למען סיוע פיתוח. אך יש ספק גדול אם הכסף הזה בכלל הגיע למדינה מתפתחת כלשהי.

למה?

קאמפומאנס נהג בהכנסות של פיד"ה על פי שיקוליו וראות עיניו. יש שמועות, ואפילו אישור לכך, שבמקרה אחד השקיע כספים של פיד"ה במכרות זהב בדרום־אפריקה.

אנחנו חוזרים שוב לשאלה שלנו. ואני מבקש ממך תשובה של כן או לא. האם תלך לקרב הגומלין? ב־6 בינואר חלף מועד שלושת השבועות שבמהלכו קארפוב ואתה הייתם אמורים להחליט על מקום התחרות. לונדון, לנינגרד. האם תודיע על החלטה כזו?

לא.

איך הצלחת לנצח את קארפוב?

קארפוב הוא מאוד חזק כאשר ניצבת בפניו מטרה ברורה וכאשר המצב במשחק גלוי וברור. היינו בעל מבנה ברור. כיוון שעבדתי המון, עמד לרשותי מאגר אמצעים גדול יותר והצלחתי להביא אותו לעמדה שבה אני חזק יותר ממנו: ליצור מצבים מסובכים כדי לאלץ אותו לצאת להתקפה. התוצאה היתה שבמחצית השנייה של הקרב היתה לי עליו עליונות רבה. לולא עשיתי כמה שגיאות היתה התחרות מסתיימת עוד לפני הסיבוב ה־24.

יש לך ארבעה מאמנים. ואילו התאחדויות כדורגל גדולות מקציבות על כל 20 או 25 איש מאמן אחד, לכל היותר שניים. מה עושה שחקן שח עם ארבעה מאמנים?

בשח המודרני יש זרם אדיר של מידע. באנגליה מופיע מדי שנה קובץ בן ארבעה כרכים הכולל 7000 עד 8000 משחקים חדשים. נוסף על כך מדי שנה מתפרסמים 1500 משחקים בברית־המועצות עצמה. כל משחק חמישי בערך הוא בעל חשיבות ורלוונטיות, וצריך לכלול אותו, לנתח אותו ולסווג אותו. רק מפני שאני עובד באורח כה אינטנסיווי עם המאמנים שלי, יש לי רפרטואר פתיחה גדול כל כך. האדם צריך גם לפתח את הרעיונות שלו. אני זקוק למישהו שעימו אני יכול לקיים דיאלוג. למרות שיש לי ארבעה מאמנים, אין הזמן שלנו מספיק.

באיזו תדירות אתם מתכנסים?

לקראת כל תחרות אנחנו נפגשים במשך עשרים יום ועובדים כל יום לפחות שש שעות רצופות קשות.

קארפוב טוען שאתה מעמיד פנים שאתה עצבני כדי להוליך אותו שולל?

הטיפוס לא צריך ללטוש בי עיניים כל הזמן במשך המשחק, זו הבעיה שלו. מי שמביט זמן רב בפני היושב מולו תמיד ימצא משהו. אנשים רבים אומרים שכתוב לי בפנים מה אני חושב. אבל במשך הזמן למדתי לא להראות לקארפוב מה שמתחולל בי פנימה וגם למדתי להפגין חזות השונה ממה שבאמת מתרחש במוחי. בכך הוא אכן צודק, אבל למה הוא לוטש בי עיניים?

בכמה עיתונים ובכמה שחקנים מייחסים לך יכולות מיסטיות, אפילו מדומיות.

כאן עושים מסתורין גדול. מרביתם שבסופו של דבר קל להסבירם: יש אנשים שאינם מוכנים להשלים עם כך שניצחתי אותם רק באמצעות כישרון המשחק שלי.

גם אדם כה נבון ושקול כמו האלוף העולמי לשעבר מאמאקי מאמין בהשפעות פאראפסיכולוגיות. האם אתה משוחרר מאמונה כזו?

אני חושב שכן.

האמונה היחידה שלך בבחירה שמספל המבע היא האמון שיש לך במספר 13 בבחירה מספר מול שלך. לא כך? סיפרת לנו בבאו, כאשר היית אורחנו בהמבורג, שאכן ואתה משותלים במידת האפשר לבחור מקומות. שורות. חדרי מלון וקומות בעלי המספר 13. שכן רצית להיות לאלוף העולמי ה־13 במספר.

כן, הכיתי ב־13 לעומת 11 נקודות וזה קרה 13 שנים לאחר שבובי פישר הפך להיות לאלוף העולם. ואל תשכח בבקשה ששמונה ועוד חמש הם 13: 1983. מעט אמונה כזאת במספר הרי אינה יכולה להזיק. לא כן? זה פשוט מצא חן בעיניי. אני מאמין שכך קורה להרבה מאד אנשים. ראשית קורים דברים, ואז מבחינים בסיבות או בספרות החוזרים ונשנים. ואני אכן יודע שעבורי מספר 13 הוא מספר מזל. כך זה היה, כך זה עכשיו ואני מאמין שכך זה יישאר.

אחד מקודמיך, הגרמני עמנואל לאסקר, אלוף העולם מ־1894 עד 1921, אמר פעם שמלבד לשחקני השח הטובים ביותר, הוא מוכן לוותר על המלכה שלו לכל אדם שישחק איתו. ובכל זאת ינצח במשחק. בובי פישר אמר פעם שהוא מוכן לוותר לכל אישה בעולם על פרש שלו ובכל זאת ינצח במשחק. האם גם אתה תרחיק לכת כמו לאסקר ופישר?

לאסקר חי בתקופה אחרת לגמרי. בינתיים עלה בהרבה מספרם של שחקני השח הטובים. לא אוותר על המלכה לשום שחקן־מועדון שאותו איני מכיר. פישר ללא ספק הגזים. לוותר על פרש זה יותר מדי.

האם תוותר לכל אישה בעולם על חייל?

לעשר או 12 הנשים שהן כעת הטובות ביותר בעולם, בוודאי שלא. אם אני רוצה לנצח בכל מחיר. לאחרות — כן.

בוא ונבהיר את ההבדל ביותר הבולטות בינך ובין הטובים מבשארים פחות או יותר. אנחנו רוצים להראות לך מהלכים של ארבעה משחקים בלי לנקוב בשמות, ומבקשים ממך לומר בכל פעם על אחד משני השחקנים. על מה היית מוכן לוותר לו בלי לחשוש שתפסיד במשחק.

(לאחר שהתבונן במהלכים של ארבעת המשחקים). המשחק הראשון נראה לי בעל סגנון מאד מיושן כמו מהמאה הקודמת. לשחקן הזה הייתי מוותר על פרש.

זה היה קרל לאסקר. מכל מקום זה המשחק המיוחס לו.

לשחקן השני הייתי יכול לוותר על מלכה.

זה היה הקאנצלר המערב גרמני לשעבר הלמוט שמידט שהפסיד ב־1978, במשחק סימולטני ששיחק רוברט הובנר, שחקן השחמט הגרמני הטוב ביותר.

את השחקן השלישי זיהיתי. המדובר במשחק של פליכס מאגאס ביתי שהיה אחד מ־31 השחקנים שהפסידו במשחק איתי. לו הייתי מוכן לוותר על פרש. גם את השחקן הרביעי זיהיתי. זה הפוליטיקאי אגון באהר שבאותו אירוע הפסיד נגדי. לבאהר הייתי מוותר כמו לשמידט על מלכה.

כלומר שבתחרות בת שישה סיבובים נגד הקאנצלר לשעבר שמידט ללא מלכה...

כל הסיכויים שהייתי מנצח 6:0.

מאז שהפכת לאלוף עולם. יש עניין רב בחיים הפרטיים שלך. כתבים עם אויו בתליוויה ראיתם אותך, כתבים על כך שהזמנת מכונית "מרצדס" ועל כך שאתה תיהפך למיליונר. האם זה מרגיז אותך? האם אתה משלים עם כך? אולי נעים לך לעמוד באור הזרקורים?

אני רואה את ההתעניינות הזאת נורמלית ולא מוצא בה שום דבר פסול. בהתייחסותי לפופולריות הזו היו כמה שלבים. בתחילה זה כמובן מאד מצא חן בעיני, אך נעשיתי מתשומת הלב שהופנתה אליי. מאוחר יותר התחיל הדבר להרגיז אותי. ההתעניינות היתה למעמסה. היא לא נעמה לי, והרגשתי שהייתי רוצה לברוח, לחזור לאיזו שהיא מאורה. אך בינתיים למדתי לקבל בהבנה את הפופולריות שלי. נוסף על כך לא הזמנתי מכונית "מרצדס". אני ממשיך להשתמש במכונית הסובייטית שלי מדגם "וולגה 24".

האם יש אמת או בדיה בסיפורים על יחסיך עם השחקנית הסובייטית מרינה נאולובה?

זו אמת.

האם מפריע לך לקרוא שבתור אלוף העולם בשח תוכל תוך שנתיים שלוש להיות מיליונר מארקים?

מאמרים כאלה אני בכלל לא מבין. ככלות הכל, כשקארפוב היה אלוף עולם הוא הרוויח כל הזמן כסף ואף אחד לא כתב על כך. מדוע "שפיגל" ואחרים מתעניינים בשאלה כמה ארוויח?

באשר אלינו. אנחנו כתבנו לראשונה לפני שנתיים־שלוש, ומאז חזרנו על כך לעתים קרובות. שקארפוב הוא לפחות מיליונר ברובלים. אולי גם במטבע זר. לא מכבר דיווח הנו שנעלם לו מיליון אחד.

(צוחק) הוא נזכר בכך די מאוחר.

במשך שנתיים לא היה לו זמן לספור את הכסף. עכשיו יצטרך בית דין גרמני להכריע איפוא נמצא הכסף — 446,177.50 דולר שניתנו על ידי חברת מחשבי השח "טכבאג" בהמבורג — האם קארפוב רוצה לשלשל לכיסו מקצת את הכסף או אולי מנהל הכספים שלו במערב, כתב הטלוויזיה הגרמני הלמוט יונגוירט. לקח אותו או אולי האמת נמצאת באמצע, כפי שקורה לעיתים קרובות.

כאשר קראתי את המאמר על המיליון שנעלם לקארפוב, תהיתי מדוע מישהו זקוק לכסף והשקעות בחו"ל אם הוא רוצה לחיות במולדת. באשר אלי, בינואר אחתום במוסקווה על חוזה רשמי כרבי העסקני בחברת מחשבי השח "סקיטיס". חוזה שיסדיר בפרטים את כל עניין התשלומים. אני בהחלט בעד שכר טוב להישגים טובים אבל אני רוצה רק בכסף שאותו ארוויח באופן לגאלי.

נניח שבתחרות במערב אתה מרוויח 30 אלף דולר. מה קורה עם הכסף?

אני מוסר למדינה 14 אלף דולר ומקבל תמורתם 11 אלף רובל.

רובלים רגילים או "צ'אקי", שתמורתם אפשר במוסקווה ובערים אחרות לקבל מוצרים שיש בהם מחסור?

רובלים. שאר 16 אלף הדולר עומדים לרשותי ואני יכול לעשות בהם כרצוני. אני יכול להוציא את הכסף במערב, אני יכול גם להמיר אותו ב"צ'אקי". אולי אתה או אחרים חושבים שחלק די גדול מהכסף הולך למדינה. אבל זה לגמרי בסדר. אין לי שום דבר נגד כך. אני עצמי ומאמני מקבלים משכורת מהמדינה. ומה שנשאר לי הוא סכום גבוה מאוד.

בכמה כסף צריך אתה לשלם? אילו הייתי משלם במקום מחצית או אף מתנית מהכנסתי.

מהסכום שנותר בידי אני לא צריך לשלם דבר.

אתה הרשמת אנשים רבים בגילוי ליבך. על האינטליגנציה הגבוהה של אלופי השח העולמיים על זיכרונם הפנומנלי שלהם, על יכולת הזיכרון הגבוהה שלהם, כתבים זה עשרות שנים. אבל קודמיך במקום שלא דיברו בעצמם בעניין. היינו רוצים לשאול אותך כמה שאלות על זיכרונך שלך. בצד השני של השולחן יש חמישה לוחות שח שעליהם סדר בים הכלים במצבים הלקוחים מחמישה משחקים מפורסמים. האם אתה יכול לומר לנו מי שיחק אותם?

(מביט בלוחות במשך שניות ספורות): המשחק הראשון היה של קארפוב נגד מיילס באוסלו 1984. המשחק השני — בוטוויניק נגד פישר, וארנה 1962. המשחק השלישי של היבנר נגד (מהסס) ליובויאביץ' בליבארס 1985.

... נגד טימן, כל הדבר נכון.

המשחק הרביעי היה של אליוכין נגד קאפאבלאנקה על אליפות העולם בבואנוס־איירס 1927. המשחק האחרון היה של סוקולוב נגד אגזאמוב בריגה 1985.

כמה משחקים לדעתך אתה זוכר?

אם תספור כמה מלים יש בשפת אימך, זה פחות או יותר מספר המשחקים. (אוצר המלים הפעיל של גרמני ממוצע הוא 12,000 — 16,000). משחקים הם עבורי מה שעבור רוב האנשים הם המלים של שפת־האם שלהם. מה שעבור מוסיקאים הם תווים או פרטיטורות.

ברשותך, עוד שתיים־שלוש שאלות על זיכרונך בכלל. יש סיפור בעניין זה על בובי פישר. הוא צלצל פעם לרבי־אומן באיסלנד. אבל הלה לא היה בבית, רק בתו הקטנה היתה. פישר מדבר רק אנגלית. היא דיברה רק איסלנדית. היא אמרה באיסלנדית הזכן הזריה ושתי יתקרו. פישר צילצל אז לשחקן שח איסלנדי אחר, וחזר באוזניו, באיסלנדית, על מה ששמע, בלי שהבין אף מלה. הוא תרגם לו. מאוחר יותר מילון פישר לשחקן הראשון, בזמן שאמרה הילדה. האם גם אתה יכול לעשות זאת?

כמה מלים היו אלה שלהוהיארבעה מטמטים.

אין בעיה.

האם זה חל על כל השפות בעולם? לאיסלנדית יש בוודאי קשרים לשפות סקנדינביות אחרות ולאנגלית. אולי היה זה קשה לי יותר אם היה מדובר בשפה המשתייכת לקבוצת שפות לגמרי לא מוכרת, למשל סינית. אבל בוודאי הייתי מנסה.

בוטוויניק שהיה מורה שלך כתב פעם שאתה קראת ספר על נפוליאון וידעת לחזור עליו בעל־פה מתחילתו ועד סופו. האם הוא הגזים קצת?

אני לא רושם בפני חובר דבריו שאתני יכול להשתמש בהם. למה עלי ללמוד ספר בעל־פה? בוטוויניק משום התכוון לכך שזכרתי היטב את התוכן זה נכון על ספרים רבים. אני קורא מאה עמודים לשעה ואין לי שום בעיה לחזור על התוכן גם לאחר חודשים רבים. בזיכרון המלים שלי במשך שתיים־שלוש.

איך זה עם שירים?

אני יודע הרבה בעל פה. אתה רוצה אולי לשמוע?

השחקן האמריקאי פילסבורי עוד בסוף המאה הקודמת נחשב להמום זיכרון. היינו רוצים לדעת מה דעתך על שניים מהם. בניסוי אחד נכתבו על 50 פתקים ממוספרים משפטים בעלי חמש מלים. הפתקים הושלכו לכובע, מישהו הקריא המספרים, פילסבורי זכר מה המשפט הרשום בפתק מכוסמר.

אני לא הייתי עושה זאת. לדעתי זה מזיק. מאמן אחר עשה ניסויים כאלה בפני קהל תלמידים ואני בתוכם לפני שנים רבות. הוא נשאר עשרה ימים לאחר מכן קצת מבולבל וללא אוריינטציה.

ניסוי אחר של פילסבורי היה להביט במשך שתי דקות על רשימה של מלים חסרות קשר. חלק מלים אמיתיות. חלק צירופי הברות חסרות משמעות. לאחר מכן הניח את הפתקה בצד וחזר על המלים מהזיכרון, בתחילה על פי הסדר ואחר כך מהסוף להתחלה.

אני מציע לך לערוך את הניסוי הזה ברוסית ובפגישה הבאה בינינו לבחון ברצונך 30 מלים ברוסית ומלים מלאכותיות ללא כל קשר ביניהן, ואז נעשה את הניסוי.

סודאן: שלושים שנות עצמאות

מאת אלכסנדר בוקיאנטי

Le Monde
מיוחד ל"הארץ"

שלושים שנה מלאו לסודאן כמדינה עצמאית. 15 שנים של פרלמנטריות מוגבלת, חסרת־אונים, ואחר־כך, 15 שנים של דיקטטורה ללא מוצא, הותירו את המדינה מוכת רעב, תשושה, מוקזת דם, מסוכסכת ומפולגת, על־אף מיליארדי הדולרים שהושקעו בפרויקטים גרנדיוזיים של פיתוח חסר־תוחלת

חארטום

סודאן — "בילאד אל־סודאן", "ארץ השחורים" — היא כיום בת שלושים, כ־20 מיליון תושבים, שני שלישים מוסלמים. השליש הנותר, בדרום, רובו אנימיסטי ומיעוטו נוצרי. לפנים חזו לסודאן כי תיהפך ל"אסם התבואה" של המזרח התיכון. כיום היא ארץ מוכת רעב ובה המוני פליטים, מתוכה שלה ומהמדינות אחרות. זה עוד מחריף את הבעיות של ארץ מפולגת זו. אין לה שום סיבות לחגוג את יום הולדתה: 15 שנים של פרלמנטריות מוגבלת, חסרת־אונים, ואחר־כך 15 שנים של דיקטטורה ללא מוצא, הותירו את המדינה תשושה, מוקזת דם, ללא אוצרות של ממש, על־אף מיליארדי הדולרים שהושקעו בפרויקטים גרנדיוזיים של פיתוח חסר־תוחלת. בתקופת השלטון של קיצ'נר, סודאן היתה אמורה להצטייר בתמונת־העולם של האימפריאליסטים הבריטים, כ"מושבה למופת" של הקיסרות. כיום היא דוגמה אחת מרבות לדהקולוניזציה מחומצת.

מקומו של גורדון

ישבנו ישיבה מזרחית על הדשא הקצוץ, בפארק של כיכר העם. מצפים שמנוע המכונית יתקרר. בחארטום, אפילו בעיצומו של החורף, הטמפרטורה היא 30 מעלות. כאשר המנוע מתלהט, אין ברירה אחרת. אפשר רק לפטפט כדי להעביר את הזמן. עוסמאן, הנהג שלנו, ששמע מאחיינו, שוער בגראנד הוטל, כי אנחנו עיתונאים, הוא אפף השיחה. כמיטב הציפייה הכפרית, החליט להעלות לפנינו את השקפותיו על סודאן. "אתם יודעים", אמר כשתיקן את המצנפת הלבן, הגרשים, המסתיר כמה מאותות הקעקע השבטיים שלו. "המדינה הזאת דומה במקצת למונית שלי. המרכב הוא של הילמן, תוצרת אנגליה, הרדיאטור הזה, שלפעמים אני משתמש בו כמיחם — זה כל מה שנשאר ממכונית המוסקוויץ' של מומחה רוסי. המנוע הוא של מכונית טויוטה שהלכה לעולמה, הצמיגים היו פעם חלק מג'יפ, מתנה של אמריקאי לצבא. הפגושים הם ממכונית נאצר (פיאט מתוצרת מצרים), והדלק היקר שצריך לריב כדי להשיג אותו, הוא מתוצרת סעודית".

פסיפס של השפעות בולט בסודאן גם כיום, 30 שנה לאחר העצמאות. ההשפעות הבריטיות מלפני 1956, ההשפעות הסובייטיות של שנות ה־70, ההשפעות הסעודיות־אמריקאיות של שנות ה־80 ושכנותה של מצרים החזקה — כל אלה הטביעו את חותמן על סודאן: איך ובאיזו מידה ובמה נתקלו ובמה התערבבו — קשה לדעת. ארץ זו, שבדומה לארצות רבות אחרות בעולם השלישי נתקעה בדרך לפיתוח הכלכלי, ממשיכה להתלבט בלב זרמים שונים ומנוגדים.

ראשית, משקלה של המסורת. שום משטר אינו יכול להרשות לעצמו להפגין נתק זה של הנוף המנטאלי לבישי הסודאני. כבר במאה הקודמת, שילם הגנרל גורדון בחייו, על פגיעתו בסודאנים. הוא אף רצה להנהיג רפורמות מודרניות, ויצא למסע־צלב נגד העבדות, וקמם עליו את המהדי, הגיבור הראשון של מלחמת העצמאות הסודאנית.

כישלון ה"סוציאליזם"

באפריל 1985, הופל הגנרל ג'עפר אל־נומיירי בשל פגיעתו בבני ארצו. תוך פחות משנתיים כפה עליהם אסלאם בנוסח הסעודי, ודמוקרטיה בנוסח הרומני, בכלכלה ברוח "קרן המטבע הבין־לאומית", שכללה ביטול הסובסידיות למוצרי יסוד. כל זה היה להם יותר מדי. סודאנים התפטרו ממשטר נומיירי, תוך פחות מ־48 שעות של מהומות. אכן, להתהומת קיבוצה מסירה ארוכה, שלא לדבר על מרד מחודש בדרום־הארץ. אך גם הפעם נשמרו המסורות. אנשי הצבא שהחזיקו בשלטון במשך 22 שנים, מאז העצמאות, שומרים כיום את מוקדי השלטון בידיהם, על־אף החילופים ואף שלפחות לפי־שעה, סודאן הרבה יותר דמוקרטית מאשר בתקופת נומיירי. בכל מקום, ראש הכת הצבאית, הגנרל סואר אל דהאב, חייב להביא בחשבון את הכוחות השונים, המחולקים ביניהם מאז ומתמיד את המדינה ועל בסיס הקמה ממשלת האחדות הלאומית הזמנית.

בשמאל הקיצוני ניצבים הבד־ המפלגה הקומוניסטית הסודאנית, הד־ בלתי־רשמית, קבוצות שמאל קטנות ובעלי־בריתן השולטים על האיגודים המקצועיים של הפועלים. המפלגה הקומוניסטית הסודאנית, שידעה ימים טובים יותר, נשארת בכל זאת גורם שיש להתחשב בו. היא עדיין פרו־סובייטית, ועדיין רובץ עליה משקל הכישלון של נסיגת "הסוציאליזם" בתחילת עידן נומיירי — מפלגה זו היתה בעלת־בריתו, עד שדיכא אותה באכזריות. הנה, חרף חולשתה, עדיין יש למפלגה השפעה, בעיקר בקרב חוגי פועלים המוכנים תמיד לאמץ את סיסמת השביתה הכללית.

במרכז־שמאל ניצבת מפלגת אומה (האסלאמית) שלמרות הכללת כמה רעיונות מתקדמים במצעה, היא ממשיכה להיות שמרנית מאוד. מנהיגה הוא סאדק אל מהדי, נכדו של מקים המהדיזם, שהיה לאגדה. מנהיג מפלגת אומה, אגב, בוגר אוניברסיטת אוקספורד, חייב להתחשב באנסארים, אותם מיליטנטים של המפלגה, השייכים לכת הפוליטית־הדתית של המהדיסטים. תודות להם הצליחה סודאן להשתחרר מהשליטה האנגלו־מצרית. המהדים פירשו גם כיבוד המסורות העתיקות, כלומר, טוחרתימרון מר גבל. האנסארים אף יצאו נגד הנהגת חוקי השאריעה בידי נומיירי, ואת העונשים שהוטלו במסגרתה כינו בלתי־איסלאמיים.

הדרום נגד הצפון

החאתמיה, עוד כת פוליטית־דתית, ניצבת במרכז־ימין במפה הפוליטית. כת זו, בעלת־בריתם של הבריטים המצרים בימי גורדון, התנגדה מאז ומתמיד למהדיסטים. בניגוד למהדיסטים, השואבים את עיקר תמיכתם מחוץ לחארטום, החאתמיה מבוססת בעיקר בבירה ובערים הגדולות בצפון המדינה. היא הוחלשה מאז העצמאות, עקב תמיכתה בעקרון האיחוד עם מצרים, אך כיום יש לה בוראה עדנה. גם אנשיה התנגדו לנומיירי, השליט החדש במדינה, סואר אל דהאב, הוא חבר בכיר בכת זו.

בימין הקיצוני ניצבים האחים המוסלמים, הם נחשבו כגוססים, לאחר הפלת המשטר. אך בנובמבר האחרון זכו בבחירות החשובות בהתאחדות הסטודנטים באוניברסיטת חארטום. האחים המוסלמים, מקור תמיכתו היחיד של נומיירי בשנים האחרונות, הצליחו להתנתק ממנו חודשים ספורים בלבד לפני נפילתו. הם, בראשות מנהיגם, השייך חסאן אל טוראבי, שהופך אותו למתחזן, כאשר שיכנע אותו להנהיג את השאריעה בספטמבר 1983, צעד שעורר התנגדות כללית. כיום, כאשר הממשלה מרבנת על תיקונים בחוק השאריעה, הם מגינים על הישגם זה בחירוף נפש. הממשלה שרצתה בשינוי לעומק, נסוגה. רק הסעיפים המשעים דה פאקטו יתוקנו. הכוונה בעיקר לעונשי כריתת האברים הצליפות השוט. הליכי הביטול יהיו בכל מקרה ממושכים ומסובכים.

עוד בעייה שהעצמאות לא פתרה היא בעיית הדרום. מלחמת האזרחים שקרעה את המדינה לגזרים מ־1955 עד 1972 התחדשה ב־1983, עם הנהגת השאריעה וחלוקת הדרום לשלושה מחוזות. אנשי הדרום ראו בצעדים אלה הפרות הסכמי אדיס אבבה, שנחתמו בפברואר 1972: הם ראו בזה תחילה לרדק מתוכה את האוטונומיה של הדרום. "צבא השחרור של העם הסודאני" שעורר אהדה גם בקרב צפוניים רבים, נחל כמה ניצחונות חשובים על הצבא הסדיר מאז 1983. ארגון זה, בראשות הקולונל ג'ון גאראנג, הצליח למנוע את חיפושי הנפט המבטיחים, שעשו האמריקאים בדרום. (תושבי הדרום אף האשימו את הנפט בכוונה להשתמש בכל אוצרות־הטבע של הדרום, בלא לעזור לחבל־הארץ שלהם, העני כל־כך). הקולונל גאראנג, שנתמך על־ידי המשטר באדיס אבבה, ועד לאחרונה גם על־ידי לוב, הצליח לעצור את עבודות חפירת תעלה של ג'ונגליי — התעלה שהיתה אמורה להגדיל את הספק מימי הנילוס בצפון המדינה ובמצרים. על־אף הפסקת־האש, הנשמרת זה חודשיים על־ידי שני הצדדים, עדיין לא הגיעו הארגונים המורדים לכלל הסכם.

סודאן, שכלכלתה על סף פשיטת רגל, מקבלת כיום סיוע־חוץ המסתכם בקרוב למיליארד דולר בשנה. ארצות־הברית וערב הסעודית הן ספקיות הכספים העיקריות של חארטום, הזקוקה להיזהר לכל תבעיסן, תוך כדי צעדי התקרבות באחרונה אל ברית־המועצות ולוב. מצרים, שעד ינואר 56 שלטה על סודאן יחד עם הבריטים, שומרת על השפעה חזקה בחארטום, תודות להסכמי השלמה הכלכלית שנחתמו ב־1976. הממשלה הזמנית הסודאנית החלשה תתקשה להתקומם נגד נוכחותו של האח הגדול החזק מאתמול ובעל־הברית היקר של היום.

מקטרון 3000 של מץ
מערכת אזעקה סופר מתוחכמת

מקטרון 3000 בטחון נוסח גרמניה
מערכת האזעקה מקטרון 3000 היא מערכת אזעקה לכל בית.
מקטרון 3000 מיוצרת בגרמניה המערבית והיא פשוטה להפעלה ולהתקנה. רוצה לישון בשקט? רוצה שמשפחתך תרגיש בטוח? מעוניין לשמור על ביתך, חפציך או כספיך? מקטרון 3000 — מערכת אזעקה סופר מתוחכמת המונעת אזעקות שווא. מקטרון 3000 מופעלת אך ורק ע"י תגובה בו זמנית של שני הגלאים: גלאי הסביל (אינפרא אדום) והגלאי הפעיל (על קולי) כלומר, האזעקה תפעל רק כאשר קיימים גם תנועה וגם שינויי חום הנגרמים על ידי גוף האדם.

מקטרון 3000 מתאימה במיוחד לדירות ובתים, חנויות, מחסנים, מוסכים, קרוונים, סירות וחפצי ערך.

מבצע בלעדי לקוראי "הארץ"
טלפון אחד והמערכת בביתך!
טלפון לשרותפון
ומקטרון 3000 בביתך

ניתן לקבל את מקטרון 3000 של מץ לשבועיים נסיון ללא כל התחייבות מצידך. אם אינך מרוצה תמיד תוכל להחזיר את המערכת. אנא שמור על האריזה.

להזמנות בטלפון 24 שעות ביממה-חינם
שרותפון 383838

מקטרון 3000 של מץ בטחון מקסימלי ללא מאמץ

הסביבה

סדנא לעיצוב, פנים ואדריכלות

הכרות עם האמנויות הויזואליות

סמסטר אביב מיוחד

15 שבועות / 4 פעמים בשבוע בשעות אחה"צ והערב.
בתכנית הלימודים: שרטוט אדריכלי/בניית דגמים/רישום וצבע
תולדות האמנות/קריאת טכסטים מקצועיים באנגלית.
המורים: מצוות הסדנא
מספר המקומות מוגבל.

פרטים והרשמה: סדנא לעיצוב פנים, אדריכלות, רחוב מנורת המאור 8 (מול יצחק 36) ת"א בימים א'-ה' 10-14.

הלוח החדש

הארץ עיתון לאנשים חושבים
הבימה התיאטרון הלאומי

עיריית תל-אביב יפו

מפגש לאנשים חושבים

יתקיים בשבת 18.1.86

בשעה 11.00 בבוקר

פרטי התוכנית יפורסמו ב"הארץ" במשך השבוע

"מגדה"
מעבדת שיניים אקספרס
תיקון וחידוש פרוטזות במהירות.
רחוב אלנבי 66, ת"א, טל. 656180

אוניברסיטת תל-אביב

בית־ספר להנדסאים

ע"ש יוסף ורבקה מאירהוף
החטיבה התיכונית

הורים ותלמידי כיתות ח' ו־ט'
בנים ובנות
באזור תל־אביב והמרכז

לקראת ההרשמה

לכיתות ט' ו־י'

לשנת הלימודים תשמ"ז

אשר תחל ביום ג', 15.4.86, ו' בניסן תשמ"ו

ניתן לקבל פרטים על בית־הספר או לקבוע סיור במקום, בפניה למזכירות ביה"ס, רח' האוניברסיטה 30, רמת־אביב 69975, טל': 414069, 420702.

הסתדרות מדיצינית הדסה
ביה"ס לסיעוד ע"ש הנריטה סאלד
של הדסה והאוניברסיטה העברית
היחידה ללימודי המשך

מודיע על

פתיחת קורס לטיפול נמרץ כללי לאחים(יות) מוסמכים,

בראשית פברואר 1986

למועמדים מתאימים יינתנו מלגות וסיוע בדיור.
אפשרויות התעסוקה בהדסה בשטח זה הן רבות ומגוונות.

המעוניינים יפנו טלפונית ומיד למזכירות ביה"ס לסיעוד, טלפון 02-447148, בין השעות 8.00–13.00.

ב־23.1.86 יתקיים קונקורס בשעה 2.00 אחה"צ, למי שיודיע טלפונית, לפני מועד זה, על רצונו להשתתף בקורס.

מגזין / דן מרגלית

דילמת האמלט־שמיר

להיות או לא להיות, זו הבעיה הגדולה של יצחק שמיר. מצד אחד, קראו לו אליהו בן־אלישר ורב שילנסקי לא למכור חבלי מולדת. וראי שלא. אין מה לדבר. הוא אינו מנחם בגין ואינו מוותר אף על שעל־אדמה.

מצד אחר, שמעון פרס משח את ראשו בשמן זית זך. כל מה שתבע מן המצרים, כתנאי לבוררות — נענה. זה הישג שלו, ליכוף לו פרס את האגו. בזכות שר החוץ טוחנו מוסכי מובארק את התנאים הטובים ביותר שאפשר לדרוש. אפילו האיבוד־לדעת של הרוצח מראס בורקה יכול להתפרש כבונוס לליכוד. אך אם רוצים למשש את ההישג המוחשי שלו כשר החוץ — צריך להסכים לבוררות, ובעצם למה לאו? האם כל בית־מלון נהפך תיקף ומיד להר־הבית? מדוע צריכים לכבות שלד־בניין וקירות־בידוד ופסנתר במועדון לילה ומרפסת ומגבות וכלי־אוכל — חבלי־מולדת?

אז להיות או לא להיות? בעצם מה זה חשוב. העיקר — כבר קבע טוביה צפיר — זו הרוטציה. מה שטוב לרוטציה — טוב למדינת ישראל, כמו שאמרו פעם על הנרי פורד הזקן.

מה טוב לה? אילו הוקדמה הבוררות — היה פרס מספיק לפרק את הממשלה; אם תידחה עכשיו — שוב תהיה לו עילה לפרקה; אבל אם תיפתח עתה, ישלים פרס את המשולש המתוכנן שלו — פינוי לבנון ויישום התכנית הכלכלית וחידוש ההידברות עם מצרים — ואז, מי יכלום אותו מלחסל את השותפות הקואליציונית?

ואם יש לשמיר חלום בלהות אמיתי, הרי זה שהבוררות תתנהל כסדרה והוא ישלך מחלום ראשות הממשלה אל ספסלי האופוזיציה, והשגריר המצרי המואמן כרת וכדין בישראל יצפה בו מיציע האורחים הנכבדים במליאת הכנסת.

ח״כ אוריאל לין: גם המוצלחים מתהלקים

מה לך כי תלין, לין?

בדרך־כלל נחשב ח״כ אוריאל לין לחכם ומשכיל ומנוסה. ומונים אותו בין המוצלחים במשכן. אך לפעמים גם המוצלחים מתהלקים קצת, כמו באירוע המביך הזה:

הכל החל בפרסום ב״ידיעות אחרונות״ ובו טען אוריאל לין כי נהגי השרים אינם אוכפים את חוקי התנועה אלא עוקפים אותם. הרמז היה ברור, הנהגים משתוללים והשרים עוצמים עין.

זה הרגיז את נסים שרון, נהגו של שר הקליטה יעקב צור. כיושב־ראש ועד נהגי השרים, שיגר מכתב לא־שיגרתי למערכת העיתון. הוא הגיב וטען כי ״דבריך הם דברי הבל והדברים לא נכונים. תשובתי אליך לא תנעם לך, מר לין, אבל לאחריה, תחשוב פעמיים אם לעלות על הנהגים בעתיד״. לעצם העניין, הוסיף נסים שרון, נהגי שרים לא היו מעורבים מעולם בתאונות קטלניות.

כאשר אתה היית מנכ״ל משרד האנרגיה — כתב אל לין — נסע הנהג שעבר אתך במהירות של 130 או 140 קילומטרים בשעה, ״ואתה משים עצמך כלאדוואה... דרך אגב, ח״כ אוריאל לין, האם את כל בעיות מפלגתך פתרת? האם את כל בעיות המדינה פתרת, שנשארה לך רק בעיית הנהגים במדינת ישראל? לצערי, אם זה הנושא שבראש מעייניך — סימן שאין לך מה לעשות בכנסת״.

הוא גם לא נשאר חייב למפלגתו של לין. בהציעו לו להוציא את הח״כים הליברלים ואת נהגי השרים לעבודה התנדבותית בצדי הדרכים, גיחך שרון כי על לין להביא התחייבות מיצחק מודעי שהסיכום הזה גם יבוצע, ״כי בדרך כלל, כל מה שמבטיחים בתנועתך — לא מבצעים״.

התגובה לא פורסמה בעיתון, אבל שרון שלח את העתקה לחברי־הכנסת הליברלים. לין הודיע לשר צור, כי יתלונן לפני נציבות שירות המדינה על נסים שרון. צור השיב לו, כי הנהג לא תקף אותו כעובד־מדינה, אלא בתוקף תפקידו כיושב ראש ועד נהגי השרים.

לין לא התרצה. נורמת־כתיבה כזאת של עובד מדינה לנבחר ציבור לא נראתה לו. במקום לשכך כוח מכל העניין, התלונן לפני נציב שירות המדינה, אברהם נתן, כי נסים שרון ״מרשה לעצמו... לקבוע שאין לי מה לעשות בכנסת״. הוא ראה במכתבו־הלא־מפורסם של שרון משהו חמור כל־כך, שתבע לפגוע מיד במטה לחמו של הנהג: ״אני תובע שעניין זה יובא למיצוי מהיר ובהקדם, על מנת שנסים שרון יפוטר מעבודתו בשירות המדינה״.

שרון לא נבהל. ״מדוע לי אסור להשיב לך כגמולך?״ תהה במכתב נוסף אל לין. לא זו בלבד שעמד על זכותו להגיב אלא שאל את לין בעקיצה: ״האם גם לאישיות בכירה היית פונה כמו פנייתך לנהגי השרים?״

לין פנה גם אל משרד הקליטה. הוא ביקש מן המנכ״ל מאיר שמיר לפטרו. (השבוע הסביר שלא התכוון באמת, אלא רצה להעמיד את משרד הקליטה על חומרת סגנונו של הנהג.) אך שמיר סבר אחרת. אמנם ״סגנונו של מר נסים שרון אינו נראה לי ואינו מקובל עלי. אולם זה עניין של טעם אישי ואין לי אלא להסתייג ממנו. יצוין כי תגובתו של מר שרון היא בתוקף תפקידו כיושב־ראש ועד הנהגים, ואין לכרוך אותה עם מילוי תפקידו במשרד״.

בסופו של דבר, הורתה נציבות המדינה למנכ״ל שמיר לנזוף בנסים שרון על סגנונו. ומשרד הקליטה הקל על נהגו של השר, בכך שהוסיף בתיקו האישי כי נגזף בהקשר להיותו יושב־ראש הוועד ולא כעובד מדינה, ושוב יהיה על מה לשוחח בעליצות גוברת במזנון הכנסת.

משה נסים: דיינו

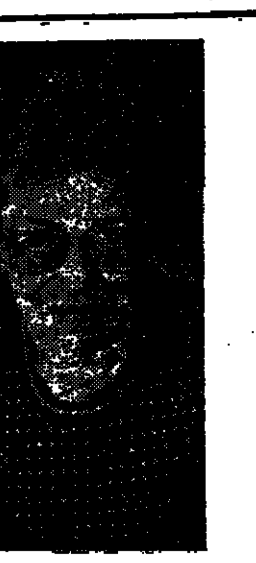
שרה דורון: חידוש

יורים קצת בעתונאים

״נניח שבחורה נכנסת לתחנת המשטרה להגיש תלונה כוזבת שאנסתי אותה״, שאף רוני מילוא אוויר מלוא ריאותיו. ״או נניח שיורם ארידור אנס אותה. או נניח ששנינו אנסנו אותה״.

״רגע״, הסתנן קול שבקע מאחורי מקטרת. ״היא תצטרך לבחור בינינו״.

היו רק רגעים יחידים כאלה בהתכנס סיעת הליכוד, לדון בחוק האוסר פרסום שמות חשודים. בדרך־כלל רקחו שם בליל של האשמות ורמז ולב שבור וגדוד מאות, אבל היו גם כמה ביטויים רבי־עניין.

שרה דורון הכניסה חידוש. בפעם הבאה יוזמנו העיתונאים לבאום והח״כים ירשמו מה דעתם. משה נסים נזכר בהגדה של פסח. אילו העיתונות היתה מתקנת רק שמץ ממה שהבטיחה ב־20 השנים האחרונות — דיינו. אבל כהיעוד תוזה, אין לפוליטיקאים ברירה אלא לשפוך את חמתם על הגויים, על העיתונאים. איזו מין תקשורת זו — תוהה נסים. היא זימנה לראיונות רק את מתנגדי הצעת החוק, ואף לא פעם אחת אותו או מישהו מאנשי הבקיאים בפרטים. אם זה בדיוק כך, כי אז קשה לי לומר שחששתי בגוה.

דווקא היו כמה רעיונות מעניינים. אהבתי את הצעתו של מיכאל איתן, שהשרים והח״כים יוציאו את עצמם מכלל הנוגעים באיסור הפרסום. אלא שזה לא מעשי. כי אם החוק לא יגן עליהם — הוא לא יאושר בכנסת. גם אינני סבור שהוא רצוי. אין לי עניין בח״כים קדושים המקריבים את שמם הטוב למען שמם הטוב של הזמנים האלמונים. תחת זאת, יקיימו נא את הבטחתם לבטל את היתרון המשיחות בתחום החקירה הפלילית, המעניק להם עקב חסינותם המופרזת. הם הבטיחו לעשות כן בפרשת שלמה עטר מלפנים ולא תיקנו דבר לקראת פרשת שלמה עטר הבאה עלינו עתה. לא מרושם ולא מקורקס.

ליורם ארידור הצעה טובה הראויה לעיון. כאשר סיפר מיכאל דקל על התלאות שפקדוהו.

במאמץ להכחיש ידיעה שקרית על־אודותיו בטלוויזיה — יעץ ארידור שמשה נסים יקח בחזרה את הצעתו ויוליך אותו בתקנה קטנה: קביעת הליך מהיר למשפט־דיבה. בתקשורת מסרבים להכחיש ידיעה שיהיה אפשר לפתוח מיד במשפט־דיבה, שיתנהל ללא הרף, יום אחר יום, עד שיפתיים. אם לא תהיה סחבת של שלוש שנים, לא יהסס נפגעים לבקש את עזרת בית־המשפט.

אבל מה כאשר הידיעה נכונה ולא נבונה? למשל, נבון שקל אמנם נחקר, אבל אחר־כך התברר כי אין עוול בכפו? וכשזה קורה לאורח מן השורה? נסים מציע להרוג כל חקירה בעודה באבה, על־ידי איסור פרסום השם. הוא מבין היטב, כי אילו התקבל החוק בשנות ה־70, היה אשר ידלין נגיד בנק ישראל ולא עבריין פלילי; והאמת על בנק הפועלים היתה מסתתרת אי־שם במרתפיה; וכמובן, עסקת הקרקעות לא היתה נחשפת; ובעצם עם תלונה פורמאלית באיזו תחנת־משטרה נידחת — תלונה שלא היתה נבדקת כמו חלק ניכר מהמידע המגיע אליה ואין לה במה להיאחז — אפשר לסתום את פיה של העיתונות למשך שנים ארוכות. למשל? בבקשה. הרי תיק אפרסק המתין כמה שנים טובות במשטרה עד שנקבר, וכל אותה תקופה, היו גיבוריו נוצצים מאיסור הפרסום, כי לא הוצאה פקודת־מעצר ולא הוגש גיליון אישום.

לכן, אין פתרון דמוקרטי באיסור פרסום שמו של חשוד. יכולה להיות רק חקיקה לא אידיאלית אבל נושכת למדי: טלוויזיה ועתון ורדיו יחויבו בחוק, כי בפרסמם ידיעה מחשידה במקום מסוים — הם כמו העמידו אותו עמוד האותן אותיות, להודיע בבוא היום כי האיש חף מכל פשע. עתון שהחשיד בעמוד הראשון, גם יטהר בו. מי שיתאפשר להעביר את ההחשדה לעמוד שלפני אחרון, לא ישא גם במבוכת הכחשתה אלא שם. נדמה לי שיש בליכוד די חברי־כנסת משפטנים, שיקישו חקיקה כזאת על־פני שתיקה.

מסלקה

* במאמר שפורסם השבוע ב״הארץ״, תחת הכותרת ״החייל הקרבי — פראייר לאומי״, מובא ציטוט מהעיתון ״חושות״, מפי אחד בתצט ליטאי, בנו של האמן דני ליטאי, שהתבטא כי אינו רוצה להיות חייל קרבי אלא איש גלי־צה״ל. אחרים ירוצו על הגבעות והוא רק ידבר עליהם, צוטט הליטאי הצ׳ל. יש לי בשבילו חדשות עצובות ממקור צבאי ידידותי: הוא לא יעשה את שירותו הצבאי בגלי־צה״ל.

* השר עזר וייצמן מצא עוול במה שכתבתי לפני שבועיים מפיו של יוסי שריד נגד מנכ״ל משרד ראש הממשלה אברהם טמיר. וייצמן סבור כי ״האמינות של יצחק שמיר היא שצריכה להיבדק. מה שאמר אברשה טמיר הוכיח את עצמו. עכשיו הכל חייבים להודות בכך. גם ראש הממשלה שמעון פרס העניק לו גיבוי, והיה צריך להרחיב גיבוי זה. המציאות מוכיחה כי הצדק היה עם טמיר״.

* תומכי מכון ואן ליר הציפו אותי בקריאות טלפוניות ובמכתבים־למערכת, כיצד יתכן שלא ידעתי מי הוא יצחק אפשטיין, סבו של אלוף ראובן. הראובן יכול להעיד כי עוד לפני פרסום ביקורתי על הספר ״ישראל ושר כביה הערכים״, שהוזמני עמו על אפשטיין וידעתי מי הוא. מוטב לסלק את התמיהות מן התגובות: השאלה אינה אם ידעתי מי הוא אפשטיין אלא איך אירע שבמכון ואן ליר של הראובן לא ידעו (ועוד איך ידעו) מי הם דוד בן־גוריון וחיים וייצמן ומגילת העצמאות, ולהבדיל, מה היא האמנה הפלשתינית. כאשר מוסתים אי־שם את התגובות הספונטאניות — כדאי להתייחס לעיקר הזה, ולא לתפל ההוא.

״קתדרה״ בסגנון המחתרת היהודית

״פ.ק. עלה או על גג בית המושל בירושלים, על מנת לקלוט דרך העדשה את מראה הר־הבית והנוף שמסביב. ק. התווה לקציו... היה מצויד במכשיר אופטי הקרוי ׳קאמרה לוסידה׳. עדשת הקאמרה קלטה כבמצלמה את בבואת ירושלים... ל״פ. ק. לא נותר אלא לעבוד בעפרונו על הקווים שנצטיירו עליה. הוא חזר על מלאכה זו בנקודות אחרות בעיר, ביניהן על רחבת הר־הבית עצמה — מבצע אשר כמעט עלה לו בחייו״.

מה זה, עדות ממשפטם של נאשמי המחתרת היהודית, שביקשו לפוצץ את הר־הבית? כך זה נדמה, אבל בפועל, זה תיאור ממאמר חדש של ישעיהו ניר, ״ראשית הצילום בארץ ישראל״, שפורסם עתה בחוברת ״קתדרה״. היא מוקדשת בחלקה הניכר ליוצרים ויצירות שנקשרו בארץ, ואולי נשכחו.

אחד מהם היה הצייר ויליאם הולמן הנט, ״אוהב ציון״, כפי שכינה אותו מחבר המחקר אלכסנדר מישורי. אנגלי זה נסע בעקבות ישו. הוא האמין בהתגלות. רק בארץ־ישראל קיווה לחוש את רוח נביאי ישראל וישו הנוצרי. ב־1854 הגיע לירושלים, וכמובן נימנה עם ידידי הקונסול הבריטי הנודע, ג׳יימס פין. באמצעותו הכיר את המטיף הקנאי הנ־טורת מונק, ולארץ־ישראל היה חלק חשוב בידידותם העתידה.

מונק ראה את עצמו נביא־שלום, כתב מישורי, ותנאי לכך ״היה יסוד מדינה יהודית בארץ ישראל״. היהודים — טען מונק בספר שהוצאתו בעזרה בתם — הם עם נבחר, שאמנם טעה בסיטיתו מישו. אך גם הנצרות חטאה הגיעה שעתה לתיקון דרכה. הוא חזה הרס וחורבן נוראים בשנות ה־40 של המאה ה־20. ארץ־ישראל תהיה אז מקום־מפלט ליהודים ולנוצרים דתיים שיזוו ביזור ויסלדו מן המלחמה.

הנט ביטא רעיונות־אחווה דומים, בציור תמה הקרוי ״שעיר לעזאזל״, שלא במקרה התקבל בהסתייגות באקדמיה של ליוורפול. אחר־כך צייר הנט מודלים יהודים. הוא נסע ובא לארץ־ישראל. בהשתקעו בירושלים ב־1869, גר ברחוב הנביאים 64, במקום הידוע עתה כביתה של הד״ר הלנה כגן. מן האמבטיה הזאת יצאה גם מערכות פוליטית.

זה היה באנגליה. ב־1896 פירסם הג׳ואיש כרוניקל את תמצית ״מדינת היהודים״ של אחד תיאודור הרצל. איש לא הגיב על כך במשך כמה שבועות, עד שהנט נטל את עטו ופנה בפומבי אל המעצמות הגדולות לבל יתעלמו מתביעת העם היהודי לחזור לארצו.

הרצל שיווה לעיניו את טובת היהודים כלבד, כתב מישורי, אצל הנט זה היה מסובך יותר. שכן ליוותה אותו תחושה תמידית, כי היהודים לא הכירו בישו ולכן חש כלפיהם — חרף כל אהדתו — ״תחושת בוז מסוימת״. התנועה הציונית יצאה נשכרת מן הצייר, שאף התכבד פעם בהזמנה לכנס ״מכבים״ שהוקדש לדיון בספרו של הרצל. היו בו יותר זכות מאשר חובה, לאין שיעור.

זה מעורר הרהור אקטואלי, בהקשר לקנאות הדתית צרת־האופק המבקשת לחסום עתה את הקמת האוניברסיטה המורמונית, שהיא אוהבת־ציון לא פחות מהצייר הנט.

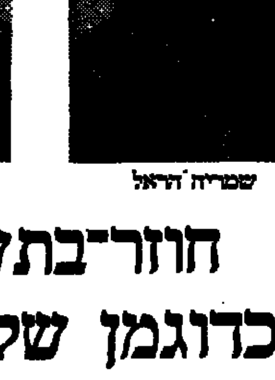
שמריה הראל

דב בריקה וולף

חוזר־בתשובה כדוגמן של חב״ד

חב״ד נזעקה מן האפשרות שיזהו אותה עם החוזרים בתשובה ״השחורים״. כשהתברר כי החוזר־בתשובה כרוכה בהשתמטות משירות בצה״ל, הזעיק מנהל השדולה החב״דית דב בריקה־וולף אל משכן הכנסת את החוזר־בתשובה היותר־נעים שאפשר לגייס. כך הגיע לכנסת שמריה הראל, בן 35, בן להורים מייסדי קיבוץ כיסופים, מזוקן וכחול־עיניים, נשוי ואב לשלושה ומחנך. שום פרסומאי לא היה יכול למצוא לחב״ד דוגמן טוב ממנו להציג את החוזר־בתשובה.

הראל סיפר בשפע ובנחת. הוא סרן במילואים, משרת כרגיל. בחנוכה עשה כעשרה ימים בצה״ל. בשירותו הסדיר היה ביחידה מובחרת. כשזה נגמר, נסע לאמריקה. יתכן שכיום, חס וחלילה, היה נשוי לאיזו שיקסה בבוסטון. כי שהה שם תקופה ארוכה, והדבר לא חייב אותו כלפי ארץ־ישראל, שבחלק מקיבוציה לומדים את התנ״ך מספרים הכרוכים יחד עם הברית החדשה. אך למזלו, פגש באוניברסיטה בבוסטון אדם שלימדו שיעור על ספר התניא, ״והרגשתי שזה שייך לי״.

הוא התנחל בישיבה חב״דית בניו־ג׳רסי, עד שהרבי מלובאביץ׳ בירך על שובו לארץ. כשהרבי בירך — נדרשו כמה ימים והוא היה כאן, ומאז הוא מחנך ב״טנקים״ של חב״ד.

הראל סיפר זאת, מפני שוועדת החוץ והביטחון או ועדת החינוך טרם נענו לפנייה להופיע לפניהן ולהכחיש כי ההשתמטות מצה״ל היא חלק מתפישת החוזר־בתשובה של חב״ד. להיפך, הם אינם מסתגרים, הם בעד ״גיור״. הוא לא ניתק מגע עם ההורים, ובקיבוצו מקבלים אותו בחביבות, ובכלל — ״ופרצת...״ כפי שמספרים בלהט בחב״ד. עם זאת, הם גם ישרכו אל לשכתו של אבא אבן בוועדת החוץ והביטחון.

בכל זאת, אם ניסתה חב״ד להינתק כליל מן החוזרים־בתשובה האחרים, היא נתקלה השבוע במכשול, בצורת פנייה של ח״כ מתי פלד (המתקדמת) אל שר הביטחון יצחק רבין, לבל ימסור מידע על אלמנות ויתומי צה״ל לאנשיו של הרבי מלובאביץ׳. זו לא רק התנגדות הנובעת מהזכות להגנת הפרטיות של האלמנות והיתומים, שלא כולם רוצים להירשם במחשבי כפר חב״ד, טען פלד, זו גם עמדה עקרונית. ״תמיה אני מה מניע אותך להסגיר יתומים לשוטפי־מוחות קנאים, משרתיו של רב מאמריקה שמינה את עצמו לשגריר השמיים עלי־אדמות. האם הוולכת לגייס את יתומי צה״ל, כדי שהרבי מלובאביץ׳ יהפוך אותם לאביצ׳רים של הקדוש ברוך הוא?״

הכדור נשאר לפי־שעה בידי שר הביטחון.

הכבוד האבוד של השייך

מאת מרדכי ארציאלי

מדוע נפגע כבודו של שייך עוודה אבו מועמר ואיך באה הפרשה לסיומה בקריאת המואזין

״כייד אללה הג׳ה אל שייך עוודה אבו־מועמר״ (יסתר האל את פני השייך עוודה אבו־מועמר). משפט זה, שנקבע ביום שישי שעבר מהרמקולים המשמשים את המואזינים בשלושה מסגדים — חברון, דהרייה ויטה, הביא לסיום פרשה עגומה והחזיר כבוד הפגוע של שייך עוודה אבו־מועמר, ראש מטה העזאזמה בנגב.

תחילתה של הפרשה בראשית החודש שעבר. בשעה שתיים לפנות בוקר נשמעו דפיקות עזות על דלת הברזל בבית השייך, בכפר דהרייה שבנפת חברון. משכנו הקבוע של השייך נמצא בואדי שגייב, דרומית לבאר שבע. אך אחת מנשותיו, הצעירה שבהן, שוכנת בדהרייה ושם הוא שוהה כמה לילות בשבוע.

השייך שלף את האקדח שהוא נושא אתו תמיד, ניגש לדלת ושאל מי הדופק. ״מדבר מוכתר הכפר. באתי עם שוטרים. הם רוצים אותך״, שמע השייך את קולו של חמוד אבו־עלאן. הציץ השייך דרך האשנב שבדלת והבחין לא רק במוכתר ובארבעה שוטרים, אלא גם באור הכחול המהבהב של שלוש מכוניות משטרה שחנו ליד הבית. מוזר, מוזר מאוד, חשב השייך. הוא היה רגיל לביקורי לילה של אנשי זרועות הביטחון. אך אלה באו בשקט. כמעט בהסתר. הסירו את נעליהם, שתו קפה ותה־מיד. תמיד, הודו על המידע שהגיש להם.

השוטרים בליווי המוכתר ערכו חיפוש בדוקיק. השייך היה המום. לא שאל אותם מה הם מחפשים ולא התנגד כאשר הורו לו להתלוות אליהם. הוא הוכנס למכונית האמצעית שבין שלושת כלי הרכב והשיירה החלה לנוע. ליד ביתו של המוכתר נעצרה השיירה, והמוכתר ירד בלי להביט ב״פושע״. השיירה הגיעה למשטרת חברון והשייך הוכנס לאחד החדרים שבו המתינו לו קצין ושוטר, שניהם יהודים. הקצין לא הציע לשייך בן ה־70 כיסא ורק אמר: ״אנו מחכים לך כבר זמן רב. יש בידינו תיק נגדך על הברחת חשיש״.

השייך היה יותר ממשתעשע אך שלט ברוחו והשיב: ״הימנע מעשיית טעות נוראה. היזהר מפגיעה נוספת בכבודי. אני מציע לך להתקשר מיד למפקד משטרת מחוז הנגב ולמושל הצבאי של חברון״. הקצין קרץ לשוטר שישב לידו וחייך. משלא קיבל השייך מענה הוסיף בפנים חתומות: ״מרגע זה לא אוציא מלה מפי״. קצין המשטרה לחץ על כפתור ולחדר נכנס שוטר ערבי שנטל את טביעות אצבעותיו. הצלם המשטרתי צילם אותו ולאחר שנטלו ממנו את אקדחו — האקדח שקיבל במתנה עם מכתב הוקרה מן המפכ״ל או משר המשטרה היום, חיים בר־לב — ואת כל מה שנמצא בכיסיו, הוכנס לתא בכלא המקומי, שבו היו 20 עצורים, פושעים, גנבים, מבריחים ואחרים, שהחלו להתל בשייך המכובד. השייך הצטנף בפינת התא המטונף ושתק. מה עבר במוחו?

* * *

שייך עוודה מנצור אבו־מועמר, בן שבט מסעודין אל־עזזמה, קשר את גורלו עם היהודים עוד לפני קום המדינה. ב־1943, בשעלה קיבוץ רביבים על קרקע הנגב, החל לעבוד בו כשומר שדות. במהרה התהדקו הקשרים והוא השתלב במערכת ההגנה והביטחון בנגב וסייע ברכישת קרקעות ובהשגת נשק. הוא היה בין מובילי הסיור הראשון של הפלמ״ח לאילת ובמלחמת העצמאות היה הבדווי היחידי שסיפק מידע מודיעיני חשוב ביותר על התארגנויות של כנופיות ומיקום דרכים. המפתיע — ללא תמורה.

* * *

הסירחון בתא המעצר הצפוף קשה מנשוא, כמעט כמו הכלא הצבאי המצרי שבו ישב בשלהי מלחמת העצמאות. השייך ישב בפינה ותהה. גלעיני זיתים נזרקו לעברו וכמה מהם פגעו בפניו הצנומים. השייך העביר את כף ידו על לחיו ונזכר בחודש פברואר 1963, כאשר הרמטכ״ל, רב אלוף צבי צור (״צ׳רה״), העניק לו את אות הקוממיות ואמר: ״השייך עוודה קשר את גורלו עמנו וידוע לנו שהוא לא עשה זאת תמורת בצע כסף או תודה. הוא עשה זאת כי כך הורה לו מצפונו. ראש הממשלה ושר הביטחון לא שכחו את מעשיו ולכן ניתן לו את הקוממיות״. היה זה העיטור השני שקיבל. הראשון היה עיטור ״עלה״ על שרותיו שקדמו למדינה. השייך שבמרוצת השנים עוטר גם באות מבצע קדש, אות ששת הימים ואות מלחמת יום הכיפורים. נזכר אלי גם בשלהי 1966. אלוף פיקוד הדרום, אלוף ישעיהו גביש, העניק לו את סמל הפיקוד ואמר: ״אני מעניק לך בזה את הסמל לאות הוקרה והערכה על כל מה שעשית, אתה ושבטך, בעבר ובהווה, למען מדינת ישראל וצה״ל״. יחידת הגששים של צה״ל שהשייך היה בין מקימיה ושמרבית חייליה הם מבני שבטו, מוחאים כפיים בהתלהבות.

* * *

״יא־חואיין, שוף שו עמלו לק אל־יהוד״ (ראה הבוגד, מה עוללו לך היהודים), רטן מישהו לעברו בתא החשוך. השייך עוודה אינו משיב ואינו מגיב. ״חאיין״ (בוגד), מלה זו שמע בעבר. היה זה לאחר הקמתה של תנועת רפ״י. השייך פרש ממפא״י והלך לרפ״י מתוך הערצתו לבן גוריון. הוא אירח את פעילי רפ״י בנגב וקנה נפשות בדוויות לרשימה החדשה. כדי להפסיק את פעילותו נשלח מתל אביב לנגב פעיל מפא״י, שהיה קודם לכן מושל צבאי בנגב. הקצין ברימוס ניסה לשכנע את השייך לחזור למפא״י ומשלא הצליח קרא לו ״חאיין״. על כך השיב לו השייך: ״אם מי שמצטרף למחנה של בן גוריון ומשה דיין הוא בוגד, אז גם אני בוגד״. ומאז לא החליף מלה עם העסקן.

עשר שנים קודם לכן הביא קצין מודיעין ישראלי לשייך את תיקו שנמצא במשרד המודיעין. כמקובל ב״סולחה״ היו בשיירה גם כבשים, שקי אורז, קפה וסוכר ופחי שמן זית. השייך המתין לבאים בפתח אוהל האורחים הגדול שהוקם במיוחד לכבוד האירוע. מלה לא השמעה. לא מפיו ולא מפי הבאים. כאשר נכנסו מאה האורחים והתרכזו בצפיפות בצד האחר של האוהל הגדול לא הוגש להם לא קפה ולא תה. לפתע התקרב אליהם שייך עוודה ובפנים חתומות אמר: ״מה הביאכם לכאן? האם אתם אורחיי לשם מה באתם?״

ה״עטווה״ שהוסכם עליה מראש מחייבת את הנפגע להימנע מפעולות נקם או איבה, אך אין היא מטילה עליו לנהוג כבוד באורחים. ואת ידעו היטב גם האורחים. ואז קם אחד הנכבדים והשיב: ״לא באנו כאורחים. הגענו כדי לפצות אותך על הפגיעה הקשה בכבודך. אכן פגענו בך ואנו מודים באשמה ומתחייבים למלא אחר כל תביעותיך״.

״אני תובע שלושה ערבים על מילוי תביעותי ממכם״, אמר השייך. האורחים התלחשו קצרות וקבעו שלושה ערבים: עוג׳לה מכתר יטה, אבו־סכותה חבר מועצת הכפר והשייך חג׳ אחמד אל־עוקבי מנכבדי דהרייה. השלושה קמו על רגליהם ואמרו במקהלה: ״אנו ערבים לתביעותיך נגד אבו־עלאן״. אמר השייך: ״הכבוד את שכוד של הקאדי״ (הדיין־השופט) וביוזו הורה למסלם אבו־ג׳רוע הישיש בן ה־80 לגשת למרכז האוהל. אבו־עלאן ניגש אל הישיש, שלף חבילת דינרים ירדנים ובה 1000 דינר. השייך עוודה נטל את חבילת הדינרים והניחה מתחת לרגלו של הקאדי, המתין דקה או שתיים, התכופף מחדש, נטל את הכסף והכניסו לכיסו.

שייך עוודה אבו־מועמר נראה מתוח מאוד. ״הפגיעה בכבודי״, קרא בקול, ״היתה גדולה מנשוא ואין סכום כסף היכול לפצותני. אני תובע עשרים מיליוני דינרים בעבור ההולמה להתנפל על ביתי באישון לילה. כדי לעלות לביתי יש לדלג על שבע עשרה מדרגות ועל כל מדרגה שדילגתם אני תובע מיליון דינרים. על טביעות האצבעות שנטלו ממני במשטרה אני תובע עשרה מיליוני דינרים — מיליון דינרים על כל אצבע שהושחתה בצבע. והכנסתי לתא המעצר עם עשרים פושעים — עשרים מיליוני דינרים. מיליון דינרים על כל פושע ואני תובע עשרים מיליון דינר על הצילום הנמצא עתה באלבום הפושעים של המשטרה.

האורחים לא הראו כל סימני התרגשות או הפתעה לנוכח הסכומים העצומים שנקב השייך. הם מכירים את הכללים המקובלים בעריכת ״סולחה״. השייך השתהה קמעה והוסיף: ״ואני לא מסתפק בכסף. כדי לטהר את שמי ולהחזיר לי את כבודי הפגוע אני תובע שביום ששי, לאחר התפילה יוכרז במסגד של חברון, במסגד של דהרייה ובמסגד של דורה: ״כייד אללה הג׳ה אל שייך עוודה אבו־מועמר״ ואם תוזכר מלה אחת בטלה הסולחה ומבוטלת. ״הנדיד״ (מרבים) השיבו שלושת הערבים.

תביעותי עוד רבות, המשיך ואמר השייך, אך החלטתי להסתפק בכמה שתבעתי. עתה לכבודו של אלוף פיקוד הדרום אלוף משה בר־כוכבא וקציני המטה שלו אני מוותר על מחצית מסכום תביעותי. למען כבודו של ראש עיריית חברון והמושל הצבאי של חברון אני מוותר על עוד עשרים מיליוני דינרים — עשרה מיליוני דינרים לכבודו של כל אחד מהם. על חמישה מיליוני דינרים אני מוותר לכבודו של מפקד משטרת חברון ועל יתרת הכסף אני מוותר לכבודו של עו״ד שאול עמית, של העיתונאי אבו־פרגה והאורחים היהודים האחרים. ומיד שלף מכיסו את חבילת הדינרים והחזירה לאבו־עלאן.

* * *

ב״סולחה״ מוגשת הארוחה על ידי הצד הפוגע והוא חייב להביאה עמו למפגש. ואכן ליד האוהל חנו שתי משאיות ומכוניות. על משאית אחת היו 14 כבשים, על המשאית השנייה שקי האורז, הקפה הסוכר ופחי שמן הזית. בסמוך נחו סירים, עצי הסקה, מכלי מים ואפילו המלח לבישול. ״הכל מוכן, שייך עוודה, הרשה לנו לפרוק את כלי הרכב״, אמרו שלושת הערבים. ״אל תפרקו דבר. אוהלי רחב למדי לכבד את אורחיי״ אמר השייך וסימן באצבעו לעבר פתח האוהל. מיד, כבמטה קסם, הגיעו נושאי המגשים הגדולים ועליהם ערמות אורז ובשר כבש. בשעת הארוחה דאגו כמה מעוזריו של השייך לספר לאורחים על מעמדו הגדול והנכבד של השייך עוודה אבו־מועמר. אחד מהם הגיע עם מטען נשק. על רובה הקרבין יש הקדשה לשייך מיחזקאל סהר, המפכ״ל הראשון של המשטרה. על הרובה הצ׳כי שמספרו 1 הקדשה של האלוף אברהם יפה. על הקלצ׳ניקוב המבריק הקדשה של האלוף אריאל שרון. את האקדח עם ידית הכסף קיבל השייך מהרמטכ״ל חיים בר לב. על האקדח 9 מ״מ הקדשה מהאלוף משה בר כוכבא. עוד אחד הביא עשרות תעודות הוקרה שקיבל השייך במרוצת השנים.

בתום הסעודה חזרו האורחים לכלי רכבם ורבים מהם קראו בקול רם: ״אכן איש מלא כבוד הוא השייך עוודה אבו־מועמר״.

למפעל גדול באזור חדרה
דרוש
ראש מדור שכר
מועמדים בעלי נסיון מתאים מתבקשים להציג מועמדותם בכתב־יד לת.ד. 447, כפר־סבא.

החברה למרכזי תרבות וספורט (לנוער ומבוגרים) בע״מ
למועמד בשליחות עם אתגר, לרוצה ומוכן לתרום בתחום הקהילתי־חברתי
מוצע תפקיד של
מנהל מתנ״ס
ב־ 1) אום־אל־פחם 2) כפר יונה 3) רכסים
דרישות התפקיד:
★ השכלה אקדמית (ב.א. לפחות). יועדפו בעלי השכלה בתחום החינוך, מדעי ההתנהגות ובוגרי תכנית שורש.
★ נסיון בניהול בהיקף נרחב; ניהול עצמאי של תקציב ומחות.
★ נסיון קודם בחינוך ו/או מנהל חינוכי; רצוי בתחום החינוך הלא פורמלי והעבודה הקהילתית.
★ נכונות לעבודה בשעות לא שגרתיות.
מגורים במקום תנאי הכרחי
יש לפנות בצרוף קורות חיים המתייחסים לדרישות התפקיד, שמות ממליצים ופרוט מקומות עבודה קודמים, מסמכות התחומי הלימוד. המועמדים יפנו בכתב עד 24.1.86 אל אסתי מריאן, החברה למתנ״סים, גבעת ג׳ינגס ירושלים 91034 — בציון המקום המבוקש. ייענו מועמדים מתאימים בלבד.

למושב כפר ורבורג
דרוש
מנהל חשבונות ראשי
בעל נסיון והשכלה מתאימה
נא לפנות בשעות היום לטלפון: 055-82256, 055-84393 למרכז המשק או לאורה

לחברת ״פז״ הנדסה וניהול (1980) בע״מ
דרושים מהנדס מכונות וטכנאי צנרת
עם נסיון של 5 שנים לפחות בתעשיה הכימית. פניות בכתב לת.ד. 310 קרית ביאליק 27103 או טלפונית ל: 04-700086.

לחברה קבלנית גדולה
דרוש
סגן מנהל
מחלקת חוזים ומכרזים
דרישות התפקיד: מהנדס בנין, בעל נסיון רב בעבודה בחברה קבלנית בנושאים המוכרים.
●
נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 643 חולון, 58155.
סודיות מובטחת

חברה ליבוא מכונות לתעשיית הפלסטיקה מחפשת
מהנדס מכירות
בעל נסיון בשטח הפלסטיקה.
להתקשר טלפון: 03-824242

למשרד רואי חשבון בת״א
דרוש
בוחן ראשי
למשרה מלאה
בשלבי סיום של לימודי ראיית חשבון, נסיון בעבודה של שנתיים לפחות במשרד רו״ח. לקביעת ראיון להתקשר 03-664561

למוסד ממלכתי בירושלים
דרושים
עובדי מחקר
כישורים נדרשים:
★ גילאי 23–32, לאחר שרות צבאי מלא.
★ השכלה תיכונית מלאה – תינתן עדיפות לבעלי השכלה אקדמאית.
★ כושר ביטוי טוב בכתב ובע״פ.
★ נכונות לעבודה קשה ומאומצת גם מעבר לשעות העבודה הרגילות.
★ תושבי ירושלים והסביבה.
● המעונינים העונים לדרישות הנ״ל, יפנו בכתב לת.ד. 77 ירושלים (מיקוד 91000), ויצרפו קורות חיים ופרטים אישיים מלאים כולל מס׳ ת״ז וטלפון.
— רק מתאימים יענו —

דרוש
מחסנאי טכני לרכב (מלגזות)
הכרחי נסיון של מספר שנים בשוק האזרחי
לפנות לטלפון 03-9229294 לגדעון

למפעל מזון
דרוש
שף / טבח
לקידום מכירות והדגמות
בעל נסיון בהדרכה והדגמה,
דרישות נוספות:
★ בעל רכב
★ ידיעת השפה העברית על בוריה
★ עד גיל 40
★ העסקה תהיה בחוזה מיוחד ובאופן חלקי
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות לת.ד. 4868 חיפה, עבור משרה מס. 630.

מדינת ישראל
נציבות שרות המדינה
מודיעה על
פרסום מכרז צוערים/ות במשרד החוץ מק/3/86
● תאור התפקיד
התמחות כללית בתחומי העבודה השונים של משרד החוץ בירושלים במשך שלש שנים (בכלל אפשרות שהשנה השלישית תהא בנציגות ישראל בחו״ל) כדי להשתלב בתום תקופת ההתמחות בשירות החוץ.
הדרגה:
4–5 של דירוג האקדמאים במדעי החברה והרוח.
● דרישות הסף:
א. השכלה אקדמית (תואר ראשון לפחות).
ב. התמצאות בבעיות מדיניות ובנושאים כלליים אחרים לרבות: יהדות, מזרח תיכון, היסטוריה, גיאוגרפיה, חברה ומדינה, כלכלה ומשק הארץ, תרבות ואמנות, כושר ניתוח, כושר לניהול מו״מ, כושר הסברה והבעה בכתב ובעל־פה, ידיעה מושלמת בכתב ובעל־פה בשפה העברית, שליטה לרבות כושר דיבור שוטף באנגלית או בערבית או בצרפתית או בספרדית או ברוסית. עדיפות תינתן לבעלי תואר אקדמאי והתמצאות יסודית בנושאי המזרח התיכון.
ג. גיל – עד 30.
ד. מצב בריאות תקין.
ה. אזרחות ישראלית (לרבות בן או בת הזוג).
הערות:
א. הצוערים שיעמדו בדרישות ההתמחות ישולבו בתום תקופת ההתמחות בשירות החוץ. עליהם להיות מוכנים למלא כל תפקיד בישראל או בחו״ל לרבות בארצות קשות שרות.
ב. מועמדים שהינם עובדי מדינה קבועים יועסקו בתקופת ההתמחות במינוי בפועל (בהסכמת האחראי במשרדם).
ג. הנהלת משרד החוץ שומרת לעצמה את הזכות להפסיק את התמחותו של צוער במשך תקופת ההתמחות, אם יימצא בלתי מתאים לדרישות התפקיד.
ד. רשאי להגיש מועמדותו גם מי שאינו בעל השכלה אקדמית מושלמת אך עומד לקבל תואר ראשון בתום שנת הלימודים התשמ״ז – 1986/87. מועמד כזה יהיה חייב להמציא בעת ההרשמה אישור על לימודיו בשנת הלימודים האחרונה. ה. המבחנים הראשונים בכתב יתקיימו בחודש פברואר 1986.
ו. בקשות יש להפנות ללשכת מחוז ירושלים בנציבות שרות המדינה, קרית בן־גוריון ירושלים 91007, בצירוף העתקים מאושרים של המסמכים הדרושים, באמצעות טופס מדף 2115. את הטופס ניתן לקבל בכל לשכות נציבות שרות המדינה ובכל בתי הדואר בארץ. חייל רשאי להגיש מועמדותו גם במכתב רגיל. במקרה זה עליו לציין בקצרה פרטים אישיים, השכלה ונסיון. לטופס הבקשה (מדף 2115) יש לצרף דף ובו קורות חיים של המועמד.
ז. כל מקום שבו מפורט תיאור תפקידים בלשון זכר הכוונה גם ללשון נקבה וכן להיפך. ותינתן הזדמנות שווה לאשה ולגבר בעלי כישורים מתאימים להתמודדות על אותה משרה.
ח. על המועמדים לצרף לבקשותיהם, בצירוף העתקים מאושרים של המסמכים הנדרשים וכל מסמך אחר שבדעתם להגיש (בצירוף תרגומם הנאמן לעברית, אם הם ערוכים בלועזית), יגיעו לנציבות שרות המדינה לא יאוחר מהתאריך המפורט להלן, אחרת לא תובאנה בקשות אלו בחשבון.
ט. הצוערים יידרשו לעבור קורס מיוחד שיימשך כ־4 חדשים. כל צוער אשר יפסיק מיוזמתו השתתפותו בקורס זה בטרם יסתיים יחוייב בתשלום ההוצאות היחסיות לתקופת השתתפותו בקורס.
י. בתקופת הקורס, הצוערים המתגוררים מחוץ לירושלים, יהיו זכאים להחזר הוצאות אש״ל בתקופת ההשתלמות בארץ – להחזר הוצאות נסיעה או השתתפות בהוצאות שכ״ד בשיעור שייקבע ע״י נש״מ.
המועד האחרון להגשת בקשות הוא א׳ אדר א׳ התשמ״ו, 10.2.86.

לבנק בתל־אביב
דרושים:
מבקרים
למחלקה לביקורת פנימית
★ בוגרי החוג לחשבונאות באוניברסיטה.
★ עד גיל 30.
★ המועמדים המתאימים יעברו הכשרה מקצועית.
נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים לת.ד. 61500, תל־אביב 61500 ולציין על המעטפה ״מבקרים״.
– סודיות מובטחת –

למוסד מחקר סוציולוגי־כלכלי בתל־אביב
דרושה
מזכירה/עוזרת מחקר
לפעילות הכוללת עזרה למנהל המוסד בתחומי המזכירות, איסוף נתונים וכתיבת מחקרים.
רקע מקצועי:
דרושה השכלה אקדמית (רצוי בתחומי כלכלה או מנהל).
★ רצוי ידע בתחום נהול משרד ממוחשב (עבוד תמלילים, תכנון משימות עבודה באמצעות מחשב וכו׳).
★ אישיות נעימה ויכולת טובה במגע עם קהל לקוחות ברמה גבוהה.
★ שליטה טובה מאוד באנגלית (רצויה ידיעת שפה נוספת).
פניות הכוללות פרוט תולדות חיים ונסיון מקצועי (כולל המלצות, במידה שיש) יש לשלוח לת.ד. 39170 מיקוד 61391 תל־אביב (עבור ״עוזרת למנהל״).

דרוש/ה עובד/ת סוציאלי/ת בכיר/ה
לתפקיד ארצי של פיתוח והדרכה של מעונות טיפוליים
כישורים: – נסיון בתחום האירגון, נסיון בהדרכה ובטיפול קליני בילדים ומשפחות.
נא לפנות בצרוף קורות חיים לאגודת ״בית לכל ילד״, רחוב רבקה 30, ירושלים – 93461, טלפון 02-722711

תרבות וספרות

תומאס מאן: הצאצא המאוחר ואבותיו

בית בודנברוק / שקיעתה של משפחה
מאת תומאס מאן
תרגמה מגרמנית והוסיפה אחרית־דבר נילי מירסקי
הוצאת עם עובד, ספריה לעם, תשמ"ה, 687 עמ' (שני כרכים)

מאת יורם ברונובסקי

בספר קטן בשם "התהוותו של דוקטור פאוסטוס", שהוא מעין יומן השנים שבהן חיבר תומאס מאן את יצירת־הזיקנה הגדולה שלו, מסופר על מכתב שנתקבל בתחילת שנת 1944 מאת פראנץ ורפל החולה. ורפל כותב בו על שקרא, על מיטת חוליו, במשך שלושה ימים, קריאה חוזרת את "בית בודנברוק" ונפעם עד בלי די מעוצמתה של יצירת־נעורים זו שאולי לה לבדה נועדו חיי־נצח. על שבחיו, הבעייתיים־במקצת בשביל סופר שיכול היה לכאורה לזקוף לזכותו כמה וכמה "יצירות מופת" נוספות, חזר ורפל באוזני מאן שעה שזה בא לבקרו בבית־החולים בלוס אנג'לס, כשהוא כולו פליאה על שעודנו זוכה לראות כמו עיניו ובעליל את מחבר "בית בודנברוק". תומאס מאן נתפס להרהורים שונים בעקבות מכתבו של ורפל. האמנם אותה יצירת־נעורים, החיה כבר חצי־מאה חיים לעצמה, היא שעתידה להיחשב כספרו הגדול ביותר? האמנם היא יצירת־המופת האחת והיחידה, למרות "הר הקסמים", למרות ארבעת כרכי יוסף, למרות כל עשרות הכרכים שהוסיף לכתוב במשך כל חייו, לאחר צאת ספר־הביכורים שכתב בין הגילים 22 ל־25? מאן אינו דוחה על הסף את האפשרות המביכה־משהו הזאת — הוא חוזר ודן בה באיגרות ואף במסות אחרות בשנותיו האחרונות — ועם זאת הוא נפנה לאחר העיון בדברי ורפל, לכתיבת "דוקטור פאוסטוס", הספר שהוא עתה על האבניים, נפנה לכתיבה זו באותה חריצות סולידית, שהיא ספק עולצת ספק מאולצת, האופיינית לו, כשם שהיתה אופיינית לתומס בודנברוק. פעם בפעם במהלך "התהוות דוקטור פאוסטוס" הוא מעיד על הקשרים הטמירים שבין יצירת־הזיקנה ההולכת ונכתבת ובין ספר־הביכורים שהוא יסוד־תהילתו. שני הספרים, הוא חוזר ומרגיש, שייכים לאותו עולם, לאותה אווירה הגרמנית־בורגנית לעילא ולעילא, והוא רואה את הזיקה ביניהם בבחינת אחרית הנושקת לראשית. אז לא ידע עדיין שהוא עתיד לכתוב עוד כמה "ספרים אחרונים" שכאלה (אפשר להיזכר בסומי וייכברודט, אחת מדמויות המישנה המקסימות ביותר של "בית בודנברוק" החוגגת שנה אחרי שנה את "חג המולד האחרון שלה") — ביניהם את "הנבחר" ואת "הרפתקאות הנוכל פליקס קרול" — וגם הם נושקים במקומות רבים ל"בית בודנברוק".

שהרי פראנץ ורפל צדק ולא־צדק בסברתו — שמאן במעט מסכים לה, כאמור — ש"בית בודנברוק" עתיד להישאר הרומן האלמותי היחיד של מאן, היצירה האחת שלו שבה צפונה כל גדולתו הספרותית. הוא צדק במובן זה ש"בית בודנברוק" שהוא מבחינות אחרות, יוצא־הדופן שבין כל ספרי מאן, אולי הרומן הממשי היחיד שלו, כולל בתוכו את כל ספרי מאן, את כל הנושאים שלו, אלה שיתפרשו על פני עשרות הכרכים הבאים שעתיד היה לכתוב במשך למעלה מחמישים שנות יצירה נוס־פות. ורפל לא צדק (בעצם מאן ידע זאת) משום שתומאס מאן אינו מאותם "מחברי הספר האחד", אותם הסופרים שכל יצירתם מסתכמת בסופו של דבר בספר אחד ויחיד שלהם. הוא עצמו דיבר על כך בהרצאה שנשא לפני תלמידי ספרות באוניברסיטת פרינסטון על "הר הקסמים". דנטה — אמר — היה כולו ב"קומדיה האלו־הית", סרוונטס כולו ב"דון קיחוטה". לעומת ענקים אלה, הצטנע מאן כדרכו הצטנעות שכולה הכרת־ערך עצמית עליונה, הוא עצמו, תומאס מאן, איננו כולו באף אחד מספריו, אלא רק במכלולם. והוא משיא על עצמו, כדרכו בהקשרים רבים, את אמרתו של גיתה שכינה את יצירו־תיו השונות "קטעים של וידוי גדול". כל קטע, ו"בית בודנברוק" בכלל זה, הוא רק פרק אחד באוטוביוגרפיה. מאן כולו הוא רק במכלולו העצום. אחד הנושאים הגדו־לים של הפילוסופיה האידאליסטית הגרמנית — היחס בין הקטע למכלול — חוזר ומופיע בסוגיה זו של היחס בין ספרי השנים של מאן (נילי מירסקי כותבת באחרית־הדבר שלה על כמה מסורות אחרות, חשובות אף יותר, שנטל מאן מן הרומנטיקה הגרמנית).

מלכות הלילה

הנה כי כן, לכאורה "בית בודנברוק" הוא בבחינת פרק א' של האוטוביוגרפיה בחמישים וחמישה כרכים שהיא יצירת תומס מאן. ואולם בעיקרו של דבר נכון יהיה לתאר את הרומן הזה כפרולוג: כחלק הבא לפני שמתחילה האוטוביוגרפיה. זהו המבוא שבו מתוקה תומאס מאן, בבחינת אוטוביוגראף אמיתי, על תולדות אבו־תיו, מבקש להצביע על השרשרת, לגלות את כל פרקיה, השרשרת שהוא תלוי בקצה. ממילא בטל בפרולוג עצם כוח הממד האוטוביוגרפי הישיר וכל פרק בשרשרת קונה לו מרחב לעצמו ורוכש את מידת האובייקטיביות האפית. אלא שכך צריך להבין את האוטוביוגרפיות התומס־מאנית בכללה, זו אוטוביוגרפיות סמלית בתכלית. מגוחך משהו לחפש את הזיקות בין חיי מאן, או אף חיי בני משפחתו, ובין גיבורי הרומן הזה או רומנים אחרים שלו. האירוניה המאנית דואגת בראש־וראשונה לכך ששום זיקה לא תהיה פשוטה וישירה, ששום דמות לא

תומאס מאן, בתצלום מתחילת המאה: "קטעים של וידוי גדול"

תהיה דמותו של מאן כאיש צעיר (או כאיש זקן בספרים אחרים), ושאף על פי כן, ובאורח המוחש ביותר, יהיה זה תמיד סיפור חייו של המספר — גם במובן זה מאן הוא הר־מנטיקן עקבי, הוא רומנטיקן שלבש מסכה של קלסיקן. באמצעים קלאסיים הוא מספר תמיד, יודע לספר תמיד — רק על עצמו.

כפי שסיפר מאן באוטוביוגרפיות הישירות שלו, כגון "רישום חיי" (משנת 1931) ובמסות האגליות העצמית הרבות שלו, נועד "בית בודנברוק" בתכנונו הראשונה להיות סיפור קצר, סיפורו של האנו בודנברוק, הצאצא האחרון של משפחת־סוחרים שירדה מגדולתה. מאן חיבר כבר סיפור או טיוטה לסיפור שכזה, שממנו נשמר בנוסח הסופי של "בית בודנברוק" תאור קשרי הקימה בבוקר של האנו (עמ' 638 והלאה בספר העברי) ואף תאורים מאטיריים אחרים של המוות, אלה התאורים שהורחבו בנוסח הסופי עד מאוד. אילו הסתפק מאן בכתיבת הסי־פור הזה היה "הצאצא המאוחר" (אחד השמות שאמור היה לשאת הסיפור) מצטרף לשורה לא קטנה כבר שחיבר הסופר הצעיר מאז פרסום הביכורים — הנובלה "האשה שהתדרדרה" משנת 1894. קו ישיר אפשר היה להתוות אז בין סיפורים אחרים של שנות התשעים, בין "אדון פרידמאן הקטן" ואולי יותר מכל "המוקיון" ובין הסיפור על האנו ובין סיפורים בתר־בודנברוקיים מידיים כמו "ילד פלא" ו"טוניו קרגר". יתכן ש"טוניו קרגר", משנת 1903, הוא הפיתוח השלם ביותר של הדיוקן הזה של האמן כילד וכאיש צעיר. הדיכוטומיות המצויות המפורס־מות — אמנות־חיים, בורגנות־אמנות, אב־אם, צפון־דרום — זוכות בשרשרת סיפורים זו בעיבודים בעלי רגשים שונים, לידיים או מאטיריים, ועל־נקלה הן מוצאות לעצמן מקום בהקשר הכולל של ספרות הדקאדנס.

מה שקרה הוא שגבר על מאן ה"דחף האפי", וכמו שעתיד היה לקרות עוד פעמים רבות, בעצם תמיד, בהמ־שך דרכו — גם "יוסף ואחיו" גם "הר הקסמים" צמחו מנובלה קצרה — הסיפור על האנו בודנברוק התרחב לכדי ספר, לכדי הזיקה העצומה של תולדות שגשוגו ושקיעתו של בית בודנברוק. עצם היות האנו "צאצא מאוחר" תבעה התחקות אחרי הפרה־היסטוריה של הגיבור שהיא ההיסטוריה של אבותיו. התוצאה היתה שהאנו איננו עוד הגיבור הראשי של הספר, רחוק מזה, ושהדמות עצמה של הצאצא האחרון התקצצה, אם אפשר לומר, נעשתה נוסח כמעט־סטריאוטיפי של הגיבור המאני הקבוע, ומעילא איבדה כמעט את הממד האוטוביוגרפי. האנו הוא כולו לצד "האמנות" — ושייכות זו למלכות הלילה של האמנות מודגשת חזקה בכך שהוא עדיין לא יצר דבר, גם לא היה עתיד ליצור — ונגד "החיים". הוא אף אינו מתנגש אליהם, כמו שטוניו קרגר מתנגש אל הפשוט האנושי. הוא כולו ברמות.

זה הגילום המושלם של "האמנות" לפי המיתולוגיה הדקדנטית (שאותה הכלא ביותר ייתמצא בספרו של מאריו פראץ, שבנוסחו האנגלי הוא קרוי "הגסיסה הרו־מנטית"). והאו, הרי "מי שכבר פגע בו חץ היופי/ הריהו מסור ביד המוות" — כתב אוגוסט פון פלאטן, המשורר שביושר וגילם את הדקאדנס הרומנטי, ואשר תומאס מאן חשב לקבוע קטע משירו כמוטו ל"בית בודנברוק". בנוסח הסופי ויתר מאן על המוטו מפלאטן, ולא בכדי. "בית בודנברוק" כבר אינו סיפורו של האנו, אינו סיפור גסיסתו הרומנטית של בית־סוחרים אמיד. למעלת הגיבור הראשי — ככל שיש גיבור ראשי אחד — עולה ברומן אביו של האנו, תומאס בודנברוק, וכמעט שוה בחשיבותה לו נעשית אחותו טוני בודנברוק. תומאס וטוני, האח והאחות, פן טראגי ופן קומי, של הנושא הזה, המעניין יותר, נושא השבר או המשבר בנפשו של היחיד. תומס הוא הגיבור המעניין יותר, העיקרי משום שהוא הקרוע בין מהויות המוות למהויות החיים, הוא זה שאינו יכול, בסופו של דבר, להכריע אם הוא סוחר או אמן בגירסה מקוצרת, כמעט־סולוטאבית. תומס לא היה מעלה על דעתו כלל לחשוב על עצמו כעל "אמן" — והקרע הזה הוא הקרע התומס־מאני היסודי.

הקרע הזה מופיע בעיצוב קריקאטורי, כאמור, בתאור דמותה של טוני, שומרת גחלת כבוד המשפחה שבגא־ויה, קודם שהיא מתמסרת כולה לדרישות המשפחה, היא מתקשרת באהבת־נעורים אסורה למי שדבריו המעשים יהיו לעולם מקור הרוח הזה שבחייה (מורטן שוארצקופף). דמותה של טוני מטופלת בספר באירוניה קבועה, כמעט כבר מרגיזה ומשעממת, עד שברבע האחרון מסתלק מאן מהאירוניה הזאת ביחס אליה ומטפל בה כמעט באהדה, מדבר על שכמיותה ועל איוולתה, ומאיר בצורה הפאתטית ביותר את בגעגועי־הזוגיות שלה. טוני היא שאומרת, לאחר שהאנו מנגן במסתור לפני הוריו ולפני דודתו, שמי יודע — אולי יצמח כאן גאון חדש, מי שישווה למוצארט או למאיירבר, או — שם שלישי, שזה בטוטלתו, חסר לה לטוני והמקום זה היא מבשקת לאחיין. למותר להעיר שבמסגרת האגנוריאבית של הזמן ההוא שמו של מאיירבר הוא שם נרדף לבינוניות ולתפלות המחולטת. ולקשור את השם הזה בשמו של מוצארט הוא חילול קודשו אלא שהבודנברוקים מעולם לא היו מוסיקלים — עד שבראה גרדה ונישאה לתומאס, זו גרדה שהיא "אמם של הבודנברוקים לעתיד לבוא", כדברי אחד המשפטים האירוניים האכזריים ביותר בספר.

מוצארט של ספרות?

הנובלה התעצמה מאוד, אבל שרידים של אבות הסיפור הקצר נשארו בה לרוב. דמויות המישנה הרבות הן לעתים קרובות דמויות מתוך נובלות תומאס־מאניות מוקדמות. בראש־וראשונה האח כריסטיאן בודנברוק, זה "האמן" כמוקיון וכדילאטאנט, כשוקע וכבוחן עלוב — אחד העיצובים המוקדמים והיפים ביותר למה שיהפוך לדמות קבועה בסיפורת המאנית, ולא רק בסיפורת אלא גם במסות של מאן: הרי את היטלר עצמו שזר מאן בתוך שרשרת זו של האמנים־הדילטאנטים־המוקיונים (במסה "אחינו היטלר"), וכן הלאה וכן הלאה: נובלה שהתרחבה לכדי אפוס, באורח המעלה על הדעת את הביטוי שכינה ניטשה את ואגנר ב"מקרה ואגנר": "גדול המיניאטוריסטים שלנו במוסיקה". לכנות את ואגנר "מיניאטוריסט" על אותו משקל אפשר לומר ש"בית בוד־נברוק" הוא בכל זאת, במובן מסוים, סיפור קצר.

נדמה שאחד הפלאים הגדולים של "בית בודנברוק" הוא בהיות הספר יצירה של אדם בן עשרים ושתיים, עשרים־ושלוש — בהיותו בן עשרים וחמש כבר ראה הספר אור. עד היום קשה לתפוס שספר כזה, בעל רוחב ועומק לאימפריים כאלה, יכול היה לצאת מעטו של מתחיל. באמנות בספרות, שלא כמו באמנות במוסיקה או במתמטיקה, זקוקה להוויה עשירה שתקדים לה, וכיצד אפשר לצפות לה אצל איש צעיר, העומד בתחילת דרכו? הייתכן מוצארט של ספרות? לכאורה לא ייתכן, כשם שלא ייתכן, לכאורה, לקרוא ולהבין עד עומק את "העולם כרצון וכדימוי" של שופנהאואר בגיל עשרים ושתיים, ולהעביר אחר כך הבנה זו וקריאה זו לגיבור הרומן הכתוב. לא פלא שנמצאו כבר חוקרים שהצביעו על הטעות שטעה מאן כתבנת תורת־שופנהאואר בספרו, אף הסיפור וטענו שהוא הכיר תורה זו רק מכלי שני עד שנת 1899, כלומר, כאשר כתיבת רוב "בית בודנברוק" היתה כבר מאחוריו.

אבל כל הפיקאנטריה הזאת לא תוכל להעיב על ההישג המופלא, אולי חסר התקדים, של כתיבת רומן גדול אמתי טולסטואי שכזה בידי סופר בתחילת דרכו ממש. אלא ש"אנחנו, האמנים, כולנו ילדי־פלא", כדבר תומה של הפנינה הקטנה משנת 1901 שהיא הסיפור "ילד פלא". לימים עתיד תומאס מאן לכתוב על כך שהגרמנים — במובן הרחב יותר של המושג — לא נתנו את מיטב כוחם לספרות במאה השמונה־עשרה, כיוון שנתנו מיטב הכוח הזה למוסיקה. הוא, הצאצא המאוחר, ביקש להשלים חיסרון זה — ומעילא צריך היה להיות המוצארט של הספרות. על מקומו של "בית בודנברוק" במסורת הרומן הגרמני כותבת דברים נאים נילי מירסקי באחרית־הדבר שלה.

תרגומה — כמעט מיותר כבר לציין זאת — קובע ברכה לעצמו. מירסקי הרגילה את קוראי תרגומיה לסטנדרטים הגבוהים ביותר, ומובן שהיא מוסיפה להחזיק בהם, וביתר שאת, בתרגום של יצירה הקרובה ללבה במיוחד. התקניות המשולבת של העברית הזאת מוסיפה מעין פאטינה דרושה למה שהוא שפה מודרנית בתכלית, ומתקבלת סינתזה מרתקת ויפהפיה. נדמה שהתרפקות על המליצה הולכת וגוברת בחלקים המאוחרים של התרגום, לחלוטין בהתאם למה שכתב תומס מאן באחד המכתבים לאחיו היינריך בתקופת חיבור "בית בו־דנברוק", על כך שהוא חש צורך לרומם יותר־ויותר את הסגנון ככל שהוא מתקדם בכתיבה. אם כי מבין בחלק מקום יתלה זהות אומרת טוני בודנברוק העברית "מכשרי יותר שבחיים לא הכל מתנהל באורחות־יושר ובמעגלי־צדק". טוני היא גם זו האומרת במקום מסוים שהיא (או שאין היא) "חולת נשים" — שהרי היא אשה ואין היא יכולה להיות "חולת אישים". יתכן שביטוי כזה קיים, ויתכן שאין הוא אלא מתולה קטנה של המתרגמת הגדולה — שהרי גם הומור לרוב ייתמצא בתרגום המופתי הזה של יצירת־המופת הקסומה הזאת.

חגיגה של תצלומים

לארטיג: שעשועים בכפר

אחד־עשר קבצי צילום, מחווה ללי ויתקין, מוזיאון ישראל, ירושלים

מאת ניצה מליניאק

אוצר בלום שנתגלגל לידי מחלקת הצילום של מוזיאון ישראל, איפשר העמדת תערוכה של עין, שיחד עם תערוכת "צילומי כסית" של ברי פרידלנדר, הפכה את מוזיאון ישראל למוקד עניינם של שוחרי הצילום ולמקור להוויות ויזואליות מרגשות.

המדובר באחד־עשר קבצי צילום שנמסרו במתנה למוזיאון, על ידי לי ויתקין, בעל גלריה הנ"ל ניו־יורקי, שפעל ללא לאות למען הכרה בצילום כמדיום אמנותי חשוב.

בתערוכה נפרשת קשת רחבה של עבודות צילום חשובות למן הרבע הראשון של המאה, בתוכן תצלומים היצירתיים המיוחדים במינם של המפנה החדש: דוקומנטים למעשי פיסול ארוטיים־פיוטיים, עבור דרך תמונות הדו־פרטי בוהמי או שעשועים בכפר, בצרפת העליזה של סוף מלחמה, כפי שנלכדו בעדשות מצלמותיהם של אמנים כמו לארטיג והאבאוויי (המתעדים בין היתר את פיקאסו וכאוטיים עם מצלמות שונים, מצלומים שהפכו למסמכים היסטוריים), עבור דרך תעודות היסטוריות, בעלות תוקף חשיבות שאין ערוך לה — אלבום הצילום המופלא "עולם שנעלם" מאת רומן וישניאק, וכלה בדי־אליוס הקוקב המטבע באלבום מכסיקו של בראסה, בביקורת חברתית הנופלת בתחום שמקובל לכנות "אמנות נשים", דוגמת אלבומה של ג'ודי דייטר, בפסטר מונטאזים הסוריאליסטים כלשהו של יוסלמן או בקורדי דים של ארוויס.

נקודת התורפה היחידה, המרגיזה, בתערוכה זו, הוא עצם בחירת אולם בלתי מתאים לתצוגה של דפי צילום בפורמטים רגילים. אמנם, מעצב התערוכה דוד גל עשה כמיטב יכולתו להתגבר על מרחבי האולם הענק ולנטרל בצורה מתוחכמת את האפקט המתחייב של מעין "תערוכת בולים", על־ידי הצבת ארונות תצוגה שקופים מגובהים על גבי כנים, אותם פיזר בנקודות שונות במרכז האולמות. בוויטרינות אלה הושמו האלבומים (הסגורים) של ויתקין, שגודלם, כמו עיצובם האסתטי המעולה והקפדני, מתרימים את שוחרי הצילום בארץ אחורי קטנה. עם זאת, היינו מצפים להבא, לתערוכות צילום בפורמטים קונוונציונליים באולמים יותר אינטימיים, מה גם שלא ברור הצורך הדחוף בהצגת כל קבצי הצילום בצורה מרוכזת ובפעם אחת, במיוחד לאור העובדה שבעת האחרונה הוצגו לפחות שני קבצים מתוך המכלול — אלבומי וישניאק ובראסה — בתערוכות נפרדות באותו מוזיאון.

הקיסר ירום הודו

בחסות ממלכת אוסטריה, מבחר תעודות מארכיון הקונסוליה האוסטרית בירושלים (1849—1917)
מאת מרדכי אליאב
הוצ' יד יצחק בן־צבי, ירושלים, תשמ"ה, 497 עמ'

מאת אלי שאלתיאל

אחד הסימנים להתגברות התעניינותן של המעצמות בנעשה בארץ־הקודש במהלך המאה הי"ט הוא מספרן הגדל של הקונסוליות הזרות שהוקמו בירושלים; הרקע ההיסטורי למגמה זו הוא היחלשותה של האימפריה העות'מאנית, וגורם זה עומד ביסוד מעמדן החשוב של הקונסוליות שהפעילו את השפעתן מכח שיטת הקפיטו־לציות הנודעת. עמידתה של ארץ־ישראל, בזכות המקו־מות הקדושים, במוקד של מאבק בין־לאומי שהותיר את רישומו על מאזן־הכוחות באירופה, העלה מאוד את חשיבות הקונסוליות הזרות שפעלו בה; אופיין המיוחד של הקונסוליות ונסיבות פעולתן ניכרים היטב בטיב הארכיונים שהותירו לאחר חיסולן; גנזי מסמכים אלה משקפים את הפעילות הענפה והלא־שגרתית של מוס־דות אלו, והעובדה שבראשן עמדו בדרך־כלל דיפלומטים מנוסים וסקרנים, הגבירה את ערכם של הארכיונים הקונ־סולריים כמקורות עשירים לחשיפת תולדותיה של ארץ־ישראל מן המחצית השניה של המאה הי"ט.

מרדכי אליאב נמנה עם חלוצי החוקרים הישראלים שהיפנו את שימת־הלב לאוצרות הבלתי־נדלים המצויים בגנזכי הקונסוליות. חיבוריו על פעילותה של הקונסוליה הגרמנית וקובץ התעודות מגנזי ארכיונה שפרסם, העשירו מאוד את מכלול המקורות שעמדו לרשותו של חוקר ארץ־ישראל במאה שעברה. עתה הוציא לאור קובץ מאלף של מסמכי הקונסוליה האוסטרית בכל שנות פעילותה (1849—1917) וליווה אותם בהערות חשובות ועניינית ובמבוא מקיף. הקריאה בספר מב־היקה את העמל הרב שהושקע במלאכה זו, ומאששת את הנחות היסוד, כי בתיקי הקונסוליות מצוי חומר רב ושיבות על היבטים שונים ורבים בתולדות הארץ.

ארכיון קונסולרי מעצם טיבו משקף את תחומי העי־סוק של המוסד שייצר אותו. מבחינה זו חשיבותו הרבה של הארכיון הקונסולרי האוסטרי בכך, שיש בו עדויות בלתי־נדלות על קיומו והתפתחותו של הישוב היהודי בארץ־ישראל. טעם הקמתה של הקונסוליה מצוי בשיקו־לים אימפריאליים וביחסי המעצמות, כאמור. אך ברבות הימים היתה הקונסוליה האוסטרית למעניקת החסות החשובה ביותר בציבור היהודי דווקא. רוב יהודי ארץ־ישראל באותם ימים היו בני חסותו של הקיסר האוסטרי "ירום הודו", ושליחיו בירושלים לא חסכו כל מאמץ להרבות את מספר בני חסותם מקרב היהודים. אין תימה, אפוא, שהתעודות המצויות בארכיוני הקונסוליה הזאת עוסקות בלבלבן של הבעיות שהעסיקו את הישוב הי־הודי, ועיון בהן מלמד על התפתחותה של קהילה זו בח־סות הקונסוליה.

הספר פותח במבוא המתאר את שלבי הקמת הקונסו־ליה ומפרט את פעילותה בכל שנות קיומה. במבוא זה כלל המחבר גם תיאורים קצרים ומצבים של 14 הקונסו־לים ששירתו בירושלים בתקופה הנדונה. תרומתו המכרעת של המחבר בקובץ התעודות שלוקטו מכמה ארכיונים. כל תעודה מלווה בהערה המבהירה את ענייני של המסמך והקשריו. ההערות אלה ראויות לציון מיוחד בזכות רוחב הידיעה הנפרש בהן.

דומה, כי מלאכתו הקשה ביותר של המחבר היתה בב־חירת הלקט המייצג מסך התעודות שבחן. אין אנו מכירים את טיבם של המסמכים והארכיונים, אך כקורא ומשתמש אני מתרשם, שהמחבר השכיל לבחור בין התעודות הרבות את אלו המבהירות והמדגישות את טעמה הרב וחשיבות פעילותה של הקונסוליה בירוש־לים. יש בין התעודות מסמכים המיועדים לתיקי משרד החוץ בווינה, וכותביהם משתדלים לעמוד בהם על תנאיה של הארץ, טיב השלטון, אוכלוסיה, אקלימה, התפתחו־יות פוליטיות בה ועוד פרטי יסוד שנדרשו למעצבי מדיניות החוץ של האימפריה. אין אלה תיאורים היסטור־יים אובייקטיוויים, אך עם זאת יש בהם מידע רב שאין להשיגו משום מקור אחר. האימפריה העות'מאנית לא הקפידה בבגון אלה, ולעתים נדמה כי הקונסולים הזרים בה ידעו יותר על המתרחש באזוריה השונים, משליטיה. כזה, למשל, הוא הדין־וחשבון ששלח הקונסול הכללי קאבוגה לווינה בשנת 1880. מסמכים אחרים בקובץ מתעדים אירועים חשובים בתולדות ארץ־ישראל במאה הי"ט. נקודת המוצא לתיאורים היא כמובן נקודות המגע שבין הקונסוליה לאירועים המתוארים, אך אגב דין־וחשבון זה נפרשת תמונה היורדת לפרטים של הנושאים המתוארים. לקטיגוריה זו יש לשייך, למשל, את סדרת המכתבים על מגיפת הכולירע הקשה שפקדה את הארץ בקיץ ובסתיו 1865 והותירה בה חללים רבים. מאגרות אלה אנו למדים על תנאי הסניטציה היהודים, על אזלת ידו של המשטר העות'מאני ועל מאמצי ההצלה והסיוע שהגישו הקונסוליות הזרות לנפגעים.

חשיבות מיוחדת שמורה למכתבי בני־החסות היהודים אל מגינם הרשמי, הקונסול האוסטרי. המכתבים שהובאו בכרך מתעדים נקודות ציון חשובות בהתפתחותו של הישוב בירושלים: הקמת בית־ספר למל ופעילותו, ארגונם והקמתם של בתי מחסה, התפתחות מערכת הצ־דקאות הציבורית וריב השפות. מסמכי הקונסוליה משנות מלחמת העולם הראשונה מלמדים על המצוקה הנוראה שבאה על ראשו של הישוב. כבעלת בריתה של טורקיה, ניצבה האימפריה האוסטרית בעמדה שהקלה עליה לשמש מליצת־יושר לציבור היהודי. הקונסוליה האוסט־רית אכן השקיעה מאמצים רבים לתיקון המצב. הגישה סיוע וסעד והצדיקה את האמון שנתנו בה בני־חסותה היהודים. ההערצה הרבה שרחשו נתיניו היהודים של הקיסר פרנץ־יוזף לארגנם הנאור, היא מן המפורסמות. פולקלור משעשע התפתח סביב יחס מיוחד זה, והדיו הגיעו אף לספרות העברית (ראה, למשל, בכתיבתו של עגנון; ואפילו ליוצרים צעירים יותר הגיעה, וראה הרומאן של חיים באר "נוצות"). ב־1869 ביקר הקיסר האהוב בארץ־ישראל בדרכו לטכס פתיחת תעלת סואץ. בימי שהותו בארץ־ישראל נתקבל בה בהערצה ובכבוד הראוים לקיסר. נציגי קהל בני חסות היהודים פנו אל הקונסול ושטחו לפניו את בקשתם להשתתף בטכס קבלת־הפנים כדי להביע לפניו את הכרת תודתם: "מכל הצדדים מגיעות ידיעות ששליטנו רב־החסד והפאר יופיע כאן, באורח בלתי־צפוי, על כנפי נשרים. אנו שואפים ומתגעגעים בכל לבנו הנאמן ובחובותינו המועטים להתייצב, אם רק אפשר, בפני אב הממלכה רב החסד". (עמ' 149)

הדואר האוסטרי שפעל בארץ־ישראל, אף הוא יסוד חשוב מאוד בהתפתחות הפולקלור הארץ־ישראלי. מרדכי אליאב מדגיש את חשיבותו של מוסד זה בפיתוחה של הארץ, ומן המסמכים בספר העוסקים בדואר האוסטרי, אנו למדים כי יעילותו ומהירותו אכן מצדיקים את השב־חים הרבים שהורעפו עליו מכל עבר.

בין התעודות העוסקות בענייני מדינה וחסות, שילב המחבר כמה אגרות בעלות ממד אנושי, המעידות על טיב החיים של קהילת הישוב הישן בירושלים. כך, למשל, האגרות שמשגרים ראשי הקהילה הגליצאית האוסטרית בשנת 1865 אל הקונסול: הם שוטחים לפניו את סיפורה של אשה יהודיה, "אשתו של הנתין יעקב שמואל, המנהלת אורח־חיים בלתי־מוסרי בעיר הקודש". אשה ששרכה דרכיה ונתייחדה כבונה עם גברים זרים, בהיעדר בעלה. העותרים פונים בבקשה לקונסול, לגרש אשה זו מירושלים.

מעצם טיבה ומעמדה היתה הקונסוליה האוסטרית בירושלים, כמו כל הקונסוליות הזרות, מוסד שינק את סמכותו וכוחו מעובדת תלותם של נתיניהם היהודים בחסדי זרים. הקונסולים טרחו בקידום האוכלוסיה, בשי־פור תנאי המחיה ואף להעמקת החינוך ראגו; אך ברגע שאוכלוסיית הנתינים הרימה ראש ותבעה לעצמה את הזכות לפעול כגורם עצמאי, בעל עמדה, ניצב הקונסול ר־ב־חסד מול דילמה קשה. אין זה אף מקרה, שהקונסו־לים האוסטרים לא אהדו את הגילויים הראשונים של התגבשות קהילה יהודית עצמאית בארץ־ישראל. הם ע־יינו את העליה הציונית לארץ־ישראל והשתדלו לבטל את אחיזתם בקרב בני החסות הטבעיים, קהילת הישוב הישן. במפגש עם השלטונות העות'מאניים השתדל הקונ־סול להעמיד אבחנה ברורה בין נתיניו המסורתיים לבני העולים החדשים המבקשים לפרוץ את כל כלליו של הסדר הישן. אירונית מאוד העובדה, שדווקא בימיו האחרונים, כשתקופת הסדר החדש שיונהג בארץ־ישראל עקב מלחמת־העולם כבר היו ברורות לכל, התגלתה הקונסוליה האוסטרית במלוא תפארתה. הקונסולים ניסו למנוע גירושם של יהודים, ודאגו לחלוקת כספי הסיוע. ניסו למתן את ודכי הפרעוציות של השליטים הטורקים אשר בעיתות מלחמה הסירו כל רסן מעליהם.

מרדכי אליאב, בחיבורו החשוב, מציע לקוראיו עוד דרך ללמוד את תולדותיה של ארץ־ישראל באחת מתקו־פותיה המבריקות. זוית הבחינה ייחודית מאוד, אך עם זאת מאלפת ומרתקת.

הבאנאליות של הרוע

הגרזן של ונדסבק,
מאת ארנולד צוייג
תרגם מגרמנית: צבי ארד
הוצאת זמורה ביתן, 1985, 318 עמ'

מאת הנרי אונגר

יש ומפלצות מצולה פני תום להן — ורק צעד קטן מפריד את התום מהמצולה — צעד הנפילה. התום — דרכו שהוא מתעטף באי הידיעה, היא שריונו של המצ־פון. מה שאין אתה יודע אינך אשם בו. סיפור זה, המורכב המלהיב, עוסק בדרכים השונות ליפול לקדמת־ עדן של החטא. זהו בעיקרון המקום בו יש דברים שלא כדאי לדעת: כי להציב גבולות לידיעה פירושו לגזור מיתה על המצפון. כדי שהרע יבצע, די בכך שלא ניאבק על הטוב. מרגע שהמצפון נכנס ללימבו של האפאטיות כל שנותר כדי להרדים את הספק הוא מנגנון המפיק הסברים. לעתים מנגנון זה הוא מוח חריף בפילפול, לעתים — הדיעה הנורצת (שהיא חרשת מתוקף הגדרתה) של הקולקטיב — אותה מפלצת אמורפית שאינספור צוארים לה ורק ראש אחד. הלימבו — כך לימדנו אליוט — הוא מקום בו אנחות אינן מעידות על כאב אלא על קשאון מוסרי, הן מעין חריקות של מכונת המצפון שמפסקה מלכת, מילמולים של "אבי" שאוזן שיתוק. זהו הפן החדש, המודרני, של המצולה. "הגרזן" שיצא עתה מחדש מתוקן בידו האמונה של צבי ארד, הוא מפה של מצולה מודרנית.

ארנולד צוייג — יהודי, מארכסיסט וגולה, ישב אז בפ־לשתינה וכתב, ב־1941, ספר חשוב ביותר על מלחמת העולם השניה, אף שנכתב, למעשה, לפניה. כדי ליתן צידוק לטענה זו והמשמעות סותרת עצמה, יש להבין את המלחמה הזו במובן רחב יותר ממה שמקובל לנו העיון ההיסטורי. יש להבינה במובן אנושי כולל, הווה אומר — אנתרופולוגי. באמרי "מלחמת עולם שניה" איני מתכוון לשרשרת ארועים, אלא לתפיסתה של שרשרת זו כסימפטום מיוחד של אפשרויות האדם שהמלחמה הזאת הבליטה אותן כמרכיב בסיסי בהגדרתו. כך מתייחס צוייג לאותה פרשה. הוא מוצא באנציום תמיהה פילוסופית גדולה. פרשה זו היא לגביו הוכחה לכך שהאדם אינו מין ביולוגי מיוחד — כלומר — ישות מוסרית.

עמיתיו של צוייג — ולא במקרה גם הם רובם יהודים גרמניים, הציגו סיפורים דומים. ורפל ("במוסה דאג") השתמש בטבח הארמנים כדי להראות שאותו חלק של האדם שהוא "האלהי שבו" צולל עד מהרה בגלי ההיס־טוריה הפראית ביותר. וסרמן (ב"קספר האוזר") השתמש באותו אוסף מיתולוגי־למחצה כדי להוקיע את מה שכינה "עצלות הלב". שלושתם הם צלינים פסימיים של מלחמת קודש אבודה מראש נגד האידיאליות התודאה של מצפון חרש. ויש לזכור: הלימבו הוא מקום קבורתו של המצפון. המקום בו אין רוצים לדעת, ולאו דווקא המקום בו חוטאים רעה.

מושג זה של הרע אינו חדש. הוא מזכיר את התפיסה האוגוסטינית שהרע הוא "נגטיווי": החטא, הרע, התופת אינם גילוים של כוחות שלילה, של שדים נופלים ומל־אכים שסרחו, כל אותה הרשת של כוחות החושך. הרע אינו ישות פועלת אלא רק העדרה של ישות מטיבה, הוא כביטול נקודת האפס. וזוהי ה"דה־רומנטיזאציה" שהפכה פופולרית מאד סביב משפטי נירנברג, ושלאחר מכן הניעה את חנה ארנדט לגבש אותה נוסחה אלגנטית בדבר "הבאנאליות של הרע". הרע אינו בא לעולם בתוך ציוד שופר ובזיקוקים אפוקאליפטיים. הוא אינו התפרצות של כוחות אופל גועשים וכאריזמאטיים. הוא בא בקול לחישה עמומה, נורמלית. ומקום מושבו אינו גיאוגרפיה שדית אלא — המצולה האינטימית של אטימות הנפש.

הזאב שבפנים

"הגרזן של ונדסבק" הוא איור סמנטי להפליא, קפדני, לוגי ומתוח מאין כמוהו לחיית האדם שלא נברא בצלם. גיבורו של חיבור זה הוא אדם תמים־עיניים ונלהב, מסור לבני ביתו, משקה גנו, לא יותר רע לב ולא פחות נקי־כפיים מזולתו. אלברט טיטיין אף אינו חסיד שוטה של המפלגה הנאצית. אדם נאור בצורה מתונה, מקפיד על ניקיון איטלייו ומשכיר את להב גרזינו למשטר התלייני. אלברט זה — שהוא כמוני וכמוך — תליין לעת מצוא, בעל מצפון חרישי — לפי הנסיבות.

טכניקת הכתיבה הנבונה של צוייג מצליחה להוליך את הקורא שבי אחר מפלצת אנושית מצויה זו. בתוך כך בוקעת השאלה, מתי ההופך אדם רגיל לרוצח, או שמא נשאל — מתי מתגלגלת רגילותו ברצחנות. את השינוי החשוב הזה מביא צוייג לא כמטאמורפוזה אלא כאבו־לוציה — ובנקודה זו מתבלט יתרונו של הרומאן. השינוי אינו פתאומי ונסי. הוא איטי ובלתי נגבע, בנסיבות מתאימות מתפוגגים האיסורים וחותם משתלטת אותה הרשות שיטתית לזעקות הבוקעות באישון לילה — מב־תיהם של אחרים. פירוש הדבר הוא שהאיסורים הללו היו מלכתחילה בעלי קיום של ארעי, ואין עומקם מגיע ליותר מעומק נחותו של הרגע. בתוקף אמירה חשובה זו "הגרזן" הוא שורה אחרונה בטיעון היסטורי שראשיתו באכסיומה הסוקרטית האומרת כי הרוע אינו אלא הפן המזיק של הסכלות, או שאין הרוע אלא הסכלות בפו־עלה.

במאה הי19 שבה נוסחה זו לפעם את פלוסופי האינ־טליגנציה והתפרצה ב"מריבת התרבות" הגדולה שניטשה אז בין מתיו ארנולד ותומס הכסלי. שניהם הסכימו כמובן, שכדי לעקור את הרע משורש כל מה שדרוש הוא סוג מסויים של חינוך, שפירושו — הסמכה של האדם לסוג מסויים של תרבות. השאלה היתה רק איזה סוג התרבות שיהיה מועיל יותר להקנות לו "בינה מוסרית". האם זו הדרך ההומניסטית שמובילה אותך לאהדה כלפי שותפיך באידיאות הגדולות של מוסר, או הדרך המדעית, שמובילה אותך לסובלנות כלפי שותפך במושג האדם כמין ביולוגי. בכל מקרה — הסיכלות, ותאומה הרוע, הם נחלתם הבלעדית של הבלתי מתחנכים, הווה אומר ה"ברבארים" חסרי התרבות. התרבות היא תנאי מספיק לביסוס אותה סובלנות מינימלית עליה בנויה הדמוקרטיה המערבית. זו היתה גם השקפת יורשם המפורסם של שני פרגונים אלה, הרברט ג'ורג' וולס שצריך להגדירו כתותח הגבול של הטיעון ההוא. באישיותו הבינלאומית והפעילות אנציקלופדית שבמ־שכה ארבעים שנה, התקדם וולס לקראת הפיכתו של העולם לבית־ספר גדול, מנגנון שלקצהו האחד מוכנס יצור אנוכי, צר עין, מיונוס הרסני מטבעו, כדי לצאת מקצהו השני בתור "אדם". אבל — האוטופיה שוולס ביקש היא הגיאוגרפיה שהעם הגרמני השיג, אותו עם שהיה רחוק מהאנלפבתיות יותר מכל אומה אירופית אחרת. השאלה המתחייבת איפוא היא: כלום "מכונת התרבות" הזו בנויה אמנם להשיג את יעדה, כלום יש בכוחה להתגבר על הזאב שבפנים?

שאלה זו מתעוררת ככל שכוחות ההרס שבידי האדם מתעצמים. עתה, כשכוחות הרס אלו הגיעו לכלל השלמה שאין גבוהה ממנה, שאלת כשלונה של התרבות קונה לעצמה חשיבות עליונה. הספר של צוייג הוא מעבדה לחקר סיבות כשלונו של האידיאל הוולסיאני. הוא דיאגנוזה למחלתה של האוטופיה הפרוגרסיבית. לפיכך הוא אקטואלי היום אפילו יותר משהיה אז. יש לראות את "הגרזן" כפצצה שהוטמנה במרתפי האופטימיזם על ידי אחד מניצולי המונרכיה ההאבסבורגית הנרקבת שקפקא היה נציגה המפורסם. היסוד ששימש את קפקא (למשל ב"מושבת עונשין") לשירטוט המיכאניזמים של הגזרה במבוכי רע סתומים ומוצעים, משמש את צוייג לאיבחון

ארנולד צוייג: חריקות מכונת המצפון

שקול של מחלה גלויה. דווקא התעלומה הקפקאית יוצרת הפרטרזיה והפרה כאן לגמרי: מבחינה זו ניתן להבין אבל שניהם אותו עיסוק באנושות חולה. אלא שקפקא מצמיד לה מדחום אמביוולנטי, ואילו צוייג סוקר אותה מבעד לזכוכית המגדלת.

"הגרזן" הוא גלריה של הסברים ל"באנאליות של הרע" — לרע שניטל ממנו קסמו המתעתע השדי, ולא נותר בו אלא השכיח הנורמלי, ומשום כך הוא כה מפחיד.

צוייג נותן ארבעה הסברים ל"מחלת עצלות הלב", כי ארבע הן הדרכים לצוד את מפלצת המצולה. הראשונה היא "בגידת האינטלקטואל". "דבר גדול מתרחש בעולם", — אומרת הד"ר קטה נימאייר הרוממה וטובת הלב — "ואסור לשבת בחיבוק ידיים". האינטלקטואל המורה, שהסאוב של הרשן באש באפו מוכן ללכת בכורת דרך הגוטה לקראת החדש המבשר, לכל הפחות, שינוי. לעתים כמות עיניו מראשיתו של החדש את אחריותו. ואת התוצאות שמתחייבות מאותם "מעשים גדולים" — שחיטת עם, טביחת בעלי המום, וגוויות עבדי עולם שנקברו מתחת לאותן אוטוסטרדות מרהיבות, כמו מתחת לבתי הקבורה של הפרעונים. אנו אומרים שאנשים כמו הידגר ניפתו אחר מקסמי־שווא. אך כשניפקחו עיניהם לראות כבר מצאו עצמם עמוק בתוך התהום.

הילולת שדים

הדרך השניה — היא זו של הרומנטיקה. צוייג הקדיש לה אחד מסיפוריו מעוררי ההלולה. הוא מדובב ב"דקויים גרמני" את אותו צור לינרה, איש רוח ומור־ליסט, מעריץ משבע של שירה ומשמיד משוררה. גרמני זה, המצטט את גיתה, מתאווה להטביע את העולם במבול של היסטוריה, ובעיקר — לקבור מתחת לתלי־עצמות את מה שהוא רואה כ"חולשתו שלה", החולשה שניטשה כינה "נצרות יהודית". חולשת החמלה, הדר־אציות, הבינוניות הדמוקרטית. מתוך "כור המצרף" של יסודים אפוקליפטיים, שהם חותמה של "תקופה חסרת רחמים", ייצא גזע חדש. זהו איקורד סיום אקסיומטי של הרומנטיקה הגרמנית, האפותאוזה של המוות אותה ניתן לאגור בתיאורות ומפוארות שלו, הגרנדיוזיות שכמעט־ קיה ציווה היטלר בבונקר האחרון שלו להשמיד את מה שעוד היה בכוחו להשמיד — את העם הגרמני.

הילולת שדים זו שהגרמנים אונו לקראת לה, כהיפוך אפיני "דימדומי האלים", אוחזת בקסם בלתי נכבש את נבכי הנפש, ופועלת מתוך אותו יצר של הרס עצמי — "תאנאטוס" שפרויד הביא למודל האדם שלו בתקופתו המאוחרת. בתוך הזיון שחיטה כלל עולמי. בתוך ניתוח אריו המרבילים של הרס, אין האינטלקטואל בוגד עוד ביעודו אלא כוהד ביעוד זה מלכתחילה ובמוחלט. בתוך חזון זה של גדולה אסכטולוגית ישב האידאליסט, בבית־המטבחיים התובך ורועות עולם שאין בו עוד כל מאבק עם המצפון, והאיל האין למצפון כל קיום באחרי דימדו־מים זה שהוא "מעבר לטוב ולרע".

הדרך השלישית — היא דרכו של הטירוף. פרויד הוא הדיאגנוסטיקון חריף־העין של הפתולוגיה הלאומית אשר היטלר הוא המופת שלה במאה העשרים. במהלך ההתרחשויות האלה מצב מנהיגה של האומה התרבותית ביותר באירופה כ"מקרה" שנלקח הישר מתוך תיק הסי־פולים של הפסיכואנליטיקן. בדייקנות אנליטית מוצגים עוד לאחר תיה של נפש שסועה ומבועתת האחוזה ריבוק רדיפה. נפש המסורת בפחדים אירציונליים, המגוללת, בהיותה הצלולה של הטירוף, את ה"קשר" שקשר עליה העולם בכלל, והיהודים בפרט. הסיסמה המפורסמת בדבר יהודים "שליטי הבנקים הקפיטליסטים והקומוניזם הבינלאומי" — כלומר עולם ומלואו — היא לגבי חולה זה אמת נורצת שעליה ניסמכים כתלי השיגעון חומת הנקם.

מקובל בידינו שהיטלר ציפה ברגעיו האחרונים ממש לישועה שתבוא מצד העולם המערבי שהתעורר מ"שלטון היהודים". אבל במקרה הפתולוגי לא צפונה כל חידה. היטלר לא היה זר ומרושע יותר מכל אדם אחר, ואין לנו כל תמיהה על אדם זה שהיה רוצח בעלי־חיים, סימפטי במצג מקורביו, ואף בעל חוש הומור מתון. המשרפות התותחים שהפעיל באופן כה סטרילי (הוא עצמו תיעב דם) היו ביטוי לפאניקה של מי שמחזיר מכה לעולם שצר עליו לחנקו. התמיהה היא לא לגבי מהותו של היטלר, אלא בנוגע לעובדה שטירופו (אשר בזמנים כתיקונם היה מתרפא על חשבון רפובליקת ויימאר) אחז במלתעותיו עם שלם, והצליח לסאב עולמית את השר־פיים השפיות.

לצורך שאלה זו באה הדרך הרביעית. בה המתרחש — היא דרכו של המנה היה מרדן צ'כי ושמו יאן הוס שבר־

(המשך בעמוד 19)

העורך: אברהם רמון

שבוע של ספרים
בני ציפר

מקור

צל של ספק, רומאן
מאת שלמה ניצן
מועדון קוראי מעריב, 1985, 224 ע'

שלמה ניצן הוא סופר הנבוע בין שני דורות בסיפורת הישראלית. גרשון שקד רואה בו את מקדימו של יעקב שבתאי, בהיותו מהראשונים שהמירו, לדבריו, את העולם המונומנטאלי הזולתי של שמיר ויזהר, בסביבת מחיי העיר־בורגנות והעיר־סוציאליזם העירוני. אך לאמיתו של דבר, גם בשעה שניצן מתאר אנשים קטנים ועלובי־חיים, אין בכוחו להיתנתק מהתפיסה הישנה של הרומאן כמרים מתנך, שבו הדמויות הן בראש ובראשונה חיילים בדרמה סימבולית, המוחים ממשכבת למשכבת מכוחה של האידיאה המנחה אותה. במלים פשוטות: לא איכפת לקורא מה יעלה בגורל גיבורי הרומאן, שכן מלכתחילה מוריד המחבר מסך של משמעויות בינם לקורא, ומביט עליהם שהם משל בלבד.

להרגשת העניין, מתחיל "צל של ספק" במצינה של זקן תלוי על ענף של צאלון בגינה של בית־אבות. שמו של המת — קוהלת — והמפגן המבודד של התיאור המחו־דלבאורה, נועדים להכין לקריאה סימבולית ולא ריאליסטית של העלילה. הצאלון, שבצלו הגדול מתרחשים רבו אירועי הספר, הוא סמלה של ממלכת צל־לים, של פורגאטוריום בזעיר־אנפין, שבו יושבות הנש־מות התועות ומחכות למוות. אך נידונות להמתנה נצחית על סף העדן השאול. בממלכת צללים זו אין מעשה ההתאבדות של קוהלת אלא מעבר לחיים־שניים, שבהם ניתנת לו האפשרות להביט מגבה על החיים, מנקודת השקפתו של מי שכבר חי אותם. חיים שניים אלה מתוארים כאינטנסיביים יותר מקודמיהם, שכן הכבת החיים חזקה יותר מן החיים עצמם, כדברי א.ב. יהושע, ידידו של קוהלת, המשוקע ברומאן בתפקיד המשודר לשעבר.

הסיפור מתחיל, כאמור, בהתאבדותו של קוהלת, אחד מחבורתא של ארבעה זקנים הנוהגים לשבת על הספסל שמתחת לצאלון, ולהשקיף אחורנית על חייהם. מכאן ואילך מתבונן המחבר ומתעד את השפעת ההתאבדות על כל אחד מהם. הם ינסו, כל אחד בנפרד, בזיק אחרון של חיות, לצאת ולעשות מעשה שייתן משמעות לחייהם האבודים. האחד, שופט לשעבר, מחליט לתת דרור לנטיותיו ההומוסכסואליות המודחקות. חברו יהודה יורד לשפת־הים של תל־אביב למשגל אחרון עם זונה. או עקיב בתאה של מציצן אחר נאפופיו של בנו, איתמר, הבא לבקר בבית האבות ומנצל זאת כדי לשכב עם אחת האחיות הסיעודיות.

הפרודוסיה, כמה כהתאבדות, מקורה ברצון לשחק, על גבול הסכנה, בכמה אפשרויות חיים. קוהלת, שהת־אבד, הדנים לחבריו סוג של פרודוסיה שאין ממנה חזרה. חבריו, שאינם אמיצים כמוהו, מסתפקים בכך שהם מעבירים את חוכמת החיים שלמדו מקוהלת לדור הבא. סיפור חייו הכפולים של איתמר, הקץ בסודים של חיי הנישואים והפך את ביקוריו אצל אביו לאמתלה כדי להיפגש בסתר עם מאהבתו, מתפתח לרומאן בתוך רומאן, הנועד ללמד כי אין לאהבה משמעות בלי פירוד, כשם שאין לחיים משמעות בלי המוות.

אפיקורוס בעל כורחו, רומאן
מאת יהושע בר־יוסף
הוצאת כתר, 1985, 295 ע'

זה מכבר חצה יהושע בר־יוסף את הקו המפריד בין ארוטיקה לפורנוגרפיה, והמיר את היצירות המאופקות של כתביו הראשונים, בכתיבה מיבטית על גבול הפארודיה של מסתרי חיים החרדים, ושל הזימה המסתתרת כביכול מאחורי התריסים המוגפים של מאה שערים. לכאורה, עושה בר יוסף מעשה חשוב של ניגוח אורח החיים החרדי וחשיפת צביעותו והתחסדותו. אך כשה־בשורה האנטי־דתית מובאת בכלי נלוח שכזה, אינך צריך להיות דתי כדי שהדבר יעורר בך שאט־נפש. לא צריך גם להיות ידען גדול בספרות כדי להבין שבר־יוסף משתמש בחיי החרדים כדרך שברומאנים פורנוגראפיים קלאסיים השתמשו בחיי הכמרים והנזירים.

התוכן דומה, עם כמה תבלים של אקטואליה. במרכז הסיפור עומדת, כדרך ימינו, פרשה של חזרה־בתשובה. המסר שמאחוריה הוא שאין כל ישיבות החוזרים בתשובה אלא מיסמך שאחריו הם הצביעות ואהבת הבצע. סביב הבשורה הידועה זה מכבר, טווה בר־יוסף פארודיה מסורפת, שבה משתגלים כולם זה עם זה, כל הנשים יחד עם כל הגברים ואבים רעבים, והעלילה כולה אינה אלא בהחות רצף של קטעי קישור בין המשגלים, הזיקפות והשפיכות.

חיים ליבוביץ, זה שם פרוהגיבה הראשון, נוסע לניו־יורק לגייס כספים לישיבה, נופל לזרועותיה של לקלין העשירה, המשכנה לתרום דולרים בתנאי שתטעם טעמו של משגל עם בעל קפוטה ושטריימל. הפיתוי החד־פעמי נהפך להרגל, ומן הזיווג נולד ארתור הממזר, שברבות הימים יחזור בתשובה ויהיה לעמוד התווך בישיבת בעלי־התשובה מיסודו של חיים ליבוביץ, אביו הלאתנוקי. לצדה של לקלין, המאהבת, עומדת גיטל, בתו הקפה של חיים, הנטרפת באהבה לאביה, וכפשע בינם לבין גילוי עריות. גיטל ניצלת מחטא הנורא, ומפנה את מרצה המיני לפיתוי של ראש הישיבה רבי־האחנים קיבא. את הפיקים בהלכות מיטה שלמד מגיטל ינצל קיבא עד תום, לאופפים עם נשי מאה־שערים, עד שהוא נתפס בשעת מעשה. אך סוף טוב הכל טוב: קיבא נוטל את מאהבתו רייזל לתל אביב, מוליד בנים ובנות ומתגבם על ברכי הציונות החילונית ואהבת ארץ־ישראל.

תרגום

אם ושתי בנותיה, רומאן
מאת גייל גודוין
מאנגלית: תמר וולפסון
הוצאת זמורה, ביתן, 1985, 423 ע'

יש לפעמים הרגשה שהלאבר הקודי "ספרות נשים" ממלא בשביל קוראותיו פונקציה הזהה לזו של קרט־ליות: זה וגם זה נועדים לספק לאשה אשליה שהחיים אינם נגמרים עם התקמטות הפנים, וכי אפשר להתחיל תמיד להיות מחדש, בגיל ארבעים, חמישים או שישים. למי שאינו מאמין מספקת גייל גודוין — שעל גב העטיפה נכתב עליה שהיא עומדת בשורה אחת עם דוריס לסינג ומרגרט דראבל — רומאן פמפסטני ואופ־טימי, המספר על שש שנים בחייהן של שני דורות נשים באמריקה. הן מתאלמנות ומתאהבות, מתחתנות ומתגר־שות, עד הסוף הטוב, בהגיגת נישואים סמגלית בבקתה הכפרית של הדוד הטוב.

בלילה בהיר של 1978 מוצאת נל סטריקלנד את בעלה מת מהתקף לב במושב המכונית, ואת עצמה — אלמנה בגיל העמידה, שכל שיש לה בעולמה הן שתי בנותיה, קייט ולידיה, המייצגות בניגודי אופיין את שתי פניה של האשה האמריקאית. קייט היא הנהדקנפרוסי־טית, הסוררת, היא הגרושה פעמיים, מורה לספרות, מרצה בקולגים מפוקפקים, והרה לאביו של אחד מתלמידיה, רוג'ר (רוג'ר, לשם הגיון, הוא הומוסכסואל). היא מסרבת בהפגנתיות להינשא בשלישית ומבילה את התינוק. לידיה, אחותה, היא מסודרת יותר: גם היא גרושה עם שני בנים, מנהלת פרשת אהבים עם גבר הבעיד ממנה ומגלגלת מתוך פילנטרופיות את בתו של בעלה־לשעבר ובתוך כך מתחילה ללמוד באוניברסיטה. האם, נל, פוגשת בעתותפשה בקוטג' המשפחתי בכומר ובאשתו הנעסקת מסרטן, ונרתמת לטיפול באשה החולה. עם מותה היא נישאת לכומר האלמן. הרומאן מסתיים בסיבה גדולה לרגל נישואי בנה של לידיה עם בתה (הגרושה) של המרצה שלה באוניברסיטה.

מסלולי לאו דווקא. בהתחשב בכך שגודוין דוחסת לרומאן את כל מרכיבי המעמד הבינוני האמריקאי בקר־אליציה מקיר אל קיר: הומוסכסואלים וכרושים, רווקים ומזוגעים, אלמנות וגרושים ולהיפך.

עדות

משפחת חבשוש — סיפור חלקי של משפחת חבשוש במאתיים השנים האחרונות (כרך א')
מאת יחיאל חבשוש
הוצאת המחבר, 1985, 560 ע'

חינו של הסיפור הענה הזה טמון בעיקר באוזיות הגדולה שלו. יחיאל חבשוש, נצר למשפחת חבשוש הנכ־ברה, שהגיעה מתימן משכילים ואנשי ספר זה כמה דורות, החליט להתחרות עם אבותיו. בסיוע בני משפחה וקרובים, יצא לכתוב את הגינאולוגיה של שבט החבשושים שיש לו ענפים, לדברי המחבר, אפילו אצל אנוסים בברזיל הרחוקה. בגלגליה האגדיים של המשפחה, ממעמד של שתדלנים בחצר האימאם התימני בצנעא, ועד הלום, מסופרים בסגנון שחציו אגדי וחציו עובדתי, חלקו מועתק ממקורות מוסמכים וחלקו בגדר סיפורי סבתא.

אבי השושלת, יחיא בן סאלם חבשוש (1790—1860) הוליד ארבעה בנים, בכורם חיים, משכיל והיסטוריון, יתפרסם לימים כמחבר הספר "מסעות חבשוש", המתאר את מסעותיו בלווית החוקר היהודי־צרפתי יוסף הלוי ברחבי תימן. בן הזקונים סלימאן, סבו של המחבר, כתב את הספר "אשכולות מרורות", המתאר את ימי המצור שהטילו הטורקים על צנעא ב־1905. יחיאל חבשוש ליקט מפה ומשם סיפורים מסיפורים שונים על נפלאות חיים וסלימאן. אחד המוחים ביותר הוא המעשייה על חיים חבשוש, שנולד שעיר כשר, ורוב ימיו התהלך עירום, פרט לכיסוי מבושיו, מפני שאמר: "השם נתן לי כסות טבעית, וכשאני מוסיף עליה, הם לי". כל יום, מוסיף ומספר המחבר, היה מבקש לסרוק לו את השערות שבגבו הכוחות.

סלימאן, סבו של יחיאל, מתואר כאן בעיקר כשתדלן וכדיפלומט, שניהל בכישרון את הקהילה היהודית של צנעה בתקופה של איסורים פוליטיים וחילופי שלטון בין העות'מאנים לבין כוחותיו של האימאם התימני יחיא. יחיא הוכרז לשליטה העצמאי של תימן ב־1919, והיה טוב ליהודים. המחבר רואה את הפוליטיקה הפרו־יהודית של האימאם כפרי שתדלנותו של סבו, סלימאן חבשוש, ומקדיש פרק ארוך לתיאור אורח חייו ומנהגיו של האימאם הטוב.

מכאן ואילך מסתעפת המשפחה לאין־ספור דורות ודר־כים, והקורא טובע בים האינפורמציה הלאבירינתולוגית — המלווה בתמונות משפחה נוסטאלגיות של יהודים עטופים ומסולסלי פאות, וסבתות במטפחות — על תרומתה של המשפחה ליישוב ארץ ישראל ולציונות. ואיך לא להזכיר את הבנק התימני "המזרח", שנוסד ב־1936 ברחוב הכרמל בתל אביב, בנהלת הדוד, טוב חבשוש.

ערבים

המשולש הקטן: גלגולו של איזור — מונוגרפיה
מאת אבשלום שמואלי, יצחק שנל, ארנון סופר
הוצאת המרכז היהודי־ערבי, המכון לחקר המזה"ת, סדרת מונוגרפיות בחקר המזה"ת מס' 3, חיפה 1985, 122 ע'+ 6 ע' באנג־לית.

בשביל ישראלים בעלי עניין קטן בגיאוגרפיה רגיו־נאלית, "המשולש" הוא בעיקר שם גיאו־פוליטי. המב־טייר ברמיזן כמקום לינה עבקי של כוח העבודה הפושט מדי בוקר על מישור החוף הממלא בשבילנו, היהודים, את המקצועות הזמניים ואת הנקרא בשם פרולטריון בלארגון המעמדי. במשולש יש כפרים, שאחד מהם — אום אלפחם — הוכרז לעיר. אך מה מתרחש מעבר לרחובות הראשיים שלהם, שבהם שועטות המכוניות של מטיילים שבתניים מתפייסיאות בדרכם לקלקיליה ולטו־לכרם? על פי מחברי המונוגרפיה העשירה שלפנינו, קורה שם הרבה, ובלי משים אלה, התגבש האזור לכלל מה שקרוי בלשון הגיאוגרפים "איזור" או "רגיון", בעל רציפות טריטוריאלית ורגישות פוליטית־אסטרטגית רבה. ובעיקר, זהו גרעין מוקדי לגיאוגרפים רגיונליים, המוצאים בו את כל המאפיינים והאקרטיים המתאימים להגדרת הרגיון.

"המשולש" הוא רצועה צרה שאורכה כ־50 ק"מ, ורוח־בה 2—5 ק"מ המשתרעת מכפר קאסם בדרום עד לפתחת מגידו בצפון, ודצופה יישובים ערביים, 27 במספר. בפרק הראשון במונוגרפיה, נבדו המחברים בהיסטוריה של האי־זור הנגיעו עד המאה ה־16: מהגרים ממצרים, כפריים מן השומרון ונוודים מכל חלקי הארץ מתיישבים טיפין טי־פין. אך התנופה ההתיישבותית הגדולה באה בתקופת המנדט, עם התפתחות הקשרים עם הערים הגדולות במישור החוף. הגידול הדמוגרפי שהחל אז, נמשך עד היום ומשפיע על אופי התעסוקה ועל תהליכי שינוי חברתי ועירוני, מודרניזציה בחקלאות, במסחר ובשירותים. לומר שהמשולש הוא חומר נפץ פוליטי יהא אולי מוגזם, אך מה שודאי הוא שהעוצמה הפוליטית של תושבי המשולש גדלה והולכת. וגידול האוכלוסיה יביא גם להגדלת כוחה הייצוגי במוסדות הייצוגיים במדינה — וכל זה, לדברי המחברים, "באזור שבו מצויים המתניים הצרים של המדינה, שבו אין למדינה עומק אסטרטגי".

בתב־עת

הדרים — כתב עת לשירה, מס' 5
בעריכת הלית ישורון
הוצאת גלריה גורדון, חורף 1985/6, 132 ע'

באיזון העדין הנוהג ב"הדרים" בין היומרה לבין האי־כות, מנצחת הפעם היומרה: החוברת הנוכחית דומה למסיבה הנבחרת אקסקלוסיבית, שבה מפריחים הכל חצי־מות ושנינויות זה כלפי זה. במוקד החוברת — יונה וולך המנוחה, שמשתתפי הגע הצד הנבחר מקדישים לה משיריהם והגיגיהם, עם הדגשה על הצד המיסטי של דמותה וכתיבתה. עוזי צבי מעלה זיכרונות מהתקופה שיונה וולך עשתה במכון "גשר־דאבר" בירושלים, אהרון שבתאי כותב על הלך המיסטיקניה, ומצטרפים הלית ישורון, אבות ישורון ושרון שחם. בתום פרק האזכרה, מופיע אורי ברנשטיין ברשימה שבחים על ראשו של יוסף שרון, הרואה בו הלוך של חילוף משמרות בשירתנו. שרון לא נשאר חייב ועונה לברנשטיין בשיר ידידות.

שרון נפנה מברנשטיין והולך אצל פנחס שדה, במאמר הערכה על תפקידו בספרות העברית. מצטרף אליו מנחם בן, בהערות שוליים על שיר של שדה. חותמת את שורת הידידות המשותפת העולה לאה איילון, המתנחרה ברשימה קופצנית ומתפנקת כי אין בכוחה לכתוב בלתי אם על עצמה.

אין לשכוח את החלק הנכבד שתופסים כאן התרג־מים: קטעים מרשימות השירים של אלוה לסקר שילה, רשימה של פול האודי על סטיפן מאלארמה וכן קובצת שירי ידידות סיניים. לקינוח, ראיונה הלית ישורון את המשורר הגולד שימל, ובכך באה אל סיומה חוברת שכולה חגיגת אהבה הדדית בין אחוזים בעט.

הבאנאליות של הרוע

(סוף מעמוד 18)

אותו אשה כפרית הנהדית עצים למוקד עליו ניצלה היא עצמה, קרא — "הו, תמימות קדושה" כלום תיתכן זו בי־מינו? הון המודרני שלה מייצג תמימות ממין חדש, שהיא נאיווית, מסתגרת בבדידותה לתיאבון, ואינה חפצה לדעת — לא תמימות של ילד, אלא ילדותיות מפלצתית. בגבו־לותיה מתמזרים כל אלה שעליהם עוברת תמיד מכונת התעמולה — המוני האדם הזה, הרוב שאינו דומם כלל (קלישאה רומנטית — כאילו יש לרוב זה בשביל מה לסכור את פיו). זה הרוב שגם הוא — כמו הרומנטיקן — מצוי "מעבר לטוב ולרע". או שמא מתחתיו, מתחת להב־חנה בין שניהם. רוב זה הוא חף ואשם — ועל גבו רוכבים פרשי האפוקליפסה המוליכים לבסוף גם אותו, באמרה בלתי נימנע, אל הכחדה.

הגירסה החדשה, הדימוקרטית הזו של הלימבו המוסרי, של המוכנים להתמסר לטירוף המוחק, מוצגת בכוחה של מכס פריש. האדם החיובי, האורח הקטן, המסגיע את פקפוקיו עד לאותה דרגה שבה אין קולם נשמע באוזני מצפונו כלל, האורח שיש לו הסבר, שהולך בעיוורון, בידרמן המגיש במו ידיו גפרור למבעירים רק כדי לפייסם, רק בעבור שלוות הנפש, רק כדי לא לדעת.

זהו איפוא הסיפון של צויג נגד ה"מליורים", אותה השקפה אבולוציונית לפיה ניתן להשביח את רוח האדם כמו שמטפחים גזע אציל של סוסי מירוץ. מנקודת תצ־פית זו התרבות לא נכשלה — היא מעולם לא הועמדה במבחן. היא נחלתם הבלעדית של מעטים. ההמוניות לעולם אינה דמוקרטית. האם זה הסבר היחיד בפני כחות הרוע, עקת נפשה של הקורא מתגלגלת בכבשנה. התום, האידיאל, ההתמכרות הרומנטית המשחררת — הם דרגות בספקטרום אחד של תופת. כדי שעם שלם יוסט ממסלולו של התרבות דרוש הספקטרום בשלמותו. המנ־היגים שאחזם טירוף, האזרחים האוטים המצטרפים, המתבוננים למיניהם. ובעיקר — חוש העדריות המוגנת את שחרורה מכל האיסורים בשיכחה עצמית בתוך מטל הבאכנאליה.

תלמיד זה של פרויד ומרכס מלמדנו את הלקח שמעטה התרבות היא דק ומתאווה להיקרע. אם באיבחנו של מנהיג הטירוף, ואם במישטושו של ההמון. מתחתיו מתגלות המסגלות הכבירות של "אנו יוצר", סאדיסטי, תבאסי. ואילו הללו החוגגים את יום הולדתו של גיתה (מי הוא זה, שואל אחד הגיבורים) — המאנים, הברכטים, הצוייגים — אלו ברחו, גלו, נרצחו, נרדפו, נשאו נפשם בכפם. או נרדפים הרוחות הרעות שראשיתן הגרון ואחרי־תן מי ישורנו.

מעולם הספרות והאמנות

קרלוס פואנטס: גרינגו במכסיקו

קרלוס פואנטס נחשב לגדול שבסופרי מכסיקו בזמננו. אוקטביו פאס אמר עליו פעם בראיון, כי יש שני קרלוס פואנטס — האירופי והמכסיקני. אבל לאמיתו של דבר, טוען מבקר המוסף הספרותי של ה"טיימס" הניו־יורקי, מה שיש בו הרבה יותר מורכב: יש בו מן האינדיאני, הספרדי, הצרפתי, המהפכן, האריסטוקראט, השמאלני הגולה. באותן זה מיטיב פואנטס לייצג את המורכבות של האופי המכסיקני ואת הקשיים האמנותיים המיוחדים לסופר שנולד בסבך היקום, שהרי זה המקום שבו מיקמו האצטקים את מכסיקו.

"הגרינגו הזקן", שהופיע עתה באמריקה בתרגום אנגלי, בודה סיום דמיוני לחייו של אמברוז בירס, סופר מסאן־פרנסיסקו שנהג לכתוב סיפורים סנטימנטליים והזיות מיתגדשיים ואשר נעלם במכסיקו ב־1914. כדי להבין את הרב־שכבתיות של סיפורו של פואנטס יש להכיר את המבנה של האופי המכסיקני שעוצב בראשית המאה ה־16 כשהספרדים כבשו את מכסיקו ומסרו את האוכלוסיה בידי הכמרים שבחרו להדביק את הנצרות על התשתית האלילית כדרך שמד־ביקים נייר על קיר. על גבי שכבה זו הונחה תרבות צרפת בתקופה הקצרה של מקסימיליאן בין השנים 1864 ו־1867. בתקופת משטר הרודני של פורפיריו דיאס הושפעה מכסיקו האינטלקטואלית מן הפוזיטיביזם של אוגוסט קומט. החוקה הסוציאליסטית מ־1917 הוסיפה עוד נדבך. אחרי זה באה הבגידה הגדולה במהפיכה מצד מעמד של טארונים שודדים כמו ארטמיו קרוס.

בנהלך כל השינויים הללו לא הלך דבר לאיבוד. אבל היו תוספות: כל מכסיקני יודע שאנו חיים בתקופה החמישית והאחרונה הקרויה "קוינטו סול" וכי העולם ייחרב ברעש ובאש. לכל מכסיקני יש "נאהואל" — תאום מאגי, בבואה. אין מכסיקני שאינו מתירא מפני קואטליקו, זו הקיימת בין החיים לבין המוות ושולחת שלו־חות אל שניהם, אם הירח והכוכבים, האלה שבלעה נוצה לבנה וילדה את אל השמש הלוחם, את אלת האדמה ואת ה"אם שלנו". כל מכסיקני גם יודע מה נמצא בצפון ואיך בהטות שהיא אמריקה משפיעה על ימיו ולילותיו.

בנפשו של מכסיקני מעין זה המקסם קרלוס פואנטס את הרומאן השאפתני ביותר שלו, הראשון שבו הוא מנסה לארוג את כל הידוע לו והכוח לו מן ההיסטוריה, המיתוס והזהנות.

סיפור "הגרינגו הזקן" נפתח עם הוצאת גופת הסופר הזקן מן הקבר, הסופר שאמר: "להיות גרינגו במכ־סיקו, הרי זו אותנזיה (מיתת חסד)". הוצאת הגופה מן הקבר הדרך שבה מת הסופר הזקן, מעלים בזכרון את הרצח של ויליאם בנטון על ידי אחד הגנרלים של פנצ'ו וילה במהפיכה שהחלה ב־1910. בנטון, אזרח אנגלי, שעמד בקשרים עם בעלי האחוזות בצפון־מכסיקו הלקה עד מוות, מה שגרם לשערוריה בינלאומית. פאנצ'ו וילה הורה לחפור את הגופה מקברה, להוציאה להרג כיאות ולשולחה הביתה.

זה סיפור מהריר למדי אף בנסיבות של מהפיכה, אבל פואנטס משתמש בו כמפנה בעלילה ובדבר בדמיון. כעבור דפים אחדים כבר מבין הקורא שפואנטס אינו נותן אמון בהיסטוריה. אמנם הגנרלים של הסיפור דומים לגנרלים של ההיסטוריה. אבל פואנטס לא מדייק בפרטים, הוא מעדיף לברוא הכל מחדש בדמיונו. כך הוא ממציא מחדש את הסופר הגרינגו הזקן אמברוז בירס ומצטט מסיפוריו כרצו־נו. אף בסילופים, כדי להתאים את הדברים לסיפור.

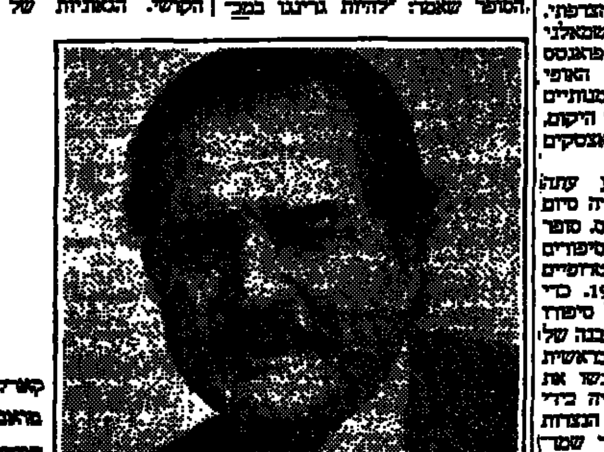

קארלוס פואנטס: המהפכן האריסטוקראט

ברומאן רב־שכבתי ורב־הקשרים מסוג "הגרינגו הזקן" חייבת העלילה לנוע במהירות, צריך להיות סיפור מרתק כדי שהקורא לא יידחה מפני הקושי. האמתיות של ספרו של פואנטס היא בכך שבחר דמות כה עשירה כאמברוז בירס, הציג אותה במרכזו של סיפור מיסתורין ידוע, בן 71, כשהוא מטולטל בין המוות לבין זכרונותיו, חוצה בידים את הגבול למכסיקו בחיפוש אחר פנצ'ו וילה, אולי כדי למצוא חומר חדש לסיפוריו, אולי כדי לשוב להיות חייל כדרך שהיה במלחמת האזרחים האמריקאית. ואולי כדי למות. הידיעה האחרונה ממנו הגיעה ממכסיקו בדצמבר 1913. אומרים שמת בשנה שלאחר מכן. יש אומרים שמת בקרב אחזיגאגה, אבל איש לא יודע דבר של ממש.

קרלוס פואנטס פותח את הסיפור באל פאסו כשבירס אורז את מזוודתו, כריכי בשר מעושן אוזיים, עותק של "דון קישוט", שניים מספריו, תער, מברשת שיניים, אם יופשו בבליז בגבול לא ימצאו אלא זאת, וכן אקדח קולט 44 שאותו עטף בלבניו. בירס פוגש עד מהרה בגדודיו של הגנרל תומאס ארויו ומזמן להצטרף אל הדיוויזיה הצפונית של פאנצ'ו וילה. בדרך לגורל שהגרינגו הזקן מחפש אחר המוות. צבאו של וילה כובש את אחוזת מירנדה העקרה. הצבא הורס את האחוזה, פרט לאולם הנשפים הבנוי מראות. בין הנורבת פוגשים בירס וארויו את הארייט וינסלו — הגבורת האמריקאית מוושינגטון שנש־כרה כאומנת ומורה לילדי מירנדה. המשולש המוזר של הרומאן מתחיל להתהוות.

הכרזות, החלומות והמעשים של המשולש מתפרשים דרך הגרם רב־ההתהפכות של יחסי אמריקה מכסיקו. כמעין מקרסם לסינו־אמריקאי משת־מש פואנטס בדמיון ובאירוניה כדי להוליך את הקורא דרך רגש ומחשבה אל גילוי הסיבות לצלקות שבבסיס היחסים בין שתי האומות.

לרומאן אותה איכות מאגית שהומ־צאה על ידי הסופר המכסיקאי חואן רולפו (תורגם לעברית, ספרית פוע־לים), הועתקה על ידי גבריאל גרסיה מרקס, מריו וארגס יוסה, פואנטס ואחרים. בצורה זו של הרומאן מחל־פים תפקידים, דמויות מרובות ופוע־לות באותו דף בזמנים שונים. חלום ומציאות מתחלפים. יש ריבוי של חוסר עקביות המוליכה אל תגלית שונות. השפעה האינטלקטואלית של רומאנים מסוג זה חריפה ורבת משמ־עות יותר מן ההישג הפיוטי.

"מה שנתן השראה לכתיבת הרו־מאן", אומר קרלוס פואנטס, המלמד ספרות מושוות בהארווארד, "היא הערצתי לסיפוריו של אמברוז בירס על חיילים האזרחים. הקסמתי מן הרעיון שאדם שנלחם במלחמת האזר־חים האמריקאית מת במלחמת אזרחים במכסיקו". פואנטס, שבילה חלק מיל־דותו בוושינגטון, שולט בשפה האנג־לית. הוא מספר, כי הבעיה שניצבה בפניו כשהחליט להיות סופר היתה באיזו לשון יבחר לכתוב — לשון אביו או לשון מולדה. הוא בחר בספרדית, משום שלשון זו הציעה לו עושר רב יותר. כעת עוסק פואנטס בכתיבת רומאן חדש, אף הוא בנושא יחסי ארצות־הברית ומכסיקו, שיקרא ככל הנראה "כריסטופר שלא נולד". זה יהיה רומאן עתידני, שיתרחש בשנת 1992, ביום היובל ה־500 לגילוי אמריקה על ידי קולומבוס.

The Old gringo by Carlos Fuentes. Farrar, Straus and Giroux, $ 14.95

כנס בחיפה על שירת פאול צלאן

השבוע נערך באוניברסיטת חיפה כנס בינלאומי שהוקדש לשירת פאול צלאן. בכנס השתתפו כ־25 משוררים וחוקרים מארצות־הברית, גרמניה, דנ־מרק וישראל.

פאול צלאן, שכתב את שיריו גרמנית, הוא אחד המשוררים החשו־בים בלשון זו לאחר מלחמת העולם השניה, ויש החושבים אותו לגדול המשוררים היהודים של זמננו.

פאול צלאן נולד ב־1920 בצ'ר־נוביץ, רומניה, והתאבד בפאריס, שבה חי ולימד, ב־1970. את שנות מלחמת העולם השניה עשה במחנות כפייה ברומניה וברוסיה. במחנות אלה ניספו אביו ואמו. נסיונו זה שומר בתוכו, שירתו המוקדמת וקבע את אופי שירתו המאוחרת.

"פוגת המוות", שזכה לתרגומים רבים לעברית, הוא מן השירים המפורסמים המתארים את ניסיון השואה. שירתו עוסקת מצד אחד בתולדות הגורל היהודי המודרני באירופה ומן הצד השני בבעייתיות של השירה המודרנית ובאפשרות ההבעה השירית לאחר אושוויץ.

מן החוקרים הישראלים שהשתת־פו בכנס פרופ' חיים שוהם, פרופ' נתן זך, סוזיה ויבנר, ד"ר ישראל חלפן, מנפרד וינקלר, ד"ר אסתר קמרון, ד"ר לאה הרמן.

המלה"ה: רות אלמוג

תערוכות

מבאזל — ללא אהבה

מאת נסים מבורך

רישומים, תערוכה קבוצתית, מוזיאון תל־אביב, ביתן הלנה רובינשטיין

באורג באזליץ: מקצה לתגדיה, 1984

"מודרניזם", זה השם שהוע־נק לתערוכה מעבודותיהם של אמנים זרים עכשוויים, שלוקטה מאוסף המו־זיאון לאמנות של באזל. למעשה, תחושת המרוב בולטת מאוד בהיער־רה בתערוכה העירוכה בכלל, וברוב המוצגים בפרט. ההיפך הוא הנכון. איזו תחושה של צפיפות מלחיצה, כמו בתוך ציבוק גדוש, עלולה לפקוד את הצופה. גורמת לכך לא רק הבתגר־תיהם העריכית של רוב הרישומים, אלא גם מבדייהם הזעירים, התלויים, וכן מספרם הגדול ללא שיעור. הם ממלאים את כל חלליו של הביתן, אשר חולקו על ידי מחיצות לחדרוני־משנה והמבקר אמור לנווט שם את דרכו בתוך גודש מעיק ומטריד.

שמות גדולים אינם נעדרים מן התערוכה הזאת. למשל, יוזף בויס, שעבודותיו, ספק אם היו מעוררות תשומת־לב אלמלא שמו המצוין לידן. עם זאת באיזו צללית רחדה משלו יש מידה של טעם. משל קלאס אולדנבורג, לעומת זה, אין ולוא עבודה חשובה אחת. בוודאי לא אותם מיני סטוסים, מלוכלכים במקצת, שבאמצעותם בחר להתבטא. פרנק סטלה, מצדו מעגן את מוניטיו ברגמים דקוראטיביים וזעירים, מעין הדגמאות לשטיחים, ואילו אנדי וורהול מציג, כמצופה, את כל רוחו על איזה פופ גדוש, כגון קופסת קפה ומכונית. לעומת זה זוג נעליים אלגנטיות שצייר מהרים דומם מעניין למדי. גם ג'ונתן בורופסקי, זה שצייר על תקרת מוזיאון ישראל לפני כשנה, מיוצג באוסף על ידי דמויות הרישומות במיר־צות, אשר גולשות, לעתים במידה מסוכנת, לעבר הסוריאליזם. יתר המציגים, המפורסמים פחות, אינם, בהכרח, גרועים בהרבה מאלה הנזכרים לעיל. שרצפתה האיכותית של עבודותיהם היא נמוכה למדי. מצער במיוחד, למשל, לחזות ברישומיו של לאיק אירבוסהרה. יתאמי, שאין אצלו זכר להישגי בריעשו בעבר הלאדחוק, כמו כן מן סטרידים התמצים הקטנים, שמצייר פרנצ'סקו קלמנטה, בצירוף מלים שלא קשה להסכים לקן, כגון "אווילי", או "חסר־משמעות". גם ע־סוק הנרוכה באור הולציים יוצר תחושה שהאיש, כרבים מעמיתיו, טוען את עבודותיו במיני בשורות אשר חשיבותן טעונה אימות. ועצם טלטולן מגדות הריינוס לכאן מעוררת תמיהות.

כרם, בתוך המכלול העגום הזה מבליחות גם נקודות־אור אחדות. למשל, פיוויין דישלר מציג מיני צל־ליות בוהם ובשואר, שיש בהן תכונות של מינימליזם רגיש, שמקרב אותן לאיכות של יצירות־נופת. אלה הן עבודות שיצר בעשור הקודם. בעוד שאלה מזה הנכסה משתלבת, למעצ־בה, ברמה הכללית. גם א. ר. פנק מ־סיב לעשות ברשימות מעין פרהיסטוריות, כגון אלה שנתגלו על סלעי־המערה, אך העבודות היפות האלה נבטמות בתוך הנפחים הגדולים שמסביב.

הרישום, בעיקר קטן־המידות, הוא סוג של פעילות אינטימית הקרובה ללב היוצר, ודרכה להתקרב גם ללב הצופה. על כן מה שנעשה בתחום זה, אפילו ברמות האמנות, עשוי היה לספק חומר טוב לתערוכה מיבראת. יתכן מאוד שאינו עצלות היא שגרמה להעברתן של עבודות דלות אלה מבאזל לכאן, ללא מאמץ של אהבה ושל הכנה טובה.

אור וחומר

רחל שביט ויעקב אפשטיין, גלריה שלוש, שלוש 14, תל־אביב

גלריה נאה ואינטימית זו, לשעבר בית המרקחת של שכונת נווה־צדק, מאכלסת תערוכה נאה משל שני בני־זוג: העשויות בעיפרון דק, של צפת, וכרטיס־עקב תל־אביב, רובם מצויירים על גליונות לבנים, מיעוטם — על אפורים.

שביט בונה מיזובים מורכבים, מאוזנים ומרתקים, אך דומה שעיקר כוחה טמון ביכולתה להעביר את תחושת האור הטבעי אל הצופה. מב־חינה זו מהוות עבודותיה הישג בעל שמץ של אופי אימפרסיוניסטי, אף שאין היא חורגת, כאמור, מתחום השח־ור־לבן.

יעקב אפשטיין, שעיקר התמחותו היא בעבודות מונומנטאליות (כאותה אנדרטה מופשטת שהציב לצדה של האוטוסטראדה לחיפה), מציג כאן ריוקאות קטנים בעץ, אדה, גבס וחרס. לעתים ידמה כי לא אמן אחד יצר אותם, וזה בגלל הגישה הבלתי אחידה לחומר ולצורה. אך בכל זאת אחדים מהם מושכים תשומת לב, כגון דיוקן אפייני של אסגן ברזל, פרי־ילד תפל־עץ המזכיר. במידה מסוימת את "הראש של צרפת" של הוראן.

רחל שביט: קרוית הברון יעקב 1985

SOTHEBY'S
FOUNDED 1744

יודאיקה
לקראת המכירה הקרובה

איסוף והערכה על ידי מומחי סותביס לונדון וסותביס ניו־יורק

מתקבלים:
חפצי קודש, ציורים, גרפיקה, כתבי יד וספרים.

נא לפנות למשרדנו עד יום ה' 31.1.86
סותביס ישראל, רח' הס 19 תל־אביב 63416
טל. 226616, 223822 שעות 09:00 - 16:00

סותביס
בית המכירות הפומביות, הגדול בעולם, לחפצי אמנות עתיקות.

מוזיאון ישראל, ירושלים
פרס לחיבור

מוזיאון ישראל, ירושלים יעניק בחודש מאי 1986

פרס לחיבור
על אמנות המאה העשרים
ע"ש ג'וזף ה. הייזן
שווי הפרס — $1,000 בשקלים חדשים

כל חיבור שנכתב בישראל, בעברית או באנגלית, בשנת 1985 בין אם פורסם או בין אם לא, ללא הגבלה בהיקף, בצורה – ספר, מחקר, מסה, מאמר, ובנושא – ויתקבל במוזיאון ישראל עד 16.2.86, ייבדק בידי ועדת שופטים ובה אנשי מוזיאון ישראל והיסטוריון לאמנות ממוסד אחר.

המען למשלוח: פרס הייזן, מזכירות אגף בצלאל, מוזיאון ישראל, ירושלים

אוניברסיטת בן־גוריון בנגב

המרכז למורשת בן־גוריון
והמחלקה למדעי ההתנהגות

מודיעים על קולקויום בנושא:
"שינויים פוליטיים ושינויים במדעי החברה בארה"ב ובישראל".
ביום ה' 23.1.86, בקרית שדה בוקר

התוכנית:
10.00 – הרצאת פתיחה: **פרופ' נתן גלזר, אוניברסיטת הרווארד**
11.00–12.30 – תגובות והערות:
פרופ' סמי סמוחה, אונ' חיפה
פרופ' אהרון אנטונובסקי, אונ' בן־גוריון
ד"ר מיכאל שלו, האונ' העברית
12.30–13.30 – ארוחת צהרים
13.30–15.00 – דיון על הקשר בין פוליטיקה ומחקר במדעי החברה בישראל
יו"ר – פרופ' אשר אריאן, אונ' תל־אביב

לפרטים נוספים: המרכז למורשת בן־גוריון, קרית שדה בוקר
טל. 057-36605
057-35333 שלוחה 43 או 27
(הקולקויום יתקיים בשפה האנגלית)

ההוצאה לאור משרד הביטחון
ספרים חדשים

תאריכון
תשמ"ה – תשנ"ה (1995־1985)
בעריכת גד מזור ונחמה לוין
בשיתוף עם מרכז ההסברה
התאריכון מביא מבחר של יותר מאלף ימי־שנה ויובלות של אירועים ואישים מתולדות עם ישראל, ארץ־ישראל והעולם, אשר יחולו בעשר השנים הקרובות.

קום התהלך בארץ
שמורות הטבע בישראל
עמנואל הראובני
ייעוץ מקצועי: רשות שמורות הטבע
ספר מקיף ראשון על כל שמורות הטבע בישראל, ובו מידע על כ־320 שמורות טבע, בלווית כ־280 מפות ומאות תמונות צבעוניות.

כלכלה של עשיית שלום
ר.ארד, ש. הירש, א. טוביאס
הספר מציע תכנון נאות של יחסים כלכליים בין אויבים־לשעבר, העשוי לקדם את השלום ולייצבו. בספר גם פירוש כלכלי למונחים חיוניים להבנת הנושא.

סדרת "סמנית"
דור ודור
משה הלוי סגל
אוטוביוגרפיה של אחד מוותיקי היישוב. איש ירושלים, חלוץ ולוחם מחתרת, מימי ילדותו בעיר פולטבה ועד התיישבותו בירושלים שבין החומות ופעילותו הענפה בה.

נו בי מי — הרפתקה בניגריה
ארי סלונים
רשמיו של ישראלי המנתח אל תוך המערבולת הסוערת של תקופת האבן (מעין הסילון הקרויה ניגריה) - מובאים בעט קל והרוי הומור.

הופעה הדפסה חדשה של:
מבצע יכין
עלייתם החשאית של יהודי מרוקו לישראל
שמואל שגב
אחת האפופיאות הגדולות בתולדות המדינה והתנועה הציונית מסופרת כאן לראשונה, תוך חשיפת מידע, שלא הותר לפרסום עד עתה.

ספרי מערכות
אומות במבחן
יוחנן כהן
נושאו המרכזי של הספר הוא התמודדותן של אומות קטנות עם בעיות קיומיות, עמידתן במצבי משבר ועימות מול עימותן של שכנות גדולות וחזקות.

מנהיגות צבאית
חיים לסקוב
אסופת מאמרים והרצאות בנושאי מנהיגות צבאית, פיקוד והטיפול הנכון בחייל – שעיקרה תורת האדם של חיים לסקוב.

סדרת "מרכז כובד"
"בר גיורא" ו"השומר"
מרעיון ביטחוני לארגון ביטחוני (1907 – 1914)
סא"ל (מיל') עוזיאל לב
הספר מנתח את יסודות המחשבה הביטחונית וההתארגנות הביטחונית בארץ־ישראל, כפי שהותוו על־ידי חלוצי כוח המגן העברי.

סדרת "קלע"
צבאו הפרטי של פופסקי
ולאדימיר פניאקוב
בתוך כתיבה ובכשרון מתאר המחבר את "המלחמה הפרטית" שהתנהלה בצפון אפריקה ובאיטליה במלחמת העולם השניה, על צדדיה הלא־שגרתיים. כהסתננות אל עורף האויב, ופעולות פשיטה וחבלה, סיור ואיסוף מידע.

אוניברסיטה משודרת
שיחות על מדע וערכים
פרופ' ישעיהו לייבוביץ
יוספוס פלביוס
פרופ' דוד פלוסר
איטליה – מליברליזם לפאשיזם
פרופ' שלמה בר־עמי
פרקי יסוד במדעי המחשב
פרופ' דוד הראל
סוגיות וסוגים בשירת ילדים
מירי ברוך

ספריית "תרמיל"
האביר שלא היה ולא נברא
איטאלו קאלווינו
הסופר האיטלקי הדגול איטאלו קאלווינו מאחד בכתיבתו מובלה זו ידענות מופלגת בכל תחומי המדע עם פשטות עממית.

הפרדס/משלי בקבוקים
בנימין תמוז
שני סיפורים שובי־לב בעלילתם רבת־המעוף ובלשונם המזהיקה והפשוטה, שהקורא לא יניחם מידו עד שיסיים קריאתם.

מה אדום
משה הכהן
ארבעה סיפורים, המתארים את מאבקם של בני־אדם לקיום, לרווחה ולכבוד.

ספרי ההוצאה לאור נמכרים במרכז המכירות,
רח' דוד אלעזר 27, הקריה תל־אביב ובכל חנויות הספרים המובחרות.

מכתבים למערכת הארץ

השפה הארמית חיה ומדוברת

אליהו זהבי כתב במדור "ראיתי שמעתי" ("הארץ" 30.12), כי נמסר מפי חוקר מהרוגרמני על תגליתו כביכול של כפר סורי מיושב בדוברי ארמית.

מן הידיעה השתמע כאילו החזיתה הלשון הארמית בפיהם של יושבי הכפר מעלולא. אולם באמת לא פסקה הארמית מעולם מהיות לשון מדוברת בפי קבוצות אחדות במזרח הקרוב. בשל רדיפות גלו ממקומותיהן קהי־לות של דוברי ארמית הידועים בעיקר בשם "סורים" או "אשורים", והיום יש קהילות נוצריות דוברות ארמית, באזורים שונים באירופה ובאמריקה.

בין היתר גם קהילה נכבדה של דוברי ארמית בשוודיה. קהילות אלה משתד־לות לשמור את לשונותיהן המדוברות, ואף לשמר ולהחיות את הדיאלקט הארמי המשמש להן כלשון ספרותית ("סורית קלאסית"). הן מוציאות לאור ספרי לימוד, מילונים, ספרות ילדים ואחרת, וכן עיתונים.

יש לא רק קהילות נוצריות דוברות ארמית, כי אם גם קהילות יהודיות אחרות, שעלו לארץ ודוברות ארמית כלשון אם.

ד"ר שלמה יזרעאל
אוניברסיטת תל אביב

גזילת זכות הוותק

האימרה "אם אחת יכולה לטפל בעשרה ילדים, אך עשרה ילדים אינם מסוגלים לטפל באם אחת", מסבירה את הדרך שבה הבנים והבנות שלנו בממשלה ובכנסת מטפלים בוותיקי הארץ הקשישים, התפרים סוכר. קודם כל מנצלים ולוקחים בכל שאפשר לקחת מאמא ואבא בתירוץ של שמירה ודאגה להם ביום סגריר, ולאחר שתש כוחם בהגיעם לגיל שיבה, נוהגים הבנים והבנות היקרים כאפוטרופסים. הם מעמידים את עצמם לבעלי ההחלטות על הכספים והקר־נות הכספיות, לבעלי הדעה הקובעת מה טוב ודרוש לזקנים לקיום, ואף באלו תנאים יקבלו או לא יקבלו את קצבתם. כך לדוגמה, קשישים שאין להם כל הכנסה מרכוש או מפנסיה (זולת הביטוח הלאומי), או מאיזושהי רנטה או פנסיה במט"ח מחו"ל, ייחשבו אמידים אם יחליטו להמשיך ולהחזיק במכוניתם — ואפי־לו היא ישנה. או אם יבקשו להמשיך ולגור בדירתם שקנו מחסכונותיהם ברבות השנים — אף אינה בדיוק נמצאת בשכונת פאר. ואולי גם אם יבקשו לאכול תפוח בדבש במקום הסוכר ולחם חוקם.

גזילת זכות הוותק מאותם האזרחים הוותיקים, הרשאים לקבלה בזכות ולא בחסד, וקביעת קיפוחים שהזכאים לסיעוד קשישים יהיו אך ורק אלה הנמצאים בתחתית הנמוכה ביותר בסולם החברתי, תצמיח קבוצת קשי־שים חדשה על סף העוני שתיפול בין הכיסאות. הם יבואו מקרב אלה שאינם בדיוק סיעודיים לכל דבר — אבל בנו תלד תקוות בצבירת זכויות בביטוח הלאומי ואין להם פנסיה אחרת, ועתה הם יתבקשו להיות סמוכים על שולחן צאצאיהם. או לאיזה צורך הקימו את קרנות ביטוח, הזקנה וסיעוד הזיקנה הלאומיים?

שרה הכהן
תל אביב

ביטוח סיעוד: להגדיל את האמצעים

הצעת החוק לביטוח סיעוד, אושרה בממשלה והועברה לאישור הכנסת. יש לקוות, כי גורלה של ההצעה לא יהיה כגורל הצעת החוק לביטוח בר־יאות ממלכתי, שנתקבלה על ידי ממשלת הליכוד בפברואר 1981 ולאחר קריאה ראשונה בכנסת נגנזה באחת הוועדות של הכנסת.

החוק שיתקבל בכנסת הוא רק מסגרת, התוכן ניתן על ידי התקנות שיתקינו שרי הרווחה והאוצר. ועדת הפרופ' מן, שעשתה עבודה מצוינת בהכנת החוק, לא סיימה את תפקידה וחייבת לנהל מעקב צמוד אחר ביצוע החוק, שלא יבלע לתקציב השוטף של משרד הרווחה, פן שכרו ייצא בהפסדו.

יש לדעת שכספי הביטוח הלאומי, בסך 65 מיליוני דולרים, שהצטברו למטרה זו, הועברו לאוצר ושימשו למימון התקציב השוטף של הממשלה. האוצר חייב להחזיר את הכסף, ולא על ידי קיצוץ תקציב הרווחה.

אמנם החוק יעניק לאוחז את הסיעוד בזכות ולא בחסד, אך אם לא יגדילו את האמצעים הכספיים לא יחול שיפור מהותי במצבם של הנזקקים.

אליעזר יצב
ירושלים

מקורבנות פלאטו־שרון

אני אחד משלושים הקורבנות (המועסקים־לשעבר) של שמואל פלאטו־שרון. אני בן 73 ועדיין עובד קשה לשלם את חובותיו לאוצר הצרפתי.

תקוותי היחידה היא שיוסגר לצר־פת, יועמד למשפט, וייתן דין וחשבון על מעלליו. צריך גם לקוות שרכושו, שנעשה שלא ביושר בצרפת והוחבא בישראל, יוחזר לצרפת וישמש כדי להקל במקצת עליי ועל שלושים חבריי־לצרה.

ז'אן פול מישלה
קרפנטרה, צרפת

הטלוויזיה של השבוע / הדה בושס

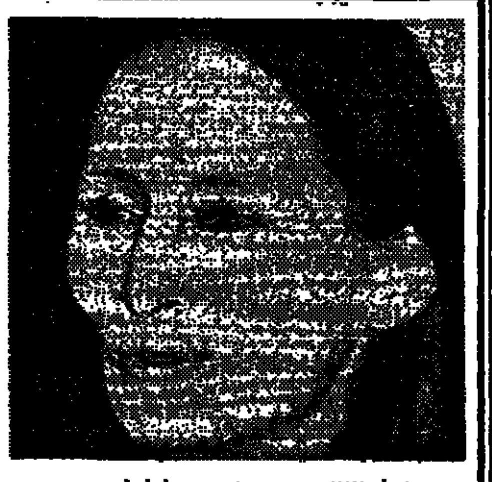
יעל דיין: דמיון פיסי שעלול להטעות

ירון לונדון: מעלה על נס ספר רכילות

דיין ולונדון — רכילות והתחסדות

"סוף ציטוט" (יום ה') מוקדש כולו לראיון עם יעל דיין, על ספרה "אבי־בתו", היוצא לאור בי־מים אלה בתרגום עברי. אמנם "סוף ציטוט" אינה תכנית ספרו־תית, והיא מתמקדת על־פי־רוב בשוליים הספרותיים. אך היא גם לא נועדה להיות תכנית של רכי־לות. בא ירון לונדון, ומעלה על נס ספר רכילותי מובהק. יצירות חשובות פי־כמה מספר זה נבלעות ב"סוף ציטוט", ואף אינן מצליחות להיזכר בתכנית. חוץ מיעל דיין, אין עוד סופר שזכה להופעה סו־לנית שכזאת, ולמראיין אוהד ומבין שכזה, השם כמעט דברים בפי המרואיינת.

לונדון עצמו כנראה חש שלא בנוח, והוא משמיע מיד מעין אפו־לוגטיקה סמויה, ומעיד ליעל דיין כבדרך אגב, כי בעצם הוזמנה בז־כות אביה. עכשיו אנו יודעים כי אל "סוף ציטוט" מגיעים בזכות אבות.

הדמיון הפיסי המובלט בין יעל דיין לאביה משה דיין, עלול להטעות תמימים: זה דמיון חיצוני בלבד. משה דיין עורר תמיד, גם בקרב מתנגדיו, עניין וסקרנות באישיותו המקורית, המיוחדת במינה, בדרך מחשבתו ובצורת בי־טויו, ואילו בתו חושבת מחשבה רדודה, בנאלית וצפויה. היא נראית לרגעים יהירה עד לבלי נשוא, ולרגעים פאתטית. היא יבשה כעץ, חסרת חן, חסרת קסם אישי, אין בה שמץ הומור ביחס לעצמה, ומעל לכל, היא מתחסדת.

ולונדון עוד מוסיף על התמונה הלא־מושכת בהתייחסותו הרצינית לספר. אמנם הוא מנסה להתחזות כפרובוקטיבי גם הפעם, אבל בתוך כך הוא הופך את המחברת למעין מארטיר וסוחט ממנה סיפור מזיל דמעות. הוא כמו שם מלים בפיה, כאשר הוא מגדיר את הסיפור על פגישותיה עם המאהבות של אביה כמזעזע ומרהיב. הוא אף מעיד את אוזנה, שהיא ואחיה לא ליקקו דבש — ממש תמונת אומללות קורעת־לב, ילדות עשוקה. אבל יש גם נחמות. לונדון מביע התפעלות מן "הפעילות התורות" שלה. אם כי אינו מפרט את תורותיה, וקובע בזו הלשון: "הרי היה ברור לך שתפרשי כנפיים ותי־עופי". אני תוהה לאן עפה הגברת — אלא אם כן כוונתו לשיטותיה להרצאות מטעם המגבית, ולמסו־עות הפרסומת הנרחבים שלה לספריה, שזכתה בהם כמו שזכתה בהופעה ב"סוף ציטוט".

יעל דיין מנופפת "ביושר האישי" שלה. הוא מנסה לשכנע שהספר הוא "ללא סייגים מבחינת האמת האישית שלה", אראה מקיפה ההתנהגות שלה שחקים. מתברר שהספר גבה ממנה "מחיר מסוים": "אני האמנתי לתומי, שהספר הוא בבחינת חיסול־חשבונות, והוא אמור לבנות מחדש מאחרים, הכמיהה מאביה. הרי רוחה של הנוצאה המפורסמת מרחף מעל לספר. אבל לונדון, נוהג בעניין זה כמו בעניינים אחרים, בכפפות של משי אם הוא טוען שהמכתב שכתבה לרחל דיין הוא פאתטי. בעיני הוא מרושע. אבל מה טעם להיכנס שוב לכל הפרשה המכוערת הזאת? הרי זה בדיוק מה שעושה יעל דיין בספרה.

הפתעתי מחוסר האבחנה שלה לגבי אישיותו של אביה, אף שהיא היתה אמורה לכתוב ספר חושפני עליו. כאשר מצטט לונדון — לאחר שגייס את ד"ר אבנר פאלק כתנא דמסייע — מה שכתב עמוס עוז על דיין ויחסו למוות, אומרת הבת שמינתה עצמה ליורשת, אם לא הורשית, לשונות רוחניות, וכי רוברת שלו עלי אדמות — שאלו מטבעות לשון שאפשר למצוא אצל מנהיגים אחרים, והיא מבטלת את עמוס עוז בביטול גמור. הנה עוד אישור, אם היינו זקוקים לו, שבעצם אין היא מסוגלת להעמיק ולעמוד על אופיו של אביה ועל אישיותו השנויה במחלוקת. כל מה שהיא מסוגלת לספק הוא סי־פורים רכילותיים, שוליים לגמרי, הנשכחים מיד עם הקריאה, ולרכי־לות כזאת באצטלה תרבותית, מקדישים בטלוויזיה תכנית של־מה.

תכנית בצרות

למרבה הפלא, כולם פראמרו־הם בעד חופש העיתונות. עד כדי כך, ששמעון טסלר, מנחה "מה השאלה" (יום א'), מעיד באוזני־נו שהתכנית, בצרות. מפני שכולם מסכימים זה עם זה. חברי־הכנסת מרים תעמר־גלור ושבח וייס, המשפטן דן כהן והעיתונאי יוסף לפיד, אינם חלוקים בדעתם, אלא בפרטים משניים. שבח וייס מעיד שאם כפי שמצהירה מרים תעמר־גלור, היא תצביע נגד החוקים החדשים האמורים להגביל את חופש העיתונות — הרי אפשר לסגור את השידור.

אבל השידור נמשך. גם השו־אלים אינם יוצאים להשתתפי למתקפה על העיתונות בטענה המוכרת, שהיא אשמה בכל הרעות החולות, אדרבה. השואלים מן הקהל נראים מודאגים. כנראה בפתרון תקווה שהרות אווירה שונה מאשר במקומות אחרים. המשיבים הם במצב קשה, מאחר שביניהם האורחים, כבר נשמעו כל הטיעו־נים האפשריים, בעד ונגד חופש העיתונות — מה עוד אפשר להוסיף ולהוסיף?

הנה מיודענו ברוך ג'מילי, מן הכתובת המפורסמת. הוא מתלונן על שהעיתונות יצרה לו תדמית שלילית. יוסף לפיד אינו נשאר חייב, ומשיב לו כי הוא נהנה מן הפרסום. לפיד עצמו מפתיע בוי־דוי אישי: הוא קובע, כמי שהושמץ במשך שנים, הן מימין והן משמאל, שהשמצות עדיפות על מניעת מידע מן הציבור; האם אפשר לתקן פגיעה באדם — פגיעה בדמוקרטיה אין לה תקנה. אין "לתפוס טרמפ" על עיתונאים לא־ראויים, כדי לפגוע בעי־תונאים אחראים. מי שבלט ב"מה השאלה", הוא יוסף לפיד. אולי אכן עשינו לו עוול בביקורת הקטלנית עליו?

דיוקן

גיל בארץ הנפלאות

אברהם בורג מבטיח למשתתפי ועידת הנשיאים גן־עדן עלי אדמות, בדמות חיים בישראל. אבל בינתיים, עליהם ועלינו להסתפק ב"גן עדן עכשיו" — כלומר מלון ירושלמי של חמישה כוכבים. כמו מכוכב־לכת אחר נקלע למלון זה חיים גיל, מומחה לאקוסטיקה ולפולקלור, שגישה אנושית נהפכת בידיו למין פיוט כביכול. גיל אף מצליח להדביק את חיים יבין, עורך "מבט שני" (יום ג'), בהשראה ודראמטיז־מפריסתו, והשניים שולחים את הישראלים המשתוקקים לנשום אוויר פסגות של חו"ל, למלון חמישה כוכבים בירושלים — לא פחות ולא יותר.

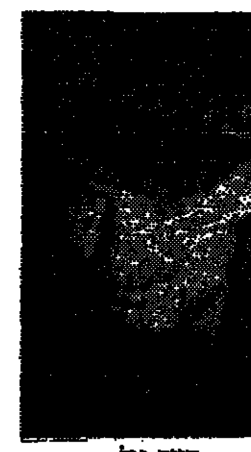
חיים גיל

את לבי כבשה דווקא ארוחת־הבוקר, שזכתה לכמה הופעות סו־לניות. הייתי רעבה כשצפיתי בתכנית, והנה לנגד עיני פיתוי אשר כזה. וגיל עצמו אינו מסתפק במראה עיניים, אלא מונה אחד לאחד, את המטעמים שמלעיטים בהם את האורחים, הנרשמים אחיד פסגות זה, תוצים מטוב הארץ.

אלא שכידוע בתי־מלון בישר־אל אינם מצטיינים דווקא באיכות המזון שלהם. וכך, לא נותר לגיל אלא לצאת מגדרו למראה הקונדי־טור והעוגות שלו, ועליהם הוא מרעיף מהמריץ הפיוטיים. שהרי הקונדיטור אינו רק אופה, אלא הוא "יהודי אמיתי", כלומר גרמני שהתגייר — ולא ערבי. את הערבים שומר גיל לסיום רומאנטי של שעת לילה מאוחרת, ולכמה הגיגים של השתפכות־הנפש, על עובדים ערבים ויהודים בתחום המלונאות.

לא היה ברור אם הכתבה תדון ב"נוף המשתנה של ענף התיירות הישראלי", כפי שהבטיח יבין בפ־תיח הדראמטי; או במצבה של התיירות לישראל, העמוסה בעיות.

גיל מקשה בפאתוס מגוחך: "האם יש תכנון לאומי רציני בענף שעשוי להיות ענף הייצוא הראשון במעלה של מדינת ישראל" מכל מקום, אנו נותרים ללא מענה. שוב אנו חוזרים אל סירי הבשר. עוד נכונו לנו הפתעות, כמו פלאי סלט־הפירות ופלאי המכבסה, היכ־רות עם אישים, נשים וגברים, מאורחי המלון ומבקריו. ובין עוגת קרם בקלודיאט, לבין חה"כ מאיר שטרית, המארח נציגים של השג־רירות הדרום־אפריקאית, מבשר לנו גיל כי "בעיסה האורחת תעו־רים האנשים". עלינו להאמין לעדותו ולא למראה עינינו.

אני גם חשה באפסות, כאשר גיל מגלה במסיבה את "כל מי שהוא משהו בחברה שלנו". איני מכירה איש מן המי־ומי האלה. רק את סוזי קולק, והוא דווקא נראה כנמלט על נפשו מגן העדן העכשווי. אבל גיל ממשיך במסע תגליותיו. לפנינו גיל בארץ הפלאות. הוא מגלה זוהר ו"אקשן". ומה לא, הוא מתבשם מאורחי המלון, וגם רוק הדסון המנוח זכור לטוב. רק חסרים לו יפאנים.

האם צפיתי בכתבה במסגרת "מבט שני", או אולי נקלעתי בטעות לתשדיר שירות שמאלצי ופרו־בינציאלי למלון בעל חמישה כו־כבים, שאת שמו מסתירים משום־מה מאתנו?

רפיק חלבי: מראיין מבין

לילית נגר: מראיינת מיומנת

בין שני עולמות

הפעם, שלא כמנהגי, אני נודדת במוצאי שבת אל התכניות בער־בית. ומגלה אם לא גן עדן, לפחות את לילית נגר המראיינת את רפיק חלבי. והנה לילית נגר, מי שהטה־לוויזיה בעברית חסרה כמוה — היא מראיינת מיומנת, שופעת חן וקסם אישי, אינה כופה עצמה על איש, ומצליחה ליצור קשר בלתי־אמצעי עם המרואיין שלה ועם הצופים. צר לי שאיני דוברת ערבית, הנשמעת יפה ועשירה מאוד. רפיק חלבי הוא מראיין מבין. מה גם שאם לא אישיותו, הרי מעמדו קונטרוברסאלי, והוא יודע כיצד לנצל זאת למטרותיו.

חלבי כונה "הפרגיה הלאומי", וזה תואר, בזלקו לפחות, אינו משמח את לבו; כלומר, הוא מוכן להרגיז, אבל על מה ולמה הלאומי?

חלבי מספר שהוא חי בין שני עולמות ונע ונד בין שני מיני חיים — העולם הבוהמי הירושלמי, והעולם של הכפר הדרוזי דלית־אל־כרמל, שם חיים אשתו ובני משפחתו. הוא מגדיר את הדרך בין ירושלים לבין דלית אל כרמל כ"דרך בין שתי תרבויות". עולמו האינטלקטואלי ממוקם בירושלים היהודית, ועולמו הרגשי בדלית־אל־כרמל. והוא נעה בין השניים.

חלבי חי את בעיית הזהות הכפולה, ואולי גם בעיה של נאמנות כפולה, שאנחנו כיהודים היינו צריכים להזדהות עמה, אבל אנו אטומים לה משום מה. חלבי טוען שהיהודים כמיעוט חייבים להבין את בעיית הדרוזים. שתי העדות מצטיירות בעיניו כחברות סגורות ומסוגרות, קנאיות לשמור את מצבן והששות מפני זרים.

בפיו של חלבי תשובות על כל שאלותיה של לילית נגר. אם כי איני מאמינה שהבעיות הסתירות בחייו חלקות ופתורות כדי כך. אבל הרי צפינו בדיוקן טלוויזיוני — וזו דרכו שהוא דו־ממדי.

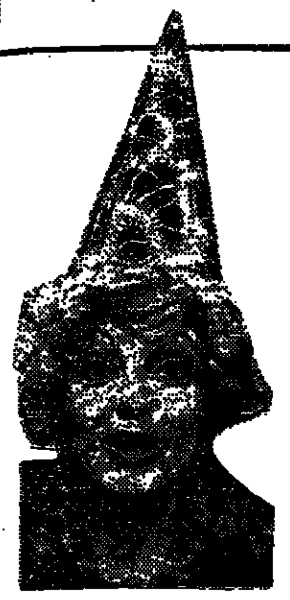
רבקה מיכאלי בימי "ניקוי ראש"

איפה הם עכשיו?

"ניקוי ראש", היא עכשיו נושא לנוסטאלגיה עונתית. כבר יש הצעות, גם של ח"כ וירשובסקי, שאינו מהמריץ הזהנצויות, לחדש את "ניקוי ראש" — אבל ברור מראש לכל המציעים שאלה דברים בטלים, וההצעה אינה בת־ביצוע. שמו של מוטי קירשנבאום נעשה זהה עם תכנית־יוקרה זו של הטלוויזיה, המסמלת את ימי הזוהר הרחוקים שלה, ואפילו הוא, אינו רואה את ההצעה כמתקבלת על הדעת בנסיבות ימינו אלה.

ואכן, כאשר צפינו בקטעים נבחרים מ"ניקוי ראש" ב"סיבה למסיבה" (ליל שבת), קטעים שלא נס ליחם והם אקטואלים היום כאז, חשבתי שאפשר לקרוא לפינה זו בשם "איפה הם עכשיו". רבקה מיכאלי, עליזה רוזן, דובי גל וסוכיה צפיר, מפזרים כיום את כשרונותיהם ומבזבזים את זמנם בכל מיני עיסוקים. מהם שוליים, כאשר הם מסוגלים לקיים תכנית טלוויזיה סאטירית ממדרגה ראשונה. אם שוב יימצאו להם כותבים מתאימים. אבל אלה חלומות באספמיה.

"סיבה למסיבה", זכתה הפעם בהנחייתו של ירון לונדון, לקצב שונה ולסגנון אחר של ראיונות. אבל כל עוד מתקיימות המסגרות המקובלות, השחוקות, ו"סיבה ל־מסיבה", לא תחליט מה היא מתכוונת להיות — "טוק שו", תכנית בידורית, או אולי עוד תכנית ראיונות — אין גם טעם להתווכח על מנחה זה או אחר. צריך מנחה שיהיה לו חלק בתפי־שת אופייה ומתכונתה של התכנית. כך אנו נשארים עם אותה תזמורת, ועם חנה לסלאו המפזרת גם היא את כשרונה הקומי לכל עבר, אם כי יש לה די והותר כשרונות במלאי. ועם תכנית כלאיים חסרת פרצוף מוגדר.

digital

דרוש:

SYSTEM MANAGER

לניהול מערכת מחשבים, תקשורת ותמיכה בנושאי CAD במרכז לתכנון ופיתוח VLSI של החברה בירושלים

בעל נסיון של שנתיים לפחות בניהול מערכת VAX/VMS בסביבת פיתוח הנדסית/מדעית

ידיעת השפה האנגלית הכרחית

העובד יידרש לגור בירושלים

המועמד המתאים שיהיה מעוניין לעבור להתגורר בירושלים יזכה לסיוע נאות

אצלנו תמצא הזדמנות:
לעבוד באווירה יוצרת ובלתי פורמאלית
לשלב דינמיות של מפעל חדש עם גיבוי של חברת ענק
להצטרף למפעל צעיר ולהתפתח יחד עמו

סודיות מובטחת

המעוניינים מתבקשים לפנות אך ורק בכתב לדיגיטל טכניקל סנטר
רחוב פייר קניג 37, ירושלים 93 469
ולצרף קורות חיים, תעודות והמלצות

אלישרא מערכות אלקטרוניות בע"מ

טכנאי צב"ד
(משרה מס. 131/58)
★ לאחזקה וכיול של ציוד מדידה משוכלל במעבדת צב"ד.
★ בוגר בי"ס מקצועי מוכר.
★ בעל נסיון של 3—5 שנים באחזקת צב"ד/מיכשור אלקטרוני מתוחכם.

מזכירה
(משרה מס. 132/36)
★ עם ידיעה מושלמת בהדפסה עברית — אנגלית.
★ בעלת נסיון קודם.
★ לעבודה במשרה מלאה 07.30 — 17.00.

המשרות מיועדות לנשים ולגברים כאחד.
נא לפנות בכתב־יד (בעט כדורי) בצרוף קורות חיים ובציון מס' המשרה ל-אלישרא מערכות אלקטרוניות בע"מ, משאבי אנוש — ענף תעסוקת עובדים, רחוב מבצע קדש 48 בני ברק, מיקוד 51203.
זמן העבודה במשק — 5 ימי עבודה בשבוע.
— סודיות מובטחת —

חברתנו הינה עתירת ידע ומתמחית בפיתוח ציוד אלקטרוני מתוחכם

אלישרא שם חדש למסורת ותיקה

מנוף מערכות בע"מ

חברת מנוף מתכננת מייצרת ומתקינה, בארץ ובחוץ לארץ מערכות תקשורת על מחשבי יב.מ. SERIES/1. מערכות שפותחו והותקנו ע"י מנוף מנהלות רשתות תקשורת בינלאומיות בישראל, ארה"ב, אירופה והמזרח הרחוק.

דרושים לנו:

★ **ראש צוות SYSTEM**
לעבודה עם מערכות IBM S/1-EDX
בוגר אוניברסיטה בתחום המחשבים;
בעל 5 שנות נסיון מוכח בתחום תוכנת ה-SYSTEM של מיני מחשבים (IBM S/1 — יתרון משמעותי);
בעל נסיון בניהול צוות תכניתנים;
עצמאי ובעל יוזמה; בעל יכולת לימוד עצמי;
שליטה מלאה באנגלית.

★ **ראש צוות תקשורת**
לעבודה במערכות תקשורת
בוגר אוניברסיטה בתחום המחשבים;
בעל 5 שנות נסיון מוכח בתחום תקשורת מחשבים;
הכרה טובה של מודל OSI
ושליטה מעולה בשכבות 1-4 של המודל.
בעל נסיון בניהול צוות תכניתנים;
עצמאי ובעל יוזמה; שליטה מלאה באנגלית.

נא לפנות בכתב בלבד, בפירוט קורות חיים ונסיון קודם אל: מנוף מערכות בע"מ, רח' קהילת סלוניקי 9, נאות אפקה, תל־אביב 69513. סודיות מובטחת. מועמדים מתאימים ייענו.

מנוף מנוף מנוף מנוף מנוף מנוף מנוף מנוף מנוף מנוף מנוף מנוף מנוף

התנדב לתפקיד בטחוני בחו"ל

אם אתה
■ יוצא יחידה קרבית לאחר מסלול של לוחם ומפקד (עדיפות לקצינים).
■ גילך בין 21 — 30 שנה.
■ בריאותך תקינה (פרופיל 82 ומעלה).

אנו מציעים
■ חוזה העסקה לשנה אחת או יותר.
■ מועמדים נשואים יוכלו לצאת עם משפחותיהם לחו"ל לשנתיים שלוש.
■ תנאי שכר טובים.
■ אפשרות להיקלט בעבודה קבועה בתום התפקיד בחו"ל.

פנה נא, ללא דיחוי, בכתב לת.ד. 39350 ת"א מיקוד 61392 עבור ס.ח
וצרף את תולדות חייך, פרטיך האישיים, כולל מספר ת.ז. וטלפון.
פונים מתאימים ייענו

הצטרף אלינו

הצעה מתאימה גם לאקדמאים השואפים לצאת ללמוד בחו"ל

סודיות מובטחת

אקדמאים

דוברי שפה זרה ברמת שפת אם

לעבודה בארץ ובחו"ל הכרוכה בתקופת הכשרה ומאפשרת קריירה חדשה ומעניינת

אם הנך:
— שולט בשפה מערב אירופית ו/או ערבית ברמת שפת אם.
— בגיל 26—38.
— לאחר שרות צבאי מלא.
— במצב בריאות תקין.
— בעל נסיון בעבודה הקשורה ביחסי אנוש.

פנה אלינו:
טלפונית: 03-219884, בין השעות 8.00 עד 17.00,
או בכתב: ת.ד. 33686 ת"א. בצרוף הפרטים הבאים: מס' אישי בצה"ל, קורות חיים ונסיון עבודה, כתובת עדכנית, מס' טלפון.

רק מועמדים מתאימים ייענו.

— סודיות מובטחת —

דשנים וחמרים כימיים בע"מ — כימיקלים לישראל

מקדם/ת מכירות דשנים
לצפון הארץ
כלכלן חקלאי או אגרונום
אם הוכחת את עצמך בשטח המכירות במשך מספר שנים בוא להתמודד עם אתגר מקצועי

תאור התפקיד:
★ ייזום וקידום מכירות דשנים ותוספות מזון לבעלי חיים
★ קיום קשר עם לקוחות וסוכנים
★ קשר עם אגף מו"פ ואגף הייצור
מובטחים תנאי עבודה טובים ורכב
על המועמדים להיות תושבי חיפה והסביבה - יתרון למגורים בגליל
למתאימים מובטחת עבודה מגוונת ושבוע עבודה בן 5 ימים
אם הנך בעל הכישורים הנ"ל, נמרץ ובעל יוזמה ואינך חושש להתמודד עם אתגר מקצועי ואישי הנך מוזמן לפנות בכתב עם פרוט קורות חיים, השכלה ונסיון עבודה קודם אל מחלקת משאבי אנוש, ת.ד. 1428 חיפה 31013.
סודיות מובטחת.
בוא/י ניצור כימיה!!

מקום טוב
לתקציבאית
שיודעים מה זה פרסום
מה זה עבודה
ומהי אחריות
ואם יש להם נסיון בענין
לפרטים דברו אתנו
טל. 03-454195
ימים א-ה

לקונצרן גדול בפריסה ארצית
דרוש
מהנדס תעשיה וניהול
נדרש ניסיון מוכח בניתוח וביישום מערכות ממוחשבות "בתנאי שדה"
מקום העבודה ת"א.
פניות בצירוף קורות חיים בכתב יד יש להפנות לשי ת.ד. 33040 ת"א 61330.

לבי"ס תיכון ברמת־גן
דרושים
מורים למתימטיקה, ביולוגיה, התעמלות
מועמדים מתאימים יפנו לטלפון: 03-722109.

דרושה
פיזיותרפיסטית
בעלת נסיון
לפנות לאחראית למכון לפיזיותרפיה, בי"ח ליכטנשטדטר למחלות כרוניות, ת"א יד־אליהו, שד' החייל 4, 03-331414.